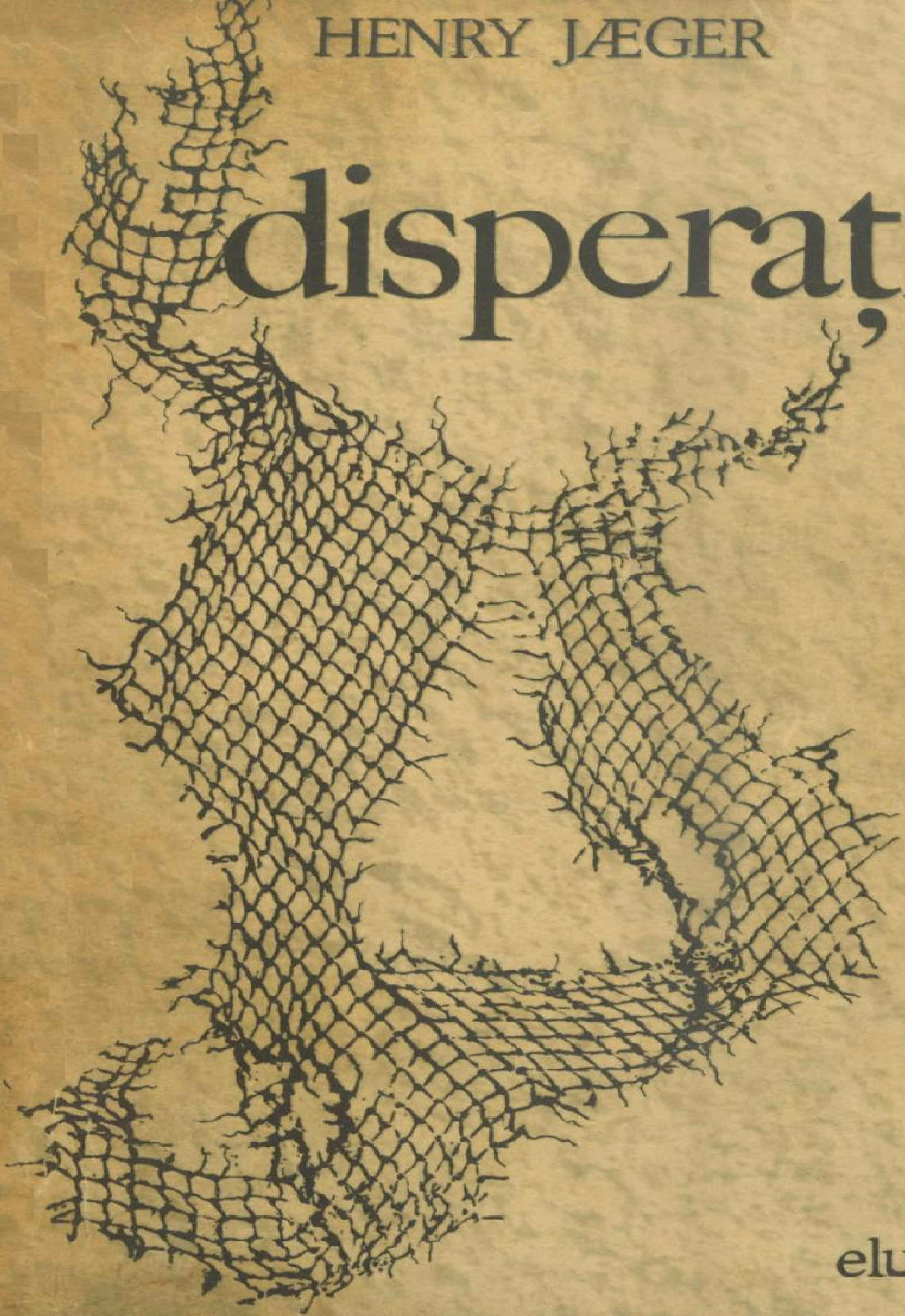
HENRY JÆGER

disperații

elu

HENRY JAEGER

DISPERAŢII

Traducere şi prefață de ION ROMAN

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ
1968

HENRY JAEGER
REBELLION DER VERLORENEN
1963

PREFAȚĂ

Un „furios”, aşa cum ni-l recomandă nu numai opera, ci şi biografia lui, Henry Jaeger este unul dintre acei scriitori fără ani de ucenicie, care se afirmă dintr-odată, cu prima lor carte, oferind nu doar promisiunile legate de un început de carieră literară, ci o realizare matură. După apariția, în 1962, a romanului *Fortăreața (Die Festung),* cronicarul de la *Neue Ruhr Zeitung* (Essen) exclama: „*Habemus poetam* – literatura germană are în sfârşit un romancier de reală importanță”. La rândul său, Friederich Sieburg, critic cu autoritate în viața literară a Republicii Federale a Germaniei, saluta cu elogii aceeaşi carte de debut, relevând remarcabilul talent al noului scriitor şi profunzimea, sub aspect psihologic şi social, a conținutului romanului său. Apariția *Fortăreței* a produs de-a dreptul senzație; sub aspect editorial, volumul a fost ceea ce se numeşte un *best-seller.* Presa, radioul, televiziunea, şi nu numai din R.F.G., ci şi din alte țări, în primul rând Franța, s-au ocupat intens de roman. Primelor şase traduceri în diverse limbi le-au urmat imediat numeroase altele, iar regizorul Alfred Weidemann a început pregătirea unui film, cu Heinz Rülimann în rolul principal.

În toamna anului 1963, la Târgul de carte din Frankfurt-pe-Main, un domn tânăr, solid, cu părul blond ca paiul, îmbrăcat într-un costum foarte elegant, înconjurat de numeroşi solicitanți, care-l priveau poate cu mai multă

curiozitate decât admirație, dădea autografe. Domnul cel blond şi elegant era Henry Jaeger, care-şi sărbătorea al doilea mare succes literar, punându-şi semnătura pe noul roman, *Disperații (Rebellion der Verlorenen).* Cam în aceeaşi vreme, presa, în continuare interesată de persoana lui, înregistra în reportaje însoțite de fotografii căsătoria fericitului autor, acum redactor la un ziar din Frankfurt, cu fiica unui magistrat. Era un eveniment… Henry Jaeger, întâmpinat cu brațele deschise în lumea literară, era acceptat şi de „societatea bună". „Furiosul" se angajase oare pe drumul conformismului? Ca membru al societății, se cuminţise, evident, mai bine spus, îşi găsise echilibrul, căutat cu disperare de multă vreme. Despre conformism însă, nu putea fi vorba. A dovedit-o cu al treilea roman, apărut în 1964. *Vremea pedepselor (Die bestrafte Zeit),* în care atitudinea critică se ascute, ca să pătrundă încă mai adânc în aprecierea severă a stărilor de lucruri din societatea țării sale.[1]

În cursul unuia din numeroasele interviuri care i s-au luat, Henry Jaeger declara, poate totuşi cu o uşoară cochetărie, altminteri lesne de înțeles la un autor de mare succes imediat: „La întrebarea cum am devenit scriitor pot răspunde doar atât – a fost foarte simplu. Am pătimit. Am cunoscut atâta mizerie, atâtea dezamăgiri şi atâta izolare, încât, ca să nu înnebunesc, nu mi-a rămas altceva de făcut decât să scriu." Se poate întâmpla, într-adevăr, ca deznădejdea să ducă la literatură, dar, evident, cu condiția existenței talentului care furnizează temperatura necesară sublimării dureroasei experiențe de viață.

Numai o clasificare pripită l-ar putea încadra, biografic, pe Henry Jaeger în familia genialului vagabond Gorki sau a hamalului brăilean Panait Istrati, devenit apreciat scriitor de limbă franceză şi prieten al lui Romain Rolland. Pe aceştia doi din urmă, mizeria e aceea care i-a dus la neconformism. În cazul lui Jaeger, lucrurile s-au petrecut, pare-se, invers.

Fiu al unui meşter arămar din Frankfurt pe Main, Karl-Heinz (Henry e un pseudonim) Jaeger s-a născut în 1927. S-a

bucurat prea puțin de căldura vieții de familie, a fost unul dintre acei copii fără copilărie. Spre deosebire de David Kühn, personajul central din *Disperații,* a ajuns şi la liceu, însă, fire independentă şi nesupusă, ca şi acela, s-a pomenit eliminat definitiv din şcoală. Circumstanță agravantă sub regimul subordonării oarbe şi a războiului total. În Germania aflată la un prag de prăbuşire, adolescenții, chiar răzvrătiți, constituiau un capital care nu era risipit Pentru Jaeger au urmat etapele inevitabile, lagărul de muncă, formațiile auxiliare ale apărării antiaeriene, serviciul militar. Şi, la numai şaptesprezece ani, instruit sumar, şi mai sălbăticit încă, soldatul Jaeger, încătărămat în sfori şi curele, era îmboldit din spate să sară în neant. Împreună cu unitatea sa de paraşutişti a fost lansat pe teritoriul Olandei. În primăvara anului 1945, armata engleză în înaintare îl lua prizonier. În toamna aceluiaşi an, eliberat, se putea întoarce în oraşul natal, unde nu-l aştepta nimeni, unde n-avea nimic de făcut şi nu ştia ce să-nceapă. Băiatul de optsprezece ani, reîntors în viața civilă, a trăit atunci frământarea plină de spaimă şi prea puțin încălzită de speranță a naufragiatului. A încercat de toate, schimbând de azi pe mâine şi fără perspectivă diverse ocupații. Mai multă vreme a lucrat ca îngrijitor, sau aşa ceva, într-un spital militar, în care se depuneau eforturi pentru vindecarea unor răni grave, în sălile acestea, în care războiul încheiat îşi azvârlise epavele, Jaeger şi-a făurit visul de a deveni medic. Şi-a continuat, ostenit de truda zilelor, liceul, dar mai departe n-a putut merge. Facultății de medicină trebuia să-i dedice timpul în care era obligat să-şi câştige existența. Nu avea cine-l întreține. A crezut că se poate rupe din țarcul acestui cerc vicios prin soluții disperate care i-au adus însă o detențiune, împuținată, din fericire, substanțial şi tocmai la timp, printr-o grațiere, care a redat societății un om reabilitat în conştiința lui de convingerea că în afara granițelor etice nu există soluții pentru ins, iar în „răzvrătirea” individuală, niciun grăunte de putere în strădania de îndreptare a societății. Reîntoarcerea lui Jaeger printre

oameni n-a egalat cu ploconirea în fața mediului social, a cărui victimă fusese. „Cel mai robust talent dintre tinerii romancieri germani”, cum i s-a spus, autorul „unei proze bărbăteşti şi clare” nu şi-a lepădat „furia”, şi-a manifestat-o însă altfel. Cum nota Friedrich Sieburg, el a înțeles că, împotriva relelor sociale, cartea bună e un mijloc mai eficient de luptă decât cine ştie ce răzvrătire juvenilă împotriva legii penale. După apariția primului roman, când despre autor încă nu se ştia nimic, un critic notase că acesta „va scrie şi mai bine, dacă nu se va lăsa sedus”. Recenzând al doilea roman, ziarul austriac *Volkstimme* a putut face cu satisfacție constatarea că Jaeger nu s-a lăsat sedus.

*

În destule cazuri, cei care s-au salvat prin literatură din marasmul deznădejdii dau scrisului lor caracterul unei confesiuni şi-şi hrănesc epica din episoade autobiografice. Poate că, în condițiile în care şi-a conceput şi redactat primul roman, Henry Jaeger ar fi avut motivele să pornească de la propria lui viață. Deşi lipsit de orice experiență literară, el face însă deodată un salt surprinzător spre proza obiectivă, se refuză lamentării şi scrie despre mizeria umană dintr-o perspectivă înaltă şi cuprinzătoare, în romanele care au urmat, ecourile autobiografice sunt vădite. David Kühn şi Robert Labitzke (din *Vremea pedepselor*) retrăiesc, în esență, drama scriitorului. Cel dintâi ilustrează tentativa fatală de a-şi rezolva situația sociala printr-o acțiune de mână forte, cel de-al doilea, infractor şi el, se prăbuşeşte doborât de tortura morală şi fizică la care e supus în închisoare. În linii mari şi în amănunte vor mai fi existând şi alte similitudini. Dar toate acestea, şi chiar cele semnalate mai sus, se transformă în substanță epică pură şi nu au nimic comun cu proza memorialistică. Henry Jaeger nu se mărturiseşte, ci acuză, nu se justifică, ci se neagă.

Cum lumea pe care o aduce în scenă este aceea a omului de rând, a mic-burghezului, în legătură cu romanele lui au fost citate numele lui Hans Fallada şi al lui Alfred Döblin. Paralelă elogioasă pentru tânărul scriitor, dar care trebuie considerată în lumina factorului istoric, deoarece „omul mic”, *der kleine Mann*, din proza celor doi maeştri aparţine epocii antebelice, iar războiul a constituit o cotitură şi în viaţa acestui „om mic”. Jaeger ştie aceasta, după cum sesizează şi faptul că trecerea de la o etapă la alta este egala cu distanta de la dramă la tragedie. Peste destinul personajelor sale apasă, neagră, copleşitoare, umbra războiului. În „vremea pedepselor” acţiunea sa loveşte generaţiile mai recente, la fel ca pe aceea ce-a făcut războiul. Cu excepţia profitorilor de atunci şi de astăzi, nimeni nu s-a întors de pe front ca după o campanie oarecare, capabil să-şi reînnoade firul vieţii şi să uite. O invaliditate fizică poate fi reparată printr-o proteză, mutilarea sufletească e mult mai gravă. După teribilii ani de front care l-au azvârlit în foc de la un capăt la altul al Europei, Hugo Starosta, din *Fortăreaţa,* îşi aminteşte de modestele condiţii ale traiului din tinereţe – o bucată de pământ şi un cal – ca de un paradis pierdut pentru totdeauna. Cu toate resursele sufleteşti secătuite, îşi târăşte existenţa de la o zi la alta şi recunoaşte, cu o mâhnire aproape resemnată, că viaţa lui nu mai are niciun „chip”. O femeie tânără încă, locatară a aceleiaşi fortăreţe, nu se poate elibera de coşmarul unui viol soldăţesc a cărui victimă a fost şi care a sărăcit-o definitiv de bucuria dragostei. Paşii sfioşi pe care-i face către o geană de lumină abia bănuită îi aduc sfârşitul. Femeia moare sugrumată de soţul ei, zdrobit el însuşi de crima făptuită involuntar. David Kühn şi fraţii săi nu au participat la război, erau încă mici. Au suferit sub bombardamente, după capitulare au îndurat foamea, au cerşit ca să nu piară. Dincolo de aceste mizerii, care au trecut totuşi, le-a rămas sentimentul ratării, cu atât mai copleşitor, cu cât e însoţit de convingerea că, în alte împrejurări, cu alt punct de pornire în viaţă, însuşirile personale îi îndreptăţeau

să se realizeze. Ratarea e completă, pe plan material, social şi familial. „Am vrut – declară cu întristare David – să fi fost, de-o pildă, fiu. Am vrut să fiu şi soț. Şi m-am bucurat fără niciun temei că voi fi tată… Nu sunt nici fiu, nici tată, nici soț.” La rându-i, Robert Labitzke a visat şi el să devină ceva, ceva modest, de exemplu – mecanic de locomotivă. Orfan, din timpul războiului, a rămas la voia întâmplării. Când cineva îl întreabă cu oarecare mirare: „Nu eşti nimic?”, repetă ca un ecou răscolitor: „Nu sunt nimic”.

Henry Jaeger este aşadar cronicarul micii burghezii germane care a acceptat hitlerismul mai întâi cu speranțe, repede înşelate, apoi cu resemnare, a făcut războiul, a suferit de foame într-o țară prăbuşită şi secătuită, apoi, când au revenit „vremurile bune”, s-a văzut din nou lăsată de-o parte. Reacțiile au putut fi, evident, diferite, de la resemnarea absolută, până la revoltă. Fenomenul acesta s-a reflectat corespunzător în literatura germană contemporană, de pildă într-o serie dintre scrierile lui Heinrich Böll. Autorul *Partidei de biliard de la ora 9½* este un maestru, iar fresca socială pe care a zugrăvit-o până acum atinge dimensiuni considerabile. În limite deocamdată mai restrânse, Jaeger îşi concentrează atenția asupra oamenilor de rând care nu se pot resemna. Romanele lui, colorate de o tentă de umor amar, îngroşată uneori până la grotesc, sunt populate în consecință de „rebeli”, mai decişi sau mai puțin energici, în orice caz capabili de o tentativă de rezistență, dacă nu chiar de atac.

Albert, fiul lui Hugo Starosta, e un copil de vârstă şcolară, dar mizeria lagărului de barăci în care locuieşte familia lui, împreună cu multe altele, în anii imediat următori războiului, i se pare insuportabilă. Reacția lui e absurdă şi inutilă – incendiază barăcile – totuşi concludentă. Internat într-o casă de corecție, nu pentru această vină care rămâne nedescoperită, ci pentru un motiv mărunt (absența de la cursuri), evadează şi încearcă să-şi recâştige libertatea în mijlocul familiei. Într-o manifestare de solidaritate, familia Starosta, sub conducerea şefului ei, al cărui principiu este

„căminul meu e fortăreața mea”, se baricadează în odaia în care locuieşte şi se opune autorităților venite să-l ridice pe micul fugar. Rezistența ia sfârşit într-un chip lamentabil, combatanții fiind doborâți, ca nişte pachete de zdrențe ude, de jeturile pompierilor chemați în ajutor de către poliție. Hugo Starosta e un fost combatant, pe care anii de front şi de prizonierat l-au secătuit de vlagă morală şi fizică, un om şters, pe care nici ai lui nu-l mai respectă. Totuşi accesul de curaj, uimitor şi pentru el însuşi, cu care se opune forței publice, actul aproape dement de a fugări nişte polițişti, pe care-i amenință cu reteveiul, îi redau, fie şi numai pentru câteva ore, sentimentul demnității umane.

Albert Starosta este prea tânăr, tatăl său prea îmbătrânit, ca să aibă năzuințe limpezi şi ferme. Cei trei frați Kühn, din *Disperații,* sunt însă la vârsta când şi energia şi dorința de a se realiza în viață ating punctul culminant. Fiecare dintre ei a pornit pe altă cale, în scopul de a se sălta pe un plan social superior, piedicile de care se izbesc sunt diferite, dar cu toții se coalizează în actul de răzvrătire inițiat de David. În sfârşit, Robert Labitzke sintetizează în modul cel mai original şi cu o motivare foarte explicită tipul revoltatului asupra căruia, după cum se vede, stăruie Henry Jaeger. Labitzke face pe haiducul, înarmat cu pistoale de lemn, umileşte un ministru pe care-l opreşte pe o autostradă, ca să-i ia pălăria, e arestat după doi ani de asemenea isprăvi, nu-şi pleacă fruntea nici în fața judecătorilor, în închisoare se visează un răzbunător, de astă dată nu cu pistoale de lemn, reuşeşte să-şi mențină speranța, în ciuda unor condiții sălbatice de detențiune, şi să evadeze.

Dincolo de toate deosebirile temperamentale, a nivelului lor de înțelegere, a mijloacelor la care recurg, toți aceşti răzvrătiți acționează împinşi de disperare, altfel spus, de constatarea că, în societatea în care trăiesc, nu le-a mai rămas nicio altă poartă de ieşire din impas. Mai înainte de a pune mâna pe retevei, Hugo Starosta face încercarea de a-şi readuce fiul acasă printr-o intervenție umilă la forurile în drept. David,

Alexander şi Paul Kühn, la fel ca Labitzke încearcă şi ei diverse soluții cuminți, care se dovedesc ineficace. Tragedia se declanşează când. răzvrătirea se arată a fi tot fără folos, de-a dreptul fatală. „Furiosul” Henry Jaeger nu-şi îngăduie măcar iluzia confratelui englez John Braine că, în unele cazuri, până la urmă totuşi nefericite, drumul cât re înalta societate s-ar putea deschide cuiva. Între eroul lui Braine şi Alex Kühn există un paralelism izbitor, retezat însă de o secantă semnificativă.

Fără a se solidariza cu eroii săi, Jaeger le împărtăşeşte revolta, e în principiu de acord cu protestul activ, dar deplânge canalizarea acestuia pe drumuri înfundate. Care ar fi, după el, calea? S-o bănuim în spusele lui David Kühn: „Sunt un răzvrătit. Într-o zi toți oamenii vor deveni revoluționari”? Ar însemna să generalizăm falsificând. Ceea ce pare a se limpezi în conştiința unora dintre personaje – şi a scriitorului – e că reazemul individului stă în solidarizarea cu mulțimea. Nu e încă o convingere principiala, ci o intuiție. Şi e semnificativ, poate, că tocmai secătuitul Hugo Starosta bâjbâie în direcția aceasta. După mica lui bătălie fără vreun rezultat practic, simte că opinia publica, cu care se pune în contact prin mijlocirea presei, îl poate dacă nu salva, cel puțin ajuta până la un punct.

*

Proza lui Jaeger are o anume tendință demonstrativă. Ai impresia că scriitorul vrea să epuizeze toate exemplele ce s-ar putea aduce în sprijinul convingerii sale care, chiar dacă nu fundată pe păreri clare, e totuşi justificată printr-o atentă observație socială şi luminată de pe o poziție riguros etică. Demonstrația se încarcă însă, se rotunjeşte şi palpită de viață, ca şi la „tinerii furioşi” englezi. Deşi ilustrative, personajele lui sunt conturate pregnant. Scriitorul, mai puțin portretist, cât mai ales analist, înregistrează minuțios frământarea sufletească şi reacțiile personajelor, mişcarea lor,

gestica. În *Disperații* scenele „tari”, dramatice, alternează cu momente de calm aparent, de banale preocupări cotidiene, dincolo de care năzuințele şi patimile mocnesc în pragul exploziei.

Nu ştiu dacă Jaeger va încerca vreodată să scrie teatru; pentru dramaturgie pare, însă, a avea reale însuşiri. Surprinde, la un om tânăr, a cărui epocă de formație a evoluat în condiții atât de neprielnice, finețea cu care explorează sufletul omenesc, psihologia femeii şi a bărbatului, a copilului şi a bătrânului. Bănuim în liceanul şi paraşutistul de şaptesprezece ani de altădată, în tânărul repede pus în imposibilitate de a-şi observa semenii, o fire reflexivă, un om cu ochii larg deschişi asupra lumii.

Viața sportivă pare a-i fi cunoscută în mod intim lui Jaeger. Regimul pe care şi-l impune Alex, tensiunea nervoasă excesivă dinaintea concursurilor, irascibilitatea permanentă a atletului, marea lui voință şi ambiția definesc, aş spune dinăuntru, felul de a fi al omului de pe stadion. Cititorul asistă la câteva curse ale alergătorului pe 10.000 de metri, dar de fiecare dată perspectiva e alta, şi paginile se citesc pe nerăsuflate. În special cele despre efortul aproape supraomenesc al atletului ajuns la un punct mort al capacităților sale fizice şi sufleteşti sunt revelatoare şi impresionante. Amatorului de sport din tribune i se deschide orizontul spre un zbucium interior pe care fața contorsionată a campionilor mai mult îl ascunde decât îl exprimă. Acest uriaş personaj colectiv care e publicul spectator apare în instantanee revelatoare. Cum se poate observa şi din alte episoade (ancheta poliției, reacțiile opiniei publice etc.), Jaeger se dovedeşte versat şi în evocarea psihologiei colective. În conturarea personajelor din clasa posedantă lucrează, ce-i drept, mai ales cu trăsăturile generale, specifice, poate şi datorită unei aversiuni care, pentru a condamna în bloc, reduce caracterele la un factor comun. O oarecare excepție o constituie numai Ria Jablonski, iubita lui Alex, personaj întrucâtva mai complex. În ceea ce priveşte lumea celor de

jos, chiar când forţează lucrurile, împingându-le spre grotesc – mă refer la fantastul Labitzke – imaginea personajelor îşi păstrează relieful de oameni în carne şi oase. Reuşite obţine Jaeger în creionarea figurilor de şefi de familie, de părinţi. Bătrânul Starosta şi Heinrich Kühn sunt personaje de neuitat. Victimă a unui accident din timpul războiului, Heinrich Kühn, biet îngrijitor în toaleta unui restaurant, e angrenat fără vină în tragedia fiilor săi pe care, cu o naivitate profund mişcătoare şi edificatoare pentru calitatea lui de tată bun, fără manifestări afective curente, încearcă, zadarnic, să-i salveze.

Cu o mână sigură, Jaeger organizează materialul epic şi-şi construieşte subiectul după o arhitectură solidă. În *Disperaţii*, el găseşte o soluţie eficientă pentru a proiecta episoadele actuale pe fundalul istoric care le-a pregătit şi le explică. Mă refer la scurtele prologuri, evocatoare în simplitatea lor, câteodată patetice, pe care le presară înaintea fiecărui capitol. Tehnica, mânuită original, provine probabil de la Döblin.

Un stilist, adică un artist al cuvântului preocupat de cizelarea expresiei nu e Jaeger, şi nici n-ar fi putut să fie. Fraza lui e săracă, adesea de-a dreptul reportericească. Sunt cuvinte, formulări care se repetă, verbul *a spune* apare în succesiuni aproape iritante. În general, nu mi s-a părut recomandabil, în traducere, să-l „stilizez”. Nu numai pentru că aceasta ar depăşi atribuţiile unui tălmăcitor, dar şi pentru că stângăcia autorului, conştientă sau nu, dă naraţiunii un caracter frust de o neîndoielnică putere de sugestie. Ici şi colo, sub pasta subţire de culoare, palpită un lirism discret.

Scrisul lui Henry Jaeger realizează, mai puţin în *Disperaţii*, mai mult în celelalte două romane, o sinteză plină de surprize între *comic* şi tragic. Faptul acesta pune în evidenţă o dată în plus detaşarea autorului de lumea evocată şi infirmă cred teama cuiva că, epuizându-şi materialul adunat prin proprie experienţă, scriitorul ar putea ajunge în impas. Mai aproape de adevăr mi se par cei ce constată că Jaeger e un seriilor ce-şi cunoaşte meseria şi ştie să compenseze monotonia

expresiei, care nu contrazice precizia, prin mişcarea dramatică în conflictul interior şi cel exterior.

Romanul *Disperații*, carte care – cum s-a spus – „îmbogățeşte corul literaturii germane cu o voce remarcabilă", s-ar putea subintitula, făcând o motivată aluzie la Dostoievski, „crimă şi pedeapsă". Nu are, desigur, forța acelei capodopere, se deosebeşte în foarte multe privințe de ea, dar ne emoționează ca o mărturie sinceră despre o lume contemporană cu noi.

Ion Roman

PRIETENILOR MEI
ILSE, HANS ŞI INGELORE

*Chipurile copiilor trebuie
să îmbătrânească
în acest oraş şi în
toate oraşele lumii.*

CARTEA ÎNTÂI

Se iubeau, dar vremurile erau grele. Toți spuneau asta. În Germania se vorbea despre tratatul de la Versailles şi despre Liga Națiunilor. Cei doi erau hotărâți să se căsătorească – îi chema Peter şi Lydia. El câştiga puțin, iar locuințele erau scumpe. În martie s-au dus o dată într-un hotel ieftin din preajma Gării de Est. Amândoi doreau această noapte. Acolo au stat de vorbă despre speranțele lor şi au făcut dragoste.

Noaptea s-a auzit gălăgie în stradă. S-au sculat şi s-au dus la fereastră. Au văzut cum un bărbat, care purta brasardă, a fost trântit la pământ de alți bărbați, care purtau altfel de brasarde. După ce l-au doborât, l-au călcat în picioare. Omul zăcea țeapăn. Ucigaşii lui au spălat putina. Bocancii lor țintuiți bocăneau de-a lungul străzii. De pe la ferestre s-a strigat după ajutor. A venit poliția. Mortul a fost cărat de-acolo.

Şi cei doi din camera de hotel s-au retras de la fereastră, s-au refugiat din nou în căldura iubirii lor. Femeia tremura şi plângea. El a mângâiat-o, i-a vorbit despre dragoste şi despre nădejdile lui.

În această noapte a fost conceput David.

CAPITOLUL I

La Paris părăsise transportul, deşi îi era interzis. Îşi scosese din geamantan haina civilă şi o îmbrăcase, păstrându-şi pantalonii de uniformă. Voia să profite de cele patruzeci de minute de oprire, ca să cumpere daruri pentru fraţii lui; ceva, şi pentru Hertha. O mică surpriză: „V-am adus asta de la Paris...” Aşa voia să le spună.

N-a cumpărat nimic la Paris, nu s-a ales din această ieşire în oraş decât cu câteva vânătăi pe obraz.

Demonstrau algerienii. Şoferul taxiului îl prevenise:

— Sunt tulburări în oraş, *monsieur.* Iar dumneavoastră trebuie să vă întoarceţi la gară repede.

N-a ajuns departe. Pe Boulevard de Sébastopol se îndesa un furnicar de privitori, ca un zid. Glasurile lor răsunau aidoma vuietului mării. Pe stradă erau împinşi, cine ştie unde, nişte algerieni. Nu-i putea vedea, dar pe deasupra capetelor mulţimii de gură-cască le zărea braţele ridicate la somaţia poliţiei. O procesiune mută de mâini în mers. Manifestanţii i se părură deodată nişte oameni ce implora sau nişte adoratori ai unei zeităţi necunoscute, târâţi prin mijlocul biruitorilor lor păgâni. David Kühn sta în rumoarea acelei limbi străine pe care o stăpânea aproape perfect, care-i era dragă, deoarece cunoaşterea ei era singura lui ispravă intelectuală cu care se putea mângâia.

— Ce se petrece aci? întrebă David pe un bărbat costeliv, care-şi întoarse către el faţa vioaie şi-i răspunse, cu ţigara, pe care şi-o răsucise singur, înfiptă în colţul gurii:

— Africanii! Nu putem avea linişte cu algerienii ăştia!

— Nu, spuse David. Nu-i deloc linişte în Africa de Nord. Vin chiar din Algeria.

— Vii din Africa, *monsieur?* Ia spune, cum e pe-acolo?

— E rău. Ca peste tot, sau poate ceva mai rău decât în altă parte. Ultimul oraş pe care l-am văzut acolo a fost Oranul. De fapt, am stat în Oran numai o zi şi o noapte, dar în răstimpul ăsta au căzut pe străzi şaizeci de morţi.

— Eşti german, nu? Din Legiunea străină, nu?

— Ei, şi?!

— O, nimica, *monsieur!* E o onoare să fii în Legiunea străină!

— Da, rânji David. A fost o mare onoare… O să pierdeţi Algeria, adăugă el. Pe zidul cheiului din portul Oran sta scris cu litere mari: *AICI ESTE FRANŢA,* dar eu nu cred că acolo e Franţa.

Mult mai multe n-a apucat să spună. N-a făcut decât să-şi exprime părerea, căzând ca întotdeauna în greşeala să creadă că, fiind înzestrat cu grai, are şi dreptul să vorbească. Cinci, şase bărbaţi s-au năpustit asupra lui. A fost luat pe neaşteptate. Pe urmă a dat şi el. L-au lăsat în pace abia când le-a strigat:

— Am luptat în Algeria! Am fost în Vietnam! Cinci ani de serviciu militar! De două ori rănit! Am de trei ori *Croix de guerre*[2]*!* Pe armată, pe divizie şi cu lauri!

Le-a strigat toate astea ca o acuzare, în timp ce lovea şi era lovit. Apoi, ţinându-şi batista la nasul ce-i sângera, s-a strecurat prin spatele frontului de spectatori. Micul franţuz, cel căruia i se adresase la început, s-a luat în fugă după el. Ţigara stinsă îi mai atârna încă în colţul gurii, săltând într-o parte şi-n alta în timp ce i se adresa agitat:

— *Monsieur,* voiam doar să-ţi spun, *monsieur,* a fost o ticăloşie să te lovească. Îmi pare rău! Dar trebuia să-ţi dai

seama şi dumneata, e o zi nepotrivită ca să dai pe faţă ce gândeşti. A fost o imprudenţă din partea dumitale, trebuie s-o recunoşti. M-am luat după dumneata. Ţineam să-ţi mai spun o dată: e o onoare să fii în Legiunea străină! *Monsieur,* e o onoare!

După ce s-a reîntors în compartiment, ceilalţi camarazi din Legiunea străină au început să bombăne aflând că a mâncat bătaie la Paris. I-a împăcat însă faptul că măcar un singur parizian a fost de aceeaşi părere cu ei: că e o onoare să serveşti în Legiunea străină. Trenul s-a urnit din loc şi David s-a dus la toaletă să-şi spele obrazul. Se gândea acum că ar fi fost mai bine să nu fi făcut acest drum în oraş. Se gândea şi la alte drumuri încâlcite pe care le bătuse, pe niciunul dintre aceste drumuri n-ar fi trebuit să umble. Ca să scape de nişte neplăceri care l-ar fi necăjit numai puţină vreme, şi-a căutat refugiul într-o pedeapsă de cinci ani. Siddi-bel-Abbes, apoi Vietnamul şi mai târziu din nou Algeria. Teribil ocol! A luptat în ţări străine şi a fost rănit. Şi toate astea pentru onoarea Franţei, cum i se spunea când i se atârnau pe piept decoraţiile. Comandantul îl lovea uşor cu palma pe obraz. Pe obrazul drept, pe care cicatricea lungă de-un deget îi coboară de la ureche până la colţul gurii. De fapt această cicatrice n-o avea de la duşman. Era rezultatul unei încăierări cu camarazii.

Pe când era încă un novice, îl trăseseră pe sfoară de câteva ori la cărţi, jefuindu-l de soldă. Şi restul de bani aduşi cu el din patrie trecuseră în buzunarele lor. La Saigon a vrut să-şi ia revanşa de la aceiaşi oameni. Trişând cu cărţi măsluite şi cu alte tertipuri învăţate între timp, îşi întregise binişor solda. Îşi putuse cumpăra şi o slujnică, pe care o socotea femeia lui.

Voise să câştige numai atât cât i se furase. Când aproape atinsese suma, i-au descoperit meşteşugul. După aceea, cercetându-şi în oglindă rana, s-a gândit că el e unul dintre cei care trebuie să plătească prompt cu propria lor piele.

De-atunci n-a mai trişat. Existau, şi-a dat seama, posibilităţi mai convenabile – mici defecţiuni în sistemul de organizare. Mai târziu a devenit în Alger o figură cunoscută printre berberi şi armeni, îl numeau *La cicatrice* – Cicatricea. Iar *La cicatrice* era om de afaceri: benzină, anvelope de schimb, cu amănuntul, din depozitele armatei. Fusese prudent, nu uitase niciodată că îl paşte primejdia de a fi trimis într-un lagăr de pedeapsă.

În ziua eliberării avea în buzunar, în diferite valute, ceva mai mult de două mii de mărci. Cu asta era mulţumit.

În acea ultimă zi se mai alintaseră încă o dată în faţa monumentului Legiunii străine: globul pământesc pe un soclu de piatră, străjuit parcă de statuile celor patru legionari în uniforme din diferite decenii. Iar pe soclu, cuvintele de recunoştinţă ale Legiunii străine: LA LÉGION À SES MORTS[3].

S-au rostit atunci vorbe mari. Ofiţerul sta în faţa lor şi striga; „Legiunea străină nu vă va uita! Aţi slujit-o cu credinţă, pentru onoarea Franţei şi pentru onoarea Legiunii!”

Şi în timp ce aceste cuvinte pline de patos se rostogoleau peste piaţă, în arşiţa după-amiezii târzii, David se gândea la ceea ce avea în buzunar. Pe când defilau de la cazarmă spre gară – în frunte mărşăluia o muzică militară, urma compania de onoare, apoi convoiul celor liberaţi – David, bătând pasul pentru ultima oară în coloană, cu sentimentul niţel dureros al despărţirii de ceva cu care te-ai obişnuit, se gândea din nou la totalul bilanţului lui: cinci ani... două mii de mărci... o cicatrice pe obraz şi alte cicatrice... trei decoraţii pentru bravură.

„Passé”[4], gândea el acum. De câteva zile aproape că a trecut, astăzi se va termina cu totul. Se afla în toaleta trenului în mers şi, după ce îşi spălă faţa de sânge, se privi în mica oglindă fixată acolo. Îşi văzu tâmplele încărunţite, le atinse cu degetele, gânditor, parcă îngrijorat de semnele unei îmbătrâniri timpurii. Nu era mulţumit, vedea cutele pe care privaţiunile i le săpaseră în obraji – un chip vlăguit. Totdeauna îl încerca un sentiment de surpriză când îl

întâmpina această figură; ori de câte ori se uita în oglindă, se aştepta să revadă trăsăturile ce-i erau familiare, şi da tot de acest chip pecetluit de cicatrice. Spera acum în zile mai fericite, zile ce-i stăteau înainte şi care vor reînnoi dinăuntru acest chip. „Voi făptui ceva!" Cu asta îşi regăsi calmul. De când se ştie, s-a gândit mereu la o ispravă, la ceva deosebit, pentru care se credea capabil şi predestinat.

Îşi puse din nou haina civilă în cufărul pe care i-l păzea Klausmann, un camarad ce slujise în Legiunea străină zece ani. Încă de pe vapor îşi vegheaseră unul altuia lucrurile, dar îşi dăduseră seama că nu prea era cine ştie ce de păzit. Nici unul dintre ei n-avea în cufăr altceva decât câteva perechi de ciorapi, rufărie de corp, câteva cămăşi, hainele civile şi diferite alte mărunțişuri, pe care, cu orice preț, voiau să le ducă acasă. În mintea lor toate acestea reprezentau o parte din beneficiul anilor care trecuseră.

Discutau despre aceşti ani. În compartimentul lui David erau şapte dintre camarazii lui. Fumau, şedeau tolăniți pe perne şi trăncăneau. Se simțeau acum ca nişte veterani dintr-un război terminat.

David şedea şi auzea roțile de oțel uruind pe şine, vedea peisajul derulându-se înapoi prin fața privirilor lui, îl stăpânea starea sufletească a celui ce se întoarce acasă, scăpat de necazuri, şi se cufunda în gânduri: amintiri din dezolarea deşertului şi a junglei. Şi apoi, fusese o femeie pe care şi-o cumpărase, slujnica Singh. Şi cu mult mai înainte, o altă femeie, cu numele de Hertha, pe care n-o cumpărase şi cu care s-ar fi căsătorit poate... în Germania, într-un oraş, într-o casă pe care-o cunoştea foarte bine şi care i-a rămas întipărită în amintire ca o fotografie. Cunoştea foarte bine şi străzile. Iată-i pe cei de-acolo trecând şi spunându-şi unul altuia „Bună ziua". Îşi scot pălăriile, îşi dau mâna şi-şi spun „Bună ziua", îşi strâng mâinile – „Bună ziua".

În compartiment unul zise:

— Logodnica mea s-a măritat. A făcut o partidă bună. Bărbatu-său are o prăvălie...

David se gândea la cele două fotografii pe care le-a purtat cu el de colo-colo, în toți aceşti ani. Una era fotografia Herthei. Odată o rupsese. Îl rugase pe fratele său Paul să se ducă la ea şi să-i explice totul. Dar mama Herthei îl dăduse afară din casă pe Paul: „Ce, ăsta e fratele nebunului ăluia? Ce isprăvi mai face David, haimanaua aia!" Iar Hertha fusese de față. Nu suflase o vorbă, nu protestase nici când mamă-sa spusese sus şi tare că va rupe orice scrisoare venită din Africa. Paul i-a povestit toate astea într-o scrisoare. A aşteptat totuşi un rând de la ea. Gândul la Hertha devenise pentru el un chin. Într-o seară i-a rupt fotografia. Peste două ore a răscolit prin coşul de hârtii, căutând disperat bucățile. Le-a lipit pe un carton. Şi fotografia asta peticită a purtat-o în portofel.

Ea-i spusese: „David, am rămas însărcinată. Sunt absolut sigură!" Trecuseră două luni peste termen. Apoi el a fugit. Copilul ar trebui să aibă acum aproape cinci ani. David l-a mai trimis o dată pe Paul la ea. Zadarnic.

Cea de-a doua fotografie era o fotografie de familie. Se aflau alături toți, aşa cum arătau atunci, cu vreo paisprezece ani în urmă. Se aranjaseră pentru pozat; îşi mai aducea bine aminte de acest moment. Cei trei băieți stăteau în acelaşi rând, în spatele lor, tatăl şi mama. David Kühn se afla în față, în stânga. Privea cu un aer încăpățânat. Lângă el era Alex, cu o umbră de aroganță întipărită pe față. Încă de pe atunci Alex spunea mereu că va ajunge în viață mai departe decât David. Iar în colțul din dreapta stătea Paul, cel mai mic, cu zâmbetul curat al naivității pe chipu-i de copil. În spate, Heinrich Kühn, tatăl; grav, cu primele semne de oboseală pe obraz. Îi trecuse prin minte gândul la moarte şi dorise să le rămână o fotografie: această fotografie a vieții duse de ei laolaltă, menită să dăinuie o modestă veşnicie: Noi în anul atâta şi-atâta, pe când ne mai găseam cu toții împreună…

Soția lui zâmbise, şi zâmbeşte mereu în fotografie. Curând după aceea murise. Mama lui David.

David nu era rudă de sânge cu frații săi, nici cu omul pe care-l numea tatăl său. Mamă-sa îl adusese cu ani în urmă în această familie, când, după o scurtă văduvie, se căsătorise încă în timpul războiului, pentru a doua oară, cu văduvul Heinrich Kühn, tată a doi copii. Doi frați noi, un tată nou. Nu întotdeauna a fost între ei armonie, dar David se socotea totuşi de-al lor.

Bătuse multă vreme drumurile. Supraviețuise acestui răstimp şi acum vor fi aproape toți iar la un loc. S-a gândit la asta în cursul călătoriei de la Oran la Paris. Va intra din nou în casa aceea, o casă cu chirie, pe care o părăsise curând după ce făcuseră fotografia, ca să se mute singur într-o cameră mobilată, apoi în alta. Acum va urca din nou treptele, iar unul dintre ei îi va deschide. Oare ce-şi vor spune?

În compartiment, unul povestea că a văzut un căpitan zdrobind cu piciorul capul unui copil, în timp ce mama micuțului trebuise să privească totul. N-a fost nevoie decât de trei sau patru lovituri.

— Da, am văzut asta.

Klausmann lăsă să-i cadă ziarul pe care-l răsfoia. Spuse:

— Am fost şi eu la Dien Bien-Fu. Zece ani am fost acolo. Aş fi putut deveni francez. Mi s-a oferit o carieră. Dar am plecat. Vreau să-mi şterg din amintire murdăria asta.

— Nu, zise cel de-alături, asta n-o mai poți! Şi ce-ai fi vrut? Aşa-i în război! Iar *quartier blanche* se ordona numai ca represalii, atunci când de cealaltă parte se petrecea câte o porcărie!

— *Quartier blanche…* murmură Klausmann.

— De două ori am luat parte la *quartier blanche*[5], spuse David. O dată în Vietnam, altă dată în Algeria. Erau împuşcate până şi pisicile.

Ar fi putut fi mai precis, dar tăcu. Ar fi putut reda nenumărate imagini. Dintre toate, era una care-l încolțea mereu. I-o rechemase acum în amintire barbaria căpitanului.

…Căzuseră amândoi în acelaşi timp. Dar mai trăiau şi s-au târât pe pământ o ultimă bucată de drum. Mama încerca să-

şi ajungă băiatul şi astfel se târau unul în urma celuilalt. Iar satul ardea. Deasupra femeii se apleca un soldat din Legiunea străină şi-i împlânta baioneta în spinare. Dar ea se târa, se târa, cu figura-i umilă, cu ochii oblici şi scâncea un cuvânt, poate un nume. Iar mercenarul împungea mereu – până ce femeia rămase nemişcată. Atunci omul se îndreptă spre copil. David ar fi putut povesti că şi-a smuls pistolul automat şi a pus capăt la toate. Peste câteva săptămâni l-a văzut pe ucigaş murind, cu fața descompusă de spaimă. Îşi zisese: „Câinele spurcat!"

Apoi Klausmann lăsă iarăşi ziarul jos şi spuse:

— L-au executat totuşi! A fost executat la 2 mai în camera de gazare din San Quentin! Acum trei zile. Scrie aici.

Cunoşteau faimosul caz din America şi fură cuprinşi de tulburare. Era ca şi cum ei, cei împovărați de omor şi asasinate, ar fi descoperit nişte oameni la care puteau privi de sus, cu dispreț: judecătorii care pronunțaseră acea sentință. Şi mercenarii aceştia stabiliseră: de opt ori se pregătise condamnatul să moară în cei doisprezece ani. Ce fel de indivizi trebuie să fie ăştia, care i-au mai cerut moartea, deşi omul nu ucisese niciodată? Doisprezece ani, spun mercenarii, l-au lăsat să moară. Iar asta li se pare o bestialitate care depăşeşte tot ceea ce au trăit. Se simt reabilitați prin faptul că există pe lume judecători care au luat asupra lor o astfel de sentință.

— Porci! zic ei. Porci blestemați!

Şi adaugă: Sunt prea mulți porci pe pământ. Porcii ăştia pot săvârşi o crimă fără să fie traşi la răspundere. Au în mâna lor legea, ca o justificare vicleană. E răzbunarea groaznică, scornită cu şiretenie, fățarnică, a unor farisei, aşa spun ei, mercenarii din Legiunea străină.

Klausmann le citi, îi informă despre două scrisori lăsate de cel executat: „Am sentimentul că viața ce-mi sta înainte ar fi fost folositoare, dacă statul s-ar fi arătat preocupat de dreptate, nu de răzbunare..." Şi mai departe: „M-au întrebat

dacă sunt trist, le răspund: da. Sunt trist, gândindu-mă la tinerețea mea irosită...”

Mercenarii spun: „Doisprezece ani în şir l-au lăsat porcii să moară!”

Camaradul de lângă Klausmann zise:

— La Philippeville, am făcut parte dintr-o unitate a cărei specialitate era predarea metodelor de torturare a algerienilor. „Baia”, „tigaia” şi aşa mai departe. Capul prizonierului e ținut atâta timp în apă sau în urină până când omul mărturiseşte totul. Iar Ia „tigaie” i se toarnă spirt pe corp. Apoi se dă foc spirtului. Există prescripții exacte: Întâi – tortura trebuie să fie curată. Al doilea – nu trebuie executată în fața tinerilor. Al treilea – trebuie să asiste un ofițer şi aşa mai departe...

— Au regulile lor precise pentru porcării, spuse Klausmann. Oriunde îşi vâră râtul, porcii aduc cu ei chestia asta: întâi, al doilea, al treilea.

— Ce vreți? interveni David obosit. Au umplut acum lumea întreagă. Fac parte din guverne, sunt judecători, şi savanți, şi conducători de întreprinderi, şi ofițeri, şi cine mai ştie ce. De mici li se deschid toate porțile, dacă părinții lor au parale ca să-i dea la învățătură şi le pot înlătura toate piedicile din drumul către culme. Un porc cu titlu, asta e ceva! Neghiobii ca noi devin executanții, mercenarii.

— Porcul tot porc rămâne, spuse căscând camaradul de lângă David.

— Da, numai că nu-l recunoşti aşa de uşor, dacă are un titlu sau un rang, spuse Klausmann.

David adaugă:

— Îi poți recunoaşte totdeauna când se iveşte prilejul să facă o porcărie care se reazemă pe legi sau pe decrete. Atunci îşi iau rolul unor neînduplecați executori ai datoriei. Se încruntă şi spun: Datoria! Se aprobă unul pe altul: Datoria! Şi pronunță condamnări la moarte, şi spânzură, şi împuşcă, şi decapitează. Datoria! Dar de fapt nu fac altceva decât să aplice propria lor lege porcească!

Camarazii lui David îl aprobară. Sunt convinşi că lumea e infestată, ca de o ciumă, de porci, care au învăţat multe, care ştiu multe şi-şi folosesc samavolnic ştiinţa şi puterea. Şi cine ajunge în asemenea mişelie până pe culmile puterii a vădit chiar prin asta că e un porc. Această convingere o aduc cu ei acasă. E tot un câştig al anilor care au trecut.

— Am văzut noi cum stau lucrurile, spuse Klausmann.

— Clar! strigă unul căruia îi lipseau dinţii din faţă. I-am văzut noi pe porcii de câine! De ce să tot trăncănim despre un rahat vechi? Cui o să-i încărunţească părul din pricina asta?

— Mie, de exemplu, spuse David.

Îi luară cuvintele drept o glumă, îi spuseră că din pricina părului cărunt e un bărbat interesant. Femeile se topesc după de-alde ăştia. Mai are şi bani în buzunar. Şi-apoi, ce-ar fi dacă le-ar face cinste cu un rând de bere?

— Suntem lefteri cu toţii, dar *La cicatrice* are portofelul plin.

Aduseră bere şi băură pe socoteala lui. Mai veniră în compartiment şi alţi câţiva camarazi de-alături, bucuroşi să bea cu ei. David le povesti despre fraţii lui. Unul dintre ei a ajuns alergător renumit şi va lua parte la Olimpiadă. De fapt nu-i sunt fraţi buni, nici tatăl nu-i e tată adevărat. Dar ar putea locui, o vreme la ei. Iar Klausmann le istorisi, la rându-i, că pe el îl aşteaptă un fleac de pedeapsă cu închisoarea. Da, tot ce se poate să-l vâre numaidecât la răcoare. E lucru ştiut. Stau acolo la pândă şi trec prin sită toate grupurile de mercenari întorşi în ţară.

— Amnistie? întrebă David.

— Nu, spuse Klausmann, în Germania păcatele mici nu sunt iertate atât de uşor.

Fusese cândva corespondent de presă în străinătate. O chestie cu o femeie. O mică fraudă. O femeie costisitoare; pe vremea aia era tânăr. Evadase. Mai avea şase luni de închisoare. Şi David? Da, tot un fel de evadare, dar absolut inutilă.

— Noroc! spuseră ei.

— Noroc!

Mercenarii mai vârstnici vorbeau despre puşcărie. Mulţi dintre ei vor nimeri din nou la zdup, mai devreme sau mai târziu.

— Nu ne putem pune pe picioare… Eh, tu şi Klausmann, voi aveţi căpăţâni bune, pentru noi e ceva mai greu. Ne poticnim de fleacuri.

— Eu nu-s făcut pentru fleacuri, spuse David.

— Hahaha! *La cicatrice* e croit pentru isprăvi grozave: O s-ajungă om mare. Şi acolo, peste mări, a fost. Nu, pe el nu-l poate strivi nimeni!

— Nu, zise David, şi puse sticla de bere alături, nu mă poate strivi. Ar trebui să vie chestii şi mai şi!

Lui nu-i plac cei mici care se poticnesc. Şi speră, speră în iubire şi în mâna lui norocoasă, când e vorba de lucruri mari. Cu toţii speră.

— Germania, zise Klausmann, o ţară amputată, un invalid de război. Şi toţi vor acolo să se îmbogăţească repede.

Dar şi el spera.

Stăteau aşa, compartiment lângă compartiment. O sută douăzeci de bărbaţi, care se întorceau acasă din deşert, care lăsaseră fiecare câte ceva în deşert. Acum, pe înserate, trudiţi de călătorie şi de pălăvrăgeală, aveau înfăţişarea unor oameni istoviţi, în drum spre o ţintă fără speranţă.

Mai târziu, când se trezi din aţipeală, David privi în juru-i şi întrebă:

— Am ajuns în Germania?

— Nu, răspunse Klausmann, încă n-am ajuns.

David stătu o vreme cu ochii deschişi, ca şi cum ar fi vrut să fie treaz în clipa când vor trece graniţa germană.

La vamă li se va face o revizie sumară. Dacă vor dormi, nici nu-şi vor da seama că au ajuns în ţară.

— Mai ai ceva bani? întrebă el.

— Câteva mărci, spuse Klausmann.

Apoi David ațipi iar; se gândea, dormitând, la frații lui, la fată. Avea sentimentul că ai lui l-au şi primit între ei, l-au acceptat, că a scăpat din nevoi. Când deschise din nou ochii, întrebă:

— Am ajuns în Germania?

— Da, de câteva minute.

— Nu dormi, Klausmann?

— Nu, nu pot să dorm. De zece ani am plecat de-acasă.

Apoi ajunseră la capătul călătoriei. O gară luminată. În piața gării îi aşteptau autocamioanele. Porniră prin oraşul german cufundat în noapte. Se gândeau că e un oraş german. Fură debarcați într-o cazarmă.

În camera de gardă se perindară de-a lungul unor mese lungi. Înapoia acestora şedeau patru agenți din poliția judiciară, la uşi erau postați polițişti în uniformă. Li se verificară hârtiile. Şapte oameni fură arestați. Printre ei se afla şi Klausmann. Îi puseră cătuşe.

— Aşa cere legea, se justificară agenții. Ca să se împiedice evadarea!

— Klausmann, o să ai nevoie.

David îi vârî în buzunar o bancnotă de cincizeci de mărci.

— Ce-nvârtiți acolo? strigă un polițist. E interzis! Treci aici! Polițistul îi arătă lui Klausmann cu degetul în loc în spatele meselor. Aici!

Klausmann trecu încet dincolo, se aşeză exact pe locul indicat. Sta acolo cu cătuşele la mâini, cu sprâncenele ridicate, cu chipul gânditor.

Vorbiră peste masă.

— Klausmann, spuse David, poate că trebuia să rămâi acolo. Ca francez puteai să faci carieră.

— Cu siguranță, răspunse Klausmann încet, îşi privi mâinile încătuşate şi ridică din umeri. Cu siguranță, dar n-am fost în Germania de zece ani.

Când era însărcinată în luna a treia, se căsătoriră. Nunta n-a fost o sărbătoare. Se mutară într-o mansardă, iar acolo se aflau: un pat, un dulap, o masă, două scaune şi o vioară. Cu o pioneză, el îşi fixă pe uşă numele scris pe o bucăţică de carton: PETER LUSTIG.

Era fiul unui învăţător care căzuse în Franţa în 1916. Voise să devină tot învăţător, dar împrejurările îl siliseră să părăsească liceul în clasa a şaptea şi să înveţe o meserie. Se făcuse tâmplar.

Ea era o femeie gingaşă, cam sfioasă, dintr-un mediu mic-burghez, care se simţea oarecum mândră de familia şi originea ei, pentru că avusese un unchi care ajunsese căpitan în timpul războiului. Pe acest unchi îl chema David. Înaintea morţii, îşi exprimase dorinţa ca sabia să-i fie pusă alături, în mormânt. Fireşte, sabia era ruginită rău, spunea Lydia. Dar preţuia această ultimă dorinţă ca un gest de nobleţe şi-l învăluia pe unchi în aureola unui erou. De altfel îi plăcea să-i idealizeze pe toţi cei dragi. Nutrea credinţa că darurile cu care sunt înzestraţi oamenii au fost hotărâte în taină de soartă. În ceea ce-l priveşte pe bărbatul ei, era ferm convinsă că e un talent încă nedescoperit. Peter cânta destul de bine la vioară, citea multe cărţi, ba din când în când scria câte o poezie.

Toate acestea îi făceau Lydiei o impresie puternică. Poeziile le păstra într-o cutie de pantofi şi trăia cu speranţa secretă că odată şi odată aceste poezii îşi vor vădi valoarea şi vor deveni celebre. Un poet, şoptea aproape cu evlavie. La toate astea el zâmbea.

Băiatul se născu în seara de Crăciun. Hotărâră să-l boteze David.

CAPITOLUL II

În anii ce trecuseră. David Kühn se gândise mereu la Germania. În deşert şi în junglă, slujind sub comandă franceză, avusese sentimentul existenţei certe a acestei ţări, în care avea să se întoarcă întocmai ca o pasăre călătoare la cuibul ei. Îşi pusese întrebarea: „Ce-i asta – Germania?” Se gândea la Rinul, pe care-l văzuse de vreo trei, patru ori. Îşi spunea: „Alpii”, şi abia de cunoştea Alpii. Numea oraşe şi trebuia să recunoască în sinea lui că nu prea ştia multe despre ele. Se gândea la codrii de stejar, la liniştitele păduri de fag, la regiunile viticole – şi aceste locuri îi erau străine. De asemenea, îşi dădea seama că nu se simte legat prin amintirea vreunei fericiri deosebite de casa în care locuiau tatăl şi fraţii lui. O părăsise cu mult înainte de a se înrola în Legiunea străină. Era o clădire oarecare, cu patru etaje, lipită de alte case de raport, într-un şir de o monotonie plictisitoare. Iar acolo, locuise împreună cu familia, la etajul trei, în nişte camere nu prea mari.

Uneori se îndoise că ar avea dreptul să se bucure de revederea Germaniei. Pe vremea când îl copleşea încă disperarea, se distrase cu fete de berberi, slabe ca nişte capre de munte. Băuse, jucase cărţi, făcuse afaceri riscante. Asta era acea parte a fiinţei lui, la care se referise mama fetei, când îl numise haimana, pentru care arabii şi armenii îl porecliseră *La cicatrice* şi din pricina căreia camarazii mai puţin ageri la

minte îi arătaseră o admirație respectuoasă. Acesta era David, gălăgiosul şi fanfaronul, care-şi bătuse joc de propriile lui speranțe. Dar toate crescuseră din nou, ca plantele răbdătoare – imaginile oraşului, casa în care locuia fata ce-i era dragă. În timpul marşurilor nesfârşite şi monotone strânsese de multe ori pumnii şi blestemase aceste țări în care era condamnat să lupte. Ştia totuşi că mânia lui nu mişcă nepăsarea deşertului şi perfidia junglei, înțelegea că mânia lui n-ar putea niciodată să mişte ceva.

Şi ce-i asta – Germania?

Mai înainte de toate Germania era o speranță, ca şi cum acolo l-ar fi aşteptat, ca în nicio altă țară din lume, o soartă prietenoasă şi iubitoare. Îşi spunea că după acest răstimp de trai în mizerie, trebuia să vină acum o perioadă de fericire. În dezolarea zilelor pustii de militărie, rostise acest cuvânt – fericire! Era o formulă atotcuprinzătoare, în care parcă se topeau toate vicisitudinile vieții lui.

Se afla în tren. Purta acum hainele civile, aruncase toate obiectele de îmbrăcăminte care miroseau a militărie pe masa magaziei de echipament de la cazarmă şi semnase. Nu voia să se ducă de-a dreptul acasă, dorea mai întâi să se reculeagă puțin, cum îşi spunea, gândindu-se totuşi şi la vânătăile de pe față, pe care le adusese de la Paris. Ai lui nu trebuiau să le vadă neapărat. Mai întâi să se vindece undeva, într-un loc liniştit, de pildă într-o regiune viticolă. Un mic ocol pe drumul drept către oraşul natal. Patru, poate cinci zile de odihnă aşteptată îndelung, şi meritată. Să se plimbe. Să bea un pahar de vin. Să aştepte, să cugete, numai să nu se grăbească! Apoi acasă, reintrat în obişnuință. Şi poate că se va întâmpla aşa: Trec pe stradă, sunt în Germania. Întâlnesc un cunoscut. Îmi spune: „A, te-ai întors…” „Da, m-am întors.” Beau cu el o halbă de bere. „Da, am fost în Algeria, iar mai înainte în Vietnam. Am avut acolo o slujnică micuță… Ce bine că vă găsesc sănătoşi şi teferi.” Şi povestind toate astea, vor goli o halbă de bere. Iar cârciumarul: „Domnii mai beau o

halbă de bere?” Şi domnii mai beau o halbă de bere. Sunt prieteni vechi. Dar poate că nu va fi aşa în oraşul uriaş. Acolo, unde se îndrepta acum, oraşele nu sunt atât de mari. Un tren mic în drum spre oraşe mici.

Şedea într-un vagon, pe locul din colț. În compartiment mai erau trei călători. Printre ei, şi o femeie tânără. Privi femeia, o cercetă îndelung, schimbă imaginea, văzu în ea o altă femeie.

„Dacă a murit, sau s-a căsătorit! Uite-o cum îşi pune ciorapii, îi trage de la gleznă până sus la şold. Şi o puteam avea. Puteam s-o trântesc pe pat! Şi când sta aşa pe spate, fața ei exprima o uşoară sfială, dar şi încordare. Şi ochii... ce se petrece acum cu mine? De ce nu i-am scris niciodată? Mi-era dragă. Am irosit fără rost atâția ani. Maică-sa ar fi aruncat scrisorile în foc. Mi-a devenit atât de scumpă mai târziu, când n-o mai puteam avea. Într-o zi mi-a spus: «David, sunt însărcinată!» Pe urmă am plecat. O fi având copilul? Atunci eu aş fi... aş fi tată! Urc treptele, ajung la uşă... Bună ziua! Sau poate ar fi mai bine să nu mă duc. Toate astea nu s-au întâmplat niciodată!”

Trenul înainta, iar David Kühn sta în colțul lui şi reflecta. Dar nu era mulțumit de gândurile ce i se perindau prin minte.

Iar mai demult cum a fost? Părinții lui morți, căzuți, prea devreme. Neant! Şi la şcoală? Nu arătase el acolo că îl aşteaptă un viitor mare? Față de mine toți erau nişte prostănaci. Al naibii de uşor învățam. Însă prea curând a trebuit să renunț la carte; bătrânul Kühn nu m-a dat la o şcoală mai de soi. Şi nu s-a ales nimic de capul meu!

Şi în Legiunea străină cum a fost?... Vântul fierbinte, alb. Totul e alb în soare. Şi ochii te dor. Hărmălaia din cazărmi. Hărmălaia asta fierbinte, sufocantă, şi picioarele arse de sudoare! Şi războiul? Am împuşcat copii! Şi câțiva bărbați! *Quartier blanche! Quartier blanche!* Oare ce-ar fi trebuit să fac? Executam un ordin. Ce-am făptuit eu acolo nu se vede de nicăieri. Sper că n-o s-o vadă nimeni, uitându-se la mine. Alor noştri le tăiau gâtul, şi bărbăția le-o tăiau. Măi, omule! Ce mai sălta pistolul automat în mâna mea: ratatata! Îmi păcănea în

mână. Eu n-am tăiat nimănuia gâtul şi nici... Cinci ani. Singh. Tare scumpă mai era. Conducătorul de taxi. Câinele pe triciclu. Caraghioase „taxiuri”. În spate stă ăla cocoţat deasupra roţii, iar clientul între roţile din faţă. Şi individul se dogeşte pedalând. „Piastru”, spune câinele. Tatăl vrea s-o vândă unuia din Legiunea străină, ca slujnică. Cheamă Singh – fată mare. Singh, zice ea, mereu numai Singh, aşa, mişcându-şi gura anevoie; mi-au vârât-o pe gât, fiindcă era surdomută. Iar eu n-am băgat de seamă asta numaidecât. Dar era frumoasă, era gingaşă. Devotată, foarte devotată! Însă şi Legiunea străină tot neant a fost!

Trenul înaintează şi David Kühn zăreşte primele coline acoperite cu vii. E o regiune viticolă renumită. Priveşte pe fereastră, gândeşte: „Aici e! Deci aşa arată!” Un râu domol. Verdele palid al primăverii. Printre coline curge liniştea.

Şi n-aş fi avut câtuşi de puţin nevoie de ăşti cinci ani. Uite-l cum zace în faţa radiatorului maşinii. Îngheţasem de spaimă. Îţi dai seama numaidecât dacă un om e mort. Dintr-o privire! Fusese prea târziu să mai frânez. Şi nu era maşina mea. O luasem pur şi simplu de la atelier să fac câteva ture. Omul mi-a ţâşnit drept în faţă. „Închisoarea!” m-am gândit. În afară de asta, individul era beat turtă! N-aveam nicio vină. Când i-au făcut autopsia, s-a stabilit: fusese beat criţă! Mi s-a dat numai o amendă. Măi, omule! Dar eu mă şi grăbisem să semnez înrolarea în Legiunea străină. Şi filmul s-a desfăşurat mai departe. Zarurile fuseseră aruncate. Prea târziu. Iar Singh era surdomută...

Priveşte pe fereastră. Vrea să coboare undeva şi s-o pornească razna printre copaci. Trebuie să-şi odihnească ochii obosiţi de deşert. Deşertul să se refacă de pe urma deşertului. Va hoinări de colo până colo şi se va gândi: „Şi-acum, încotro?” Căci ăsta-i lucrul cel mai important, şi încă nu-şi dă prea bine seama ce se întâmplă cu el. De Legiunea străină se simte dezlegat. I-au dat ordine, i-au strigat: „Stânga-mprejur! Dreapta-mprejur! Înainte marş!” Iar el s-a

mişcat la comanda lor – în toate privinţele. Acum e de capul lui, şi pentru prima dată trebuie să ia singur o hotărâre.

De două zile s-a ales cu o uşoară răceală; un pic de guturai. Schimbarea climei. „Trebuie să te obişnuieşti”, îşi spuse şi-şi scoase batista să-şi sufle nasul.

Abia acum, când ţinea batista în mână, iar cei doi bărbaţi şi femeia din compartiment holbau ochii la ea, observă că e năclăită de sângele ce-i cursese din nas la Paris. Batista e roşie şi mototolită, un steguleţ roşu, murdar, mucos. O vârâ repede în buzunar, dar ceilalţi au văzut-o.

Se simte jenat, ca şi când s-ar fi aflat o clipă în faţa lor fără pantaloni. E descumpănit, dar apoi se aşază ţeapăn, îşi încrucişează braţele pe piept, îi priveşte drept în faţă şi începe să fluiere tare. Ceilalţi cască ochii la el, uimiţi. Mirarea li se citeşte pe figură. El îşi dă seama de asta. Fluieră şi-i priveşte, cercetându-i pe îndelete, în timp ce melodia i se stinge uşor pe buze, piere cu totul. Spune:

— Viu din Africa…

— Cum? rosteşte cel mai în vârstă dintre bărbaţi.

Celălalt tace, iar femeia îşi întoarce brusc capul.

— Din Africa, unde rag leii. Oahhh!

Călătorii tac şi se uită la el cu dezaprobare. El râde încet, aşa ca pentru sine, apoi începe din nou să fluiere şi-i observă.

Nu mai rămase mult timp aşezat pe banchetă. La o staţie îşi smulse valiza din plasă, o dădu jos şi ieşi din compartiment fără să salute. Coborî, se opri pe peron. Trenul se urni iar. Şirul de ferestre alunecă prin faţa lui, trecu ultimul vagon. Cu geamantanul în mână, David Kühn porni la drum. Din mers, citi firma staţiei, citi numele ce-l întâmpina cu litere negre pe un fond alb s LIEBLOS.

Trase la un han. Un han solid, unde hangiţa îl conduse în cameră şi rămase locului, să-i explice;

— Aici e robinetul. Şi aici dulapul, iar aici e…

Asculta toate astea, aştepta să-l lămurească şi că patul e pus acolo ca să dormi în el. Femeia îl amuza. Şi patul i se păru comic; mormanul ăsta de fulgi în pilota îndesată.

Două zile hoinări prin satul acesta, care se numea LIEBLOS, reflectând la ceea ce putea fi mai de seamă în viața lui. Şi găsea că multe lucruri erau importante, dar nu vedea limpede care dintre toate era cel mai important. Munca? Vom vedea! O vreme va locui la frații lui. Aşa i-a scris Paul în ultima scrisoare. Mai târziu, o locuință proprie. În această locuință, o femeie – şi paturi, aşa ca ăsta, cu pilote groase de puf? Cald, plăcut, fericirea de a avea un pat cu puf, apărat de o uşă ce se poate încuia, înăuntru cald, iar spre exterior, un blindaj cu țepi ca de arici. Aceasta era una dintre posibilitățile pe care le întrevedea. O altă posibilitate i se părea a fi ridicarea vieții lui pe un plan intelectual mai înalt, deşi nu-şi prea dădea bine seama cum ar ajunge la aşa ceva. Din totdeauna simțise acest impuls intelectual nelămurit: voință de înnoire, accese de căință, dorință de autodepăşire. Şi toate astea erau numai aspecte secundare ale problemei esențiale, simple, pe care şi-o pusese adesea: Are viața mea vreun rost?

A doua zi, către seară, şedea tolănit pe pat şi fuma ultima țigară BASTOS. Cutia goală o azvârli de-a curmezişul camerei spre coşul de hârtii de lângă lavoar. Peste zi se plimbase de-a lungul râului, urcase până pe dealurile acoperite de vii; un drum liniştit, pe care nu se întâlnise cu nimeni. Acolo sus stătuse în bătaia soarelui şi privise în vale, în timp ce mintea îi rumega amintiri dureroase.

Acum şedea culcat în odăița lui şi fuma. Se uita la fumul ce urca alene spre tavan. „Iată-mă aici! gândea. Vasăzică, aşa. Sunt în camera asta… Acum la Siddi-bel-Abbes e foarte cald. Mercenarii din Legiunea străină intră în clipa asta pe poarta străjuită de sentinelă… *Képi blanc*[6]… Trebuie să-mi cumpăr şi o pălărie. Pe vremuri nu purtam pălărie. Alex, da, el nu ieşea niciodată fără pălărie duminica. Un bărbat, zicea el, nu e îmbrăcat ca de sărbătoare, dacă nu-şi pune pălărie. Pe atunci avea douăzeci şi unu de ani. Paul a umblat întotdeauna cu capul gol.”

Se ridică, îşi trecu mâna prin păr şi se întrebă ce ştie el, de fapt, despre frații lui. Când plecase, Paul avea şaisprezece ani,

Alex douăzeci şi trei. Paul era afectuos; nu-i plăcea să scormonească greşelile altora, ca Alex. În toate, Alex voia să fie el cel dintâi. Ambiția lui îşi scosese coarnele de timpuriu. Pe vremea aceea ei erau două familii înjumătățite, din care, cu înțelepciune şi bunăvoință, trebuia încropită una întreagă. Dar n-a mai ieşit o familie adevărată, fiindcă mama a murit curând. Şi ăsta a fost lucrul cel mai rău. Numele noii familii îl mai poartă şi acum – Kühn. Heinrich Kühn îl înfiase.

În portofel avea o scrisoare cu o tăietură de ziar. Alex e un mare fondist. Un om căruia i se prezice un viitor strălucit pe pista de zgură. „Alexander Kühn, provenit de la semifond şi trecut de doi ani la fond.” L-a învins pe un englez celebru, îmbunătățind cu mult timpul. Nimeni nu se aşteptase la aşa ceva, dar el îl depăşise pe dârzul englez. Entuziasmul fusese de nedescris, şi aşa începuse un şir aproape neîntrerupt de victorii. Doctorul Sommer, medicul care-i poartă de grijă, spune despre el: „E probabil un geniu al alergărilor. Posedă acel soi rar de energie, care chiar în momentul epuizării complete mai poate exploda încă o dată, făcându-l apt de o performanță excepțională…”

David cunoştea această energie. Era un amestec de violență şi forță. Citea fragmentul din ziar şi se gândea că Alex are un medic care se ocupă de el… Timpul fusese cu mult îmbunătățit. Puse tăietura de ziar la o parte, împături la loc scrisoarea prin care Paul îi comunica, printre altele, că Alex are acum o iubită distinsă, plină de bani. Dar pentru ea o părăsise pe alta.

David simți că-i e foame. Se gândea în clipa asta cu poftă la mâncare. Ar trebui să şi bea ceva. Când îşi deschise cufărul să scoată o cămaşă curată, văzu pachetul în care păstra cele două pistoale militare. Pradă de război; pe ultimul îl luase din mâna unui mort. Cântări pachetul în palmă, nu se mai gândea la folosirea forței, se simțea însă tare, ca un om înarmat. Adulmecă în gând viitorul, era decis să-şi constrângă norocul.

După ce mâncă, voi să bea ceva. Voia să şi stea de vorbă cu cineva. În primele două cârciumi în care intră, fu singurul client. Bău rachiu, dar de vorbit nu vorbi. N-avea cu cine vorbi. Purta o cămaşă curată, costumul civil nou. Era un civil care dorea să schimbe câteva vorbe cu alți civili. Pe la ora nouă se îmbătase.

Descoperi un local plin. Se aşeză la o masă şi bău vin, fiindcă toți cei din spațioasa sală căptuşită cu lambriuri de lemn aveau în față câte un pahar de vin. Şedea la masă, înconjurat de murmurul conversațiilor, şi se simțea bine. Într-o încăpere alăturată făcea repetiție o asociație corală. Cântau: „Pe cea mai frumoasă pajişte se află casa tatii". Îi asculta şi bea vin.

— Birtaş, strigă el. Încă o litră!

Coriştii intonară alt cântec. Îi plăcu pasajul unde cântecul creştea furtunos: „...Până când răsună chemarea dimineții, până când răsună chemarea dimineții..."

Către ora unsprezece coriştii plecară. Ieşiră din camera alăturată şi trecură gălăgioşi prin local. David îi salută rând pe rând pe toți cei ce-şi întoarseră privirile spre el. Ca şi cum ar fi vrut să le mulțumească. Zâmbea. Vinul trezise în el porniri prieteneşti. Starea de bună dispoziție crescândă îl îndemna să creadă că situația lui de om reîntors în patrie i-ar da dreptul să-l bată pe umăr pe oricare dintre cei de aici şi să-i declare că e unul de-al lor.

— Patroane, încă o litră!

Când cârciumarul îi aduse vinul, David spuse:

— Viu din Africa!

— Cum? făcu cârciumarul.

— Din Africa!

— Aşa! zise cârciumarul şi se îndepărtă.

Se făcuse linişte. Clienții plecau unul după altul. Numai la o masă rezervată se mai aflau cinci bărbați. Încercă să le prindă discuția.

— Patroane, încă o litră!

Cârciumarul spuse:

— E ultima. Ați băut destul!

— Cum aşa? strigă el. Cum aşa?

Cârciumarul nu-i răspunse şi-i aduse vinul.

Bărbații de la masa rezervată îşi întoarseră ochii spre el. Cinci mutre care-l cercetau. Îi privi în față. Îşi rezemase greoi brațele pe masă, ținând capul plecat, ca un taur gata de atac. Fețele se întoarseră. Dispoziția lui se schimbă brusc. Îi auzea cum vorbesc, simțea distanța ce-l desparte de ei. Îi auzea hohotind când spuneau câte-o glumă. Şedeau solid pe scaunele lor. Se gândea: „Dosurile astea grase, cum mai stau acolo pe scaunele lor!”

În local nu mai cânta nimeni. Asta i se păru o pagubă. Numai cei cinci bărbați vorbeau.

Printre ei, un judecător de ocol, un farmacist, un băcan şi încă doi care, din cine ştie ce motive, sunt oameni cu vază. Bărbați pe care lumea îi salută pretutindeni pe stradă. Ei ştiu că sunt astfel de bărbați. Şi o ştie şi David Kühn. Acum îi e silă de soiul ăsta de oameni purtați mereu de curenți prielnici, îşi spuse el.

Apoi începu să cânte. Ei însă n-aveau chef să-l audă.

— Şi ce, o fac numai pentru mine!

Dar cârciumarul îi ceru plata şi-l pofti să plece.

— Cum aşa? strigă el şi începu să cânte iar.

Un cântec franțuzesc învățat în Legiunea străină. Cârciumarul sta descumpănit alături. Cele cinci mutre se-ntoarseră din nou spre el.

— Ce vă zgâiți? Ce, ce-aveți de văzut? Viu din Africa! Ha – ha – ha! Pentru cântecul ăsta au murit mulți băieți acolo!

Se simțise îndemnat să le strige asta, deoarece îşi dădea seama, din ceea ce se vedea şi pe mutrele lor, că dintre toate numai moartea o luau în serios. Şi cuvântul ăsta „moarte” voia să li-l arunce în fețele puhave.

Ceilalți şuşotiră, clătinară din cap. erau perfect înțeleşi asupra unui lucru.

— Cinci ani! strigă el şi bătu cu pumnul în masă. Şi acum, iată-mă aici! *Mort pour la France!*[7]

— Unul din Legiunea străină, zise judecătorul de ocol de la masa rezervată, şi ceilalți îi aprobară, ca şi cum ar fi obținut dovada că străinul e vinovat de o fărădelege.

— Scârnăvii! spuse David. E o onoare să slujeşti în Legiunea străină! Am văzut eu ce se-ntâmplă pe lumea asta! urlă el deodată.

Din cauza alcoolului chipul îi era răvăşit. Ceilalți îi citiră pe obraz amenințarea unei primejdii.

David se încăieră cu cârciumarul. Domnii de la masă săriră în ajutorul patronului. Nu putu să se bată cumsecade, dar câțiva pumni tot repezi. Iar domnii ştiau că acționează acum în legitimă apărare. Se aruncară toți şase asupra lui. După ce-l trântiră pe podea, cârciumarul îl calcă în picioare.

Apoi îl aruncară afară pe uşă – toți şase. Câteva minute zăcu pe caldarâm, începu să simtă cum îi curge sângele de-a lungul gâtului. Se ridică anevoie. Stând în tăcerea şi întunericul străzii şi gemând încet, îşi scoase batista şi şi-o puse pe obraz. Era aceeaşi batistă îmbibată încă de la Paris cu sângele lui.

Primele săptămâni de viață, David Kühn şi le petrecu într-o cutie mare de carton. Peter Lustig avusese de gând să meşterească un leagăn, dar fusese concediat. Nu se găsea destul de lucru. De la băcanul din colț căpătă o cutie solidă de carton. Puseră pe fund rumeguş, iar pe David îl aşezară pe o pernă mare şi socotiră că, deocamdată, băiatul lor stă destul de confortabil.

Era sănătos, plângea şi-şi umplea cu regularitate scutecele. Când țipa prea mult, Peter Lustig îşi lua vioara şi cânta în surdină. Atunci David adormea. Părinții stăteau lângă el şi-l priveau cum doarme în cutia lui, pe care scria cu litere albastre: PERSIL TOT PERSIL RĂMÂNE.

CAPITOLUL III

Heinrich Kühn fusese rănit în timpul războiului. Dar asta nu se mai vedea. Vechea cicatrice de pe craniu era ascunsă sub părul cărunt. N-avea nici accese, nici alte manifestări vizibile de infirmitate, dar primea o mică pensie, iar noaptea nu putea dormi decât patru ore. Medicii puseseră diagnostice contradictorii. Nu putuseră cădea de acord, deşi era lucru vădit că Heinrich Kühn, la câtăva vreme după ce fusese rănit de-o grindă prăbuşită, suferise de curioase stări de halucinație. Foaia cu istoricul bolii lui fusese completată cu multă atenție într-o clinică de neurologie. Stătuse internat acolo vreo câteva săptămâni pentru observație.

După război, timp de câțiva ani, se răsucise noaptea în pat, fără să poată lipi geană de geană. Apoi, după ce se prăpădi şi cea de-a doua nevastă, îi veni ideea să-şi caute o muncă de noapte. Se angajă ca îngrijitor de toaletă. Mai înainte fusese funcționar comercial şi lucrase în timpul zilei. Acum îşi începea serviciul seara la ora nouă şi-l încheia între patru şi cinci dimineața. Apoi se culca, iar pe la nouă se şi trezea din somn. Câştigul ca îngrijitor de toaletă nu era rău. Atingea aproape de două ori leafa pe care o primise în vechea-i ocupație. În munca lui la W.C.-uri avansase; lucra în localuri tot mai bune, la toalete tot mai bune.

În afară de fiul său Alex, nimeni nu-i reproşase că devenise îngrijitor de toaletă. Reproşul îl scosese din fire. Oare banii

din care trăise băiatul acesta nu fuseseră câştigaţi tot într-o toaletă? Aşa îi spusese lui Alex. Fiu-său îşi pusese lacăt la gură, dar continua să fie chinuit de gândul că ocupaţia bătrânului i-ar putea aduce prejudicii în „lumea bună”. Paul n-a bombănit niciodată că taică-său lucrează într-o toaletă. În ceea ce-l priveşte pe David, el acceptase odinioară lucrurile cu un rânjet.

Viaţa lui Heinrich Kühn se acomodase cu ciudata lui boală, se încadrase într-un ritm nou. Şi, după cum socotea el, făcuse lucrul cel mai potrivit cu posibilităţile sale: câştiga bani în ceasurile în care şi aşa n-ar fi putut dormi. Pentru a-şi umple zilele, închiriase o grădină mare. Îşi petrecea acolo o bună parte din timp. Se învârtea de colo-colo, plivea din loc în loc plantele, săpa, altoia, îngrăşa pământul, aduna roadele şi era mulţumit, fiindcă, după cum spunea, îşi va putea petrece aici într-un mod plăcut restul vieţii.

Azi nu fusese la grădină. În ajun sosise o telegramă de la băiatul pe care nevastă-sa i-l adusese din prima căsătorie. Discutaseră despre asta seara trecută.

— Soseşte mâine. O să locuiască o vreme aici. Provizoriu. Ei da, nu-i poţi trânti uşa în nas. Dar va trebui să înceapă o viaţă normală. De unde vine telegrama? Din LIEBLOS? Ce caută la LIEBLOS?…

Când Alex şi Paul se-ntoarseră seara de la birou, Heinrich Kühn le spuse:

— A venit. S-a trântit în odaia lui Paul şi doarme. Nu arată bine. Închipuiţi-vă, i-a încărunţit părul.

Rămaseră toţi trei în bucătărie şi discutară despre el. Ar putea locui un timp în camera lui Paul.

— Am avut multe necazuri cu el. Mai demult, spuse Alex. Dar pentru câtăva vreme poate rămâne aici, până s-o pune din nou pe picioare.

— M-am uitat în geamantanul lui, spuse Kühn. Uite-l colo. Chiar deasupra are o cămaşă plină de sânge. Asta mi-a fost de ajuns. Am închis numaidecât geamantanul la loc.

— Şi el ce zice? întrebă Paul. Cu siguranță că a trecut prin destule.

— Prea multe n-a vorbit. Ne-a mulțumit că poate rămâne la noi. Pe urmă s-a plimbat prin casă şi a zis: „Nu s-a schimbat nimic pe-aici”. Parcă ar fi fost plecat douăzeci de ani.

— Eu m-am înțeles totdeauna bine cu el, spuse Paul.

— Ne-a făcut multe necazuri; ne-a adus poliția pe cap. Atunci, din cauza motocicletei. Era nebun după motociclete şi automobile. Noi n-am avut nicio vină.

— Nu, spuse Alex, dar David s-a purtat întotdeauna în aşa fel, de parcă noi am fi fost vinovații.

— N-a avut noroc, spuse Paul. Odată te-ai dus şi tu cu el, cu automobilul furat. Atunci aşa ceva ți se părea un sport. Pe vremea aia un automobil era o nebunie.

— Cum?

Kühn îl privi pe Alex cu mirare.

— Ei, toate astea au fost nişte copilării, se apără Alex. Habar n-aveam că luase de capul lui maşina de la atelier.

— Nu mai îndruga poveşti, spuse Paul. Ştiai foarte bine.

— Sunt zece ani de-atunci!

— Te-ai certat de multe ori cu el, zise Paul.

— Avea o fire greu de suportat.

— Nici tu nu eşti lesne de suportat, constată Heinrich Kühn. Alergările te-au smintit cu totul. De când ai ajuns un as, ai devenit şi mai greu de suportat.

— Pentru alergări trebuie să-ți cruți nervii.

— Acum ar fi timpul să termini cu povestea asta. Altădată nu te omorai atât. Ai împlinit douăzeci şi opt de ani. Te-ai fi putut însura de mult. Şi la o adică, de ce mai alergi?

— Dacă ajung la Olimpiadă, alergarea va fi pentru mine o trambulină. Din punct de vedere social şi… Asta mi-a spus-o Ria, şi chiar aşa şi este.

— Aha, ea ți-a spus-o? înainte de apariția acestei Ria nu vorbeai de „trambulină”. Numai că Jablonski tot n-o să-ți dea fata! Chestia asta îți macină nervii. Nu înțeleg de ce ți-ai ales

neapărat o fată din astfel de cercuri… Pe Elfie ai părăsit-o fără să stai prea mult pe gânduri. Şi ei erau oameni de condiție.

— Nişte burghezi, nişte mic-burghezi, asta erau!

— Tată-său e contramaistru, iar frate-său, student… Şi noi suntem mic-burghezi, dacă vrei s-o ştii.

— Te rog, termină! Ştiu că eşti mulțumit cu viața ta! Eu nu sunt!

Se ridică în grabă. Scaunul i se răsturnă.

— Ei, ei, suspină Heinrich Kühn. Mie mi-e totuna. Aşa şi-aşa, tot n-am niciun cuvânt de spus în casa asta.

— Nu l-am putea trezi? întrebă Paul…

— Lasă-l să doarmă. Arăta foarte obosit. Avea fața umflată. Zicea că înainte de plecare au mai avut o ciocnire cu teroriştii din Oran.

Alex sparse două ouă într-o farfurie, le amestecă cu nişte carne tocată şi le mâncă aşa crude.

Trăia după un plan riguros. Mânca după plan, iubea după plan. Întreaga lui viață era organizată după un plan, pe care-l respecta aproape în toate punctele lui. Numai în dragoste îşi mai îngăduia rare abateri, care-i împovărau apoi conştiința şi-l făceau să se gândească îngrozit la o criză de formă. Dintre toate nenorocirile ce l-ar fi putut lovi, cel mai mult se temea de o criză de formă. Aşa ceva i se părea mai grav decât o boală, în mintea lui era aproape echivalentă cu o infirmitate. Eforturile alergărilor i se imprimaseră pe față: o figură atentă, dominată de o uşoară asprime.

E cunoscut în imobil şi pe stradă. Când urcă sau coboară scările, oamenii care-l întâlnesc îi spun: „Bună ziua, Alex”. Îl urmăresc cu privirea. E salutat şi pe stradă. Îşi dă seama că lumea îl salută acum cu un surplus de amabilitate, că, dându-i binețe, fiecare gândeşte: „Marele alergător. Ar putea ajunge şi mai mare. Are un țel: Olimpiada.”

Dacă nu şi-ar fi descoperit talentul de alergător, ar fi fost acum căsătorit cu fata unui contramaistru. Ar fi fost mulțumit cu postul convenabil pe care-l ocupa la o cunoscută

societate de carburanți. Carieră ar fi făcut şi acolo; o carieră înceată, dar sigură, în decurs de zece, cincisprezece ani.

— N-am intrat încă în forma mea de primăvară, spuse Alex mestecând. Am să stau de vorbă cu el când m-oi întoarce. Aşa, cam pe la nouă. Acum mă întind o oră. Pe urmă vine Ria să mă ia cu maşina. Fac o oră antrenament de destindere, apoi o oră de alergare şi respirație.

— Alergări şi iar alergări, în fiecare seară, zise Paul.

— Şi ție sportul ți-ar face mai bine decât atâtea țigări. N-ai pic de fason, Paule. Arăți ca un chiştoc de țigară.

— Ține-ți fleanca!

— Ei, ei! mârâi Heinrich Kühn, după care tăcu.

Se amesteca rar în treburile fiilor lui. Locuiau toți trei în acest apartament. Fiecare în câte o cameră. Cu doi ani în urmă, bătrânul Kühn spusese într-o seară: „De azi înainte nu vă mai gătesc. Sunteți oameni în toată firea.” De-atunci viața lor de familie devenise şi mai puțin închegată. De fapt se cam dizolvase după moartea celei de a doua neveste a lui Kühn. Bătrânul era prea tăcut, prea mult cufundat în el însuşi, ca să poată da conținut unei familii. Îi părea rău de asta, dar nu întrezărea nicio posibilitate să schimbe ceva. Suferea în felul său morocănos din pricina morții celor două femei. Faptul că trebuise să ducă la groapă două soții i se părea o nedreptate.

Acum îi era milă de omul acesta, de băiatul nevesti-sii, care dormea în camera lui Paul. Se întreba ce-ar fi spus în împrejurarea aceasta răposata. David a făcut parte din Legiunea străină... Dar acum e din nou acasă. Nu sunt vinovat că s-a înrolat în Legiunea străină. Amenda am plătit-o atunci fără întârziere. Imediat! O să lucreze, pe urmă o să se însoare. Asta-i soluția cea mai bună – o femeie.

Alex pleacă primul. Jos, în stradă claxonează o maşină. O dată lung, o dată scurt. Şi-a aruncat pe umăr ghetele pentru alergări şi coboară. Îşi respectă programul. În maşină îl aşteaptă Ria şi-i zâmbeşte. Se urcă lângă ea şi zâmbeşte. Vecinii de pe străduță îi privesc de la ferestre – şi zâmbesc.

Apoi pleacă Paul. Are câțiva prieteni. De fapt nu-s prieteni în adevăratul înțeles al cuvântului, dar își au localul lor unde se întâlnesc, unde pot fi totdeauna găsiți, unul sau mai mulți. Paul nu practică niciun fel de sport. Fumează zdravăn şi-n fiecare seară pune câțiva gologani în tonomat, vizionează cu plăcere la televizor filme polițiste şi e nemulțumit de sine însuşi. Această nemulțumire are diferite motive. Găseşte că viața lui e fadă. Câştigă bine; e funcționar comercial la Serviciul de salarii al unei fabrici de maşini, cunoscută în toată lumea. Acolo-şi va desfăşura munca până la capăt şi va urca încet treptele ierarhiei. Ştie asta şi până aici totul e cum trebuie. Dar serile-i sunt pustii – seri de hoinăreală, cu gânduri flămânde după fete, care fac pe mironosițele. Fetele țin pas cu moda. N-am *sex-appeal?* Totul nu-i decât teatru! Curviştine afurisite, dar fără priceperea profesionistelor. Priceperea aceasta şi-o cumpără. Sunt în oraş anumite locuri unde se vorbeşte pe şleau. Se duce acolo din când în când cu câte un prieten şi plăteşte pentru priceperea asta. Costă douăzeci de mărci şi durează o jumătate de oră. Apoi îşi spune: „Porcăria dracului! Acolo unde m-ar trage într-adevăr inima n-am noroc! N-am nicio şansă… ”

Cunoaşte o fată, pe lângă care ar dori să aibă puțin noroc. Dar teama că nu l-ar găsi frumos îl face obraznic, cinic, insuportabil. Când vorbeşte cu fetele, fiecare cuvânt al lui capătă dublu înțeles. Le tachinează tocmai în legătură cu ceea ce constituie partea lui cea mai slabă – înfățişarea. În felul ăsta îşi pregăteşte înfrângerea. Fetele nu-l agreează şi-i dau s-o înțeleagă. Iar el îşi spune: „Să fie-al naibii! N-am nicio şansă!”

În astfel de seri se întoarce acasă şi se priveşte în oglindă. „Un nas cârn! Iar în jurul nasului câțiva pistrui. Gâtul prea subțire, umeri deloc! De ce, adică, n-are umeri? Alex are. Are un piept lat. Îi sunt frate şi ar trebui să am şi eu pieptul lat. Poate de săptămâna viitoare. Am să încep cu antrenamentul muşchilor.”

Înainte de a pleca, Paul spune:

— Mă întorc pe la nouă. Până atunci cu siguranță că se trezeşte. Acum o să beau la iuțeală un pahar de bere. Poate că am să trec şi pe la Alex, la stadion.

Se duce cu scuterul până la locul lor obişnuit. Acolo mănâncă un cârnăcior şi-şi bea paharul de bere. Iat-o şi pe aceea în fața căreia ar dori să pară frumos. O cheamă Erika. E blondă, va împlini în curând optsprezece ani, dar încă nu s-a fixat asupra cuiva anume. Se vorbeşte că ar avea oarecare experiență în ceea ce priveşte bărbații.

Îi spune:

— Ştii ce, hai cu mine până la stadion! Frate-meu se antrenează pentru Olimpiadă.

— Nici gând, răspunde ea. Sportivii mă plictisesc.

— Aşa... face el şi-şi dă seama că iar îl părăseşte prezența de spirit. Nu cumva şi tu eşti plicticoasă?

— Ce tot vrea ăsta? spune Erika înțepată.

Băieții de la masă râd.

Paul mai îndrugă câteva vorbo, ca să-şi ascundă fâstâceala. Fumează o țigară, nu-i mai adresează fetei niciun cuvânt, dar repetă:

— Vreau să văd cum aleargă frate-meu. Se antrenează pentru Olimpiadă...!

Când ajunge în spatele tribunelor, vede parcată maşina sport, albă a Riei Jafflonski. Mai sunt şi alto maşini acolo, dar Paul îşi spune: „Toate sunt un rahat față de automobilul ăsta”. Îşi propteşte de-o parte scuterul şi dă un ocol maşinii. „Treizeci de mii! Cel puțin treizeci de mii!” Unul dintre geamurile maşinii e lăsat. Îşi vâră capul înăuntru şi adulmecă mirosul din interiorul automobilului: o mireasmă de piele şi parfum.

— La te uită frate! spune în şoaptă.

În fața tribunei se află un grup de bărbați care privesc. Paul dă numaidecât cu ochii de Ria. E singura femeie de pe teren. A mai văzut-o de câteva ori până acum, dar n-a vorbit niciodată cu ea. Alex l-a arătat odată fetei pe stadion,

spunându-i: „Fratele meu”. De la trei-patru metri distanță. Lui Paul i se urcase tot sângele în cap în timp ce schițase un salut.

Femeia asta e o făptură din altă lume decât a lui. E ca şi maşina pe care tocmai o admirase – făcută numai pentru a fi privită.

Alex aleargă pe pista de zgură, îmbrăcat cu chiloți albi şi tricou tot alb. Paul se reazemă de balustradă şi se uită. Devine gânditor în timp ce-şi observă fratele. Ce pas! Uşor şi lung. Fără efort, ca pe arcuri, aşa aleargă aceste picioare şi poartă corpul vânjos. Paul se gândeşte din nou la antrenamentul muşchilor, cu care va începe, poate, de săptămâna viitoare.

Se uită pe furiş la femeia care se află doar la câțiva paşi de el. Aceasta nu-l ia în seamă, ci priveşte numai la bărbatul care aleargă un tur după altul. Aşteaptă clipita în care obrazul lui ajunge aproape de ea.

Paul îl aude pe antrenor spunând:

— A şi realizat anul ăsta o mie cinci sute de metri sub patru minute. Cinci mii, sub paisprezece. Zece mii, sub douăzeci şi nouă… Până la Olimpiadă va fi în cea mai perfectă formă.

— Da, spune cineva din grup, să sperăm că va izbuti în probele eliminatorii. Oscilări de formă sunt la el totdeauna posibile. Kühn e al naibii de sensibil…

Paul aude toate astea şi multe altele. E de față şi un medic. Doctorul Sommer, Paul îl cunoaşte. Un savant în ale sportului. Lămureşte câte sute de centimetri cubi de sânge poate pompa această inimă, câți litri de oxigen pot înghiți aceşti plămâni. Cu toții îl admiră pe fratele lui. Discută despre el ca despre o maşină foarte rară. Dar medicul vorbeşte şi despre anumite tensiuni sufleteşti…

O dată femeia îşi întoarce privirea de la pista de zgură pe care Alex calcă acuma rărişi iace exerciții de respirație. Paul o salută:

— Bună seara, domnişoară Jablonski.

— Bună seara, spune ea şi-i zâmbeşte.

Paul roşeşte. Un sfert de ceas mai târziu se furişează de-acolo. Se mai uită o dată îndărăt, o vede pe femeia care nu-l scapă din ochi pe fratele lui.

Nu mult după aceea, Alex e sub duş. Trei bărbaţi discută cu el; medicul e de asemenea de faţă. Apoi tânărul se întinde pe prici şi i se aplică un masaj uşor. Medicul îl cercetează gânditor.

— Clipeala asta a ochilor o ai de mult, Alex?

Examinează cu toţii această maşină, pe care-o consideră opera lor.

Ria stă afară şi aşteaptă. A aşteptat toată seara. A văzut mobilitatea muşchilor lui, energia acestui corp. Are douăzeci şi doi de ani, cunoaşte bărbaţii şi-şi dă seama de valoarea acestui bărbat. Şi îl iubeşte aşa: cu faţa aprinsă după antrenament şi încă vibrând de încordare. Îi place când apare din gangul de sub tribune şi se suie în maşină alături de ea, în timp ce alţi bărbaţi stau şi-i privesc. Şi lui Alex îi face plăcere când aceştia-l privesc, când poate citi în ochii celorlalţi admiraţia.

A aşteptat, dar nimic nu trăda la ea nerăbdarea. A scos o ţigară din tabachera de aur şi a fumat-o pe jumătate. Se ţine de-o parte cu modestie, întărind astfel prin purtarea sa ceea ce ştiu cu toţii: banii sunt la ei acasă în lumea de unde vine această fată... Lumea spune aşa: „Se simte numaidecât educaţia...” „Şi aţi văzut cu ce maşină umblă? Şi cum o conduce, ca şi cum ar fi de la sine înţeles să conducă o astfel de maşină. Vă daţi seama, asta-i o artă, să etalezi luxul într-o manieră plină de modestie.”

După ce s-au îndepărtat de stadion o bucată de drum, Ria opreşte maşina:

— Te-am aşteptat toată seara...

— Da, spune el. Simt cum devin tot mai degajat Performanţa maximă nu trebuie smulsă chinuit. Trebuie obţinută degajat...

— Nu m-ai sărutat de mult!

— Cum aşa? Dar ieri…

— Asta-i demult.

Când o cuprinde în braţe, simte că ar putea săvârşi una dintre încălcările planului după care se conduce. O roagă să pornească mai departe. Pe o stradă izolată, Ria opreşte din nou… Două ore întregi l-a privit şi nu s-a gândit la nimic altceva. Câteva zile, Alex a evitat-o, a pus stavilă mângâierilor ei. A făcut uz de mici şiretlicuri, dar el s-a eschivat. Trăieşte după un plan care i-a făcut corpul apt de performanţe maxime. Şi Ria simte că dorinţele ei nu se înscriu în acest plan. Asta o descumpăneşte întotdeauna.

— Astă iarnă nu erai aşa…

— Ţi-am spus doar că vara o să trebuiască să fie altfel. Nu-mi e uşor. Dar mai avem atâta timp…

— A fost frumos astă iarnă!

— Ria, spune el, mi-e înnebunitor de greu, dar trebuie să fim rezonabili.

— Ţi-e greu? spune ea. Atunci e bine. Trebuie să-ţi fie înnebunitor de greu…

Zâmbeşte şi porneşte din nou motorul.

Era atentă la fiecare semn venit din cutia de carton. Chiar peste noapte era în stare să sară din pat fără motiv şi să tragă cu urechea spre cutie, ca să-şi dea seama dacă nu s-a mişcat cumva băiatul. Tot ea a fost cea dintâi care a observat că pruncul modelase un cuvânt: ABBA. Câteva zile a savurat singură această bucurie.

În aceste săptămâni, Peter Lustig se afla mereu pe drumuri ca să găsească ceva de lucru. Era acum şi el unul din imensa armată a şomerilor. Suferea la gândul că nevasta lui locuieşte într-o mansardă şi copilul îi doarme într-o cutie de carton. Avea sentimentul că au fost parcă aruncaţi printre vechituri, într-o cameră de debara, unde aşteaptă ca vremuri mai bune să-i scoată din nou la lumină.

În seara în care Lydia îi făcu surpriza, spunându-i că fiul lui rosteşte un cuvânt, prin faţa casei trecură autocamioane încărcate cu bărbaţi în uniformă care strigau în cor: „Trezeşte-te Germanie! Moarte lui Iuda!”

Din cauza strigătelor, David se deşteptă şi începu să scâncească în cutia lui de carton. Iar coloana nesfârşită de autocamioane trecea prin faţa casei şi corul urii urla.

David sta culcat pe perna lui şi striga: ABBA!

ABBA! Primul lui cuvânt. Ea tălmăci: asta înseamnă TATA.

CAPITOLUL IV

Curând după ora opt, Heinrich Kühn pleca de-acasă. Purta pardesiul lui gri, pălăria gri care nu mai erau noi. Nimic din ce poartă nu mai e nou, totul e cam ponosit, dar încă bine păstrat. Sunt haine care nu bat la ochi. E un bărbat după care nu întoarce nimeni capul; o figură pe care o uiți numaidecât.

În fiecare seară pleacă de-acasă la această oră. Îl cunosc toți din imobil şi de pe stradă, îl recunosc, chiar când trece pe stradă prin întuneric: nu poate fi confundat cu altcineva din cauza acestei înclinări a capului, cu privirea ațintită în pământ, ca şi cum ar căuta ceva sau ar fi cufundat în gânduri. Toți îl ştiu cum merge – cu prudența aproape nițel înspăimântată a unui bătrân care se fereşte să nu fie speriat prin surprindere.

Nu ți-ar veni să crezi că se gândeşte la o femeie, dar chiar la o femeie se gândeşte. Sau în orice caz cumpăneşte în minte ceva care n-a luat încă formă concretă. Nu s-a pronunțat, deşi se tot socoteşte de mai bine de un an. Ştie că încetarea funcționării anumitor celule din creierul lui l-a îmbătrânit de timpuriu, mult mai devreme decât se aşteptase. Curios, îi lipseşte ceva, mai trăieşte, dar parcă învăluit într-o crustă subțire de oboseală. Şi nici măcar nu e sigur ce-o să spună ea. Afară de asta n-a avut noroc cu nevestele. Te obişnuieşti cu o femeie, cu felul ei de a fi – şi iat-o că moare. Cea de acum

e sănătoasă, dar şi cele două dintâi fuseseră sănătoase. Nu se vedea nimic deosebit la ele.

În fiecare seară vine la *Papagalul verde* cu un sfert de ceas mai devreme. Din pricina femeii. O găseşte acolo. Ştie că e acolo, aşteptând la garderobă cu amabilitatea ei de totdeauna. Te obişnuieşti cu asta, cu felul de a fi al cuiva.

Când se apropie de firma caligrafiată în întuneric cu litere de neon, se şi gândeşte la cafeaua lui. Intră pe uşa cu două canaturi, urcă treptele pe preşul roşu din fibră de COCOS.

— Bună seara Kitty, spune şi se aşază pe-un scaun în spatele garderobei.

Femeia îi aduce ceaşca de cafea.

— Da, pune-o aici.

La bucătărie, se strânge pentru ea zațul cafelelor. Din acest zaț, Kitty prepară cea mai tare cafea din câte a băut vreodată Kühn. Bea trei, patru ceşti în fiecare noapte. Prețuieşte mult această bunăvoință; afară de asta mai au şi alte lucruri comune. Ea e văduvă, abia a trecut de cincizeci de ani şi se ține bine. „Obrazul şi întreaga-i înfățişare sunt încă bine conservate", gândeşte Kühn uneori.

— N-am fost toată viața garderobieră, i-a spus ea odată. Bărbatu-meu şi cu mine am fost o pereche renumită de dansatori. „Kitty şi Fred", dansatori internaționali. Acum aproape treizeci de ani… Am colindat lumea…

Are şi o fotografie, cam ştearsă: ea în rochie de seară, soțul ei, în frac. Poartă mereu poza în poşetă. Kühn nu prea ia în serios chestia asta. Fireşte, dansul n-a putut fi ceva serios, ceva pe care să te bizui. Dar e mult de-atunci. Şi numele de „Kitty" derivat din Käthe îi face impresia de ceva frivol. Mai târziu va trebui să revină pe tăcute la Käthe. Totul se va aranja de minune; dar nu vrea să forțeze lucrurile. Poate că se va ivi, întâmplător, prilejul. Vor vorbi cândva despre toate astea. Dacă nu sunt prea bătrân pentru ea… Dar, într-adevăr, nu-i nicio grabă. Suntem în fiecare noapte împreună. Se va ivi şi prilejul potrivit. Aşa, o aluzie, şi-apoi vor vorbi despre toate…

Tăifăsuiesc agale, în puține cuvinte, ca nişte oameni ce se cunosc bine. Pentru o clipă se simte ispitit să-i vorbească despre băiatul care a fost în Legiunea străină. Despre fiul ăsta nu i-a spus niciodată nimic. Când l-a întrebat odată, i-a răspuns: „Am doi băieți. Unul e renumitul alergător.” — „Da, despre el am citit câte ceva.” — „Fiul meu, spusese el. Fiul meu…”

Nu-i mai vorbeşte despre fiul care a fost în Legiunea străină. Ea îl întreabă dacă vrea să-şi bea cafeaua.

— Heinrich, îi iscodeşte, ai avut supărări? Arăți, ca şi cum…

— Nu, nu, nicio supărare, îi răspunde şi se ridică.

La ora nouă începe serviciul îngrijitorului de toaletă Heinrich Kühn. La această oră îşi ia în primire locul de muncă, toaleta. Îşi pune jacheta albă de lucru, şi deschide dulapul din perete. Scoate de-acolo tabletele dezinfectante. Sunt roz, rotunde, plăcut mirositoare şi antiseptice. Le aruncă în cele patru vase albe, fixate la semiînălțime – pentru treaba mică. Deschide cele patru uşi ale cabinelor şi cercetează: curățenia, hârtia, buna funcționare a rezervoarelor de apă – pentru treaba mare. Apoi aranjează pe măsuță: prosoape, piepteni, perii de cap, perii de haine, ulei de păr, pomadă de păr, cremă pentru piele şi şervețele de hârtie. E ritualul de deschidere din fiecare seară.

Se aşază apoi pe scaunul lui şi citeşte ziare sau romane pe care le ia de la o bibliotecă de împrumut.

Clienții intră unul câte unul în local. Aude cum începe să cânte orchestra. Aşteaptă, stă acolo şi citeşte. Mai târziu se arată şi primii lui clienți. Vin, intră pe uşile cele mici, închid în urma lor uşile cele mici. Aude apoi cum cei dinăuntru lasă să cadă ceva în vasele care se află în grija lui. Stă acolo şi cu discreție face pe surdul. Apoi aude cum clienții trag de sulul de hârtie, rup hârtia… Ştie precis cât de ridiculi arată acum şi, discret, trece şi peste asta cu vederea. Toată viața lui a fost un om discret, dar la toalete a ajuns de o discreție aproape medicală, cu totul nebătătoare la ochi. Niciodată nu s-a

plictisit în aceste încăperi. Găseşte că munca lui e interesantă. Examinează cu o privire fugară pe fiecare dintre cei ce intră şi caută să ghicească: mare? mică? Stă liniştit pe scaunul lui şi aşteaptă „treaba mare”. Asta-i aduce câştig. Căci după ce-au terminat, toți se spală pe mâini, iar el le întinde săpun şi prosop.

— Poftiți, vă rog, domnule!

Se privesc în oglindă şi cer pieptene şi perie.

— Poftiți, vă rog, domnule.

Stă în spatele lor cu peria de haine:

— Permiteți, domnule… Şi peria curăță hainele pe unde nu sunt totdeauna fire de păr, dar ar fi putut fi, aşa cum cred domnii. Apoi, aceştia vâră mâna în buzunar: Foarte mulțumesc, domnule.

Şedea acum la locu-i de muncă şi se gândea la David. Gândul ăsta îl apăsa; un izvor de nemulțumiri care nu ştia din ce provin. Nu-l condamna pe acest fiu al nevesti-sii; avea mai degrabă sentimentul că el însuşi, Heinrich Kühn, a dat greş în ceva. „Un om în toată firea, care a dat greş în viață. Un om fără noroc… Dar eu n-am nicio vină. Sânge străin, despre care nu ştii nimic. O să se apuce de lucru. O femeie… Cu Paul şi Alex va ajunge la o înțelegere… O perioadă de tranziție… E ora zece. Trebuie să fie cu toții acasă şi discută.”

Bătrânul şedea şi se gândea la viața ratată a celui ce se întorsese.

Le-a trebuit o jumătate de oră până să-şi regăsească vechiul ton. Cinci ani sunt vreme lungă. Se vedea asta pe fețele lor. Figurile li se maturizaseră, parcurseseră şi ele acelaşi drum, iar trecerea timpului îşi pusese pe ele pecetea. Însă de asta îşi dădură seama doar în primele minute. Apoi chipurile lor redeveniră cele ştiute.

Paul începu să-l descoasă, voia să afle ce se întâmplă în Africa, în Indochina. Dar David nu prea povesti multe lucruri despre aceste țări. Se eschivă. Pe urmă Paul îi povesti despre

Alex, căci doar el era marele eveniment din imediata-i apropiere, cu care însă nu mai era întru totul de acord, de când Ria Jabienski o înlăturase pe fosta logodnică a fratelui său.

Da, iar acum Alex are supărări din pricina acestei Ria. Tatăl ei, Gustav Jablonski, care face comerț cu autoturisme de ocazie, e pornit împotriva alergătorului. Se putea altfel? Ban la ban trage…

— Îmi aduc aminte de Jablonski, spuse David. Încă de-atunci avea cea mai mare întreprindere în branşa asta.

— Între timp şi-a mărit-o de zece ori.

— Aici s-au mărit toate de zece ori?

— Are un salon de automobile pe strada principală. Măi, omule, ar trebui să-l vezi o dată. Automobile sport englezeşti! A mai clădit trei hale. Are acolo cel puțin o mie de autoturisme de ocazie.

— Întregul oraş s-a schimbat – multe prăvălii.

— Ei, cum de nu! Dar în ce priveşte automobilele, Jablonski a dat lovitura.

— Şi cu fata ăstuia vrea să se însoare Alex?

— Da. A cunoscut-o la un bal al presei. În sala cea mare a Primăriei. Câteva sute de invitați. Iar Alex a fost atunci cineva! S-a dus acolo în smoching şi a fost prezentat alături de alte câteva atracții. Asta le place femeilor. Dar bătrânul l-a ars rău! I-a scris o scrisoare. Măi, frate, s-o fi citit! Şi pentru Ria asta şi-a părăsit Alex iubita. Tu n-ai apucat s-o cunoşti. O fată drăguță, nu atât de perfectă ca Ria Jablonski… ăsteia abia îndrăzneşti să-i spui „bună ziua”.

Dar cu lucrul, cum stau, întrebă David. Da, lucrează tot la aceleaşi întreprinderi. Alex tot la societatea de carburanți BENZOLAN. El, Paul, tot în Biroul de salarii al firmei „Wittens şi Comp.” Despre asta i-a scris doar. Acum i se dau şase sute pe lună. Alex are, fireşte, cu o sută mai mult. Ai zice o sumă frumoasă, dar viața-i a dracului de scumpă.

— Şapte sute, cu atâta poți s-o scoți la capăt?

— Da, dar cam pe sponci, înțelegi tu. Mereu cam pe sponci.

Şi cam cât crede c-ar costa o femeie ca Ria Jablonski? Cu una ca asta se duce un sutar pe lună numai pe flori. Când a cunoscut-o pe Ria, Alex a cheltuit într-o singură lună o mie de mărci pentru ea.

— Totul de dragul distincției, înțelegi? Măi, frate, o femeie ca asta costă parale!

Era cât p-aci să istorisească cum frate-său, după ce păpase întregul avans, luase din casa biroului patru sute de mărci. Atunci a trebuit să ceară el, Paul, un avans, pentru ca banii sustraşi să fie puşi repede la loc. Nu povesti însă nimic despre asta, repetă doar:

— O femeie ca asta costă o groază de parale.

David se uită la el amuzat, privea nasul cârn şi pistruiat, gura cu buze mobile, care trădau nervozitate, această față care vibra toată când băiatul vorbea. Nu-şi putea da seama ce anume se schimbase la Paul. Dar era schimbat în totul.

— Când am plecat erai încă un copil. David zâmbi. Acum vorbeşti ca un bătrân.

— Ei da, măi, frate, cinci ani, spuse Paul şi-şi încreți fruntea ca şi cum ar fi vrut să arate că în acest răstimp a cunoscut şi el anumite lucruri, a văzut şi a îndurat şi el câte ceva.

— Oricum, ai aproape douăzeci şi unu de ani. Ai şi tu vreo drăguță? Şi cu prietenii cum stai? Era unul, Walter Kurz.

— Da, colegul meu de clasă, el însă îşi continuă studiile. Ne mai întâlnim din când în când în localul nostru obişnuit. Vine acolo la televizor. Şi-a dat până acum câteva examene.

— Şi ce studiază?

— Sociologia. Trebuie să trudească din greu. Mamă-sa nu are decât pensia. Dar Walter o să se descurce.

— Şi noi ne-am fi descurcat! spuse David. Şi fata? Cum o cheamă?

— Erika, da nu prea ține la mine.

— Aşa, nu ține la tine?

— Nu, nu-i nimic serios. N-am nicio şansă, spuse Paul. Am avut până acum destule femei, niciuna însă pentru mai multă

vreme. Nu, n-am nicio perspectivă. Un conțopist…

— Prostii! zise David. Eşti încă tânăr, nu te-ai călit. Vin toate la vremea lor. Până acum nici n-ai aflat ce-i viața…

— Ei, ce ştii tu! replică Paul zâmbind amar. De unde ai cicatricea de pe obraz?

— O luptă corp la corp. În junglă.

— Ai luat parte şi la lupte corp la corp? Le-ați venit de hac?

— Am luat parte de multe ori la lupte corp la corp. I-am curățat, fireşte. Cicatricea o am de la o julitură de glonte. Îşi trecu încet mâna peste obraz. Da, o julitură de glonte.

— Şi cum era pe-acolo?

— Totul cam tulbure – o harababură. Împărțiți în catolici, şi budişti, şi mai ştiu eu ce. Pe coastă mai mergea, dar mai departe, în interior nu puteai şti dacă vor să-ți reteze gâtul sau au gânduri paşnice. Capcane de bambus şi altele… ăia luptă altfel decât noi. Am primit trei decorații. Am să-ți arăt odată diplomele.

Stau în camera lui Paul. E aceeaşi cameră în care David locuise câțiva ani. Pentru o vreme va găsi aici un pat… o canapea, pe care va putea dormi. Camera le trezeşte amintiri şi vorbesc despre ele. Apoi despre schimbările petrecute şi despre bătrânul Kühn, despre micile lui ciudățenii. Nici acum nu poate dormi. Şi acum îşi mai trage, pe marginea ziarelor citite la toaletă, liniuțele pe care apoi le adună… treaba mare. Asta e registrul lui improvizat. Iar Alex vrea vasăzică să se însoare cu Ria Jablonski…

— Da, numai dacă i-o da-o, spuse Paul. Şi dacă ea o să poată să reziste. Alex trăieşte ca un îngeraş! Zice: „Numai asceza deplină face posibilă performanța maximă!” Dar asceza asta nu-i prieşte. I se urcă la cap. „Măi frate, i-am spus, măcar o dată pe săptămână, n-are ce să-ți strice!” „Nu zice, îmi dă peste cap ritmul.” Şi Ria asta e femeie, nu glumă. Nu se poate lipsi de aşa ceva. În orice caz, tare m-aş vârî şi eu în afacerea asta. Numai că cu nu pot să alerg. Mi s-ar părea de altfel o prostie să-mi iau în fiecare zi picioarele la spinare. Să tremuri mereu de dragul formei… Alex da, el devine cm abia

când aleargă. Pe pista de zgură arată fain de tot. Dar e o trudă grea.

— Sunt zece ani de când aleargă, nu s-a săturat?

— Măi, omule, acum aleargă ca să-şi facă o carieră! Mai înainte, pe când nu era aşa de mare, făcea sport Acum totul la el e calcul. E celebru, poate să aleagă. Clubul îl sprijină. I-au şi oferit câteva slujbe, mult mai bune decât asta pe care o are. Dar nu i-au convenit. „Aştept să dau marea mea lovitură”, zice. Înțelegi, ceva foarte mare… cu ceva mai modest nu se mulțumeşte. Acum se apropie de țel.

Paul se arătă mirat că David n-are chef să povestească despre Africa. David se eschivă din nou.

— Ei cum să fie? E groaznic de cald pe-acolo, iar războiul, al dracului de murdar. Deşert… e deprimant deşertul. Şi cătunele din jurul câte unei oaze, tot atât de deprimante! Dar e în ele ceva ce-ți frânge inima, mă-nțelegi? Ceva ce ți se întipăreşte în minte pe toată viața, mă-nțelegi?

Nu, Paul nu înțelegea. Îşi privea, pe gânduri fratele.

Când veni Alex, David se aştepta să înceapă cu reproşurile. Nici Kühn, nici Paul nu se legaseră de el, dar de Alex era sigur că o să-l ia la refec. Acesta însă nu scoase o vorbă, dar David gândi că în cei cinci ani reproşurile au pierit, le-a înghițit timpul.

Îşi strânseră mâinile, se cercetară îndelung.

— M-am întors, zise David zâmbind.

— Da, asta-i bine spuse Alex. Sigur că nu ți-a fost uşor. Mă gândesc la anii petrecuți acolo.

— Prea uşor n-a fost.

— Ei da, spuse Alex şi se aşeză.

Vorbeau cu ezitări, căutau ceva cu care să poată începe.

— Tu ai devenit aici între timp o celebritate. Mi-a istorisit Paul.

— Da, am avut succes. Dar nici asta n-a fost uşor. A trebuit să renunț la multe lucruri. În orice caz am realizat ceva.

Rosti acestea cu un anume înțeles şi zâmbi pentru prima dată. Din surâsul lui îşi dădură seama că li se crede superior.

— Vrei să iei parte la Olimpiadă?

— Da, vreau să ocup neapărat un loc bun la Olimpiadă.

Vorbi apoi despre metodele lui de antrenament. Cu multe amănunte. Foarte important, mai ales antrenamentul dintre etape, în tot timpul anului, desigur. Azi nu mai sunt suficiente jumătățile de măsură. Fără metode de antrenament strict ştiințifice nu se mai poate obține nici măcar o victorie de nivel național. Vorbi pe larg şi despre victoriile lui, îşi enumera succesele, nu uită niciunul.

— În Legiunea străină făceam şi noi sport. Multe alergări. Era gustarea de dimineață pentru plămâni. Mai târziu, eu n-am mai putut lua parte. Am fost împuşcat în plămân şi apoi alte câteva fleacuri. Tot nefumător eşti? De băut n-ai băut niciodată… iar cu dragostea, trebuie să fii, de asemenea, foarte prevăzător. Ei da, viața asta a ta nu prea îți îngăduie multe bucurii.

— O să vie toate mai târziu. Mai târziu am să trag eu profituri din toate. Am în fața ochilor un țel clar.

— Aşa, aşa! Eu n-am să trag niciodată vreun profit, din toate la câte am renunțat.

— Dar arăți foarte bine. N-ai pus pe tine niciun gram de grăsime.

— Nu, niciun gram de grăsime.

Când Alex plecă la bucătărie să mănânce ceva, David spuse:

— A rămas la fel ca mai înainte. Neschimbat. Numai clipeala asta nervoasă n-o avea mai înainte.

— E o stea, e cineva, rânji Paul.

— Iar tu, tu n-ai ajuns nici stea, nici cineva!

— Nu, eu n-am s-ajung niciodată cineva şi nici stea.

— Spune, întrebă David ezitând, ai mai văzut-o vreodată pe Hertha? Da, ştiu, maică-sa te-a dat atunci afară…

— Am mai văzut-o o dată. Era cu un bărbat.

— Un bărbat…

— Nu ți-am scris despre asta nimic. Nici tu nu mai m-ai întrebat. Ți-am scris cam puțin, nu?

— Oricum, mi-ai scris din când în când, şi întotdeauna de Crăciun, de ziua mea de naştere.

— Şi ce să-ți fi scris? Nu ți se pare curios? Abia dacă ai ce scrie. Şi nici nu se întâmplă nimic. Mie nu mi se întâmplă niciodată ceva deosebit, spuse Paul.

David privea țintă, în gol.

— Aşa, era cu un bărbat. Ei, fireşte, un bărbat. E ceva de la sine-nțeles.

— Mergeau la braț. Dar de-atunci au trecut câțiva ani. Nu mai ştiu ce s-a ales de ea.

— Mergeau la braț? Atunci, mai bine nu mai mă duc s-o văd. Surdomuta… spuse David oftând.

— Ce-i cu surdomuta? întrebă Paul.

— Numai surdomuții sunt devotați, răspunse David. Asta, pentru că ştiu prea bine câtă nevoie au unul de altul…

Paul căscă ochii la el fără să înțeleagă. Apoi se întoarse Alex. Ținea în mână un pahar cu lapte. După ce se aşeză, spuse:

— Ai călcat atunci un om şi l-ai omorât… Trase o înghițitură din pahar şi ridică din nou privirea. Cicatricea asta n-o aveai.

— Nu, cicatricea asta n-am avut-o, răspunse David. Acum am mai multe. Una de la tine. Aici, în palmă, se mai văd împunsăturile furculiței, patru găuri una lângă alta, aşa cum mi-ai înfipt-o. Acolo mi se spunea: *La cicatrice* – Cicatricea.

Fața-i devenise neprietenoasă.

— De la mine, întrebă Alex?

— Da, doar n-oi fi uitat! Am parat lovitura cu mâna.

— N-am avut niciodată ceva contra ta.

— Sigur că nu.

— Şi acum? Acum ai să începi, desigur, o viață normală. Trebuie să-nțelegi că țin foarte mult la asta. Vreau să spun… Oricum, frecventez acum o societate aleasă.

— Aşa! O societate aleasă… Nicio grijă, n-ai să te faci de râs cu mine. David rânji. Am să încep o viață absolut normală.

După ce plecă Alex, Paul remarcă aprins:

— Iar a făcut pe grozavul!

— Are succes, spuse David alene.

Tăcură o clipă. Apoi Paul zise:

— Ai acum douăzeci şi şapte de ani… iar părul ți-a şi încărunțit.

— Da, spuse David, douăzeci şi şapte.

— Şi ai şi încărunțit.

— Da, zise el, clătinând din cap.

Nu se interesau de politică, pentru că n-aveau încredere în oamenii care făceau politică. Ziceau: Ăştia nu se gândesc la noi!

Citiră apoi un manifest. Iar în el era vorba de un bărbat, despre care se spunea că e persecutat fiindcă s-a ridicat din popor şi luptă pentru popor. Îl cunoşteau din ziare şi de pe afişe. Dar până atunci nu-l luaseră mai în serios decât pe ceilalţi, care se războiau pentru putere. Bărbatul acesta făgăduia lucru şi pâine, făgăduia că va lupta împotriva mizeriei păturilor muncitoare ale poporului. Cei doi îşi spuseră: Asta nu sună rău. Şi aşa vorbeau mulţi.

Într-o duminică, Peter Lustig şi soţia lui se duseră la vot. îl purtară pe David în braţe, cu schimbul. Îşi dădură votul celui cu promisiunile.

Când acesta ajunse la putere, asistară de la fereastra mansardei lor la marea retragere cu torţe. Strada bubuia sub paşii cadenţaţi ai coloanelor. Oamenii jubilau şi credeau în timpurile bune ce-aveau să vină. Poate că o să fie mai bine, îi spunea şi Peter Lustig soţiei lui. Lydia era convinsă de asta. Noul conducător, zicea ea, are „Crucea de fier”, iar în război a fost un erou. Citise asta şi credea în „Crucea de fier”.

CAPITOLUL V

Se întorsese într-o miercuri, joi rămase acasă, dar vineri ieşi să adulmece puţin prin oraş, cum zicea el. Parcurse străzi cunoscute, constatând că o casă sau alta nu existaseră înainte de plecarea lui. Multe case nu existaseră pe-atunci. Iar pe străzi circulau acum mult mai multe automobile decât altădată.

Întâmplarea îl duse în centrul oraşului. Acolo văzu numele: JABLONSKI. Un salon de automobile, având două nişe cu vitrină, mari cât nişte uşi de şură. Se opri pe trotuar şi privi înăuntru. În interior, marmură cenuşie şi neagră. Iar acolo se aflau produsele fabricilor, ca o turmă de animale de rasă, pitulate într-o ţinută mândră, gata pentru cine ştie ce salt nemaiauzit. Vreo duzină de bărbaţi discutau ceva, gesticulând cu însufleţire, dar amuţeau cu toţii când deschidea gura unul dintre ei. Era Jablonski care stătea plin de importanţă înconjurat de bogăţia lui, cu faţa rotundă ca o lună plină. David porni încet mai e parte. „Comerciant de automobile, îşi spuse el. Asta ar fi ceva. Atunci aş ajunge cineva...”

La staţia de tramvai se opri şi lăsă să treacă un tramvai după altul. Se gândea: „Mergea cu el la braţ... Fireşte! Da, da, da! Iar aici s-a schimbat moda. Acum bărbaţii poartă costume cu sacourile încheiate la trei nasturi. Înainte de a pleca, erau la modă la doi nasturi. Reverele erau lungi. Fandoseală! Îşi făcuseră haine toţi bărbaţii, şi-atunci a fost nevoie să se

lanseze repede pe piață alt model de sacouri. Iar maimuțoii și-au zvârlit numaidecât pe fereastră banii câștigați cu trudă și și-au cumpărat costume mai urâte decât cele dinainte.” Sacourile bărbaților îi păreau tipice pentru prostia generală, îl apucă deodată mânia împotriva modei, socoti schimbarea ei drept o nebunie. Judeca toiul cu mentalitatea unui om venit dintr-o lume unde lucrurile sunt reduse la sensul lor originar. Hainele aveau acolo rostul de a-i apăra pe oameni împotriva frigului și a soarelui. Tot ceea ce era inutil îl scotea din sărite.

Rămase câtva timp în stația de tramvai, stăpânit de un sentiment de revoltă. Se opri apoi în fața gării, urmărind eu privirea automobilele ce treceau cu o ușoară aroganță. Plecă mai departe, gândindu-se că în această gară își cumpărase biletul de tren – biletul de intrare într-un război străin. Se gândea la război, în timp ce înregistra cumințenia poleită a acestui oraș. Existau și acum locuri unde oamenii se ucideau unii pe alții. Cunoștea tot ceea ce poate să însemne teroarea pustiitoare. O văzuse în alte țări și ar putea să apară și în această țară amputată. Se gândea că acolo oamenii erau fără milă, că învingătorii îi schingiuiau pe cei învinși. Erau fără milă! Și asta-i ceva important!

Își continuă plimbarea, văzu reclamele pentru apă de ras, pentru stofe de haine de după-amiază și de seară, pentru mașini de spălat și sobe electrice, pentru mașini de scris și saltele de plastic, pentru călătorii spre cine știe unde – dus și întors. Și văzu câte lucruri se grămădesc în vitrinele magazinelor. Totul i se părea o *fanfaronadă* mincinoasă. Nu întâlni pe nimeni cu care să dea mâna. Și în timp ce-și reîmprospăta cunoștința cu orașul, cu casele și străzile, își dădea seama că în acest oraș n-a legat niciodată prietenii pe tare le-ar fi putut reînnoi acum. Cerceta orașul cu o mânie crescândă, își dădea seama cât de mult se îndepărtase de tot ce era aici. Statele în care luptase erau chinuite, sfâșiate, dar acum, în vălmășagul arogant al acestui oraș, se gândea la acele țări nefericite ca la propria-i patrie.

Pe una dintre străzile principale se opri în fața vitrinei unui magazin de covoare. Îşi aduse aminte de ceva şi pe chip îi flutură un zâmbet amar. Se gândeau pe-atunci la căsătorie, el şi Hertha. Văzuseră un covor, în aceeaşi vitrină, un covor de care atârna o tăbliță: „Persan veritabil". Covorul le plăcuse: „Pentru camera de zi", spusese Hertha. El intrase şi întrebase: „Cât costă covorul, persanul veritabil?" Purta o jachetă de piele şi pantaloni cu ținte şi arăta ca unul ce n-avea în buzunare nici măcar un sutar. Vânzătorul îl măsurase din cap până-n picioare. Îl întrebase cam de sus de ce vrea să ştie asta. David începuse să fiarbă de mânie: „Fiindcă vreau să-l cumpăr!" Negustorul îl repezise: „Covorul costă câteva mii de mărci. Vă rog să nu mă faceți să-mi pierd timpul." David ieşise din magazin roşu până în vârful urechilor.

Îşi aducea bine aminte, revedea cu precizie mutra aceea cercetându-l cu o privire rece prin ochelarii de aur.

Intră în magazin şi căută figura ştiută, pe care n-o uitase în toți aceşti ani. Era tot acolo. Era acelaşi om. David spuse:

— Vreau să cumpăr un covor.

Puse să i se arate covoare, îl lăsă pe om să-şi laude cu tot zelul marfa, nu-l întrerupse. După un sfert de ceas îl privi drept în ochi şi zise:

— Covoarele îmi plac, dar nu cumpăr de la dumneata. Nu, nu de la dumneata...

Sâmbătă seara se aştepta ca Paul să-şi facă puțin timp şi pentru el. Dar Paul avea o combinație.

— Sunt invitat, spuse. La unul care are un apartament mare şi bătrânii lui nu sunt azi acasă.

— Şi ce faceți voi acolo? întrebă David.

— Dansăm şi ascultăm discuri.

Erau toți patru în bucătărie. Bătrânul Kühn începu să-şi pregătească supa. Dintr-o pungă de staniol scutură concentratul de supă în apa ce clocotea. Apoi Alex amestecă ouăle crude cu carnea tocată. Paul îşi adusese câteva chifle. Puse pe ele şuncă, şi-şi făcu două ceşti cu cafea. Măsurate

exact. Gătea fiecare pentru el, îşi mânca fiecare porția. David îi privea.

Se aşezară la masă.

Bătrânul Kühn spuse:

— Fragii înfloresc foarte frumos anul ăsta.

Alex spuse:

— E clar că mâine am să câştig. Concurez numai cu unii de mâna a doua.

Paul spuse:

— Poate că la noapte n-am să viu acasă.

Bătrânul Kühn îşi mânca supa.

— Da, foarte frumos înfloresc fragii.

David spuse:

— La voi fiecare îşi găteşte mâncărica lui?

— Păi sigur, frate, răspunse Paul mestecând şi arătând spre taică-său. Acum doi ani ne-a spus aşa, deodată: „De azi înainte nu mai gătesc şi pentru voi”.

— Ar fi trebuit să răsădesc şi roşiile.

— Doar de mâna a doua. Dar peste câteva săptămâni, aici, pe stadion – trebuie să câştig. Vreau să ajung neapărat la Olimpiadă…

Pe la ora nouă, David se afla singur în casă. Nu rămase mult, se duse la un cinematograf oarecare, se aşeză acolo în întuneric şi privi. Jurnalul prezenta imagini din Algeria.

Urmă filmul artistic. Ceva din America, un film în care se pălăvrăgea despre lucruri fără nicio legătură cu realitatea. Interpreta principală apărea de trei ori în chiloți, îşi cânta cântecelul – tot în chiloți. Tema filmului era un adulter cu cântec.

David vru să murmure doar aşa pentru el, dar rosti destul de tare:

— Ce porcărie!

Ceilalți spectatori sâsâiră indignați.

— Neruşinare!… Mitocănie!

Se întoarseră spre el. Cineva râse. David se sculă şi spuse, de astă dată în gura mare:

— Ce mai rahatul dracului! Apoi ieşi.

Ceva mai târziu intră într-un local de dans şi se uită la fete. Era încă nedecis. Se gândea să se întoarcă acasă şi să citească o carte, dar nici pentru aşa ceva n-avea chef. În cele din urmă se duse la gară şi cumpără o sticlă de coniac de calitatea a doua, de la un chioşc pe care atârna o placardă: „Mâncați mai mulți pui fripți – Carnea de pasăre e un aliment sănătos.”

În întunericul nopții, acasă, bău încet toată sticla. Trântit pe canapea, îmbrăcat, ascultând muzică la radio, bău pahar după pahar. Îl cuprinse moleşeala dar aprinse lumina, îşi spuse: „Vreau să fie lumină”.

Duminică dimineața, târziu, Paul îl găsi dormind. Lumina ardea. Afară soarele strălucea de mult pe cer. El însă dormea pe canapea îmbrăcat, iar aparatul de radio cânta în surdină.

David Kühn îşi petrecu dormind toată această zi de duminică.

Se tot gândise la ea. Îi devenise de neprețuit, de când ştia că nu mai poate s-o aibă. Fuseseră clipe când amintirea ei îl chinuise îngrozitor. Singh, cea cumpărată, îl liniştise cu supunerea ei sfielnică. Mai târziu, când n-a mai putut-o avea nici pe Singh, care a rămas în țara aceea nefericită, s-a gândit şi la surdomută cu sentimentul dureros al unei pierderi.

Se trezise, dormise nu numai toată duminica, ci şi noaptea asta. Era cel mult cinci dimineața. Iar acum revenea ea, Hertha. Îi revenea în minte cu intensitate, dintr-odată, ca o durere bruscă.

Dacă va fi murit, sau se va fi căsătorit…

La şase jumătate zornăi deşteptătorul lui Paul. Băiatul nu făcu nicio mişcare. În camera lui Alex sună al doilea deşteptător. Acesta se sculă, deschise uşa. Acum se dădu şi Paul jos din pat. Îl văzu pe David treaz.

— Ieri te-ai îmbătat, spuse el căscând.

— Clar, m-am îmbătat, răspunse David.

Paul se strâmbă şi arătă cu un semn din cap către camera lui Alex.

— A câştigat, ieri.

— Sigur, el câştigă mereu. Întotdeauna a vrut să fie primul.

— Da, spuse Paul, stând lângă patul lui, i-a întrecut pe toți.

— Şi-acum o iei iar de coadă, te duci la slujbă?

— Da, ca-n fiecare zi.

— Cam neplăcut, nu?

— Cam neplăcut. Tu de ce vrei să te apuci?

— Să vedem.

— Se găseşte mult de lucru. Mecanic-auto? Te mânjeşti ca dracu pe mâini. Aici cine a terminat opt clase primare fără să rămână repetent vrea să facă pe domnul.

— Să vedem, spuse David.

— Tu ai avut totdeauna o minte ageră...

— Dar prea puțină şcoală, prea puțină învățătură, înțelegi? Asta a fost nenorocirea mea întotdeauna.

— Aici nimeni nu mai vrea să se murdărească pe mâini... Atunci, pe diseară, spuse Paul.

David ramase culcat până la opt. Pe la nouă, luă o gustare zdravănă. Apoi comandă, în localul în care intrase, un „Pernod". Nu, nu au „Pernod", zise chelnerul. Bău coniac, două pahare, să prindă curaj. Numai aşa, ca să mai chibzuiască, îşi spuse el. Dar n-avea la ce să reflecteze prea mult, tot timpul ştiuse ce-o să facă.

Părăsi localul numaidecât, era grăbit. Şovăise câteva zile, dar acum, dintr-odată, se grăbea. Luă un taxi, indică strada şi numărul imobilului. Dar ea nu mai locuia acolo. I se dădu noua adresă. Părăsi clădirea, fără să mai privească în urmă. Casa aceasta era acum pentru David un înveliş fără miez, cochilia unei palide amintiri. Aflase că Hertha se căsătorise. Îndoiala puse din nou stăpânire pe el, blestemă în gând, îşi spuse totuşi că ar fi o tâmpenie să se înfurie din cauza asta. Peste o jumătate de oră se afla la usa ei.

Fața Herthei se deschise parcă într-o bruscă mirare.

Privirea lui străbătu această mirare până în adânc. Şi acolo descoperi ceva ca o spaimă. Nu se aşteptase la această spaimă, dar luă act de ea şi simţi o bucurie amară.

— Iată-te, aşadar, zise el şi intră. Iat-o pe distinsa doamnă… Acum o cheamă Müller. Tocmai Müller!

Râse zgomotos.

Hertha stătea în faţa lui fără să scoată un cuvânt, încremenită. În ochii ei, David descifră ceva ca o întrebare.

— Ei da, spuse cu stinghereală, m-am întors.

Femeia îşi reveni cu greu, îl conduse apoi într-o cameră.

El cercetă camera, o cameră-tip cuminte, cu fotolii, nu prea scumpă. Cu o dormeză, o masă de sufragerie, patru scaune, televizor şi poze pe pereţi. Şi toate acestea între tapete cu flori şi nu prea de calitate, totuşi frumuşele şi destul de plăcute.

Se aşeză pe un scaun. Hertha rămase în picioare în faţa lui, în această cameră a fericirii ei modeste, pe care şi-o făurise cu un alt bărbat.

— Când ai venit? întrebă încet.

— Acum, câteva zile.

— Am aflat totul, atunci, spuse ea.

— Da, zise David. Am fugit din cauza unui beţivan. M-a cuprins groaza când l-am văzut făcut ghem în faţa radiatorului. Acum nu m-ar mai îngrozi. Am văzut lucruri şi mai şi! strigă el. Şi voi, aici. voi v-aţi căsătorit! Iar câte imul a ajuns între timp cineva! Ca frate-meu. de exemplu. Da, marele alergător Alexander Kühn, ăsta e fratele meu.

— Nu mi-ai scris niciodată…

— Scrisorile, maică-ta le-ar fi…

— Totuşi, puteai să-mi scrii, îl întrerupse ea.

— Poate că mi-a fost ruşine. Sau m-am gândit că n-ar avea niciun rost. Nu ştiu, sau totuşi ştiu: n-am găsit primul cuvânt. Am tot amânat – să-ţi cer iertare, să-ţi explic ori… Ridică din umeri. Am vrut odată să cumpărăm un covor pentru camera noastră, îţi mai aminteşti? Un persan veritabil! Ha ha ha! Covorul ăsta de-aici nu-i persan veritabil!

Ea privi în tăcere spre podea, la covorul care nu era un persan veritabil. Apoi spuse:

— Mie mi-ajunge.

— Şi soțul tău, ce-i soțul tău?

— Factor poştal. Împarte poşta.

— Hahaha! Un poştaş! râse David şi se lovi cu palma peste coapsă.

— Da, spuse Hertha jignită. Împarte poşta!

— Sigur: ce-ar putea împărți altceva din moment ce e poştaş! Am să-ți scriu odată o scrisoare frumoasă, pe e are să ți-o aducă aici el.

— Oricum, eu îl iubesc.

— Pe mine m-ai iubit? Hai, spune!

— Da, zise ea în şoaptă. Am fost atâta timp singură…

— Da, da, ştiu. Şi eu am fost singur.

— Cum ai dus-o pe-acolo, pe unde-ai fost?

— A fost greu. Foarte greu – al naibii de greu!

Tăcu o clipă, îşi roti ochii prin cameră, apoi o privi în față. Avea aceeaşi înfățişare. Nu-i descoperi pe chip nicio urmă lăsată de anii care trecuseră. Asta îl indispuse. Se uită în ochii ei, îşi dădu din nou seama că ochii erau cei ce-i înviorau toată figura.

Începu să se arate grozav:

— Dacă ne prindeau, ne sfâşiau, ne făceau fărâme. Şi i-au prins pe mulți dintre noi.

Sta la fereastră, ca şi cum ar fi privit afară.

— Da, spuse Hertha, îmi iubesc bărbatul.

— Aşa, zise el, clătinând din cap. Şi n-ai niciun copil?

Nu? Nu era să ai un copil de la mine? Odată mi-ai spus: „David, am rămas însărcinată!”

— Da de unde, eşti nebun!

— Mi-aduc aminte precis. Era cu puțin înainte de-a pleca. Am aşteptat mereu ca Paul să-mi scrie că ai un copil. Cum scrisoarea n-a mai venit, am înțeles că n-ai niciun copil. Să ştii, mi-a părut rău! Ai vrut să scapi de ol? L-ai dat la canal?

Aşa fac toate femeile! Hahaha! Se apropie de ea, se opri în fața ei. Canalul, prin care copilaşii înoată către mare!

— Eşti beat!

— Nu! Sunt chiar foarte treaz! Sunt treaz de-a binelea! înțelegi?

Sta în fața ei şi o privea în tăcere. Hertha îşi pierdu cumpătul. David spuse:

— M-am gândit la tine…

— Te-ai schimbat atât de mult…

— Da, recunoscu el. Ştiu.

— Părul… ți-a şi încărunțit!

Fața ei era foarte aproape de a lui.

— Cicatricea… Ea se trase înapoi. Cicatricea asta n-o aveai.

— Ah! Cicatricea naibii! îşi trecu mâna pe obraz, ca şi cum ar fi vrut să şteargă cicatricea. O schijă de grenadă… Sau nu! Ție trebuie să-ți spun! Am trişat la joc, şi m-au prins! Mă înşelaseră pe când eram încă un începător. Iar când am devenit şi eu vulpe şireată, atunci i-am înşelat la rândul meu. N-are nicio importanță!

Hertha simți primejdia.

— David, spuse ea, acum ar fi mai bine să pleci.

— M-ai iubit?

— Da. Dar acum totul s-a sfârşit.

— Era frumos pe vremea când ne iubeam? Ei, ia spune! Era frumos?

— Da, dar acum sunt măritată! Trebuie să pleci!

— Ascultă! zise el. Ascultă! Ani în şir m-am gândit la tine! Prea multă vreme m-am gândit la tine, ca să pot pleca acum aşa.

— Nu! se-mpotrivi Hertha, când el întinse mâinile s-o cuprindă.

I se răsuci în brațe. Dar îi simți corpul lipit de-al lui.

— M-ai iubit!

— Nu! Nu! gâfâi ea. Totul s-a sfârşit! Continuă să se apere, în timp ce David o şi împingea spre dormeză. Nu vreau! Nu! Nu încetă să se apere nici în timp ce-i simțea mâna

necruțătoare dezgolind-o, nici când această mână îi atinse pielea. Nu! scânci ea.

Îi vedea sub el fața ce se ferea în lături, cu buzele întredeschise şi pleoapele strânse.

— M-ai iubit! Vocea lui devenise mângâitoare. Iubirea nu se evaporează ca apa! Mă mai iubeşti încă! Spune-mi că tot mai mă iubeşti!

Femeia tăcea, dar David simți cum trupul Herthei începe să dea ascultare chemării lui, cum, treptat, răspunde uşor şi cum mai apoi, uitând de toate, i se abandonează. Începu cu ea acel joc care-i stăruise câțiva ani în amintire ca un chin. Ea nu rosti niciun cuvânt.

David voise mai mult decât doar atâta. Cerşea iubire.

— Spune! Spune!

Ea nu rosti niciun cuvânt.

Se găsea din non de lucru. Peter Lustig obținu un angajament la o fabrică. Nu era mulțumit cu meseria lui, se gândea mereu la alte posibilități ce i le-ar putea oferi viața şi totuşi se ducea în fiecare dimineață la fabrica de mobile. După trei ani, deveni acolo şef de echipă. Superiorii lui băgară de seamă că are talent de creator, că e capabil să perfecționeze formele executate. Era uneori consultat ca specialist la realizarea schițelor pentru noi piese de mobilă.

Se mutară într-o casă plăcută, luminoasă, cu două camere şi baie. Chiria era mică, potrivită cu veniturile lor. Pentru David cumpărară o canapea. Una foarte modernă, extensibilă. Spuneau: Creşte atât de repede. Peste câțiva ani va avea oricum nevoie de un pat adevărat. David era foarte mândru de această mobilă, pe care o considera proprietatea lui. Era instalată în camera de zi, unde aranjaseră de Crăciun un brad ce ajungea până aproape de tavan. Tatăl cântase la vioară cântece de Crăciun. Darurile erau întinse pe masă.

David o întrebă pe mamă-sa: De Crăciun e mereu ziua mea de naştere? — Da, şopti ea. Te-ai născut de Crăciun, eşti un copil al norocului.

CAPITOLUL VI

Cu câteva ore în urmă Gustav Jablonski cumpărase o suliță din cele folosite de vatuşi. Prinsese o ocazie avantajoasă. Aceste ocazii avantajoase erau marile bucurii ale vieții lui.

Stătea în holul casei, în fața căminului, şi cerceta arma africană, dar entuziasmul, acea bucurie de a fi în posesia unui obiect rar pieriseră. Fiică-sa şedea, cu picioarele încrucişate, pe un fotoliu, fuma o țigară şi zâmbea amuzată. Doamna Mathilde Jablonski îşi privea fata şi soțul, gata să intervină grijulie, neştiind dacă i se va oferi vreun prilej să-i împace.

Gustav Jablonski stătea cu sulița la picior şi striga:

— Tocmai un alergător! Dintre atâția tineri cu care suntem în relații nu vrea pe niciunul! Nu! Ea vrea un alergător! N-ai să te duci astă-seară la întâlnirea cu alergătorul! Astă-seară vine doctorul Knitts.

— Nu, papi, asta n-am s-o fac. Şi-apoi nu-i numai un alergător, e şi un negustor priceput. La urma urmelor nici tu nu eşti decât un negustor. Fireşte, fără calitățile unui alergător… Privi trapul gros al tatălui ei; această corpolență care-l făcea greoi o înveselea. Da, spuse ea. E negustor, întocmai ca şi tine.

— Aşa! strigă Jablonski şi izbi cu sulița. Întocmai ca şi mine? Am cel mai mare magazin de automobile de ocazie din

oraş!

— Nu mai spune mereu „automobile de ocazie”, papi! Asta sună a fiare vechi.

— Dar cu automobile de ocazie m-am ridicat. Asta-i performanța mea.

— Ai putea spune că deții reprezentanța generală pentru firmele de automobile englezeşti, sau aşa ceva.

— Automobilele de ocazie sunt performanța mea! Şi tot ce-am realizat cu ele în doisprezece ani să fie aruncat la picioarele unui alergător!

— Să alergi cum poate s-o facă Alexander e tot o performanță. Nu numai una fizică, ci şi una spirituală, sufletească. Dar tu nu înțelegi nimic din toate astea, papi. Eşti îngrozitor de incult.

— Ah! strigă Jablonski şi se îndreptă spre fiică-sa. Agita sulița în aer. Sunt incult, nu? Dar fiică-mea e cultă! Şi de ce? Pentru că tată-tău ți-a putut plăti învățătura! Ți-am dat o educație care singură valorează o avere!

— Da, Ria, zise doamna Jablonski. Cum poți să-i spui lui papi că e incult! Din moment ce-n casă ne vin musafiri din cea mai aleasă societate.

— Aşa-i! aprobă el, arătându-şi cu o înclinare a capului recunoştința față de nevastă-sa. Cum îndrăzneşti să spui aşa ceva! Eu n-am fost crescut în cele mai distinse pensioane elvețiene ca tine, dar ştiu ce are preț pe lumea asta! Şi asta-i cultura mea! A trebuit s-o câştig prin experiență! Trei lucruri sunt pe lume, în fața cărora oamenii se pleacă: Forța! Banii! Priceperea! Ăştia-s stâlpii puterii, tot restul nu-i decât un moft.

— Papi, nu te enerva aşa. Nu-ți prieşte, papi. Ştiu, totuşi, că tu nu-mi vrei decât binele.

— Astă-seară trebuie să fii aici, când o să vină doctorul Knitts. Ăsta-i un om de viitor: La treizeci de ani a şi ajuns în consiliul de administrație al...

— Da, ştiu! E teribil de capabil! Din cap până-n picioare om de afaceri, încă de la treizeci de ani. Afară de asta e prea slab.

— Nici alergătorul tău nu-i mai gras!

— Are muşchi tari şi mai târziu va pune pe el ceva grăsime. Vreau un bărbat puternic, unul care mai târziu să ajungă aşa ca tine…

Gustav Jablonski îşi privi pieziş şi cu bănuială fata. Îşi drese glasul, drept care enorma-i guşă dublă tremură.

— Ca mine?… Duse mâna la piept. În orice caz, astă-seară să fii aici când vine doctorul Knitts…

— Gustav, îl întrerupse nevastă-sa, lasă odată sulița aia din mână.

— Da, papi, vino să-i găsim un loc convenabil. Asta voiai şi tu, nu?

Fata se sculă, îl sărută zâmbind pe tată-său pe obraz şi-i luă sulița din mână.

— Ah! du-te! spuse Jablonski şi se scutură ca şi cum s-ar fi apărat de cineva.

— Vino să găsim un loc pentru suliță.

— Of! suspină doamna Jablonski. Iarăşi o piesă de-astea. Peste tot atârnă lucruri din Africa!

Gustav Jablonski nutrise din totdeauna o deosebită predilecție pentru Africa. Visase în taină vânători de fiare mari, drumuri cu caravanele prin pustiu. El, cu cască tropicală pe cap, în haine kaki, cu puşca în mână, la vânătoare de lei. Fireşte, şi-ar fi putut împlini această dorință, dar pentru Africa era prea gras. Avea, ce-i drept, un întreg echipament pentru tropice, cu cască, cu cartuşiera la bluza de vânătoare, dar nu-l purta decât cu prilejul carnavalului. Gândea realist şi convenise că e pur şi simplu prea gras pentru tropice. „Nu, cugeta el, ce-aş mai asuda acolo…”

Găsise o soluție mai comodă. Cumpăra Africa de la anticari. În hol erau întinse blănuri de leopard. De pe perete, capul împăiat al unui rinocer se zgâia stupid cu ochii-i de sticlă. Un cap de leu privea amenințător cu botul larg căscat, alături de colți de elefant şi de fel de fel de coarne uriaşe ale celor mai felurite animale africane, vânate cândva de bărbați slabi.

Gustav Jablonski îşi avea oamenii lui, negustori, care nu uitau niciodată să-i atragă atenția asupra unor ocazii avantajoase de a cumpăra trofee africane. Era nebun după astfel de simboluri ale unui mod de viață plin de primejdii. Dar ținea mult să cumpere avantajos, îşi procura în felul acesta o compensație pentru renunțarea la bucuriile vânătorii. Norocul său de vânător era să adulmece şi să achiziționeze avantajos câte un lucru despre care bănuia că ar fi fost obținut cu riscul vieții. Se lăsa cuprins de nevinovatul fior al unor trecute aventuri sângeroase.

În orice caz, făcea impresie cu obiectele din Africa. Oaspeții lui se opreau în fața acestor trofee şi simțeau, întocmai ca şi el, ce poate însemna altă viață, mai sălbatică. Era sigur de această impresie, căci Gustav Jablonski ştia câte ceva despre Africa şi despre oameni.

Deasupra căminului atârnau, aranjate în evantai, mai mult de trei duzini de lănci, sulițe şi alte arme de azvârlit sau de împuns. Ajunsese la constatarea că acolo nu mai era loc şi pentru noua piesă achiziționată; apoi rezistența zdrobitoare a fetei îl îndepărtase de la reflecțiile sale.

Ria se îndreptă cu sulița în mână spre unul dintre scuturile de piele. Aceste scuturi cu care, cu câteva decenii în urmă, războinici africani plecau la luptă, se aflau în dreapta şi-n stânga căminului. Puse sulița în picioare, în spatele unui scut.

— Aşa, spuse ea. Aici îi e locul. Acum avem un echipament de luptă complet.

— Hm! Jablonski se uită chiorâş. Ideea asta mi-ar fi venit şi mie!

— Natural, papi! Doar oul nu-i mai deştept decât găina…

Jablonski îşi privi fata şi, ca întotdeauna, fu încântat de chipul Riei. Se simțea măgulit când privea aceste trăsături.

— Ha! exclamă el şi-o amenință cu degetul gras uliu. Eşti o viperă! O viperă eşti!

Ria râse, era absolut sigură de victoria ei. Spuse:

— Acum vreau să-ți explic ceva. De la 25 august până la 11 septembrie au loc jocurile olimpice. Iar Alexander va lua parte la ele. Are şanse mari să câştige.

— N-o să câştige niciodată, niciodată!

— Dar a realizat performanțe de clasă mondială! Asta ai aflat-o, cu siguranță, din ziare.

— Nu citesc niciodată despre sport!

— Doctorul Sommer, care-i poartă de grijă, crede că are şanse să obțină medalia de aur. Şi despre asta au scris ziarele. Ce spui de asta?

— Adevărat? Campion olimpic…?

— Va fi campion olimpic. Jablonski îşi privi neîncrezător fata. Da! zise ea triumfătoare. Dar până acum încă n-am putut discuta cu tine despre asta, fiindcă, ori de câte ori îi auzi numele, faci explozie!

Privirea lui Jablonski devine gânditoare. De un an caută pentru fiică-sa o partidă bună. Are propuneri, oferte aluzive. Şi apoi, acest doctor Knitts, care şi-a manifestat foarte deschis interesul. În ceea ce o priveşte, Ria a avut până acum două combinații. Dar n-au fost decât nişte băieți amărâți. Ei da, culți erau, dar încolo nicio potriveală. Nu s-a ajuns la nicio hotărâre. Iar acum acest alergător… Îl combate de câteva luni. Şi totuşi, să presupunem că un câştigător la Olimpiadă i-ar vinde automobilele de ocazie…

— Aşadar, o victorie la Olimpiadă, spuse el rar, asta ar valora cât un titlu de doctor. Făcea acum unul dintre surprinzător de rapidele lui viraje, trecea de la refuz la interes, ca ori de câte ori se convingea personal de calitatea unui obiect. Dar nu va învinge! Ai să vezi! strigă el şi-şi privi întrebător fata, dintr-o parte.

— Totuşi! Va învinge! spuse ea.

— Să presupunem că ar deveni campion olimpic şi eu l-aş angaja… ca şef al vânzărilor. În primii ani n-ar avea ce să caute aici la mine, cu toată medalia lui de aur. O să trebuie să fie ascultător!

— Pe mine mă va asculta! Fata zâmbi. Şi asta-i şi mai avantajos, nu crezi şi tu?

— Ah! făcu Jablonski, eşti o viperă! Şi ce să-i spun diseară doctorului Knitts?

Suspină şi se trânti într-un fotoliu. Rămase şezând aşa şi după ce plecă Ria. Soția sa îl observa, dar nu cuteza să-i tulbure reflecțiile. Îşi dădea seama că bărbatu-său cumpăneşte diferitele posibilități.

„Campion olimpic, se gândea el. Iar băiatul nu arată rău.” L-a văzut atunci, în salonul Primăriei. Ria îl adusese cu ea la masa lor. Se aşezase şi băuse din şampania oferită de Jablonski. În jurul lui se făcuse mare vâlvă. Dansase cu Ria. „Ei da, îl aplaudaseră... Dar are o figură prea trasă, prea irascibilă. Prea mulți nervi. Un campion olimpic ca ginere? înfățişarea lui e încă prea colțuroasă. Îi lipseşte acea rotunjime care convinge.”

Gustav Jablonski şade în fotoliu şi meditează. Corpolența lui trezeşte încredere, umorul său prompt îl face simpatic. Fața îi e rotundă şi inspiră veselie. Nu mai trădează nimic din sărăcia-i de altădată. Are o figură demnă, a fost demnă de credit. Căci cu treisprezece ani în urmă, Gustav Jablonski a venit din Leipzig şi nu poseda nimic altceva decât flerul pentru ocazii avantajoase. Nu-i place să-şi amintească de Leipzig. Aici, în oraşul ăsta a pus carne pe el şi şi-a cumpărat şi locul de veci. S-a salvat din sărăcie, trecând pe malul celălalt. A înotat. Trebuie să ştii să înoți! Şi Ria! Cu o lună în urmă nevastă-sa i-a spus: „Gustav, fetița vrea acum maşina sport englezească, albă”. — Ei da, şi fetița a obținut maşina sport albă – treizeci de mii! „Reclamă”, gândise Gustav Jablonski... Dar trebuie să-mi promiți că n-ai să goneşti niciodată cu mai mult de o sută pe oră!” Şi ea i-a promis. E o fată deşteaptă. E un mic pui de lele viclean şi dulce. Hahaha! – tată-său întreg. Şi acum vine acest alergător şi-şi aduce cu el sărăcia.

Gustav Jablonski încearcă să cumpănească: într-o mână ține victoria la Olimpiadă, în cealaltă sărăcia. Însă nu e sigur

ce atârnă mai greu. Sărăcia e grea a naibii! Iar lui îi apare aşa, ca un fel de boală, căreia, forțat de împrejurări, i-ar deschide uşa casei şi a întreprinderii lui.

În timp ce Jablonski cugetă, fata lui e în drum spre stadion. Se află la volanul acestui automobil sport, alb, cu care n-a mers încă niciodată cu peste o sută de kilometri la oră, şi nici nu va merge, deşi motorul poate scoate de două ori atât. Ştie că astfel de automobile sunt condamnări la moarte pentru caracterele lipsite de autocontrol. Nu se va expune niciodată conştient unei primejdii care ar putea s-o coste viața.

În fața tribunelor se aflau mai mulți oameni ca de obicei. Ria îşi aminti că Alex îi vorbise despre o şedință a clubului, care urma să aibă loc azi. Simți privirile ce-o pipăiau. Alex insistase să vină neapărat pe teren în seara aceasta. Voia s-o ştie alături de el. Voia să simtă din nou cum îl invidiază pentru ea.

Pe pistă mai erau încă patru alergători. Din discuții, Ria află că se executaseră alergări pe distanțe mici, că Alex câştigase, deşi distanțele scurte nu erau specialitatea lui. Fata îl observă, îi văzu chipul care reflecta concentrare. Avea simțământul că acum nu ştie nimic de existența ei. Asta o indispunea puțin, dar îi şi sporea nerăbdarea de a-l avea aproape. Îşi privi ceasul de mână; abia trecuse de şapte. Antrenorul strigă spre teren:

— Încă o dată patru sute, apoi gata!

La prima turnantă, Alex era al doilea. Pe linia dreaptă a pistei luptă dârz şi obținu un avans de doi metri, pe care-i pierdu iar la ultima turnantă. Doi alergători fuseseră lăsați în urmă.

Pe ultima porțiune dreaptă înaintea liniei de sosire Alex luptă cu celălalt piept la piept. Ria îi vede chipul schimonosit, e mirată de această grimasă care dă impresia unui acces de furie sau de ură. Să fie oare numai încordarea? Dar Alex câştigă alergarea. Ea triumfă. A câştigat! Şi cu acest

sentiment stă acum şi aşteaptă: a câştigat şi va câştiga întotdeauna!

Alex nu era mulțumit. După duş, se întinse pe prici. Masorul îi frământa uşor picioarele.

— Nu pot fi degajat, spuse el. Pur şi simplu nu pot fi degajat. Picioarele îmi opun rezistență.

Doctorul Sommer şedea pe un scaun lângă prici. Afară de el şi de antrenor, în încăpere mai erau câțiva bărbați, care făceau parte din comitetul clubului. Vorbeau toți o dată. Măcelarul Klein spuse:

— E în formă bună, dar trebuie să se antreneze încă mai vârtos!

Rosti aceste cuvinte cu figura gravă. Era de mulți ani membru în comitet şi dorea ca faptul acesta să trezească respect.

— Da, da! E într-o formă splendidă!

Trăncăneau de-a valma.

— Picioarele mele… spuse Alex.

— Eşti rapid şi rezistent, zise doctorul Sommer. Dar în ultima vreme pari cam crispat la antrenamente.

— Nu cred că se antrenează excesiv, fu de părere antrenorul.

— Trebuie să iei startul mai lin. Să îngădui sistemului circulator să se acomodeze. Iar ceea ce te frânează e dispoziția ta sufletească. Asta înțelegeam eu prin „crispat". Te cuprinde mânia când dai de unul de care nu te poți distanța net numaidecât. Nu mai fi atât de crispat, Alex. Tu până şi antrenamentele le începi într-o stare sufletească apăsătoare.

Doctorul Sommer vorbi precaut despre acea stare de tensiune nervoasă care ar putea suprasolicita inima şi aparatul circulator. Alex sta culcat pe prici şi asculta ce spune medicul despre inimă.

— Îmi cunosc eu inima, zise el.

— Nu, replică medicul, nimeni nu-şi cunoaşte inima. Zâmbi.

Măcelarul Klein se ciorovăia cu antrenorul asupra metodelor moderne de antrenament.

Doctorul Sommer îl întrebă:

— Dormi bino, Alex? Aşa. Şi clipeala asta a ochilor, o ai mai de mult? Nu, nu, nu-i nimic grav. Alergi cu plăcere, nu-i aşa? Acum să-ți menajezi puțin nervii. Suntem de-abia la mijlocul lui mai. Până la Olimpiadă, te vom fi adus de mult la forma cea mai bună. Alex, tu ai o energie uriaşă, dar adevăratul secret al succesului în sport este să transformi cu plăcere forța şi tehnica în performanță.

Ceva mai târziu şedeau în restaurantul clubului, de sub tribună. Se adunaseră aproape o sută de oameni în această încăpere, de pe pereții căreia îi priveau fotografiile fostelor mărimi, mai ales fotbalişti. Ria se plictisea. Bărbați pe care nu-i cunoştea veneau la masa lor, aveau cu toții ceva de spus şi îl băteau pe umeri pe Alex. Da, va trebui să se antreneze straşnic! Îi strângeau mâna, îi dădeau sfaturi, se contraziceau unul pe altul, îşi exprimau încrederea în Alex. Ria înțelese deodată că Alex trăia din aceste gesturi, din această admirație. Ei fuseseră cei care-l îmboldiseră mereu, iar el alergase, alergase…

Fata avea sentimentul că timpul pe care-l petrecea aici era, pentru ea, pierdut, că e victima unui furt. Apoi începură să vorbească oficialii: „Dragi camarazi de sport, când în şedința precedentă camaradul Meyer spunea…” Iar camaradul Meyer se ridică şi zise: „Dragi camarazi de sport, când la ultima şedință am spus ceea ce a repetat aici antevorbitorul meu, n-am vrut să afirm că…” Şi aşa se continuă discuția. În cele din urmă se ridică şi măcelarul Klein. Aşteptase clipa asta şi începu: „Dragi camarazi de sport, când, în anul 1934…” Apoi urmă relatarea amănunțită şi arhicunoscută a meciului în care, în 1934, fusese centru atacant. Îl lăsară să vorbească, deoarece nu numai că făcea parte din comitet, dar era şi un important susținător al clubului: de multe ori sărise în ajutor, camaradul de sport Klein, pe când încă nu curgeau sume

enorme în casa clubului, de pe urma campionatelor şi a altor acţiuni de succes. Oricine s-ar fi interesat ar fi putut afla de la el că în marea lui măcelărie din centrul oraşului şi în sucursalele acesteia se încasau câte o mie de mărci pe oră. Şi spunând asta, obişnuia să-şi frece degetul gros de arătător. De la preacunoscutul meci trecu acum, pe încetul, la viitoarea Olimpiadă. Şi îl lăudă pe camaradul de sport Kühn, care, la auzul acestui imn de slavă, zâmbi cu recunoştinţa. „Speranţa noastră la jocurile olimpice… ” Cât dură încheierea discursului lui Klein, Alex mâncă patru portocale. Ria şedea ca pe ghimpi.

Urmă, în fine, o pauză şi Alex spuse:

— Acum putem s-o ştergem.

În maşină, Ria îi istorisi despre discuţia avută cu tatăl ei.

— Dacă obţii la Olimpiadă o medalie, atunci e de acord…

— Dar asta nu-i deloc sigur! strigă Alex. Lupta o să fie aprigă acolo. S-ar putea să fiu în criză de formă.

— Nu, spuse ea. Ai să câştigi cu siguranţă!

— M-ai iubi şi dacă n-aş câştiga?

— Da, spuse Ria. Dar ai să câştigi!

— Trebuie! spuse Alex.

— Pe urmă ne căsătorim. Şi gata cu alergările.

— Nu imediat, poate după doi ani.

Fata îl şi vede într-un costum de comandă, umblând prin întreprindere.

— Da, zise ea, poate.

Alex se va ataşa de firmă. Uneori e încă niţel stângaci în relaţiile cu oamenii. I se mai poate întâmpla să se intimideze. Dar asta îi şi place Riei. Asta-i dă siguranţa că-l va domina.

— Doi ani am să mai alerg.

Riei îi e dragă figura lui dârză, vioaie. Fireşte, are experienţă. Bărbatul acesta e al şaptelea; dar i-a descalificat pe toţi ceilalţi.

— Cu aceşti doi ani trebuie să fii de acord. Şi tatăl tău de asemenea.

Odată ea a avut prilejul să-i cunoască întreaga vigoare. În clipa aceea, Alex nu mai reținuse nimic din forța pe care şi-o conservă atât de grijuliu. Cu atât mai mult faptul că nu-l poate avea aşa cum doreşte o ține sub tensiune. Alex e pentru ea o făgăduială.

— Natural. Încă doi ani poți să mai alergi.

Ria a obținut întotdeauna imediat ceea ce şi-a dorit. De data asta trebuie să aştepte şi să se mulțumească cu mici satisfacții ocazionale. Îl iubeşte, pe el, învingătorul, neînvinsul...

Şedeau în cameră. David se juca cu nişte cuburi, li plăcea până la uitarea de sine să plănuiască şi să ridice construcții cu jucăria aceasta a lui. Mama cosea. Simți deodată cum copilul o cercetează cu o anume privire meditativă, ca şi cum s-ar fi întrebat cine e şi dacă într-adevăr e sortită să-şi împartă cu el existența. Apoi se apropie şi-şi rezema capul de dânsa şi rămase aşa, tăcut, cu capul lipit de ea. Lydia se uită la David şi-şi spuse: Fiul meu. Era ca şi cu în i-ar fi înțeles dintr-odată firea, teama lui ascunsă de a fi singur. Şi aşa veni David adesea, tăcut, căutând-o.

Socotea că asta-i ceva deosebit la copil, o sete neobişnuită de afecțiune. Bărbatului ei, îi zise: David gândeşte.

Când era singură cu băiatul, îi spunea poveşti şi întâmplări despre eroi, şi despre unchiul pe care-l chemase David şi care fusese un erou. Îngrămădea în istorisirile ei nenumărate întâmplări minunate, îi povestea în şoaptă despre David, marele rege. Îi vorbea şi despre îngerul păzitor care s-ar afla în spatele fiecărui om. David voi să-şi vadă îngerul păzitor, voi să-l surprindă. Încercă de mai multe ori. Când era singur în odaie, se întorcea brusc. Nu dădu niciodată de înger. Asta îl necăji la început. Apoi însă, îşi închipui că îngerul lui trebuie să fie fără îndoială mai ager decât el.

CAPITOLUL VII

Se gândea la femei: acum nu la una anumită, ci la femei în general, la ceea ce nădăjduia că i-ar putea aduce alinare. Ar fi trebuit să-şi poată lămuri alte lucruri, dar, întors în oraşul la care se gândise în Africa şi Indochina, zilele lui de-acum i se păreau doar umbra unor vremuri trăite demult. Căuta tot felul de subterfugii şi de pretexte, ştia că trebuie să se hotărască pentru ceva, ca să-şi câştige existenţa. „O muncă! Toţi aleargă pe drumul ăsta, singurul de ales, gândea el. Viaţa li se desfăşoară ca pe şine. Fiecare goneşte pe distanţa hărăzită, ca Alex. Niciunul n-are habar de nimic. Dar eu ştiu atâtea!" îşi repeta mereu acest lucru. Nu se gândea anume la război, se gândea doar la copiii împuşcaţi. *Quartier blanche* – ordinul fără cruţare. A fost şi el o unealtă a acestui ordin. Şi-a dat seama de absurditatea lui. A ezitat multă vreme s-o recunoască, dar a sfârşit prin a se convinge de această absurditate. Nu poate povesti nimănui că abia aici, în acest oraş, s-a încheiat procesul înţelegerii lui. Aşa ceva nu se poate tălmăci în cuvinte.

Alex şi bătrânul Kühn i-au făcut reproşuri: Oare n-are de gând să se-apuce numaidecât de ceva ca lumea?

— Da, da, le răspunsese, îşi pusese cravata, plecase de-acasă şi colindase prin oraş.

„Azi e vineri, îşi spunea şi eu tot nu ştiu ce vreau."

Se instală apoi într-un local şi iscodi femeile. Dansă cu una, o invită la masa lui, găsi că e o proastă şi începu să discute cu ea fără nicio convingere.

— Cum te cheamă? o întrebă răstit.

O duse într-un parc, în care mai fusese şi cu altele. Cu doua sau trei zile în urmă. Nu mai ştia exact. Făcu dragoste cu ea la adăpostul întunericului. Apoi se puse pe băut. Fata îl urmă nedecisă prin diferite localuri, până când David se îmbată.

Atunci strigă la ea:

— Cum, tot mai eşti aici? Apoi, cu limba împleticită: Ce vrei? Mână măgarul, cară-te!

Dimineață, Alex şi Paul îl găsiră beat, şezând pe un scaun în bucătărie. Se uită la ei cu ochi sticloşi, îi urmări cu privirea împăienjenită în timp ce-şi pregăteau gustarea, ca în fiecare dimineață la această oră. Îşi ținea capul țeapăn într-un mod ciudat, părea cu totul absent.

Mai întâi cei doi tăcură, apoi Alex spuse:

— E o porcărie ce faci! Trebuie să începi o viață normală!

— Ce – ce vreți? O să-ncep chiar săptămâna asta, viața normală. Chiar săptămâna asta… viața normală!

Rostea cuvintele cu trudă.

— O porcărie afurisită!

— Chiar săptămâna asta…

— La ce bun mai aştepți? Hoinăreşti cu femei, te risipeşti de pomană… de ce nu începi chiar de azi? Ce mai aştepți?

Alex ridicase tot mai mult tonul. Ultima frază i-o strigase în față.

David sta înțepat, iar ochii îi erau ca morți, în timp ce pe buze îi apărea un rânjet:

— Ei… spuse el. Aştept un înger… Poate un înger!

În aceeaşi seară, în timp ce toți patru vorbeau de ce s-ar putea apuca David, Heinrich Kühn spuse:

— Aveai o meserie bună. Azi se câştigă bine în branşa automobilelor.

— Da, răspunse David, m-aş angaja cu plăcere ca vânzător de automobile.

— De ce neapărat vânzător?

— Mă pricep la aşa ceva.

— E totuna ce-o să lucrezi, spuse Paul. Oricum, cinci sute tot o să câştigi. Aici sunt mai multe oferte decât lucrători.

Alex făcu un gest de dezaprobare.

— Vorbeşti prostii! Trebuie să-ți pui ochii pe un lucru. Pe unul singur! Trebuie să-i dedici tot ce ştii şi ce poți! Numai atunci îi întreci pe ceilalți.

— Crezi că-i foarte important să-i întreci pe ceilalți? De altminteri, şi eu cred la fel, dar cu siguranță că din cu toiul alte motive decât tine.

— Foarte important, spuse Alex.

— De ce?

— Oamenii se pleacă în fața puterii victorioase.

— Se pleacă? Aha, să se plece în fața ta? Vrei s-ajungi sus de tot, nu?

— Da, zâmbi Alex.

— Ai să te însori cu o fată cu bani, atunci ai să fii puternicul Alexander Kühn.

— Pentru asta m-am străduit.

— Sigur, sigur, pentru asta te-ai străduit.

— Te-ai străduit pentru asta? Paul rânji. Şi-a tocit picioarele pentru asta. Şi nici nu-i chiar aşa de sigur că ai să te însori cu Ria Jablonski!

— E absolut sigur! Ria a vorbit cu tatăl ei. Cunosc fiecare cuvânt pe care şi l-au spus. Straşnic om, Jablonski ăsta. Ştie ce-i mai de preț în viață – forță, bani, pricepere! Stâlpii puterii! Tot restul nu-i decât un moft!

— Ce tot trăncăneşti despre putere? întrebă David.

— Ea-i totul. Şi când Jablonski o să-şi dea seama că eu am priceput încă de mult toate astea, o să ne înțelegem cu siguranță bine.

Stătură de vorbă mai departe, simțeau că au puncte de plecare asemănătoare, şi totuşi nu se înțelegeau.

Alex era convins că în viață trebuie să faci uz de şiretenie, ca să ajungi sus – ca un învingător!

David credea şi el în şiretenie, ca un mijloc de a-şi realiza propriile posibilități. Dar ceea ce îl preocupa era tehnica de a se sustrage. Stătu o clipă pe gânduri, apoi spuse:

— Ia ascultă! Să presupunem că unul reuşeşte să-şi clădească undeva, la munte, o pensiune, să zicem, cu zece camere, aşa ca să poată trăi acolo liniştit. În cazul ăsta scapă de tot rahatul!

— Vorbeşti de-o evadare.

— Şi tu, de putere, dar şi tu tot la o evadare te gândeşti. Vorbim, de fapt, despre acelaşi lucru. Oamenii vorbesc întotdeauna despre acelaşi lucru, numai că nu-şi dau seama, fiindcă folosesc cuvinte diferite.

Mai târziu, David deschise un ziar: *„Doriți o existență frumoasă printr-un serviciu în străinătate*?”

— Fleacuri, spuse Heinrich Kühn. Reprezentanța de mărunțişuri.

„Dacă vă considerați apt pentru o muncă de birou uşoară, atunci vă oferim…”

— Pentru aşa ceva aş fi bun, pentru ceva uşor…

„Vă puteți califica chelner… Şoferi pentru transporturi interne, angajament de durată… ”

— Prostii! spuse Alex.

David aruncă ziarul pe masă.

— Ei, atunci nu mai avem ce căuta în ziar!

— În ziare nu găseşti niciodată ceva cu scaun la cap, zise Kühn.

— Atunci de ce le mai citeşti?

La asta Kühn nu putea da un răspuns prompt. Da, de ce citea el de-atâta timp toate aceste foi? Sigur, din curiozitate. Nu i-a trecut niciodată prin minte că s-ar putea să le citească de teamă. Din tot ce citea, îl impresionau mai ales aceste cuvinte: TEAMĂ, RĂZBOI, COSMOS, INIMĂ, ATOM. Nu s-a gândit niciodată la aşa ceva, dar cuvintele astea erau pentru

el ca nişte semnale, pe care le auzea şi le recunoştea din vălmăşagul celorlalte.

Răspunse:

— Le citesc, fiindcă pur şi simplu m-am obişnuit cu asta. Te sfătuiesc să te duci la Oficiul de plasare.

— O să văd, spuse David. Poate că am să mă antrenez şi eu pentru cursa de zece mii de metri şi am să mă însor cu o femeie bogată. Sau mă fac boxer – ce părere aveți? Forța, ăsta-i doar unul dintre stâlpii puterii. Nu-i aşa, Alex?

Râse, dar râsul lui era amar.

Se făcu din nou lăcătuş-auto. Abia l-au aşteptat, îi spuse intermediarul de la Oficiul de plasare, după ce David îşi declară meseria.

— Da, afară sunt doi domni care aşteaptă de câteva zile un lăcătuş-auto priceput.

Cei doi domni începură să se certe.

— Vă rog, eu ani fost primul!

— Şi eu aştept aici încă de ieri!

— Ei, e dar că omul îşi va alege postul cel mai bun!

— Ascultă, le rog, cum te numeşti? Kühn? Da, aşadar, domnule Kühn. Îți oferim acțiuni sociale apreciate!

— Ce neruşinare!

— Domnii mei! strigă intermediarul. Domnii mei!

Cei doi se certau cu violență. David îi privea amuzat.

Atunci se deschise uşa şi intră un italian, iar de sub mustăcioara-i neagră se revărsă un val de cuvinte pe care nu le înțelegea nimeni. Când italianul îşi dădu seama de asta, tăcu o clipă, îşi potrivi cravata, privi gânditor la dunga pantalonilor, la pantofii lustruiți. Apoi îi veni în minte cuvântul căutat:

— Cartoafe! *Mamma mia!*[8] Mereu cartoafe! Luni cartoafe! Marți cartoafe!

Înşiră toate zilele săptămânii, ținându-se de pântece, ca şi cum până şi cuvântul i-ar fi provocat crampe.

— Poftim, spuse intermediarul, tot un lăcătuş-auto.

— Ei, dar nu vreți să terminați mai întâi cu mine? întrebă David Kühn. Poftiți cărțulia mea.

— Imediat, imediat, îl linişti intermediarul. De-alde ăştia sunt cam nerăbdători. Asta a fost până acum de trei ori aici. Nu-i prieşte bucătăria nemțească.

În fine căzură la învoială, deşi în hârtiile de serviciu ale lui David era un gol de cinci ani.

— Ai fost la închisoare? întrebă patronul.

— Nu, în Legiunea străină.

— Bine, fie, te angajez şi-aşa, spuse el făcând o mutră de binefăcător.

Viața normală începu cu zornăitul de dimineață al deşteptătorului. Se aflau toți trei în bucătărie şi-şi pregăteau gustarea. Era aceeaşi bucătărie, în care mama lui David pregătise cândva mâncarea. Dar el nu se gândea acum la asta.

Îşi luă servieta, gândea: „Aşa e dimineața. Aşa va fi în fiecare zi. Odată şi-odată trebuie să începi."

Plecară de-acasă toți trei, împreuna, ca pe vremuri când se mai duceau la şcoală. Paul încăleca pe scuter. Alex şi David se îndreptară spre stația de tramvai.

— Cum de nu ți-ai cumpărat încă scuter? întrebă David.

Alex făcu un semn de dispreț.

— Dacă o să-mi cumpăr un vehicul, atunci o să fie un automobil. Scuterul e pentru țânci.

— Nu te mulțumeşti cu mai puțin decât o maşină?

— Am să am o maşină.

— Cu siguranță, şi încă ce maşină! Dar o să te lase nevastă-ta să te duci cu maşina aia unde o să vrei?

Urcară în tramvaie diferite, îşi mai făcură un semn cu mâna. În tramvai, David şedea şi se gândea la ziua pe care o începea. Ştia cum va fi: automobile, bancuri de lucru, miros de benzină şi ulei, micul dejun, masa de prânz. Încetarea lucrului...

Alex şedea în tramvaiul lui şi se gândea la lunile viitoare. Olimpiada, căsătoria cu Ria Jablonski… David? Nu se potriveşte cu noi… cu mine nu. N-am să-l pot invita la nuntă. Nu ştiu dacă şi pe bătrân… Cu asta trebuie să fie de acord şi el, la astfel de oameni… Oricum, nu-i decât un îngrijitor de toaletă. Paul? Pe Paul, poate. O să înțeleagă şi ei că trebuie să fiu cu băgare de seamă.

Seara, întrebat de Alex, David răspunse:

— Am demontat o cutie de viteze, am înlocuit roți dințate. Ca de obicei. Fireşte, mă mai pricep. Atmosfera din atelier? Se lucrează şi se şi pălăvrăgeşte nițel. Acolo toți îl cunosc pe Jablonski. Lucrăm pentru el, după câte am înțeles. Nu, nu, n-am spus nimic. De ce-aş fi spus ceva?

Nu vorbea în genere prea mult. Munca în tăcere şi după câteva zile asta bătu la ochi. Aerul posac şi gânditor cu care îşi vedea de treabă şi sta la masă stârni curiozitatea, în atelier lucrau douăzeci de bărbați. Cicatricea şi părul cărunt al lui David le trezi interesul.

Observară de asemenea că nu cunoaşte prea bine unele tipuri noi de automobile. Purta o salopetă nou-nouță.

— Cu siguranță că n-a mai lucrat de multă vreme în branşa asta.

Uneori fredona, aşa ca pentru sine, cântece franțuzeşti. Nu cu voce plină, dar destul de tare ca să audă şi ceilalți.

Cânta ca şi cum n-ar fi fost nimeni pe-aproape, privea dincolo de ei. Purtarea lui indispuse pe unul şi pe altul. Părea arogant. Asta se datora convingerii lui că ar fi capabil de alte lucruri, că dintre toate posibilitățile ce-i stăteau în fața punea în valoare aici pe cele mai neînsemnate.

— E un înfumurat, spuseră muncitorii. Vrea să ne arate că ştie franțuzeşte.

Nu era simpatizat, omul cu cicatricea. Dar nici nu-l urau, mai degrabă îl priveau ca pe un străin. Iar David simțea că le e superior: ei reparaseră aici automobile, în timp ce el adunase în lume dureri, cum îşi spunea în gând.

— Am fost în Africa, zise el odată.

— Aşa?
— Am fost în Indochina.
— Nu mai spune!
— La Paris am stat puțin timp, dar o să mă duc acolo odată pentru mai multă vreme.
— E totuşi un fanfaron, spuseră ei.
— Am fost în Legiunea străină, zise el.
— A, aşaaa! exclamară lungind la nesfârşit cuvântul.
Dacă a făcut vreo ispravă?
— Fireşte, am tutuit o femeie bătrână. Hahaha!
Nu-l puteau categorisi în niciun chip, nu-l puteau înțelege.
— Te fuduleşti? Oi fi vreun drac împielițat, hai?
— Păi da. sunt David, regele! Hahaha!
Sta înaintea oamenilor şi le râdea în față.
Îi observa. Vorbeau despre mâncare, despre vreme, despre programul la televizor. Citeau în ziare numai ştirile locale, iar la padina sportivă, cum a jucat echipa asociației lor. La masă râgâiau şi spuneau: „Rahat!” se duceau din nou la muncă şi discutau cu grosolănie despre lucruri pe care nu le înțelegeau. Îi vedea nemulțumiți ca nişte sclavi pe care nu i-a mai lovit de mult biciul. Îi urmărea cu ochii încruntați, spunându-şi: „Aşa o să trăiesc şi eu. Cu ignoranții ăştia o să trebuiască să trăiesc!” Niciodată nu-i fuseseră pe plac asemenea ateliere.
După paisprezece zile puse capăt. Lucra tăcut la un automobil. Oamenii din preajmă îl văzură cum aruncă deodată cheia franceză la pământ. Râseră.
Se îndreptă spre ei şi rosti rar:
— Ce găsiți de râs, căcăcioşilor?
Tăcură încurcați.
După plecarea lui, comentară:
— Cu siguranță că l-au apucat furiile tropicale. Un nebun din Legiunea străină. Era mai bine să nu ne fi luat de el. Habar n-aveau ce vorbesc, dar spuneau: Astea au fost furii tropicale!

Alex zise:

— Ai început-o prost!

— Şi doar eşti lăcătuş-auto, adăugă bătrânul Kühn cu reproş.

— Ce vreți? Voi m-ați împins, cu trăncăneala voastră idioată, să accept primul loc ce mi s-a oferit! Tu eşti funcționar comercial, şi lucrezi ca îngrijitor de toaletă. Şi tu, Alex, îți aştepți marea şansă! Am să caut şi eu ceva care să-mi convină. Ei, de-aş fi avut mai multă şcoală…

Tăcură. David se duse în cameră, se trânti pe canapea şi-şi aprinse o țigară. Când intră Paul, spuse:

— Să nu-mi mai poarte de grijă! Viața mea e ceva ce mă priveşte numai pe mine! Taică-tău n-a făcut nimic ca să-mi uşureze situația. Trebuia să fi urmat mai departe la şcoală, dar bătrânul tău a zis: „Nu se poate, costă prea mult”. Pentru Alex s-a putut, cu un an înainte. Şi el avea note mai proaste decât mine! De tine nu mai vorbesc, a fost mult mai târziu, şi împrejurările erau altele.

— De ce vrei să te apuci? întrebă Paul cu o privire îngrijorată.

— Să vedem. Poate o să reuşesc să-mi valorific cunoştințele de limba franceză.

— Ştii şi englezeşte?

— Englezeşte prea puțin.

— La cursurile serale ai putea…

— Pentru asta-s prea bătrân! Ei da, poate nu prea bătrân, dar prea stors de vlagă.

— Ce vrei să spui?

David căscă şi făcu un gest de oboseală.

— Aici, înăuntru, e ceva care nu mai funcționează! îşi ciocăni pieptul. Ceasul meu merge prost! înțelegi tu, ceasul meu a fost întors prea tare, sau poate s-a oprit. Zvârli picioarele jos de pe canapea şi se aşeză. Ascultă, Paul, împrumută-mi cincizeci de mărci, şi diseară ai să fii invitatul meu. E sâmbătă…

— Cincizeci de mărci?

— Da, am rămas lefter, fiindcă mi-am cumpărat costumul ăla nou. Am să ți-i dau înapoi. Ieşim să ne distrăm puțin. Ce zici? Ah, cât de mult îmi lipseşte Singh!

— Singh? întrebă Paul.

— Femeia mea.

— Ai fost însurat?

— Nu, însurat nu, dar cu toate astea era femeia mea. Stai, o să-ți arăt o poză de-a ei. Scotoci prin portofel şi scoase o fotografie. Uite-o, asta e.

— Ei, drăcia dracului! exclamă Paul.

— Da, era ca ruptă din cer, dragul meu. Gingaşă, un glăscior de cristal şi ştia să cânte minunat. Şi mai era şi ascultătoare! „Da, stăpâne”, aşa-mi spunea când îi poruncеam ceva. Fata asta m-a iubit cu adevărat! Dacă aş avea bani, m-aş duce acolo s-o caut. Apoi, gânditor: Hertha o egală cu zero. Nu mi-a fost credincioasă.

— Termină şi tu, spuse Paul. Cinci ani şi tărăboiul pe care i l-a făcut mă-sa… Cinci ani credincioasă, cu aşa ceva nu te mai întâlneşti azi.

— Am citit odată despre un câine care seară de seară îşi aştepta stăpânul în stația de autobuz. După ce a murit stăpânu-său, câinele s-a mai dus încă vreo câțiva ani, în fiecare seară, la stație. Nimeni nu l-a putut împiedica s-o facă. Asta-i devotament, să fii legat numai de unul singur!

— Ceva omenesc n-a fost chestia asta, a fost un devotament de câine, spuse Paul. Măi, frate, devii sentimental. Paul râse.

— Sentimental? Rămase parcă pe gânduri, apoi adăugă: Hai îmbracă-te şi împrumută-mi banii!

— E bine să ai bani, zise Paul.

— Da, şi cât mai mulți!

Colindară prin localuri ieftine, băură în picioare, la bar. Apoi intrară într-un local unde se dansa. Aşteptară o clipă lângă orchestră, uitându-se la dansatori.

— Hai, spuse David, uite colo două, singure. Se apropiară de masă. Doamnelor, li se adresă el, ne-ați așteptat, desigur, pe noi…

Doamnele chicotiră, n-aveau încă douăzeci de ani și primiră invitația la un pahar de vin și la dans.

— Nu-i așa, întrebă David, toată săptămâna v-ați gândit la seara asta de sâmbătă? Și ce faceți voi în zilele de lucru?

Erau vânzătoare într-un magazin de textile.

— Meseria mea? Pot să vi-o spun, dar nu-mi prea place să vorbesc de ea. Îmi trezește amintiri tragice. Sunt văduv. Eram o grupă de trapeziști. Fratele meu ăsta de-aici făcea pe zburătorul, eu pe prinzătorul. Nevastă-mea a căzut și a murit. Foarte tragic. Da, cicatricea… De altfel sunt cunoscut între artiști cu porecla *La cicatrice.* Cât de sus? Oh, am căzut de la o înălțime de vreo douăzeci și opt de metri. Ea tocmai zbura spre mine, înțelegeți? Și apoi… Dacă se câștigă bine? Da, și? Așa, cam o sută de mii pe an! Știți, moartea se plătește bine… Da, frate-meu nu-i prea vorbăreț. Toți bărbații care au a face cu moartea nu vorbesc mult…

— Bărbați care, sus de tot, în aer…?

— Da, spuse David, sus de tot în aer – acrobați la trapez. Cu degetul descrise în fața ochilor lor o spirală. *Salto mortale,* spuse el. Salt mortal…

Se lăuda cu moartea, cu primejdia morții. Ridica tot ce aflase despre moarte la douăzeci și opt de metri deasupra pământului. Și asta le ațâța pe vânzătoarele care-și legaseră speranțele unei săptămâni întregi de această sâmbătă.

Paul sade alături și ascultă cum le cucerește David, cum le fascinează cu povestea care face din cicatricea lui un semn de distincție. Se uită cum fumează David. Țigara îi atârnă în colțul gurii, fumul se rotește prin fața chipului pe care fetele îl cercetează atente; un bărbat care a trăit în primejdie, căruia pericolele trăite i s-au înscris pe față. Și Paul îl imită în felul cum ține țigara. Acum e și el un om care s-a jucat cu moartea.

— *Salto mortale,* spune el.

— Sus de tot, în aer, repetă fata de lângă Paul. aproape cu evlavie.

— Fără plasă, spune el, şi fumul se răsuceşte prin fața ochilor lui mijiți.

Pe la unu noaptea porniră spre casă. În timp ce urcau treptele, Paul îi şopti lui David:

— Trebuie să umblăm încet. Alex aleargă mâine. De fiecare dată înainte de concurs nu doarme bine. Încet – încet.

Fără să tulbure liniştea, intrară toți patru în cameră şi stinseră numaidecât lumina. Între camera lui Paul şi cea a fratelui său se afla odăița bătrânului Kühn. Fetele nu făcură mofturi, iar zgomotele uşoare ale acestei petreceri amoroase comune nu răzbătură până la Alex.

Pe la trei dimineața, David începu să răcnească:

— Măi, omule, mi-e o sete!

— Mai încet, şopti Paul.

— Şi ce, din cauza mormolocului ăluia de colo o să mergem în vârful picioarelor?

Paul îşi dădu seama că David începe să arate ceea ce deprinsese în anii trecuți.

— Ştiți, se întoarse David spre fete, în camera de alături avem un fel de fată mare. Hahaha!

Acest fel de a se purta le plăcu fetelor mai puțin. Trebuiau să plece numaidecât şi afară de asta…

— Clar, constată David, trebuie să faceți pipi!

Alex apăru în halatul de baie. Se opri în uşă şi zise:

— Curată neobrăzare!

— A! strigă David, dați-mi voie să vă fac cunoştință! îl aveți în față pe renumitul nostru frate – marele fondist Alexander Kühn!

Paul şi fetele priveau cu figuri speriate de sub pături.

— Părăsiți casa! porunci Alex.

— Hai, îmbrăcați-vă! zise David. V-ați făcut datoria!

— Ar fi timpul să te laşi de manierele astea de mercenar! spuse Alex. Aici nu mai eşti în Legiunea străină!

Fetele îi rugară cu sfială să stingă lumina. Alex se întoarse în camera lui.

— Tu, spuse una dintre fete, ăştia nu-s trapezişti.

— Da, dar atunci ce-or fi? întrebă încet cealaltă prin întuneric.

— Suntem băieți veseli, veseli! Iar tatăl nostru este regele îngrijitorilor de closete!

David hohoti răsunător. Le deschise. Fetele plecară fără să-şi ia rămas bun.

Alex se reîntoarse.

— Paul, spuse el cu asprime, până acum n-ai mai făcut aşa ceva! Ştii prea bine că am relații cu lumea cea mai bună şi că ochii sunt ațintiți şi asupra familiei mele.

— Şi ce vrei? Paul mormăia culcat în pat. Sunt încă tânăr! De ce să n-am şi eu o dată parte de-o aventură?

— Da, ştiu. Nu eşti decât tânăr, altminteri nu-i nimic de capul tău.

— Nu mai face pe grozavul! strigă David.

— Între noi doi aşa nu mai poate merge multă vreme, spuse Alex. Cum te porți în oraş nu mă priveşte, dar în casa asta să te laşi de porcării. Cât timp locuiesc şi eu în ea!

— Ştiu, replică David. Întotdeauna ți-ai luat față de mine rolul de judecător. Dar cu asta s-a terminat. Mă port cum îmi place! Am văzut mai multe decât tine! Ştiu mai multe decât tine!

— Îmi pătezi faima. Oricum, sunt unul dintre cei mai cunoscuți alergători ai acestei țări.

— Eşti un maimuțoi închipuit!

Alex făcu un salt înainte. Dădu să lovească, dar nu-şi atinse ținta. David se feri, îi prinse brațul şi-i aplică o lovitură de jiu-jitsu.

— Terminați! le spuse Paul.

Alex zăcea pe podea. David, deasupra lui, striga triumfător:

— La asta nu te-ai aşteptat, hai? Asta se învață acolo, pe unde-am fost eu!

Alex tăcu, dar apoi, cu o singură încordare bruscă, îl azvârli pe David la o parte. Paul sări între ei, strigând:

— Cinci ani a fost plecat şi după numai o săptămâna vă şi luaţi la bătaie! Încetaţi!

David îşi trăsese cufărul de sub canapea. Într-o clipă în mâna lui apăru unul dintre pistoale. Nu avea vreo intenţie serioasă; era numai lăudăroşenie.

— Aş putea să dau drumul aici la un mic joc de artificii!

Se îndreptă rânjind spre Alex.

— David! strigă Paul, David! Zvârle drăcia aia! Aşa poate să-nceapă o nenorocire!

— O nenorocire! A început mai demult, Paule!

— Pune drăcovenia aia la o parte!

— Bine, spuse el şi se plecă din nou deasupra cufărului, în care vârî pistolul.

Alex era alb ca hârtia.

— Oare ce-ai de gând? Credeam c-ai să intri într-o viaţă normală.

David se aşezase pe un scaun şi privea ţintă în gol.

— O viaţă normală… Ce-i aia? Murmură: Voi duceţi o viaţă normală? Bătrânul vostru stă într-o privată şi socoteşte cât leapădă alţii. Tu îţi încovoi spinarea într-un birou şi socoteşti câtă benzină consumă oamenii, şi în afară de asta încerci să alergi mai repede decât oricare altul. Şi la ce te închini? Forţă, bani, pricepere! Şi Paul ăsta, cu pieptul lui supt, calculează cu grijă ce pune în multele pliculeţe de salarii primite de funcţionari pentru nimicul ce l-au produs! Pentru un nimic rotund şi strălucitor!

— Ai putea face şi tu ceva, dar eşti un detracat!

— Omule! David se ridică. Am văzut nişte lucruri… ţi s-ar întoarce stomacul pe dos, dacă ţi le-aş povesti.

— Şi ce vrei cu asta? În general, ce vrei?

— Ce vrea fiecare! Vreau să-mi procur câteva mici bucurii, ca voi toţi!… Nu! strigă el brusc, Astea-s fleacuri! Adevărul e că mi-am pierdut liniştea. Voi o mai aveţi încă – mărginirea voastră! Mărginirea asta e pentru voi şi siguranţă, şi linişte!

Înțelegeți, voi trăiți încă în țarcul vostru… M-am gândit mult la asta… încolo, chestia de adineauri cu pistolul a fost o prostie.

— Trebuie să tinzi spre ceva! spuse Alex. Uită-te la mine, n-a fost în zadar!

— Nu mai fi atât de al naibii de închipuit!

Încet, încet ajunseră să vorbească pe un ton mai liniştit. David ascultă din nou cum celălalt îi reproşa că se cheltuieşte în zadar. Dădea sfaturi, cum ar fi împărțit pomeni. David îl observa, se gândea: „E convins că face o faptă bună”.

— Da, spuse Alex, trebuie să speri în ceva.

— Am să mă apuc şi eu de o treabă. Dar să sper? Ce să mai sper?

Îi era acum scârbă de el însuşi. Se simțea murdărit, zvârlit la o parte şi vinovat din totdeauna.

Peter Lustig şi-a bătut băiatul o singură dată. Spusese: Un copil trebuie să mai încaseze şi câte-o urecheală. Dar după bătaie, David vomitase şi trebuise să zacă în pat câteva zile. În aceste zile, ori de câte ori intra tatăl său în cameră, se întorcea cu faţa la perete. Peter Lustig îşi privea pe gânduri băiatul. Chiar şi după câteva săptămâni, putea să-şi dea seama că acesta încă se simţea jignit. Peter Lustig îi spuse nevesti-sii: Mi se pare ceva neobişnuit. Nu uită. Poate că are nevoie de un frate… Dar nevastă-sa fu de altă părere. Se certă cu bărbatu-său şi-i strigă: Nimeni să nu-mi mai bată băiatul! Nimeni! E deştept şi frumos. Şi e bun. N-are nevoie de bătaie!… Dar ce-o să se întâmple când o să se ducă la şcoală şi o să rămână tot aşa de ranchiunos? întrebă Peter. Lydia se zburli ca o leoaică: E mândru! E demn! Ăsta-i cel mai bun lucru la el, şi aşa trebuie să rămână! strigă ea.

În prima zi de şcoală avu loc o adunare în sala de sport. În bănci şedeau părinţii cu copiii lor. Fu strigat pe rând fiecare nume. Învăţătorul aştepta apoi până când elevul ajungea lângă catedră, unde se formă o coloană pe trei rânduri. Copiii erau stângaci, înaintau câte unul, timizi, cu ghiozdanele-n spate.

Când fu strigat David, oamenii din sală şuşotiră. Era mai mare decât toţi ceilalţi. Şi el auzi aceste cuvinte: Oh, ce voinic e, ce voinic!

Păşi încet, cu capul sus. Iar în clipa asta se gândea că poartă numele regelui care l-a ucis pe Goliat.

CAPITOLUL VIII

Înaintea concursurilor, Alex dormea prost. În ultimii ani luase de nenumărate ori startul, dar nervozitatea nu-i scăzuse; febra startului se înrăutăţise chiar, de când concura cu adversari mai de seamă.

Deşi supărarea de peste noapte îi răpise restul de somn, încă de la zece dimineaţa se plimba de colo până colo prin camera lui, ca un condamnat care-şi aşteaptă în celulă execuţia. Mai avea un răgaz de peste cinci ore. La unsprezece îşi va consuma amestecul de carne tocată cu ouă crude. Trei ore înainte de alergare nu mai mânca nimic, dar puţin înainte de start înghiţea de fiecare dată două linguri de miere de albine, pe care o topea încet în gură.

Se uitase pe fereastră: vreme blândă, o zi de sfârşit de mai, cu câteva scame de nori. Vreme bună pentru alergări. Asta o spusese şi Heinrich Kühn, când se întâlniseră în bucătărie. Altceva nu mai discutaseră unul cu altul. În astfel de zile, Alex nu voia să fie ţinut de vorbă. Ştiau asta, şi-l ocoleau. În câteva dimineţi de duminică, înainte de start, se iscaseră certuri furtunoase, deşi Paul sau bătrânul Kühn aproape că nu deschiseseră gura.

Când Paul şi David se treziră cu puţin înainte de prânz, David zise:

— Te pomeneşti că s-a plâns de noi bătrânului.

— Nu, spuse Paul. Asta n-o face. În orice caz nu azi. Înainte de cursă… Vai de ăla care i-ar trăncăni verzi şi uscate.

— Aşa!

— Da, măi, frate, înainte de start e totdeauna cu capsa pusă!

— Ăsta e totdeauna cu capsa pusă.

— Asceza… rânji Paul. Nu-i prieşte. Doar are şi el nevoie! Tot omul are nevoie de aşa ceva. Chiar şi trapeziştii. Măi, frate, grozav le-ai mai îmbrobodit aseară. Clasa una!

— Chestia de-aseară, spuse David gânditor, a fost cam nesărată.

David se duse şi el la stadion. Luară loc aproape de linia de start.

— Oameni de toată mâna, spuse David. Cel puțin zece mii.

— Da, cam aşa ceva, răspunse Paul.

— O dată pot asista şi eu, zise David.

Tot cam aşa spusese şi Gustav Jablonski, când se lăsase convins de fiică-sa să vină cu ea la stadion. „O dată!" strigase el.

— Am să asist şi eu o dată, dar numai ca să văd dacă e în stare într-adevăr să alerge!

Cei doi îşi aveau locurile nu departe de Paul şi David. Mult mai sus, unde biletele erau mai ieftine, se afla Heinrich Kühn. Avusese mai întâi intenția să se ducă la grădină, dar apoi se gândise că n-ar trebui să piardă prilejul. La urma urmelor, Alex nu alerga prea des aici, iar în anul acesta nu-l văzuse încă.

Mai venise cineva să-l vadă pe Alex.

— Uite-o, stă colo în față, spuse Paul. Da, aia cu părul prins în ace. Asta-i Elfie. Vine ori de câte ori Alex aleargă în oraşul nostru. O fată drăguță. Fireşte, Alex ştie şi el că vine. Are mulți cunoscuți pe-aici, care-i povestesc totul. Nu-i place să i se vorbească de Elfie. O fată simpatică, dar nu se poate compara, desigur, cu Ria Jablonski.

Printre şirurile de bănci treceau vânzători de Coca-Cola. Se vindeau bomboane mentolate, dropsuri acrişoare, cornuri cu chimen, covrigi, ciocolată, bere şi ţigări.

— Ascultă, zise Paul, ce-ai spus azi-noapte… Pieptul meu e chiar aşa de îngust?

Trăncănise multe în noaptea trecută, lucruri la care se gândea acum. Iar aici, între cei zece mii de oameni, în plină lumină a zilei, gândurile de azi-noapte i se păreau fără sens. Mulţimea din jur îl impresiona. „Ziua au preţ numai lucrurile limpezi. Ce să facă unul care nu mai are niciun chef? Am dreptate, sau nu? Ori poate lucrurile stau aşa: sunt pur şi simplu furios fiindcă mi-am irosit în zadar cei cinci ani? Sunt înăcrit, fiindcă am fost nevoit să-mi mânjesc mâinile, în timp ce ei au săvârşit aici treburi limpezi? Şi doar asta contează! Numai asta-i convingător – tot ceea ce-i simplu. Lucrurile limpezi: ceea ce e obişnuit, admis, conform regulilor prescrise…”

Alex sta culcat într-o încăpere de sub tribună. Doctorul Sommer îşi trăsese un scaun lângă prici. Schimbaseră câteva cuvinte. Medicul nu spusese nimic deosebit: cuvinte simple, care aveau rostul să destindă, ca un uşor masaj sufletesc, încordarea nervoasă a alergătorului.

— Condiţia ta fizică e excelentă. Medicul deschise un ziar şi citi: „Marele duel al celor doi aşi!” Rareori am văzut un alergător care să atingă o formă atât de bună.

Alex îl asculta. Lăsa ca aceste vorbe spuse domol să alunece peste el. Stă culcat, cu ochii închişi. Ştie ce-l aşteaptă. Va fi ca o durere pe care şi-o pricinuieşte singur. Efortul îl va ataca cu colţii lui ascuţiţi. Va rezista totuşi, întreaga lui viaţă este orânduită în aşa fel, încât să lupte cu epuizarea şi s-o învingă. Acum îşi pregăteşte trupul, stă culcat într-o destindere desăvârşită, se cufundă într-un fel de meditaţie, închis cu totul în sine, şi-şi adresează sieşi rugămintea de a realiza o performanţă. Suprema cerinţă!

Peste patruzeci de minute, apare de sub tribună, se îndreaptă, îmbrăcat în trening, alături de alți cinci alergători, spre linia de start. Antrenorul îi mai şopteşte câteva cuvinte. Alex dă din cap, răspunde absent:

— Da, da.

E palid, abia de simte că doctorul Sommer îl mai bate o dată pe umeri. Îşi reaminteşte totuşi de Ria, ştie precis unde stă acum şi o caută cu ochii. Iar lângă ea se află şi Gustav Jablonski, pe care Alex nu se aştepta să-l vadă aici. Când i-a procurat cele două bilete, Ria i-a vorbit de o prietenă. Jablonski are o figură nemulțumită, pe care se poate citi că încă nu e impresionat de nimic. Ceea ce l-a impresionat totuşi până acum a fost numai faptul că n-a găsit imediat un loc de parcare. Supărarea asta îi e întipărită pe față. Alex salută cu o scurtă înclinare a capului. Ria îi face semn cu mâna şi zâmbeşte. Chipul de lângă ea exprimă dezaprobare. În mers, Alex îşi priveşte ghetele de concurs. A uitat şi chipul duşmănos, şi chipul Riei. Ştie că e şi Elfie aici, dar nu se mai gândeşte la ea. S-ar putea ca şi tatăl lui şi fratele lui… Dar nu se gândeşte nici la ei. Şi nici la miile de ochi, care-i înregistrează acum fiece mişcare. E cel din urmă care-şi scoate treningul. Se duce la blocul de start, respiră adânc, simte cum tremură. Prima comandă:

— Pe locuri…!

Apoi e părăsit în această singurătate care, măsurată exact, durează zece mii de metri.

Aleargă pe culoarul doi. Zamella, un bărbat mărunțel, alergător cunoscut, a preluat conducerea.

— Alex îl poate învinge, spusese antrenorul.

— Da, aprobase doctorul Sommer, dacă va aplica o tactică înțeleaptă.

Îi spuseseră că nu are să se teamă decât de Zamella; această mică maşină alergătoare care s-a plasat numaidecât în frunte şi dictează acum ritmul alergării. Stau la marginea pistei, antrenorul şi doctorul Sommer, şi încă vreo câțiva domni din club, printre care şi măcelarul Klein.

— Şansa lui Zamella e că el determină ritmul alergării şi-i seacă astfel lui Alex puterea pentru sprintul final.

— Alex poate sprinta şi pe jumătate mort, intervine medicul.

— Zamella e vulpe bătrână. Dacă dibuieşte punctul mort al lui Kühn, îl taie.

— Se aleargă într-un ritm infernal, zice medicul.

Antrenorul îşi cercetează cronometrul şi aprobă dând din cap.

— Pe zece mii de metri, Alex se moaie de două ori. Dacă…

— O să câştige, spune măcelarul Klein. Punctul mort! Vax! L-am învățat pe băiat ce să facă, atunci când se apropie punctul mort. Şi ăilalți au un punct mort, la asta trebuie să te gândeşti, i-am spus.

— Sfatul îi va fi de folos cu siguranță, constată zâmbind doctorul Sommer.

— Păi sigur! exclamă măcelarul Klein.

— Se poate întâmpla orice! spune antrenorul.

Indică numele unui al treilea alergător care ar putea eventual să câştige întrecerea. Alex era şi el un diletant, când a obținut victoria împotriva englezului.

Cei şase bărbați aleargă roată pe pistă, trag după ei în jurul ovalului privirile spectatorilor. Aceştia îl văd pe cel care abandonează primul. Şi sunt fără milă față de omul rămas singur, care se zbate în urma celorlalți, cu figura schimonosită de parcă ar fi supus la torturi. Şi-l văd şi pe cel care conduce. Privesc spre figura micului alergător, care degajă linişte, voință sigură, rece de a învinge.

Alex aleargă acum pe culoarul trei. Simte o durere, aude cum îi vâjâie sângele în urechi şi se cravaşează să alerge mai departe. Trebuie! Trebuie! E ca şi cum s-ar fi despărțit în doi oameni – unul porunceşte şi celălalt ascultă. Aproape că poate auzi porunca. Printre bătăile inimii, prin vâjâitul sângelui, ca ritmul unei maşini: trebuie!

Toți se întreabă de ce aleargă acum pe culoarul trei. Bătrânul Kühn, Paul şi David, Ria şi Gustav Jablonski, şi

Elfie. Citiseră în ziare sau auziseră aici pe stadion: Zamella este cel mai experimentat dintre ei. Şi acum iată-l pe Alex că lasă între el şi periculosul alergător pe încă unul, care-i poate smulge victoria.

„Te pomeneşti că nu mai poate, gândeşte bătrânul Kühn. E şi teribil de obositor. Doamne, greu mai e. Şi nu se mai termină. Ce figură liniştită are dracul ăla mic din faţă... Băiatul meu, cel ce aleargă colo... De-ar mai fi ajuns să vadă asta şi ea. Dar e mult de-atunci. Nimeni n-a putut bănui că o să alerge cândva aşa. Era delicat, dar din totdeauna hotărât să devină puternic, încă de copil. N-a ştiut nimeni nimic. N-a ştiut nimic! Pe locul trei, dar îl ține sub ochi. Fii atent, tu ăla din frunte! Băiatul meu! O să ştie el ce-are de făcut. Dar acum, destul. Ar putea să termine cu chestia asta. Douăzeci şi opt de ani. Să se însoare. Jablonski? Nu! Bagă de seamă, Alex! Fii cu ochii pe el! Ah, şi cum mai clatină din cap. Iar ăia i-au luat-o înainte amândoi! Cinci metri sau şase, dar mai degrabă cinci! Ar trebui oare să mănânce mai multă carne tocată? Carnea tocată îi face bine. Cinci metri! Cum de poate rezista? Dar trebuie să reziste, altminteri n-ar fi un alergător atât de renumit. O, Doamne, cum trebuie să se mai chinuie! Şi mărunțelul ăsta, afurisitul ăsta... Dar acum pierd teren şi cei doi din urmă. Ei da, voi nu puteți face faţă. Şi cel de la coadă, parcă-i gata să cadă. Acum aleargă singur. Înaintea lui, numai cei doi. *Zece* metri, aproape cincisprezece... Aşa, acum te uiți în jur, la turnantă! Micul diavol negru! Alex! Oh, acum aleargă şi mai repede. Bagă de seamă! Nu, asta nu-i pentru tine! Vezi-ți cu sârguință de serviciul tău. Acolo ai să ajungi ceva! Şi o să încetezi cu alergările. Asta nu-i o treabă. Nici eu n-am alergat. Şi-n toată familia noastră n-a alergat încă nimeni. Douăzeci de metri! Iată-l, parc-ar fi gata să plângă. Pe vremea când încă mai plângea, asculta de mine. Acum nu mă mai ascultă. Asta-i o mare greşeală. Dă cu capul în zid. Aşa a fost totdeauna. Şi ea spunea: «Băiatul e inimos». E violent. Teribil de violent. Cum a mai repezit furculița în

David. I-a înfipt-o în mână! Şi acum l-a năpădit furia. Zace în el ceva. Ceva întunecat. De la cine o fi moştenit? De la mine nu! Eu n-am fost niciodată atât de violent! Când m-am înfuriat ultima dată? Nici nu-mi mai pot aduce aminte. Şi ce paşi mari face. Încă mai poate! Ah, pe cel din urmă l-au dat acum gata! Ei, nici nu era nimic de capul lui! Ia stai – acum nu mai sunt douăzeci de metri. Nu, acum sunt... Ia te uită! Ia te uită! Acum trece el la rând! Dar dracu ăia mic fuge şi mai repede. Totuşi nu-i e de niciun folos. Ah! Acum iată-l pe cel din fata lui cedând! Pe ăsta-l învingi, Alex! Aşteaptă tu, ăla dinainte, aşteaptă tu, numai de l-o cuprinde furia adevărată... Sau? E totuşi destul de onorabil, dacă iese al doilea! Fiul meu... foarte onorabil. Alex al meu...”

— O să iasă al doilea, îi spune Paul lui David.

„Chiar şi asta e o performanță, gândeşte Paul. Dar truda asta câinească! Se chinuieşte de-i ies ochii din cap. Măruntelul ăla ştie precis cum să-l ia. Îl lasă să-şi scoată sufletul! Mai adineauri arăta rău. A fost punctul lui mort. Mi-am dat seama perfect de asta. Îl cunosc. Acum se reculege. Dar e furios! Măruntelul nu-l lasă să sprinteze. Cum de poate alerga aşa de iute ăsta cu picioarele lui atât de scurte? Eu am picioare lungi, dar nu sunt făcut pentru alergări. Antrenamentul muşchilor! De săptămâna viitoare – poate. L-a cuprins furia. Ce mai chin, nu tu bere, nu tu țigări, nu tu femei! Nu profiți nimic din viață! De-aş fi avut eu trecerea lui la femei, o, Doamne! Dar el e un fanatic! Cum de suntem atât de deosebiți? Eu sunt un în divid de mâna a doua. Când m-am născut, nu se găsea de mâncare. Şi în primii ani ai copilăriei mele lipseau alimentele! Nicio mirare că n-am ajuns nimic! He, he, iată că se împinge spre el, aşa, încă nițel, mai aproape... Măi frate, Alex, strânge dinții! Chinuie-te! Asta poți s-o faci – să te chinuieşti.”

„Da, are o voință ieşită din comun! A avut-o totdeauna. E din soiul celor care nu cedează, nu renunță! Eu? Nici gând să

mă dau bătut! Dar pe unde m-aş putea strecura… Pentru sport sunt prea bătrân. Şi picioarele îmi sunt sfârtecate de gloanțe, şi împuşcătura din plămân. Pe atunci, în fiecare dimineață la Siddi-bel-Abbes… Dimineața răcoare, la amiază, cald, cald! Zece metri! Ah, auzi-i cum strigă. Le e drag. Kühn! Kühn! Numele meu, fratele meu! Vrea să învingă! Sigur, cine nu vrea? Şi eu. Trebuie să fac ceva! Ceva cinstit, Alex, cinstit! N-am avut niciodată nimic împotriva lui! Dar el… Noaptea trecută. Ei da, nu erau decât nişte femei uşoare. Toate sunt femei uşoare! Hertha. Poştaşul. N-am să mă mai duc pe-acolo. Nici n-a fost nimic între noi. Credincioase sunt doar surdomutele. Auzi-i cum strigă. Le e drag. De ce s-o chinui un om atâta? Victoria? Sigur, fiecare vrea să învingă. Cei cinci ani au fost o înfrângere. Aici toți au învins între timp."

Nu-i mulțumită. L-a adus pe tatăl ei ca să-i arate o victorie. „Ce-o fi ezitând atâta? Îl poate oare învinge? Eu ştiu că da! Trebuie pur şi simplu să fugă mai iute! Trebuie să se gândească la mine, şi pur şi simplu să alerge mai repede… La ce s-o fi gândind acum? E singur de tot în urma mărunțelului. Insul ăsta scârbos! Şi ce mutră urâtă! Ăsta nu-i o personalitate! Frumoşi erau grecii… Da, da, ştiu, e înspăimântător de greu, dar trebuie, Alex! Măcar până la Olimpiadă! Accept să fiu rezonabilă. Numai să ne sărutăm. Din când în când. Curios, cum se poate stăpâni. Spune nu, şi poate. Dar după Olimpiadă… Sărutări, pielea ta. Sărutări! Mă chinuieşti cu asta! Mâine am să plâng în fața lui… Da, tu-l învingi. Ştiu asta! Da, acum ține-te de el, da! Tuturor le e drag, toți strigă. Auzi, toți strigă. Pe podea, culcată în fața ta… Tot ce vrei tu! Poți să mă loveşti, dar acum ține-te de el! Acum, urâțenia asta mică…

Dar tu eşti frumos. Chiar şi în clipele astea, când chipul tău e ca. un strigăt. L-ai învins! L-ai învins! Nimeni nu e puternic ca tine! Tu eşti frumos."

— Ei, ei! Fii ceva mai reținută, Ria! încă n-a câştigat!

Îşi priveşte fata dintr-o parte. Nu-i place deloc ceea ce vede. „Tremură pentru Alex! E nebună după el! Asta o văd doar. Dar nu va câştiga niciodată! Mărunțelul, un obraz ca tăiat în fier. Ştie de pe acum că va câştiga. Ei da, aproape l-a ajuns. Acum e în spatele lui. Dar cât s-a mai chinuit. Ce-a mai clătinat din cap! Şi fața – ca şi cum ar fi fost perpelită pe jăratic. Da, da, luptă, dar şi-a consumat ultima picătură de putere. Asta se vede! Şi mărunțelul, ca tăiat în fier! Vânos, slab… Burta mea, prea multă grăsime. Şi eu am fost cândva vânos şi slab. Dar am alergat în curse şi mai grele! Cu miză mai mare! Şi am învins! Frumos, spune ea. Fața prea nervoasă, prea iritabilă… Cum îl mai aclamă toți. Kühn! Kühn! Eu am fost încă mai cutezător[9]! Iată, acum îl depăşeşte pe mărunțel… Ria nu se mai poate stăpâni! E nebună după el! Ceva mai multă demnitate, te rog foarte mult! Oricum, am cel mai mare magazin de automobile de ocazie din oraş… Uite, uite, acum mărunțelul clatină din cap. Cum mai jubilează toți! Aşa, dar nu te mai umfla în pene, băiețele! Jubilează cu toții! Te rog, ceva mai multă demnitate, Ria! E tenace, da, aşa-i. Ria, te rog, mai controlează-te. Întâi să-l cântărim. Nu fi îngâmfat! Am să te modelez, dragul meu! Hai, hai, aleargă! Oh, mărunțelul, acum suflă greu. Alex are picioare atât de lungi, dar acum devine încrezut. Cât despre familie nu vreau să ştiu nimic! Informațiile pe care le-am obținut îmi ajung, e prea destul! Auzi, îngrijitor de toaletă… Asta nu poate avea minte-n cap nici de cinci parale. Să stai acolo unde se împut ceilalți. Iar unul dintre frați a fost în Legiunea străină. Haha, nu mai rezişti! Ăsta e iute de picior ca pompierii. Mărunțelul nu mai face doi bani. S-a zis cu mărunțelul! Dar uită-te la fața asta. Arată ca a unui nebun! Dacă va deveni campion olimpic… Poza lui în toate ziarele. Campionii sunt iubiți. La vânzări. Drace, iată-l că rezistă. Dar acum arată cu adevărat ca un nebun! Să alerge ştie! Mai întâi să-l cântărim puțin! La Jablonski se merge cu maşina, nu se aleargă! Douăzeci de metri înaintea mărunțelului! Şi cum mai urlă cu toții… Cu un campion olimpic, da! Dar despre familie

nu vreau să ştiu nimic! Nu vreau să am de-a face cu îngrijitori de toaletă şi cu mercenari din Legiunea străină.”

Lumea spunea: Se fac înarmări. Va fi poate război. Dar de ce ar trebui să fie război? Austria, Boemia, Moravia, totul a mers fără război. Şi mai era şi tratatul dintre Germania, Anglia, Franţa şi Italia. Pentru care motiv s-ar mai isca acum un război?

Peter Lustig fusese transferat în biroul de proiectări al fabricii. Acum primea un salariu lunar. În cutia de pantofi, Lydia mai pusese încă o poezie de-a lui… Versuri despre toamnă. *E poet, zicea ea. Peter zâmbea şi-i dădea lui David primele lecţii de vioară.*

Muzicant nu trebuie să ajungă, zicea Lydia. Îşi ţesea planurile ei. Va urma liceul, universitatea, zicea, îi aducea adesea aminte soţului său că învăţătorul spusese despre David că e neobişnuit de dotat.

Într-o seară, Peter Lustig veni de la fabrică şi spuse: Ard sinagogile. Îl luă pe David de mână şi se plimbă cu el prin oraş. Văzură prăvălii devastate, sub paşii lor scrâşneau cioburile vitrinelor sparte. De ce au făcut asta? întrebă David. Nu ştiu, răspunse Peter Lustig.

Văzură incendiile, iar în faţa unei şcoli nişte oameni care erau împinşi în curte. Femei plângeau. Oamenii erau înjuraţi de bărbaţi în uniforme.

David mergea ţinându-l de mână pe tatăl lui şi întrebă: De ce fac asta? Şi tatăl spuse: Nu ştiu. Hai de-aici. Ne-ntoarcem acasă.

CAPITOLUL IX

David citi în ziar: *„E nemaivăzut modul în care omul acesta a găsit noi resurse pe ultimii cinci sute de. metri şi l-a lăsat pur şi simplu în drum pe rutinatul Zamella…!”*

Era luni de dimineață. David aflase că de victorie mai era legat încă un succes. Alex le spusese:

— Sunt invitat la Jablonski. Chestia a aranjat-o Ria. O petrecere de ziua ei. Dar asta e tocmai în sâmbătă dinaintea concursului internațional. Se va bea, se va dansa, şi altele… asta nu-i bine pentru mine. Şi nu pot să dispar, pur şi simplu, la zece seara.

— Trebuie să te duci, îl îndemnase Paul. Cu toate astea, ai să câştigi.

— Va fi una dintre cele mai grele întreceri la care am luat parte vreodată.

— N-a fost şi ieri destul de greu? întrebă David.

— Da, n-a mers cum doream. Zamella a alergat într-un ritm susținut încă de la început, dar n-a mai avut putere să sprinteze. Întrecerea viitoare va fi şi mai dură. Doi cehi, amândoi de clasă mondială, ceilalți nu sunt periculoşi. Trebuie să mă duc. Nu e însă bine pentru mine.

Discutau în bucătărie despre concursul viitor, când Paul strigă deodată:

— Trebuie să mă car, altfel întârzii.

Ajunse cu un sfert de ceas întârziere. La observaţia şefului de secţie, răspunse nepoliticos:

— Ce-nseamnă prea târziu?

— Ce-ai spus? întrebă şeful de secţie.

— N-am spus nimic, nimic!

Paul mai bombăni o vreme, privi în juru-i, îi văzu pe toţi ceilalţi la lucru. Gândi: „Afurisită porcărie! Prăvălia asta de rahat! În fiecare zi acelaşi rahat!”

Asta se petrecea exact în sfertul de ceas în care David aflase din ziar despre două posibilităţi de angajament: distribuitor la domiciliul clienţilor, cu încasări… Un director de bancă era în căutarea unui şofer care să cunoască engleza şi franceza. *Salariu lunar mare şi serviciu de durată…* Se decise pentru directorul de bancă.

— Nu, domnul director doctor Belling n-a venit încă. Aha, sunteţi pentru postul de şofer. Aşteptaţi, voi telefona, spuse funcţionara din anticameră. Şeful personalului nu e în măsură să decidă în cazul acesta. Domnul director vrea să-l vadă personal pe şofer. Actele dumneavoastră, lăsaţi-le, vă rog, aici…

Se aşeză apoi în anticameră, într-un impozant fotoliu de piele – mai era încă puţin uluit de treptele de marmură, pe care le urcase, de aranjamentul luxos al clădirii acesteia, ce-l impresiona ca un hotel distins în care s-ar fi rătăcit.

Directorul Belling veni după două ore. David nu ştia că venise, dar fu chemat.

Bărbatul dinapoia biroului avea părul alb, fără să lase totuşi impresia că ar fi prea înaintat în vârstă. Părea că a avut întotdeauna cincizeci de ani şi că va rămâne mereu aşa.

— Te prezinţi pentru postul de şofer?

— Da, mă numesc Kühn.

— Eşti şofer de meserie?

— Am lucrat în această branşă. Sunt lăcătuş-auto calificat şi am fost şofer la o societate petroliferă englezească din Africa.

— Vorbeşti engleza şi franceza?

— Franceza aproape perfect, engleza destul de bine.

— În hârtiile dumitale e un gol de mai bine de cinci ani.

— Am fost în străinătate.

— De ce?

— Am vrut să-mi lărgesc orizontul.

— Şi ai reuşit… să-ți lărgeşti orizontul?

— Am fost în Franța, în Italia, în Turcia, într-o parte din Indochina şi în Africa…

Cuvintele îi ieşeau de pe buze fără nicio sforțare. Era hotărât să obțină acest post. Victoria fratelui său îi biciuia ambiția.

— Şi hârtiile, actele dumitale?

— Toate hârtiile şi certificatele din aceşti cinci ani le-am pierdut. Am fost maltratat rău de către răsculați în Africa. Mi s-a furat totul.

— De-acolo cicatricea?

— Da, de-acolo cicatricea. De altfel, sunt unul dintre frații fondistului Alexander Kühn.

— Un frate al lui Alexander Kühn? îl cunosc pe fratele dumitale de la televizor. În orice caz, la mine trebuie să conduci maşina, nu să faci alergări…

Chipul celui din spatele biroului era de-o amabilitate rece: ochi limpezi, un nas puternic, uşor coroiat, pielea bine întinsă, niciun pic de grăsime, câteva cute. Era figura calmă a unui bărbat care-şi dădea dispozițiile cu voce joasă, cu o politețe bine dozată, dar de efect. David simți ceva din duritatea ascunsă a acestui om, care începea să-l intereseze.

— Uneori voi avea nevoie de dumneata chiar şaisprezece ore pe zi. Nu ca să conduci, să aştepți.

— Puteți conta pe mine.

— Şi de ce vrei să începi la mine? Şoferi care cunosc limbi străine sunt rari.

— Postul acesta oferă garanții. Vreau să spun, e de durată.

— Te temi de-o eventuală nesiguranță?

Omul păru că zâmbeşte amuzat.

— Am văzut câte ceva din ce-i pe lume. Ştiu ce e şi ce-ar putea fi.

— Hm! Acum directorul zâmbi de-a binelea şi-şi mângâie bărbia. Sper că ai aceleaşi calităţi în şoferie ca fratele dumitale la alergări.

— Sunt sigur!

— Eşti sigur... Bine, dacă voi fi mulţumit de felul cum conduci, eşti angajat. Şapte sute pentru început. Încă ceva. Sunt nefumător. Ţi-aş fi recunoscător, dacă n-ai fuma în maşină.

Existau două maşini ale direcţiei; ambele, limuzine grele de cea mai bună fabricaţie. Se aflau, alături de o duzină de alte maşini, în garajele din spatele clădirii. În timp ce David cobora treptele de marmură în drum spre şeful de garaj, era convins că dăduse o lovitură. Un succes – nu atât de strălucit ca cel al fratelui său, dar îl preţuia ca pe o primă victorie.

Seara David se lăudă:

— I-am duruit ca o morişcă. M-a crezut pe cuvânt. Ar trebui să vedeţi o dată maşinile pe care le conduc. Doar faptul că mă obligă să port costum de şofer cu şapcă nu-mi prea place...

— Asta-i totuna, din moment ce-ţi dă şapte sute de la început, zise Paul.

— Ai spus Belling, directorul Belling? întrebă Alex. Face parte din consiliul de administraţie al firmei noastre. E un grangur destul de mare!

— Da, întări David, un grangur foarte mare.

— Şi ce ai de făcut acolo? întrebă Paul. Cobori din maşină, scoţi şapca: „Bună dimineaţa, domnule director”. Deschizi portiera: „Poftiţi, domnule director!”

— Pentru şapte sute, fac şi asta, spuse David. A trebuit să fac lucruri mult mai murdare, pentru mult mai puţin...

După prima săptămână în noul serviciu, lui David i se părea că nu va putea afla nimic în plus despre acest om, decât ceea ce aflase în prima zi. Directorul Belling nu vorbea

cu el. Vorbea cu oaspeții săi, nemțeşte, englezeşte, franțuzeşte, însă lui îi dădea numai dispoziții. Dimineață, cu puțin înainte de opt, David trebuia să se afle cu maşina în fața vilei din afara oraşului. La opt precis, apărea din casă Belling, răspundea la salutul şoferului, se aşeza în fundul maşinii şi era dus la bancă. Acolo David trebuia să aştepte la şeful de garaj până când primea noi dispoziții. Putu să constate curând că avea mai mult de aşteptat, decât de condus. Staționa cu maşina în fața unor sedii de bancă, în fața unor fabrici, a bursei, la intrarea aeroportului, în fața unui spital – se pare că mereu era câte cineva bolnav – şi staționa şi în fața celui mai mare hotel din oraş şi aştepta ore în şir.

David şedea şi aştepta la şeful de garaj, un bărbat mai în vârstă, un om plăcut, care în timpul nopții îi controla şi pe paznici. Când suna telefonul, iar şeful de garaj Pehlke spunea: „Da, domnule director, se va executa îndată!”, David şi punea mâna pe şapcă. Trăgea apoi maşina la intrarea principală şi sta cu şapca în mână în fața portierei deschise a maşinii.

Directorul Belling dădea dispoziții scurte, dar precise. Spunea:

— La aeroport! Avionul soseşte la unsprezece şi patruzeci de minute! Doi domni din Anglia. Vei rămâne la dispoziția lor. Te vei adresa amândurora cu *„Sir”.*

— Da, domnule director!

Asta era tot.

După paisprezece zile, Belling spuse o dată ceva mai mult. Zise:

— Sunt mulțumit de dumneata, Kühn. Conduci excelent şi vorbeşti o franțuzească perfectă. Nu se simte că ai învățat-o în Legiunea străină…

— Poftiți?

— Nimic. Du-mă la spital.

În aceeaşi după-amiază, David stătea cam indispus la şeful de garaj Pehlke, cu care juca zilnic una sau mai multe partide

de şah.

— Şah? întrebă Pehlke.

— Nu, n-am chef.

— Ți-a tras o săpuneală?

— Nu, nicio săpuneală. Ascultă, ce fel de om e, în definitiv, Belling ăsta?

— Doctorul Haşce?

— Haşce?

— Da, *honoris causa.*

— Ce fel de om?

— Ei, ca toți oamenii mari… spuse Pehlke. Milioane grele, milioane grele…

— Cât timp a stat în slujbă predecesorul meu?

— Un an.

— Şi de ce a plecat?

— Fiindcă nu şi-a putut stăpâni furia. Uite cum a fost. Plouase şi doctorul Haşce zice: „Mână mai repede”. Şi el zice „E periculos, plouă”. Şi doctorul Haşce zice: „Mână, omule!” Erau pe autostradă, cam la o sută de kilometri de aici. Deodată maşina derapează. Au fost duşi amândoi la spital. Într-un orăşel. Au ajuns în aceeaşi cameră, era un spital mic. Şoferul avea fracturat brațul stâng şi ceva grav la şold. Doctorul Haşce avea câteva contuzii la coaste şi o uşoară comoție cerebrală. A doua zi de dimineață au venit la spital nevastă-sa şi maică-sa. Au zis: „Nu se poate ca şoferul şi directorul Belling să stea în aceeaşi cameră!” Atunci şoferul a strigat din patul lui: „Îmi dau demisia şi încă pe loc!” Mi-a povestit-o chiar el. Acum merge într-un fotoliu cu rotile.

— Mama şi soția?

— Nu le cunoşti încă. Mama e internată acum la spital.

David nu le văzuse până atunci, nici pe mama, nici pe soția directorului Belling. Aflase că doamnele au la dispoziție un şofer personal, care locuieşte chiar în casă.

— Da, şi ce fel de om e? Spune-o dată!

— E un bancher. Nu uită niciodată nimic. Îți deschide un cont – debit şi credit. Când debitul a ajuns prea mare, zbori.

Când ai credit suficient, nu-ți merge rău.

— Şi la ce te refereai adineauri, când spuneai: ca toți oamenii mari?

— Ei da, economi cu ei înşişi. Ştiu să se aranjeze bine.

— Eu n-am fost niciodată econom cu mine însumi. Asta trebuie s-o înveți. Am plătit totdeauna un preț prea mare… pentru toate.

— Şi eu la fel, pe vremuri, spuse Pehlke. Noi toți plătim un preț prea mare.

Pehlke mai ştia şi altele despre dr. h.c. Belling. Răsturnă tot sacul, dar coborî vocea, ca şi când s-ar fi temut să nu tragă cineva cu urechea. Înşiră la câte societăți e în comitet, la câte, în consiliul de administrație. Şi sumele – lui David i se părură incalculabile. Pehlke ştia toate astea de la predecesorul său, care avusese o combinație cu una dintre secretare, la rândul ei informată de cineva din casă.

— Şi încă ceva, o istorie veche… În ultimul război, a fost ofițer, cică un ştab destul de barosan. Mai târziu a fost pus sub acuzare sau aşa ceva în legătură cu împuşcarea evreilor. Dar a putut aduce dovezi că a fost caz de forță majoră, din ordin, sau aşa ceva, a fost reabilitat, pricepi? Iar acum intră şi ies de-aici oameni de-ai guvernului, pricepi? Ei da, miniştri sau aşa ceva, nu ştiu exact. Dar asta rămâne între noi! Măi, n-am spus nimic! Nimic n-am spus! Aici nu-mi merge chiar aşa de rău…

Directorul Belling spuse la telefon:

— Mama are de făcut cumpărături. Te poți întoarce într-o oră.

— Aha, zise Pehlke, s-a înzdrăvenit. Cu siguranță că le-a plecat şoferul în concediu. O să trebuie din când în când să-i ții locul.

Fu introdus în casă de o subretă. Îl primi o doamnă bătrână, care mergea sprijinindu-se în baston, mama directorului Belling. Aceeaşi figură, acelaşi nas acvilin, scos în evidență de vârstă pe fața suptă.

— Aşa! i se adresă ea tare, ca surzii. Dumneata eşti noul şofer? Şi cum te cheamă? La sfârşitul fiecărei propoziţii lovea cu bastonul în parchet, ca şi cum ar fi întărit cele spuse. Aha, te cheamă Kühn. Şi ce porcărie ai pe obraz? Aşa, ai fost la război, în Africa? Mereu război, nu-i aşa? Mereu război!

Rostea cuvintele cu reproş, ca şi cum el ar fi fost vinovatul, ca şi cum toţi oamenii care nu se numesc Belling ar fi vinovaţi.

Afară, voi s-o ajute să se urce în maşină. Când dădu s-o apuce cu atenţie de braţ, îl repezi:

— Lasă-mă! Asta o mai pot face şi singură!

În casa Belling se pregătea o serată. Se duseră la una dintre cele mai mari măcelării din oraş. Era magazinul măcelarului Klein, care în 1934 fusese centru atacant. În spatele tejghelei şedea însuşi patronul, dar mai mult ca să le supravegheze pe noile vânzătoare, decât ca să pună mâna.

Bătrâna se-ndreptă spre el şi-i spuse răstit:

— Arată-mi carnea pe care am comandat-o la dumneata pentru fiul meu, directorul doctor h.c. Belling.

Era cunoscută aici. Măcelarul Klein se grăbi să răspundă:

— Îndată, doamnă doctor, pardon doamnă director.

Zece kilograme de carne de viţel, şapte şi jumătate de porc, muşchi şi tocătură.

Carnea de porc nu-i plăcu bătrânei.

— Prea grasă, zise ea şi izbi cu bastonul. Măcelarul Klein vru să spună ceva, dar ea îi tăie vorba: Prea grasă!

I se aleseră alte şapte kilograme şi jumătate de carne, pe care bătrâna le cercetă cu atenţie. David trebui să care la maşină aproape douăzeci de kilograme. La uşă o mai auzi pe bătrână zicând:

— În contul fiului meu, director doctor h.c. Belling.

Afară arătă cu bastonul spre portbagajul maşinii şi porunci:

— Pune carnea înăuntru!

Apoi se duseră la brutar, unde David putu să-i observe din nou asprimea. În sfârşit, porunci:

— Acum, înapoi acasă!

Pehlke îl întrebă:

— Ei, cum a fost? Da, aşa se poartă, ştiu. Face singură toate cumpărăturile, treaba asta n-o lasă în seama personalului, atunci când se organizează vreo sindrofie. Iar despre fiu-său nu vorbeşte decât cu „domnul director”. A trecut de şaptezeci de ani. Pe vremuri călca rufe. Da, cămăşi şi altele. Lucra la domiciliu. Înaintea primului război mondial fuseseră putrezi de bogați. Apoi afacerea li s-a dus pe copcă şi bărbatu-său a murit. Fiindcă nu ştia altceva, s-a apucat să calce rufe. A făcut asta aproape douăzeci de ani, pentru fiu-său. Iar el şi-a terminat studiile, a fost destoinic şi a intrat prin căsătorie în lumea bancară. Da, e cioplită dintr-un lemn tare. Dar acuma are varice, sau cam aşa ceva la vine, din cauza statului prea mult în picioare, pe vremea când călca.

Se gândi îndelung la acest bărbat şi la această femeie. CioplIți dintr-un lemn tare. O femeie care şi-a sacrificat cea mai bună parte a vieții ca să-şi ridice băiatul atât de sus, încât să i se deschidă toate uşile. I-a dat totodată şi cheia… învățătura! Iar el a deschis cu cheia asta uşile cele mari. Şi acum stă în încăperile cele mai de sus ale vieții şi are puterea în mâini: forță, bani, pricepere! Poate că şi Alex va ajunge până acolo. Aş fi putut să am şi eu carte. O bună pregătire… Şi omul ăsta şedea în spatele lui şi-i spunea: „Kühn, mână la gară! – Kühn, mână la Lukullus!” Mână, mână, şi el conduce maşina…

În timp ce conducea, trăgea cu urechea, când geamul despărțitor era coborât, la ce se petrece în spatele lui. Telefonul din maşină suna: „Bine. Telegrama de la Banca Chase Manhattan. Pune-o pe biroul meu. Vin îndată. Kühn întoarce! Dă-i drumul mai repede!” sau: „Barclays Bank din Londra a transmis lui *mister* Smith cifrele? Bine, dictează-mi şi mie cifrele!”

Prindea frânturi de convorbiri, atunci când mai erau şi alte persoane în maşină. Domni distinşi, care vorbeau despre

bani, despre valori, sume de bilanț şi dividende, despre investiții şi despre lucruri pe care el nu le înțelegea. Auzea, de asemenea, cum câte doi sau trei croiau planuri care trebuiau să-l doboare pe un altul, cum discutau despre diverse mijloace tehnice de a înşela. Înțelegea că toți aceşti bărbați participă la un joc palpitant, pe care-l puteau juca fiindcă aveau ştiința necesară.

David mai aflase câte ceva despre omul pe care-l duce cu maşina, dar nu va şti niciodată cât câştigă în realitate acest om. Şi tocmai asta ar fi vrut să ştie. Nu va putea înțelege niciodată nici cum câştigă atât. Director dr. h.c. Belling nu vorbeşte niciodată despre bani, ci numai despre afacerile care se fac cu banii. Stă în fundul maşinii cu discreția lui tăioasă şi dictează neştiutorilor direcția în care s-o ia. Asta e o parte a muncii lui: să dicteze direcții. E membru în comitetul câtorva societăți pe acțiuni, e membru în consiliul de administrație al unor societăți pe acțiuni, şi fiecare îi plăteşte sume care pe profani i-ar ameți. Dar el îşi cunoaşte obligațiile, are preocupări sociale. Donează unor societăți de caritate cel puțin câte trei până la patru mii de mărci pe an. De asemenea, fiindcă e mulțumit de şoferul lui, îi va ridica luna viitoare salariul cu douăzeci de mărci.

La începutul războiului, şcoala lui David fu prefăcută pentru câteva zile într-o cazarmă provizorie. În sălile de clasă golite şi sala de gimnastică fură aşternute paie. Pe chipurile soldaţilor mai era încă imprimată tristeţea despărţirii. Copiii treceau printre bărbaţii cu privirea gravă şi cercetau uniformele, puştile, cizmele, cataramele centiroanelor şi căştile. Totul era nou-nouţ, răspândea un miros curios, iritant. În curtea şcolii răsunau comenzi.

David alergă acasă. Tăbliţa îi pocănea în ghiozdan. Pe stradă auzi oameni spunând: A început războiul! Şi mamă-sa îi spuse: A început războiul! Şi la băcan şi la brutar se spunea de asemenea: A început războiul!.

Seara, David îi povesti tatălui său: în şcoală sunt soldaţi cu puşti mari, cu care au să omoare. Au şi căşti. Şi era unul cu o sabie lungă, ăsta era căpitanul… Ca unchiul David. Aproape toată seara le vorbi despre asta. Şi băiatul se hotărî: o să se facă general.

La radio răsunau cuvântări aţâţătoare, se cântau cântece de luptă. Dar chipurile părinţilor lui David erau lipsite de entuziasm. Când Peter Lustig răsuci cu o mişcare bruscă butonul şi opri radioul, toate astea parcă fuseseră doar zgomotele de pe o placă de patefon funebră.

Ne-am pricopsit, spuse tatăl lui David. Mare jale o să mai fie!

CAPITOLUL X

După ce-şi încasă primul salariu, David Kühn comandă zece lecţii dintr-un curs prin corespondenţă, de câte treizeci de pagini. Se hotărâse pentru studii comerciale. Citise într-un jurnal: *Instrucţia intelectuală duce la succes.* Învăţământul fără frecvenţă e pentru oamenii care vor să aibă portofelul plin, dar care nu şi-au făcut drum în viaţă. O *învăţătură planificată şi un antrenament sever al spiritului dumneavoastră vă vor da putinţa să ocupaţi o funcţie superioară.*

Instrucţia severă a spiritului costa şaptezeci şi cinci de mărci, plus porto. Era dispus să plătească preţul acesta, cu atât mai mult cu cât nu se îndoia nicidecum că se numără printre acei „care nu şi-au făcut drum în viaţă”. Nu mai ştia acum dacă portofelul plin fusese cel la care se gândise în Africa şi Indonezia, dar, ca idee, portofelul ăsta plin suna convingător. Nu vedea nicio alta idee mai convingătoare.

Se gândea: „Trebuie să te decizi! Trebuie să fii sever cu tine însuţi, ca Alex! Să te antrenezi zilnic! El îşi are ţinta: Olimpiada. Se comportă ca ferecat în acest focar. Iar în curând va participa la concursul internaţional. Vor lua startul câţiva dintre cei mai buni alergători din Europa. Şi printre ei va fi şi el, fratele meu, ascetul. Fiecare vrea să învingă. Cioplţi din lemn tare… Douăzeci de ani a călcat rufe.”

Fu foarte silitor în prima seară. Meseria de negustor nu era simplă. Se căzni să rezolve o problemă în legătură cu calcularea profitului net al unei întreprinderi. Ceva pentru începători. De fapt nu era ceea ce spera să găsească. Altceva îl interesase: principiul şi practicile profitului. Se explicau în lecții noțiunile de debit şi credit şi toți termenii de cont. Caligrafie într-un caiet: bilanțuri, bilanțuri de sold, înregistrări, bilanț general şi bilanțul profiturilor.

Trudea tot atât de singur, ca atunci când învățase engleza şi franceza numai pentru a-i dovedi fratelui său că e capabil de aşa ceva. Totuşi problemele comerciale i se păreau a fi mai puțin interesante decât studiul limbilor străine.

A doua zi se întoarse acasă de la bancă abia după opt seara. Ziua fusese călduroasă aproape ca vara. Parcursese pe autostradă câteva sute de kilometri. Apoi trebuise să mai aştepte încă două ore în fața unei case de pe Rheinstrasse. De la Pehlke aflase că acolo locuieşte „ea".

Adesea se întorcea acasă târziu şi de multe ori era foarte obosit seara.

După o pauză de aproape o săptămână, într-o seară, fu din nou foarte silitor. Recapitulă prima lecție. O repetă de trei ori, în seri diferite, începea mereu cu prima lecție, mereu de la capăt.

Odată, Paul răsfoi lecțiile prin corespondență.

— Toate astea-s fleacuri! spuse el. Practica arată cu totul altfel.

— La tine cum arată?

— Stau într-o încăpere cu alte treizeci de persoane. Mese noi, scaune noi, totul foarte modern, ca într-o cofetărie. Un birou arhiorganizat până la punctul pe i. Acolo trebuie să lucrez – în fiecare zi acelaşi lucru. Totul îmi vine ca pe bandă rulantă…

— Să mori de plictiseală, nu?

— Chiar aşa, să mori.

A doua zi, David luă una dintre lecţii cu el la slujbă. Voia să profite de timpul cât aştepta. Înfăşurase broşura într-un ziar şi o puse sub banchetă. Îi ducea în maşină pe directorul Belling şi pe un oaspete al acestuia. Discutau despre „cursul valorilor”. David nu ştia ce-i asta, dar îşi dădea seama că cei doi ţineau foarte mult ca o anume hârtie să nu fie lăsată să urce. Se întâlniseră reprezentanţii a două instituţii bancare ca să compenseze între dânşii cumpărarea – în dauna unei alte instituţii. David deduse asta de la ei. Trebuia să aştepte în faţa Bursei.

Directorul Belling îi spuse:

— Te apropii cu maşina, când ne vei vedea apărând colo, sub portal.

David trase pacheţelul şi scoase lecţia. Se adânci în problemele comerciale. Fu atât de prins, încât îi observă pe cei doi abia când, venind dinspre portal, traversaseră strada şi se opriseră în faţa maşinii. Se grăbi să le deschidă portiera.

În timp ce pornea, auzi în spatele său glasul rece al lui Belling:

— Romanul era, desigur, captivant?

— N-a fost un roman, ci un curs prin corespondentă, spuse David, şi cârmi maşina cea grea spre mijlocul străzii.

— Un curs prin corespondenţă, despre ce?

— Comerţ.

— Foarte frumos. Atunci ai să înţelegi, cu siguranţă, următoarea socoteală: să presupunem că fiecare dintre minutele mele de muncă valorează o sută de mărci. Am aşteptat un minut sub portal, ne-a trebuit un minut ca să trecem printre vehicule, până la maşină. În total, două minute. Aşadar, am avut adineauri o pagubă de două sute de mărci. Vezi, dumneata, ăsta-i calcul comercial…

Celălalt, un om cam de vârsta lui Belling, râse în hohote.

— Straşnic, Belling! La sfârşitul lunii şoferul dumitale îţi va datora câteva sute de mărci. Dar, vezi prea bine, inteligenţa nevalorificată se străduieşte spre mai sus… hahaha!

David se gândeşte la debit şi credit, la contul de care-i vorbise şeful de garaj Pehlke. Da, e foarte interesant comerțul. Toată viața devine o problemă comercială. Iar el a făcut, cum i se pare, o investiție considerabilă. Trebuie să încerci să-ți pui în joc creanțele… David aude vocile din spatele lui, prinde frânturi de fraze: „Ne-am bizuit pe First-National…” Au ajuns în centrul oraşului. Zgomotul străzilor absoarbe vocile. Apoi străzi mai liniştite, alei.

— Societatea avea un bilanț general de un miliard şapte sute nouăzeci de milioane.

— Dar investițiile din ultimii ani mi se par totuşi cam mari.

— Nu, nu, profitul net depăşea cu douăzeci la sută pe cel de anul trecut.

Ah, bilanț general, şi despre asta era vorba în cursul lui…

— Şi pe ce contați acum? Spune cinstit.

— Pe frică.

— Hahaha! Straşnic, Belling!

— Citeşte ediția de ieri a *Buletinului bursei.* Aici, mai jos. Ce e subliniat cu roşu.

— Aha! „Regiuni sigure chiar în caz de război.” Bine, bine. „Populație catolică. Acolo comunismul n-are nicio şansă… Administrația vă e asigurată conform dorinței dumneavoastră chiar în caz de criză mondială.” Bine, bine! Şi la ce sumă?

— Participăm cu douăzeci de milioane. O afacere secundară, dar totuşi interesantă. Încă două crize la Berlin, şi vindem cu un procent de sută la sută…

— Şi ce-mi propui?

— Vă lăsăm să participați. Un sfert – din prietenie. Ce părere ai?

— Ne vom înțelege.

— Kühn, aşteaptă aici!

Domnii coborâră şi se întoarseră după o oră.

— Şi crezi că primul mare crah…

— Da, cum am spus. În industria de automobile, peste doi ani…

O nouă oprire în fața unei bănci.

— Kühn, poți mânca repede ceva. Peste patruzeci de minute trebuie să fii din nou aici.

— Şi unificarea pieței va duce la fuziuni enorme?

— Da, asta-i sigur. Fuziuni de-o amploare inimaginabilă astăzi vor… Puterea se va concentra şi mai mult, iar noi vom avea ceva de spus în toate astea…

Fraza se pierdu în vânt; una dintre multele fraze al căror conținut îl analiza şoferul Kühn. Domnii plecară. David le văzu spatele şi, deasupra, capetele lor cu păr alb: acord sufletesc, asemănare de frați.

Împachetă broşura care zăcuse lângă el pe pernă şi o vârî sub banchetă.

După ce luă masa de prânz într-un restaurant, găsi *Buletinul bursei*. Se afla în maşină, în spate. Descoperi „pasajul subliniat cu roşu”. În America de Sud… O țară întreagă? Scria: „Aproape de trei ori mai mare decât tot ținutul Ruhr. De vânzare cea mai mare fermă din lume…” David se gândi: „Oare o țară întreagă e scoasă la mezat?” „ÎN CAZ DE RĂZBOI. Țara are o populație de oameni credincioşi. Da, iar ei lucrează pentru dumneavoastră şi pentru copiii dumneavoastră şi în caz de război. Poate exista oare un plasament mai bun al banilor? Aici se poate cumpăra ieftin pământ. ÎNTR-O VREME ÎN CARE GREUTĂȚILE DE ALIMENTAȚIE CRESC PROGRESIV PE PLAN MONDIAL… Se garantează venituri tot mai mari. Porumb, tutun, trestie de zahăr, creşterea vitelor şi a porcilor, lămâi, banane şi aşa mai departe… FAMILII DE PRIM RANG DIN STATELE UNITE ŞI DIN REPUBLICA FEDERALĂ A GERMANIEI ŞI-AU CUMPĂRAT TERENURI.” „Ce înseamnă asta, familie de prim rang? Dacă există familii de prim rang, atunci există şi altele de ultimul rang.”

Stă în maşină şi gândeşte. „Am experiență în ceea ce priveşte țările vândute. Într-o bună zi cei vânduți se vor trezi ca să ceară ceea ce le aparține. Şi atunci s-ar trimite acolo proşti ca mine – să împuşte copii! Pentru copii! Le sunt dragi copiii – dar numai ai lor.”

„Toate acestea ar putea fi uşor scăpate din vedere, gândeşte el, aşa cum sunt scrise, cuminte, în publicația asta de specialitate, de către băieți isteți, şi prevăzute cu o cange care loveşte în subconştient – în frică! Sunt afaceri onorabile, încheiate de bărbați onorabili, care vor primi, mai curând sau mai târziu, titlul de *doctor honoris causa*. Toate astea ar putea fi trecute cu vederea – dar el are experiență în ceea ce priveşte țările vândute... şi cu prima lecție prin corespondență despre probleme comerciale. Sunt interesante chestiile comerciale, dar nu de jos, ci de sus."

Nu pierdu din vedere publicația. După patruzeci de minute domnii se aşezară din nou în maşină şi nu mai acordară nicio atenție foii. Se afla în spatele lor.

— Acasă, spuse directorul Belling. Se întoarse apoi spre tovarăşul său de afaceri. Da, i-am promis sprijinul nostru. Interesele noastre şi interesele dumneavoastră se suprapun. Domnii sunt perfect loiali. Vom pune în minoritate opoziția şi...

Apoi David auzi zumzetul micului electromotor. Belling ridicase geamul despărțitor.

David conduse maşina aproape cincizeci de kilometri până acasă. În grădina cu înfățişare de parc public văzu un escavator, care nu era acolo de dimineața. Muncitori umblau de colo până colo. Opri maşina chiar lângă casă.

Coborând, directorul Belling spuse:

— Pe sol ar trebui să fie o temperatură de câteva mii de grade, pentru ca temperatura din această instalație să crească numai cu un grad. Totul se află la nouă metri sub pământ şi izolarea împotriva radiațiilor e absolut sigură.

— Da, dar nu e prea aproape de oraş? De crater, vreau să spun. În orice caz bomba ar exploda deasupra oraşului. Şi dacă acel crater ar avea un diametru de zece kilometri, atunci suflul...

Domnii intrară în casă.

— O oră, spusese directorul Belling.

David îşi aruncă şapca pe banchetă şi se îndreptă agale către şantier. Se adresă unui muncitor:

— Ce se clădeşte aici? O casă?

— Da, s-ar putea numi casă. O căsuță antiatomică, înțelegi?

— Şi chestia asta prezintă siguranță?

— Oarecum, după cum e construită.

— Ați clădit multe dintr-astea până acum?

— Nu prea multe, şi numai la oameni de-ăştia. Muncitorul arătă cu o mişcare din cap spre casă. Cine ar putea plăti, măi, frate, aşa ceva?

— Vulpile-şi sapă vizuini.

— Aşa-i, vulpile țin la viață.

— Au şi de ce, profită mai mult de ea decât noi.

— De-aia le e şi mai greu să moară, spuse muncitorul.

— Acolo, înăuntru, o să supraviețuiască.

Omul dădu din cap aprobator:

— Păi da, vulpile o să supraviețuiască.

Seara, David îşi aduse acasă lecția prin corespondență învelită în ziar. N-o mai despachetă, o puse într-un sertar, iar alături *Buletinul* pe care-l luase de pe bancheta din spate.

Rămase o vreme întins pe canapea, se lăsă prins de acea somnolență şovăitoare pricinuită de o zi fără prea mari eforturi, dar care totuşi te oboseşte.

— Nu vrei să mănânci ceva? îl întrebă Paul.

— Ba da, căscă David. Unde-i Alex?

— Aleargă. E încă amărât fiindcă petrecerea de la Jablonski are loc tocmai în sâmbăta din ajunul concursului internațional.

— E ziua ei de naştere. Trebuie să se ducă.

— Sigur! Trebuie, dar spune: „N-am să mai pot dormi, dacă mă culc mai târziu ca de obicei”. De concursul ăsta depinde soarta lui.

— Cred că poate câştiga, spuse David.

— Ți-ai adus lecția acasă?

— M-am convins că n-are niciun sens.
— Cine te-a convins?
David rânji:
— Un Goliat.
— David l-a învins pe Goliat.
— Da, atunci, printr-un noroc.
— Cu căpățâna, spuse Paul.
— Căpățâna? Noi facem parte dintre proşti, Paule. Ascultă, azi am auzit ceva: de-ar cădeai bomba atomică, craterul ei ar atinge un diametru de zece kilometri… Aici, peste oraşul nostru…
— Da, îl întrerupse Paul, noi ne numărăm, aşadar, printre proşti. Se gândi puțin. Poate-om avea noroc…
— Şi dacă nu?
— Să sperăm că totul se va termina repede.
— Cu siguranță că totul se va sfârşi foarte repede.
— Dar poate, totuşi, om avea noroc.
— Sigur, ştii doar că sunt un copil al norocului. M-am născut în ziua cea mai potrivită.
— De Crăciun, ştiu. Ai spus-o mereu. Dar poate că asta nu-i o făgăduială, ci o amenințare.
Se duseră amândoi la un local, unde voiau să privească la televizor. David, ar putea să mănânce acolo ceva, spusese Paul. Afară de asta, se dă un film polițist.
— Jack Pollard! zise Paul. E ceva clasa-ntâi. Trebuie să vezi şi tu. Vine şi Walter Kurz.
În salonul anexă al localului se aflau vreo douăzeci de persoane. Cei mai mulți erau băieți tineri, beau bere, fumau şi aşteptau să se lumineze micul ecran, încă întunecat. Studentul Walter Kurz era şi el de față. David îl cunoştea mai de mult. Coleg de şcoală al lui Paul. Da, din când în când vine şi el aici.
— Nu-mi pot îngădui prea multe… Studiul…
Dar trebuie s-o scoată la capăt. David îi privi figura schimbată. Se gândea că figura aceasta fusese modelată de intelect. Se gândea la asta cu nițică invidie.

— Câțiva ani grei, zise el. Pe urmă ai să fii şi tu cineva, sau cel puțin ai să poți deveni.

— Trebuie să te înhami la asta, spuse Walter Kurz. Temelia ştiinței... Trebuie să cunoşti normele.

Vizionară filmul despre Jack Pollard. Jack Pollard era tânăr. Iubea o fată al cărei tată avea o fabrică. Fata îl iubea şi ea, fiindcă Jack Pollard era un tip bine. Dar Jack Pollard era un băiat de jos, n-avea bani. Tatăl fetei îi spuse: „Când eram de vârsta dumitale, făcusem primul milion”. Jack Pollard fusese în Coreea. N-avusese timp să facă un milion. Dar tatăl nu voia să țină cont de asta. Fata trase consecințele şi se mărită cu altul. Jack Pollard trase şi el consecințele. Era sportiv, avea alură de sportiv, îşi luă lumea-n cap. Dar Jack Pollard săvârşi o greşeală î deveni tâlhar şi ucigaş. Nu de soiul celor bestiali care se duc cu intenția de a ucide. Nu plănuise aşa ceva, totuşi ajunse tâlhar şi ucigaş. Aparatul poliției se puse în mişcare. Începu urmărirea lui Jack Pollard. Biroul federal de investigații era dibaci. Nici Jack Pollard nu era prostănac, dar nici atât de dibaci ca F.B.I.-ul. Se încurcă cu o femeie. Ea află de la Jack unele lucruri.

O voce din public:

— Asta i-a fost greşeala!

Şi de fapt asta a fost una dintre multele lui greşeli. Jack Pollard fu arestat, dar el zâmbea. Filmul se termină tare, totuşi sentimental. Jack Pollard, un hamal al vremii lui – cel care pierde în fața forței superioare organizate.

În încăpere se angajează discuții. În timp ce beau bere şi fumează, îl comentează pe Jack Pollard. Niciunul nu vrea să fie un Jack Pollard, dar toți îl simpatizează în taină. E acea afecțiune pentru un Robin Hood sau pentru un Schinderhannes[10].

David Kühn trage din țigară. Nu spune nimic, dar ascultă. Câteva minute. Apoi zice:

— E ca la teatrul de marionete. Reprezentația s-a terminat, copiii vorbesc despre August Prostu.

— Şi împotriva cui a luptat August Prostu? întrebă Walter Kurz. Mereu sunt aceeaşi adversari.

— Împotriva cui? David îl privi întrebător.

— Împotriva lui Sarsailă, împotriva Talpei-iadului şi a unei bestii infernale.

— Ție cum ți s-a părut? întrebă Paul.

— Ticluit cam simplist, replică David.

— Luat din viață! obiectă Paul.

— Ceea ce mă miră e că are aici simpatii.

— De ce te miră? întrebă Walter Kurz. Ascultă, azi există două atitudini principale față de crimele împotriva proprietății: teama celor bogați şi satisfacția vindicativă a celor săraci. Vechile concepte „bun" şi „rău" par să nu mai aibă sens. În chestiile materiale aproape că nu mai există vreo autoritate morală. Marea contradicție se naşte din setea de acaparare, în general sancționată, care hotărăşte totul, şi pe care n-o poți împopoțona pur şi simplu cu epitetul de morală.

David privea chipul însuflețit al studentului. „Ăsta ştie ceva", gândea el şi-l invidie.

Da, continuă studentul, simpatia pentru acest clovn, pe care-l văzuseră pe micul ecran, e un simptom. Pornesc de jos şi țintesc în sus – aplauzele tăinuite al celor obijduiți. Protestul nerostit fățiş al marionetelor. Şi împotriva cui? Împotriva politicienilor în care n-au încredere, împotriva partidelor pe care nu le mai iau în serios, împotriva păturilor conducătoare corupte, împotriva unui stat pe care-l dispretuiesc… Iar aceşti politicieni şi magnați din lumea afacerilor şi alți trăgători de sfori ai puterii şi ai banului încă n-au înțeles că nimeni nu-i mai crede, că nu se mai bucură de nicio fărâmă de credit. Lumea îi suportă cum suportă unii pietrele din vezicula biliară pe care le cară cu ei, în speranța că boala nu se va înrăutăți şi că vor scăpa de operație.

Aşa stau lucrurile, cei din care s-a stors untul îşi manifestă simpatia față de cel ce loveşte în privilegiați. Îl aclamă în ascuns ca pe unul care se ridică în apărarea lor.

— Fiindcă între timp până şi ultimul culi a înţeles că totul nu-i decât o murdărie, că totul se transformă în cele din urmă într-un târg necinstit pentru acapararea puterii şi pentru interese economice!

Acestei lumi îi aparţin şi ei. Trag la jug cu toţii. Şi nici măcar nu mai există eroi, pe care i-ai putea îndrăgi, iar oamenii sunt gata să-şi dea adeziunea la bine şi la rău, fiindcă fiecare în parte e lipsit de îndrăzneală. Şi iată-l apărând pe el, făptaşul, cu protestul lui curajos – o miniatură de răzvrătit. Însă e ştiut că şi el se va prăbuşi.

— Un August Prostu de un fel deosebit, zise David.

— Straşnic tip, Jack Pollard ăsta! spuse Paul în drum spre casă. Dar a procedat greşit. Pentru unul care s-a hotărât la o treabă ca asta există lucruri mult mai simple. M-am şi gândit odată, când ne-am dus să ridicăm de la bancă banii pentru Biroul de salarii.

— Şi câţi bani ridicaţi? întrebă David.

— Un milion, în bancnote, răspunse Paul.

— Un milion…?

David Kühn păşeşte gânditor spre casă alături de frate-său. Încearcă să facă bilanţul zilei. O zi plină de lucruri vrednice de reţinut. A dracului mai e viaţa! Şi împotriva cui luptă August Prostu? împotriva lui Sarsailă, împotriva Talpei-iadului şi a unei bestii infernale…

Fata era ca doi ani mai mare decât el şi locuia pe aceeaşi stradă. Se gândea adesea la ea. Cântau amândoi în corul de copii. Când l-au examinat pentru cor, David cântase:

„Pana de la coif mi-o-nvie
Vânticelul ce adie.
Ni-s împunse, sfârtecate
Scuturile noastre toate.
Da, aşa se şi cuvine,
Lovituri de la duşman
Şi-un amor să duci cu tine,
Dacă eşti un brav oştean”.

După aceea, ea-i spuse: Te cunosc. Locuieşti pe aceeaşi stradă cu mine. Adineauri ai cântat foarte frumos.

Odată s-a dus cu ea în Parcul de Vest. Era primăvară. Au prins cărăbuşi. Băiatul se gândea să-i spună ceva foarte frumos. O întrebă cu sfială: — Cine-ți împleteşte atât de frumos codițele? — Mama, răspunse ea şi-şi întoarse capul încoace şi încolo, ca să-şi fluture codițele.

Aha, zise el, gânditor şi stingherit. Tata cânta la vioară. — De ce spui „cânta”? Acum nu mai cântă? — Nu, nu mai cântă. E soldat. De mult. De… Nu mai ştiu. Eram cu mama pe peronul gării. El sta la fereastra vagonului şi când trenul a plecat ne-a făcut cu mâna.

Ea-l privi îndelung, cercetător şi-l întrebă mândră: Ce vrei să te faci? — Căpitan de submarin! spuse el cu înfrigurare. — Nu, spuse ea, asta nu-mi place. — Atunci mă fac pilot de bombardier. De bombardier greu! — Da, asta-i plăcea mai curând. Îl privi cu mai multă bunăvoință. Băiatul fu foarte fericit.

Mai târziu, dădură din nou drumul cărăbuşilor şi zboare. Ea le cânta şi un cântec:

„Zboară cărăbuş,
Tatăl ți-e-n război acuş,
Maică-ta e-n Pomerland,
Satele acolo ard,
Zboară cărăbuş.”

CAPITOLUL XI

Alex vibra de încordare. Starea aceasta începuse cu o săptămâna înainte de concurs şi de sărbătorirea zilei de naştere a Riei; insomnia îi sfârteca nopţile. Doctorul Sommer îl sfătuise să nu ia medicamente.

— Băi reci, masaje, plimbări, dar niciun fel de droguri. Niciun fel de tablete!

În timpul zilei, Alex era obosit, îndeplinea – cum spunea el – mereu aceeaşi muncă ridicolă: socoteli cu şoferi de cisterne, confirmări de expediţii, viramente, înregistrări, corespondenţă. Trebuia să suporte o stenodactilografă somnoroasă şi o pramatie de practicant în anul al treilea, pe care ora nevoit să-l îmboldească zilnic şi care din pricina asta îl ura. Alex era insuportabil pentru oamenii obligaţi să lucreze cu el.

Când practicantul îi spusese o dată, cu vocea tremurând de furie:

— O să vedeţi. N-o să câştigaţi mereu!

Alex îi strigase:

— Acum îţi ard vreo două după ceafă. Bagă de seamă, mormolocule!

Iar secretara:

— Vai, cum se poate aşa ceva!

Şi practicantul:

— Am să vă reclam că m-aţi lovit.

Şi secretara:
— Sunteți un tiran! Un adevărat tiran!
Chinuit, Alex le strigase:
— O, terminați odată! Terminați cu trăncăneala!
Într-una din zile vorbise cu Ria. Ieşiseră cu maşina din oraş, se plimbaseră apoi pe poteci liniştite de pădure. Pădurea îl calmase. Printre copaci, înconjurați de pacea lor statornică, crezuse că o va putea convinge pe Ria să amâne vizita lui la ei acasă.
— Petrecerea asta îmi cere eforturi. O povară foarte grea.
— Nu înțeleg.
— Totuşi! Tatăl tău n-o să-mi pregătească, fireşte, cine ştie ce primire triumfală. După cât îl cunosc, o să vrea să-mi arate că depind de el. Asta-i dreptul lui, şi-l va folosi. Tatăl tău e un om deştept. Va trebui să mă concentrez serios. Şi asta nu-i bine, cu atât de puțin timp înainte de concurs.
— Alex, dacă l-ai cunoaşte pe tata mai de-aproape... E o inimă de aur. Iar eu îl învârtesc pe degetul cel mic.
— Nu-ți face iluzii, Ria. Eu ştiu ce-nseamnă să ajungi cineva, cum a ajuns tatăl tău. Ai să-l poți învârti pe degete numai atâta timp cât o să vrea el.
— L-ai entuziasmat, atunci când l-ai învins pe Zamella!
— L-am entuziasmat? întrebă Alex. Cu adevărat?
Fata îl privi cu atenție, văzu că se simte măgulit, că era gata, în vanitatea lui, să creadă. Era una dintre acele clipe când, dincolo de tăria sportivului, îi surprindea nesiguranța. Zâmbi, se gândi din nou cât de uşor îl va putea conduce după căsătorie.
— Da, da!
Îl mângâie pe obraz şi-i zâmbi, aproape lipită de el.
— Pentru mine e rău. Cehii pun în luptă doi alergători, dintre care aproape că nu-l pot învinge pe niciunul.
— Şi asta înseamnă că nu vrei să vii? De ziua mea de naştere?
Aşezându-se pe un ciot de copac, Alex îşi rezemase capul în palme şi tăcea. Ria începuse să plângă nițel şi să vorbească

despre lumea care va fi la ei. Îi vorbise mai ales despre un anumit doctor Knitts şi despre intențiile acestuia, şi între timp îşi tamponase o lacrimă din colțul genelor. Alex continuase să tacă. Atunci fata îi spusese:

— Alex, eu ştiu, ai să ieşi totuşi învingător!

— Ştii tu…?

— O simt!

Ajunseseră apoi la una dintre acele temute abateri de la programul pe care Alex îl impunea corpului său. În pădure, pe muşchiul moale. El se gândea la petrecerea de aniversare şi la concurs. Ziua aceea, în care îşi cedase lui însuşi şi Riei, îi împovără greu conştiința.

Sâmbătă seara, după ce Alex îşi îmbrăcase smochingul, Paul intră în camera lui şi chicoti:

— O, o, ce cavaler elegant! David, strigă el, vino-ncoace şi admiră-ți fratele în smoching! Măi băiete, ce-o să gândească iar lumea când te-o vedea plecând de-acasă în smoching?

— Tacă-ți fleanca şi încetează cu melițatul! Mă doare-n fund de ce spun oamenii.

David veni şi cercetă costumul:

— Frumoasă haină, da…

— Trebuia să mă-mbrac aşa! spuse Alex cam necăjit. Doamnele vin în rochii de seară, iar domnii… La urma urmei, va fi cea mai aleasă societate!

Paul râse:

— Vin şi doamne, şi, mă rog, ce au ele pe sub rochiile de seară?

— Ține-ți botul! Trăncăneşti numai porcării.

Paul tăcu şi ieşi din cameră. Rămase indispus şi mai târziu, după ce Alex plecase; sta privind îmbufnat în gol.

David îi spuse:

— Te laşi prea uşor lovit. Te jigneşte când vrea.

— Ai să vezi, David, o să ne uite cu totul când s-o însura şi o intra în societatea ăstora Nici n-o să mai ştie de noi!

— Stai, că încă n-a intrat.

— O, sunt convins, o să răzbată. O să răzbată!

— În ultima vreme mi se pare uneori că ar avea un tic. Fața parcă i se împietreşte. Am văzut oameni care arătau aşa înainte de atac. Motivul era frica.

— De ce-ar putea să-i fie frică? întrebă Paul.

— Poate că îi e frică de concurs, de Olimpiadă, sau se teme că n-o să ajungă până acolo sus.

— Da de unde, Alex o să iasă biruitor din toate! Va câştiga şi întrecerea de mâine. Apoi va fi selecționat pentru Olimpiadă, şi totul o să-i meargă din plin!

Alex cumpărase trandafiri, trandafiri roşii. Îi purta cu grijă, ținându-i în față. Mergea pe stradă îmbrăcat în smoching şi se simțea ca în travesti, aproape ca şi când s-ar fi dus la un bal mascat. Afară de trandafiri, mai avea în mână un pachețel învelit în hârtie satinată: un flacon cu parfumul preferat al Riei. Darurile depăşeau posibilitățile lui materiale. Dacă ar fi făcut socoteala, ar fi avut surpriza să constate că pentru banii cheltuiți trebuia să muncească cinci zile.

Ar fi fost de-ajuns trandafirii, fiindcă Ria avea pe măsuța ei de toaletă destule cosmetice, în tot felul de sticluțe, cutioare şi cutiuțe. În timp ce Alex e pe drum, Ria se află în fața acestei măsuțe de toaletă. Are în clipa asta o singură grijă şi o singură preocupare: să fie frumoasă! Frumoasă vrea să fie mereu, dar azi doreşte să se întreacă pe sine. Pentru ea, frumusețea ocupă locul cel mai înalt pe scara valorilor. Bogăția, sănătatea, succesul, astea sunt lucruri de la sine înțelese, dar frumusețea e ceva deosebit, o noblețe, mai presus de orice.

Străluceşte, când Alex e introdus în hol. Între toate figurile ce se mişcă prin încăpere ea e o stea sclipitoare. Căci Alex a venit aici cu gândul acesta: să-i considere pe toți ceilalți, ca la o partidă de şah, nişte figuri pitise în joc împotriva lui. Vrea să rămână rece. Să fie prudent, să vorbească fără grabă, să gândească… Să stea la pândă.

E condus de ea la masa darurilor, desface din foiță trandafirii, îi oferă pachețelul.

— O, ce drăguț din partea ta, Alex!

Masa e încărcată cu flori şi pachețele.

După aceea: o doamnă, un domn; o doamnă, un domn. Să fie prudent…

— Te-am văzut la televizor… În curând va avea loc Olimpiada, dragă tinere. Dumneata vei reprezenta culorile germane…

— Îmi voi da toată silința.

— Dumneata eşti alergător sau cam aşa ceva?

— Da, sunt alergător şi cam aşa ceva.

— Hahaha! Bună, foarte bună!

O doamnă, un domn şi iarăşi o doamnă. Plecăciuni. Se antrenase pentru plecăciuni în fața oglinzii, voia să fie în formă şi în privința asta. În hol sunt cam patruzeci de persoane. Bufet rece. O mică orchestră de cinci persoane. Multe discuții, zâmbete, râsete, clinchet de pahare şi apoi muzică, între aceşti pereți împodobiți, datorită unor ocazii avantajoase, cu obiecte din Africa, trofee ale unui mod de viață plin de primejdii.

Apoi apare el, Goliat, bărbatul cu obraji de şuncă: Gustav Jablonski. Străbate încăperea îndreptându-se spre Alex, se apropie ca un vapor cu prora înaltă.

— Aha! aha! Iată-l pe tânărul nostru cu capul tare! Ne-am cunoscut până acum numai prin corespondență. Hahaha! Răspunsul dumitale, tonul, puțin cam sfruntat, nu?

— Cred totuşi că în scrisoarea mea am fost cât se poate de politicos.

— Să nu mai vorbim despre asta, să nu mai vorbim.

Jablonski râse din nou.

— Asta sper şi eu, papi.

— Cum? A, da, fii binevenit, domnule Kühn!

— Vă mulțumesc.

— Vino… Soția mea. Mathilde, acesta e tânărul…

— Mă bucur să-i cunosc pe părinții Riei…

— Am auzit multe despre dumneata.

— Nădăjduiesc, numai lucruri bune, stimată doamnă.

— Numai bune, numai bune. A fost cam aspru cu dumneata, nu-i aşa?

— Dar, Mathilde!

— Şi eu aş fi aspru. Vreau să spun, dacă aş fi în locul soţului dumneavoastră şi mi s-ar cere o astfel de fiică. Sper să vă conving însă.

— Alex, dar l-ai şi convins pe papa. Trebuia să-l fi văzut când l-ai învins pe Zamella. Nu-i aşa, papi?

— Ei da, de alergat ştii să alergi. Da, da. Spune-mi, nu-i puţin cam obositor? Şi aşa, ani de-a rândul…?

— Pentru orice mare succes e nevoie de ani.

— Foarte adevărat, foarte adevărat!

— Da, cred că trebuie să te devotezi unui lucru, dacă vrei să obţii un succes.

— Să te devotezi! Foarte adevărat!

Ria roia să danseze. Şi apoi voia să-i prezinte încă trei prietene.

— Da, dansaţi copii, spuse doamna Mathilde Jablonski.

Alex stă în faţa ei, o priveşte şi se simte încălzit de acest chip, de bunăvoinţă pe care o emană. Iar Jablonski, marele Jablonski îl bate pe umăr, spune câte o mică glumă, râde zgomotos şi e plin de amabilitate.

Alex simte că e acceptat. A fost mai uşor decât îşi închipuise. Câştigă teren. Şi Jablonski? Nu inteligenţa e ceea ce-l face periculos, ci forţa personalităţii lui. Iar valul ăsta a trecut peste el şi nu l-a doborât.

Dansează. Ria poartă o rochie foarte decoltată.

— Sunt frumoasă?

— Eşti frumoasă, eşti tare frumoasă. Să treacă şi Olimpiada şi apoi va fi aşa cum doreşti.

După aceea, bufet rece: puţin homar, puţin din asta şi puţin din ailaltă.

— Da, o cupă de şampanie. E a doua. Nu, nu cred să-mi strice. E aproape zece…

Apoi un alt musafir.

— Permiteţi, doctor Knitts.

Fii prudent, vorbeşte fără grabă, stai la pândă!

Ochelari cu lentile groase. Gura cu buze subțiri, ochi iscoditori. Nu forța personalității, ci inteligența lui e ceea ce-l face periculos…

— Sunteți un alergător celebru. Ria mi-a povestit despre dumneavoastră. Dar eu prefer automobilismul. Cu automobilul ajungi mai repede la țintă.

— Depinde de țintă. Sunt ținte pe care le atingi numai alergând.

— Faceți o experiență cu dumneavoastră înşivă? Una interesantă…

— Nu, nu fac nicio experiență. Adun certitudini.

— Şi totalul?

— Îmi convine.

— Există şi posibilitatea de a greşi socotelile…

— Chiar şi atunci, totalul încă ar fi satisfăcător.

— Învingătorii se bucură de avantaje.

— Pentru asta trebuie să facă sacrificii.

— Şi cei ce pierd fac sacrificii.

— Da, e adevărat. Alex rosti aceste cuvinte rar, se simți deodată ca un actor care a uitat un rând din text. Da, spuse el, asta-i adevărat.

— Vă urez noroc.

— Mulțumesc.

— Drăguță mai eşti, Ria. Mai mult decât drăguță… Doctorul Knuts zâmbi. Ne vedem mai târziu.

Mai târziu, doctorul Knitts dansă cu Ria. Alex invită pe una dintre prietenele ei. Nu era deloc drăguță. Alex găsea că are o mutră de învățătoare ambițioasă, care se lăfăie puțin la soarele bogăției în care se scaldă prietena sa.

— Se vorbeşte despre dumneata. O, nu ştiai? Sigur, sunt pălăvrăgeli. Pălăvrăgeala e una dintre ocupațiile principale ale cucoanelor de-aici. Râse. Ria mi-a istorisit despre unele greutăți. Am fost colegă cu Ria la internat.

— Se pălăvrăgeşte…?

— Nu ți se acordă nicio şansă. Doctorul Knitts este şi el sportiv, e adevărat, în alte ramuri. Dar eu ştiu anumite lucruri. Dumneata ai să câştigi. Ți-o spun, ca să-ți dau curaj.

— Bănuieşti cumva c-aş fi lipsit de curaj?

— Nu, dar ai nevoie de-un sprijin.

Şi iată-l din nou pe Jablonski. Îi spusese soției:

— Acum vreau să văd ce e de capul lui.

— Dar Gustav...

— Da, da, da! Pe tine te-a şi cucerit. Ştiu. Dar vreau să-l pun puțin pe jeratic.

Se apropie cu țigara în mână.

— Ia, vino. Să ne turnăm un păhărel. Ei, cum? Ei, cum? Bine, atunci numai un pahar de şampanie. Noroc, în sănătatea dumitale! Nici măcar un coniac mic?... Sacrifici multe lucruri pentru sport, după cum mi se pare. O trăsătură de caracter foarte simpatică. Dar campion olimpic, ascultă-mă, asta n-ai să ajungi! Aşa, sunt în Europa alergători mai buni decât dumneata? Şi-atunci cum vrei să câştigi? Aha! Să te autodepăşeşti! Frumos, frumos. Şi cu m-am autodepăşit. Şi nu în zadar, după cum vezi. Hahaha! Atunci să sperăm că ai să câştigi! Medalia de aur, asta contează, înțelegi, medalia de aur. Dacă ai s-o obții, atunci vom avea de discutat serios.

Să rămâi rece, să primeşti totul cu sânge rece. Primeşte acest prim afront. Era de aşteptat. A făcut începutul unei afaceri. Alex văzu acum pe acest chip, dincolo de masca jovială, viclenia vulpii. Jabonski nu s-a prefăcut. Un om iscusit, care îşi poate permite, când atacă, să-şi arate adevărata față.

— Poftim, poftim. Dumnealor şi cu mine eram tocmai angajați într-o discuție interesantă.

E un grup de opt sau zece domni, cu țigări de foi înfipte în mutrele bine hrănite. Şi Jablonski îl împinge în acest cerc şi-l priveşte înveselit cum şade tăcut. În timp ce toți ceilalți vorbesc tare, în limbajul lor, pe care Alex nu-l poate înțelege. N-are încă viclenia vulpii, dar e hotărât să şi-o însuşească.

Ceilalți intră în jocul propus de Jablonski: vor să înjunghie mieluşelul, dar mai întâi au de gând să-l bage în sperieți…

— Domnii mei, în Franța exportul de automobile a scăzut simțitor, după cum ştiți. Dar pentru francezi pierderile au fost suportabile. Investițiile lor nu erau prea mari. Noi însă am investit…

Clătinări încete din cap, domnii chibzuiau.

— Totuşi, am ieşit destul de bine din strâmtoare!

— Piața pare să fie saturată!

— Şi totuşi, nu există decât această alternativă: Să se producă! Să se facă investiții! Să se producă! Să se exporte!

— Reclama noastră e încă puerilă! „General Motors” a cheltuit anul trecut mai bine de o sută de milioane de dolari pentru reclamă.

— Dumneavoastră ştiți că mă pricep în chestii de reclamă! Şi reclama noastră… Vă spun eu, dacă am vrea, i-am putea convinge pe clienți să-şi amputeze picioarele, ca să poarte protezele pe care le oferim! Hahaha!

— Automobilul trebuie să devină mai mult decât până acum un bun de consum!

Şi la astea toate se adăuga mult fum de țigări, puțină muzică, şi perechile care dansau. Dar el trebuie să dea aici un examen. E copleşit de aceşti bărbați; speră ca într-o bună zi să facă parte dintre ei; gândeşte că tocmai într-un astfel de cerc s-ar simți la largul lui. Abia atunci va începe adevărata viață.

— Acum să auzim şi părerea acestui tânăr de ispravă!

Jablonski rânji cu toată gura.

— Mda… Că suntem în fața unei crize de supraproducție, e adevărat. Dar poate că există o soluție. Mă gândesc la sistemul de credite în comerțul de automobile. Unele uşurări în modul de acordare a creditelor. Muncitorul ar putea ajunge până acolo, încât, alături de celelalte cheltuieli, să considere rata lunară pentru automobil drept ceva de la sine înțeles. Va plăti cinci ani. În al şaselea an îşi va cumpăra o maşină nouă. O altă soluție mi se pare a fi exportul maşinilor uzate în țările

slab dezvoltate. Sau, ce părere aveți, de exemplu, despre stabilitatea prețurilor la carburanți? Cu siguranță că în anii următori oferta va creşte. Să presupunem că prețurile la carburanți ar scădea. Cheltuielile de întreținere ar deveni atunci suportabile pentru muncitori. Şi este…

Făcuse un viraj abil. Vorbeşte despre benzină şi despre prețurile carburanților, despre țări care exportă carburanți. Despre toate acestea ştie câte ceva. Se lansează într-o expunere. Domnii îl ascultă. Lui i se pare că e un om căruia i se-ngăduie pentru prima dată în viață să țină o cuvântare. Şi în timp ce vorbeşte, se gândeşte că va ajunge să aibă şi el viclenia vulpii.

Apoi se uită deodată la ceas şi spune:

— Vă rog să mă scuzați.

Arată cât se poate de sigur pe el, îi zâmbeşte în față lui Jablonski, care-l priveşte cu o cută gânditoare pe frunte.

— Mâine am o zi grea.

N-au înjunghiat mieluşelul. În timp ce străbate încăperea, Jablonski se uită după el şi trage uşor din țigară. „Kühn, gândeşte el, numele lui e Kühn…”

Mai dansează o dată cu Ria. Are acum avântul învingătorului. Premiul lui e ea.

Ria insistă să-l ducă acasă cu maşina. Mai nutreşte o mică speranță, cu toate că ştie cât de mult i-ar dăuna lui Alex. Dar speranța se spulberă. Alex se împotriveşte şi ea se supune.

— Îți place la noi?.

— Da, desigur.

— Ziua mea de naştere, spune ea. De nouă luni suntem împreună şi, în sfârşit, am putut-o face şi pe asta! De acum înainte ai să vii şi ai să pleci din casa noastră, cum o să vrem noi.

— Da, cred că azi am câştigat. Tatăl tău – oare l-am convins?

— L-ai convins! Ai fost grozav, Alex!

Iarna, Peter Lustig întâlni la Cernopol un convoi de copii pribegi. Era de gardă. Şoseaua cobora în fața lui şi i-a putut vedea cum urcau încet panta. Erau în zdrențe. Şi din aceste zdrențe priveau chipuri albe, nespus de bătrâneşti, cu ochii măriți de foame. Au trecut furişându-se pe lângă el, l-au privit fără teamă, fără reproş, au privit prin el, cu totul preocupați de ei înşişi. Şi cum se duceau, păreau un convoi de pitici: o nouă rasă a mizeriei. Arătau ca şi cum s-ar fi aflat pe drum de ani de zile şi nu vor ajunge niciodată undeva. Mizeria lor părea atât de deplină, încât lui Peter Lustig începu să-i fie ruşine. Căută prin buzunare, să găsească ceva ce le-ar fi putut da. Dar buzunarele lui erau goale.

După ce-l schimbară din post, scrise în carnetul său de însemnări: Chipurile copiilor trebuie să îmbătrânească. Şezu aşa o oră. Apoi adăugă: În acest oraş şi în toate oraşele lumii. Era începutul a ceva, în versuri… nu o poezie.

La începutul după-amiezii acelei zile Peter Lustig muri. N-a auzit cum venea obuzul. A văzut numai fulgerul, s-a simțit ca prins între nişte fălci ce-l înhață, îl sfârtecă, a recunoscut muşcătura morții…

N-a mai rostit cuvântul părerii de rău. A fost numai un ultim gând: Ah!

L-au îngropat la Cernopol.

CAPITOLUL XII

Alex dormi în dimineața aceea până târziu. Apoi, cu Paul, David şi tatăl lor îşi luă în bucătărie gustarea. Erau cu toții prudenți, nu vorbeau prea mult, se gândeau la concurs. Dar, spre surprinderea lor, Alex însuşi începu o discuție. Cum şedea aşa şi-şi ungea miere pe pâine, spuse zâmbind:

— Paule, arăți de parcă încă nu te-ai fi spălat.

Paul tresări jignit.

— Şi ce vrei? Aşa arăt eu în fiecare dimineață! Dimineața mă simt întotdeauna obosit…

Îl întrebară apoi cum a fost seara trecută. Cine mai era…?

— Excelent! răspunse Alex. Excelent! Iar eu am scos-o la capăt straşnic.

— Cum arătau ăia, bogătaşii? întrebă Paul.

— O, oamenii ăştia ştiu precis cine sunt şi că au dat lovitura în viață.

Aşa… făcu Heinrich Kühn. Şi acum ai s-o aduci aici?

— Pe Ria? Nu! replică Alex. Prea e strâmt la noi.

— Pe Elfie ai adus-o, atunci nu era prea strâmt aici. Ei, da. Azi mă duc la grădină.

— Ascultă, zise Alex întorcându-se spre David, acum ai un post bun de şofer. Cred că ai să-ți cauți o locuință… Vreau să spun…

— Ştiu ce vrei să spui, răspunse David. Dar până una alta nu locuiesc la tine, ci la Paul!

De aici încolo în bucătărie se înstăpâni o atmosferă de proastă dispoziție.

— Nu trebuie să fie azi sau mâine, zise Kühn.

Iar Paul interveni:

— Mai am şi eu cuvânt aici. Ce-ați spus e o porcărie.

— Odată şi-odată tot trebuia amintit că am considerat şederea lui aici ca ceva provizoriu, zise Alex. Apoi încercă să schimbe vorba. De altfel azi sunt într-o dispoziție excelentă. Am dormit minunat.

— De ce? întrebă Kühn, de ce-i o porcărie? Discutăm şi noi, aşa! Se ridică. Mă duc la grădină.

Până la amiază. Alex şi uitase discuția. Neînțelegerea nu mai avu nicio urmare. Aştepta încordat ca un arc, din care țâşnesc gânduri pline de bucurie. „O duminică însorită. Un automobil sport alb. Ria şi succesul din seara precedentă. Niciodată n-am luat startul într-o mai bună dispoziție...”

Alex sosi la stadion devreme. Era încă linişte, când ieşi o dată prin culoarul dinspre cabine în ovalul ce se deschidea în fața lui – o imensă arenă goală. Se uită spre tribune. Nimeni. Simți liniştea în care parcă se topea, vidul ce părea că-l absoarbe. Cunoştea bine acest teren, aici repurtase primele victorii, ar trebui să aibă încredere în teren. Dar, cum sta acum acolo jos cu privirea ridicată, se simți neliniştit ca un împricinat citat în fața unui tribunal neînduplecat. Totul dură doar o clipă, însă fu ca o primă umbră peste această duminică.

Mai apoi se aşeză în restaurantul de sub tribună şi aşteptă. După o jumătate de oră veniră şi ceilalți: doctorul Sommer, antrenorul, diferiți atleți şi managerii lor. Alex strânse mâini, salută oficiali, se lăsă bătut pe umeri de cei care se simțeau mândri că-l pot bate pe umăr.

— Hai! spuse doctorul Sommer. Să ieşim, să scăpăm de trăncăneala asta.

În fața cabinelor îi văzu pe cei doi cehi renumiți. Putu să observe că însoțitorul lor le atrăsese atenția asupra lui.

Amândoi îşi întoarseră privirile spre el. Le dădu mâna. Cehii îi adresară câteva cuvinte amabile, dar într-o atitudine rezervată, aproape rigidă. Ca înaintea fiecărei alergări, Alex trăia presentimentul efortului pe care avea să-l facă. Figurile celor doi atleți îl impresionară. Erau parcă cioplite în lemn, sau poate într-un material încă şi mai tare – chipuri ca de piatră.

— Arată ca şi cum mai bine ar crăpa, decât să se lase învinşi.

Alex rosti constatarea încet, ca pentru sine.

— Da, sunt dârji, spuse antrenorul. Mă duc să-l aduc pe Zamella. Avem şi noi planul nostru. Ştii doar…

— Mai bine crapă decât să se lase învinşi.

— Tu îi poți învinge, Alex. Nimeni altul, în afară de tine!

— Credeți cu adevărat că-i pot întrece?

— Da! Există fără îndoială alergători care pot realiza un timp mai bun decât tine, dar nu cunosc niciunul care, după nouă mii de metri, să mai poată avea atâta elan cum ai tu. Nu te vor putea depăşi pe parcurs. Afară de asta, Zamella aleargă de astă dată pentru tine. Ia aminte: dacă după nouă mii de metri te ții în apropierea lor, ai câştigat!

Antrenorul îl aduse în cabină pe Zamella. Micul alergător se întinse pe priciul alăturat.

— Eu am să dau ritmul, spuse el. Tu faci sprintul final; e clar?

— Da.

— Am să pornesc de la început într-un tempo infernal, ca să le tai răsuflarea.

— Da.

Doctorul Sommer şi antrenorul şedeau de vorbă. Totul se petrecea ca înaintea oricărei întreceri – îmbărbătarea unui om aflat în pragul unui examen greu.

Apoi se aliniară sus, în oval, în fața a treizeci de mii de spectatori. Fanioanele fluturau. O scurtă cuvântare – fraze despre sport. Şi în timp ce Alex părăsea din nou terenul alături de Zamella şi amândoi dispăreau în această

deschizătură neagră ca o gură de iad, începeau primele pregătiri pentru concurs. Se aflau în tunelul ce ducea către cabine, când auziră slab primul foc de pistol pentru start şi zgomotul care începea să fiarbă în imensa arenă, ca într-un ceaun cu terci pus de-a dreptul deasupra flăcării.

Ria apăru pe neaşteptate. Până atunci nu mai pătrunsese niciodată în acest labirint de coridoare. Antrenorul încreți fruntea. Doctorul Sommer nu spuse nimic.

— Numai o clipă, vă rog, se scuză ea. Am vrut să te mai văd nițel, Alex.

Era intimidata. Obținuse cu greu permisiunea de a intra în aceste încăperi sobre, bărbăteşti şi, ajunsă aici, era conştientă de îndrăzneala ei.

Alex ieşi din cabină. Stau acum în coridorul slab luminat.

— Am vrut… am vrut să te văd numai o clipă! Îşi dă seama că femeile n-au ce căuta în aceste locuri, simte interdicția care-i ațâță ambiția. Vrea ca numai pentru o clipă Alex s-o treacă dincoace, în lumea lui. Sărută-mă, Alex.

— Aici…?

— Da, aici!

După ce-şi descolăceşte brațele din jurul gâtului lui, îi spune în fugă câteva cuvinte despre seara trecută.

— A fost frumos, dragul meu. Şi va fi frumos…

Alex stă în fața ei şi clatină din cap. Aproape că n-a rostit niciun cuvânt. I-a acordat acest moment şi aşteaptă s-o vadă plecând.

— Îți doresc mult noroc. Maşina mea se află în fața intrării la tribune, imediat la dreapta, ca de obicei. Te aştept.

Când se reîntoarse în cabină, Zamella zâmbi:

— Miroşi a parfum.

— Ieri şi-a serbat ziua de naştere, spuse Alex ca o scuză. Am plecat devreme. La câte nu renunță…

— Dacă rezişti la renunțări, ai să devii un foarte mare alergător.

— Rezist de câțiva ani.

— Eu de mulți ani.

— N-a fost degeaba. Ai devenit un mare alergător, spuse antrenorul.

— Nu, ca să fiu un mare alergător îmi lipseşte ceea ce are el: capacitatea de a-mi face forța să explodeze. Sprintul a fost întotdeauna partea mea slabă. Nu sunt născut să fiu învingător. Da, da, trebuie să fii născut pentru aşa ceva! Ei, acum fii atent... Eu am să imprim ritmul alergării, ție îți rămâne sprintul final.

— De prima clasă sunt numai cei doi cehi, pe care i-ai văzut. Ceilalți nu sunt periculoşi. Sunteți patru germani contra patru cehi spuse antrenorul.

— Cum au decurs alergările pe distanțe scurte? întrebă Zamella.

— Bine, răspunse doctorul Sommer. Am câştigat.

Trec prin coridorul subteran, învăluit în semiobscuritate. Alex aude hârşâitul produs de cuiele ghetelor sale de alergări care zgârie pardoseala de beton; vede lumina de la capătul tunelului, vede ieşirea ce se deschide spre capătul stadionului şi prin care ajungi pe pistă. Păşeşte afară, în lumină. Strălucitoarea după-amiază parcă şi-a revărsat toată dogoarea în acest cerc de beton. Arşița fierbe ca într-un castron, împodobit cu treizeci de mii de chipuri omeneşti.

Izbucnesc primele aplauze. Un avans acordat numelui lui.

Kühn! Kühn!

Strigătele îi biciuie mândria.

Iau startul; opt bărbați: patru germani, patru cehi. Zamella îşi asigură imediat primul loc pe culoarul central. Alex aleargă imediat în spatele lui. Vin apoi cei doi cehi; în urmă, ceilalți alergători, care n-au nicio şansă.

Cei opt alergători ocolesc ovalul. Aleargă în şir, însoțiți de şaizeci de mii de ochi. După cinci, tururi, s-au format două grupe – cei puternici, în față, cei slabi, în urmă. Unul a rămas de mult înapoi. Numele mari cu care concurează, dogoarea şi ritmul inițial neobişnuit pentru distanțele lungi l-au făcut praf. S-a antrenat pentru această luptă; e şi el unul dintre cei

care au acceptat de bunăvoie renunțările, dar se descompune sub privirile spectatorilor, e îngenuncheat de slăbiciune. E ca o maşină care se blochează în mers, se simte copleşit de această pană provocată de neputință.

În tribune lumea râde de el. Învinsul, care tot se mai înverşunează, stârneşte veselie. Se mai *chinuie* încă două tururi în urma celorlalți; când îşi dă seama că stârneşte hazul, încetineşte fuga. Îi e ruşine; vede intrarea spre cabine, această gaură în peretele de chipuri. Face o întoarcere bruscă, se năpusteşte înăuntru. A fost cu totul pe neaşteptate. Dispare prin deschizătură ca un şoarece într-o gaură imensă.

— Kühn! strigă privitorii. Kühn!

Corul de glasuri îi dă tărie. Ştie că e simpatizat. Şi această simpatie se roteşte împreună cu el pe pistă, îl însoțeşte ca un val ce aleargă spre maluri şi de-acolo îşi răsfrânge ecoul asupra lui.

În piept, inima îi e uriaşă; are senzația că îi umple toată cavitatea dintre regiunea inghinală şi până sus, în dreptul claviculei. O ființă care se străduie acolo pentru el, care-şi face datoria cu o neabătută bunăvoință; aude, simte fiecare bătaie, ca ritmul unui motor care merge în plin. E în el un fel de vuiet – inima lui care-l slujeşte, controlată, reglată de voința de a învinge.

Priveşte țintă în jos, spre ceafa lui Zamella. Vede sudoarea curgând şiroaie pe această ceafă. Simte arşița, propria-i sudoare, care-i arde ochii. Picioarele se țin încă bine, sunt uşoare; atacă spațiul cu uşurință. Brațele îndoite se balansează în ritmul alergării. Plămânii stau mai prost. Nu absorb destul aer. Parcă deschizătura gurii ar fi prea mică, parcă plămânii i-ar sta în gâtlej, sus de tot, şi ar fi prea mici.

După cinci mii de metri, cunoaşte ceafa lui Zamella ca pe un peisaj pe care l-a văzut ani în şir. Din megafon bubuie spre el cuvinte ce par rostite de vocea unui uriaş, amplificarea a sute de voci. Aude ceva despre un record pe care l-a doborât la cinci mii de metri, nu-l impresionează, nu triumfă. Răsună

aplauze, ropotul miilor de palme. Şi apoi numele lui: „Kühn! Kühn!” – nume care aleargă alături de el.

După şase mii de metri începe să-l cuprindă ura împotriva cefii lui Zamella. În fața ochilor îi rotesc scântei. Acum stă prost cu picioarele. Pista e ca o mlaştină în care picioarele i se afundă, iar el, încărcat cu poveri de sute de kilograme, trebuie să le tragă afară. Începe să vadă fantasme născute din ură, iar vinovată e ceafa lui Zamella.

După opt mii de metri ura lui devine o mare de flăcări, în care se scufundă. Se scufundă! Se duce la fund! Îl cuprinde deznădejdea! În culmea disperării gândeşte; sunt autoacuzări, sentințe, execuții, sinucidere! Se scutură de aceste halucinații, fără zgomot, chinuit de epuizare. Sunt fantomele trezite de febra extenuării, semnalele roşii de alarmă ale corpului.

Asemenea minute a mai trăit şi altă dată, dar s-a smuls din ele şi s-a trezit la noi speranțe. Trebuie să le îndure în timpul fiecărei alergări. Nimeni nu-şi dă scama de proporțiile slăbiciunii lui. Ei vorbesc despre un punct mori şi spun: Acum l-a depăşit! Dar nimeni nu ştie ce-a depăşit el!

— Kühn! strigă spectatorii. Kühn!

Acum aleargă strâns unul după altul, sunt tot patru. Ceilalți au rămas mult în urmă, i-au depăşit aproape cu o tură şi va urma şi a doua. Cele opt picioare fac paşi mari, brațele se mişcă degajat în fața pieptului. Cei patru bărbați au realizat un record. Fiecare dintre ei şi-a doborât vechiul record.

— Kühn! strigă spectatorii. Kühn!

La nouă mii de metri începe să gândească. E ca şi cum cețurile roşii i s-ar fi destrămat brusc din fața ochilor, deschizându-i o nouă perspectivă. Aleargă acum fără nicio ură împotriva lui şi împotriva bărbatului care dictează ritmul alergării. A învins clipa cea grea. Dar are senzația că s-ar fi îndepărtat de propriul său corp, care aleargă mai departe, fără simțire, ca o maşină ale cărei manete sunt reglate pentru victorie.

Nouă mii de metri – acesta e reperul pe care şi-l fixase. Cehul Slawek încă n-a ajuns aici. Zamella liberează pista. Se dă puțin în lături, se plasează în urma lui Kühn, care preia acum conducerea. Apoi Zamella micşorează, aproape de neobservat, viteza. Îi oferă lui Kühn un avans de trei metri.

Cei de sus, din cercul de beton au înțeles. Valul aplauzelor se umflă. Cazanul clocoteşte deasupra flăcării entuziasmului. Şi flacăra e alimentată de sentimente naționale, de admirația pentru eroi, de beția colectivă, de antrenul general, de setea de aventură, de tot felul de impulsuri necontrolabile şi nu în cele din urmă de pornirea tainică a fiecăruia de a se pune el însuşi în situația învingătorului. Ei sunt cei ce înving şi urlă acum în întâmpinarea victoriei lor. Iar bărbatul de pe pistă este îmboldit de aceste strigăte ca de un avânt ce-l împinge din spate. Atacă ultima parte a distanței într-o epuizare totală. Este momentul alergării despre care doctorul Sommer spunea că declanşează în Alex acel soi rar de energie capabilă, în clipa deplinei istoviri, să mai explodeze încă o dată pentru o realizare supremă. Este acel ceva cu care-i uluieşte pe cei treizeci de mii de oameni de pe stadion.

Aleargă, e încă singur. Deodată apare lângă el Slawek. Zamella şi al doilea ceh au rămas cu mai bine de douăzeci de metri în urmă. Kühn şi Slawek, cehul aproape uscat – această figură de piatră, care nu cedează. Mai au de alergat şapte sute de metri. Luptă alături, piept la piept. Fețele lor sunt desfigurate, schimonosite. Ovalul urlă din treizeci de mii de guri. La turnantă, cei doi parcă s-ar fi stânjenit reciproc.

Apoi, pentru o secundă, se face deodată linişte. Cehul îşi duce brusc mâna stângă la coşul pieptului, sub inimă. Aleargă mai încet, tot mai încet, ridică mâna dreaptă în semn de protest.

Spectatorilor le e necesară doar această singură secundă pentru a se elibera din derută, din nesiguranță, o secundă ca să urle sentința definitivă: „Huo! Huo!” Da, acum ştiu exact ce-au văzut! Slawek a vrut să-l depăşească pe Kühn, iar acesta i-a înfipt cotul în coaste! Abia de s-a putut observa,

brațul drept îndoit, oscilând în fugă pe lângă corp, lovind în afară, în coaste – sigur! Un fault grosolan!

Cehul nu mai aleargă. Trece de-a dreptul peste gazon spre țintă. Ridică mâinile în sus, respiră greu, acuză dureri. Tot ce face inspiră încredere, ca jurământul unui martor al acuzării.

Kühn aleargă tot mai iute, are un avans de patruzeci de metri față le Zamella şi de cel de-al doilea ceh, dar pentru o clipă şi-a pierdut simpatia suporterilor. I-a dezamăgit. Nu s-a purtat ca un erou, ca un idol. Afară de asta, spectatorii sunt siguri, că n-ar fi avut nevoie de acest fault. Şi nu i-o pot ierta numaidecât. Răsună un val de huiduieli, care scade, pare că se potoleşte din nou. Omul de pe pistă nu înțelege, nu cedează. Ştie că brațul lui l-a atins pe ceh. A simțit rezistența, nu-şi dă seama dacă l-a împins, sau cât de tare l-a atins. Se apără, îşi ia avânt pentru ultima încordare.

În apropierea porțiunii drepte înaintea liniei de sosire se produce oarecare agitație; oficialii vociferează de-a valma ca un cârd de gâşte speriate. Cronometrele încă mai funcționează.

Vor să-l scoată din cursă. Îi vede făcându-i semne, în clipa când țâşneşte spre linia de sosire. Şi acolo, în față de tot, unul dintre ei i se pune în drum. Kühn încetineşte, e descumpănit, furios, gata să plângă. Oficialul enervat dă să-l apuce, e prea zelos, vrea să-l oprească, să-l prindă de braț. Sunt tocmai în dreptul marcajului. Încă patru sute de metri până la victorie. Oficialul îl apucă de braț – fără să fi primit această însărcinare. Alex se smulge, îşi ia avânt şi-i aplică o lovitură drept în față. Oficialul se rostogoleşte pe pistă, rămâne întins la pământ.

Căderea lui dezlănțuie un singur strigăt de indignare, care se revarsă din tribune ca dintr-un bot uriaş. Miile de spectatori îşi urlă dezaprobarea. Şi acest strigăt îl biciuieşte pe alergătorul care se apărase de executorul unei sentințe încă nerostite. Se mai înverşunează încă, se opreşte o secundă, priveşte mutra schimonosită a publicului. Mic de tot stă acolo jos, el, descalificatul, în fața acestui zid de chipuri,

care se ridică sus, deasupra lui, şi-l înconjoară. Şi Alex Kühn îşi strânge pumnul, îi ameninţă, zguduit de o ură violentă.

Vreme de două secunde i-a provocat pe cei treizeci de mii. Şi ei îi răspund, fiecare dintre cei mulţi, la adăpostul marelui anonimat. Strigă, îşi scuipă cuvintele injurioase, în timp ce el începe să alerge din nou, vrea să ducă până la capăt această cursă, în care mai deţine încă un avans de douăzeci de metri faţă de Zamella şi de ceh. Revolta îl îmboldeşte încă o dată la drum, prin nesfârşitele urlete de dezaprobare, cascadele de huiduieli, prin această furtună de ură, care-şi varsă grindina asupra lui. Aleargă, se sileşte să idealizeze o ultimă performanţă în faţa celor treizeci de mii: Uite-i colo pe înghiţitorii de pastile mentolate, rozătorii de cornuri cu chimen, ronţăitorii de covrigi cu sare, şezând sau ridicaţi în picioare, cu burţile lor căzute şi crăcii strâmbi, ăştia nu sunt asceţi, nu şi-au impus de bunăvoie renunţări... Îşi cumpără victoria odată cu biletul de intrare şi vor ca, trăind o emoţie plăcută, să-şi toarne comod pe gâtlej bere sau Coca-Cola şi să sărbătorească astfel victoria pe care trebuie s-o cucerească el...

Se sileşte să realizeze o performanţă ce-i depăşeşte forţa fizică. Cei din tribună ţipă, urlă, îi refuză performanţa. Alex aleargă încă, în ciuda înfrângerii suferite şi asupra căreia nu se mai poate reveni. Aleargă, i se întunecă înaintea ochilor, şi în acest întuneric se rotesc scântei minuscule, accelerează ritmul, măreşte din nou avansul faţă de Zamella şi ceh. Efortul îi schimonoseşte chipul. Nu mai poate schimba nimic din această prăbuşire, dar vrea cel puţin să-i facă de râs; luptă împotriva realităţii copleşitoare.

Iar apoi pe stadion se aşterne liniştea. Clocotul larmei încremeneşte, se mai ridică numai câteva băşici. Când parcurge ultima sută de metri domneşte o tăcere deplină. Privesc cu toţii, mişcaţi de ceea ce văd, ca şi cum un mort ar fi arătat deodată că încă mai e în viaţa.

Arătătoarele cronometrului continuă să se rotească, înregistrează precis şi nepărtinitor un timp aproape de

necrezut pentru aceşti patru sute de metri, ca şi pentru întreaga cursă. Se opresc când Alex Kühn calcă linia de sosire, mai aleargă câțiva paşi şi începe imediat să plângă, ca şi cum plânsul acesta s-ar fi adunat în sufletul lui, iar el îl amânase în timpul ultimului tur, la care se condamnase singur. Îi fac loc, se dau intimidați la o parte, nu găsesc să-i spună un cuvânt, nici oficialii, nici ceilalți, paraziții performanțelor, în timp ce el, pe picioarele-i gata să se frângă, părăseşte, împleticindu-se, stadionul şi e înghițit de întunericul ieşirii.

CARTEA A DOUA

Funcționarul comercial Heinrich Kühn s-a însurat târziu, fiindcă timpurile erau grele, iar el, cum spunea, voia să-şi întemeieze căminul pe o bază sigură. Socoti că a ajuns la stabilitatea necesară când deveni prim contabil la firma unde lucra.

Nunta a fost o mică sărbătoare. Se instală cu nevasta într-un apartament de trei camere. Doreau un băiat. Unul vor putea creşte, spusese Heinrich Kühn. Ar însemna o jumătate de copil de persoană.

Când s-a născut copilul, n-au fost prea surprinşi că era chiar băiat, cum îşi doriseră. Erau convinşi că planul după care hotărâseră să-şi croiască viața fusese binecuvântat. Îndată după naşterea fiului său, Heinrich Kühn încheie o asigurare. Pe băiat l-au botezat Alexander.

De politică nu le păsa. Când aveau loc agitații pe străzi, se fereau şi făceau un ocol. Kühn spunea: Ăştia ar trebui să se ducă la muncă. Atunci s-ar aranja toate de la sine… Şi-au scos şi un carnet de economii, pe care depuneau o sumă modestă. Pentru bătrânețe, ziceau ei, şi calculau cât ar urma să economisească în douăzeci de ani.

Când băiatul împlini un an, se duseră la un fotograf şi se fotografiară. Făcură acelaşi lucru când copilul începu să meargă la şcoală. Două fotografii ale fericirii: mama la dreapta, tata la stânga, între ei băiatul. Erau mândri de copilul lor. Chipurile iradiau mulțumire.

Apoi veni războiul.

CAPITOLUL I

Intră în local şi-şi aminti numaidecât. Îşi spuse: „Aici se organizase atunci o tombolă. Cred că era de Revelion. Venisem cu ea. Pe vremea aceea eram tânăr, şi am câştigat un premiu de consolare”.

Recunoscu masa la care stătuseră. De la bar, îşi aţinti câteva clipe ochii într-acolo. Era ca şi cum, în acest loc al amintirilor, ar fi aşteptat din nou un premiu de consolare.

Şi-apoi îi văzu chipul. Sta în spatele barului, se mişca alene, servea cu un fel de dispreţ plin de indiferenţă, privea pe deasupra clienţilor, ca şi cum s-ar fi gândit la ceva aflat undeva, departe, în urmă şi despre care nimeni din încăperea asta nu ştia nimic.

Avusese atunci bani în buzunar şi-i cheltuise cu fata asta. După ce băuseră împreună al treilea pahar, o întrebase:

— Cum te cheamă?

— Martha! Ultima silabă a cuvântului îl făcuse să tresară, fiindcă îi amintea de Hertha. Zile în şir avea să se gândească apoi la acea noapte de duminică. Rămăsese până dimineaţa. Fata îl luase cu ea. Urcaseră împreună treptele unei case străine, intrase într-o cameră străină, se culcase cu ea într-un pat străin.

Îl atrăsese faţa ei. Nu era încă alterată din cauza acelei nopţi şi a multor altor nopţi, şi era de-o fermitate care-l pusese pe gânduri. Se putea citi pe ea tăria unei hotărâri.

După câteva ore gândise: „E chipul unui om singur”. Găsise deodată o explicație: îşi aparține numai sie însăşi! Din clipa aceea îşi imaginase că poate acesta era chipul pe care-l aşteptase. Ieri şi azi şi în toate celelalte zile. I se păruse o femeie făcută anume pentru el.

Când avu sentimentul că o cunoaşte, îi spuse:

— Trăieşti singură?

— M-am deprins să trăiesc singură. N-aş vrea să mai mă dezobişnuiesc niciodată.

— Poți să rezişti?

— Sunt prudentă. Îl privi. De ce ai şi încărunțit?

— Eu sunt David, cel pe care nu-l iubeşte nimeni.

Râse strâmb şi-i închină paharul.

— Trebuie să te deprinzi.

— Cu ce?

— Cu viața de unul singur.

— Ce copil deştept…

— Cu ce te ocupi?

— Am fost multă vreme în Africa.

— Ți-ai irosit timpul.

— Da, recunoscu el. Într-un război care nu mă privea. Şi tu? Eşti foarte econoamă cu tine însăți?

— În unele zile, nu.

— Şi când e o astfel de zi?

— Asta o hotărăsc totdeauna eu însămi.

— Ştii totdeauna precis ce vrei?

— Da, foarte precis.

— Eu nu ştiu totdeauna chiar aşa de precis, zise el. În clipa asta am sentimentul că parcă te-aş fi căutat…

— Ce plictisitor!

David se roşi, spuse:

— Fleacuri, totuşi nu chiar atât de gogonate. Pot să plec, dacă te plictisesc!

— Nu, răspunse femeia, rămâi.

Dormise cu ea. Femeia pusese deşteptătorul. Văzuse cum braţul ei gol se întinsese spre noptieră, cum adusese deşteptătorul aproape de obraz, învârtise butonul, după care zisese:

— Încă o oră.

Auzea cum i se măsoară timpul. O oră… una dintre multele în care se mişca după bunul plac al timpului. I se părea ceva plin de înţelesuri, aşa, ca şi cum ar fi ascultat ecoul tuturor orelor sale trecute, care-i păreau acum fără substanţă în întunericul nesfârşit al noţiunii timp. Şi pentru prima dată trăi acest sentiment curios: se simţea pe sine însuşi ca o ameninţare, o bucată de conştiinţă care se mişca asemenea unui proiectil în zbor.

Când, după exact o oră de somn, sta din nou îmbrăcat în faţa patului, David zise:

— Mi-ar face plăcere să te mai văd.

Ea-l privi; sta cuibărită în perne cu o figură încremenită. Spuse:

— Să nu vorbim de dragoste. Nu vreau să încep cu aşa ceva.

— Voi reveni.

— Are rost numai atâta vreme, cât nu ridici pretenţii.

— Pretenţii…?

— Să-mi ceri fidelitate şi altele…

— Când pot reveni?

— Oricând ai să ai chef să bei ceva.

— Ai ţinut la mine, când am făcut dragoste?

— Da, când am făcut dragoste. Dar m-am deprins să trăiesc singură. Restul, mă înţelegi, e incomod. Eşti atât de greu pedepsit pentru iubire…

Se gândea la toate acestea în drum spre bancă, se gândea la faţa ei pe care noaptea încă n-o alterase. Ştia că nu obţinuse o victorie. Mai mult chiar, acum avea sentimentul că femeia fusese aceea care-l făcuse, cu o rece deliberare bărbătească, instrumentul ei. Ar fi putut fi în locul său altul.

Ar fi putut fi oricare altul. Îl alesese întâmplător pe el pentru asta.

Era târziu. În camera şefului de garaj Pehlke, îşi scoase în grabă din dulap uniforma de şofer. Pehlke îl privi şi zise:

— Trebuie să-i dai bătaie, dacă vrei să mai ajungi la timp. Maşina am alimentat-o.

În drum spre locuința directorului dr.h.c. Belling goni cu o viteză riscantă. Ajunse totuşi cu o întârziere de zece minute. Belling se şi afla la uşă. Nu salută, spuse îndată:

— Vii foarte târziu, Kühn!

— Circulația, domnule director.

Rostind cuvintele acestea, rânji.

— Asta nu-i o scuză!

— N-am vrut să mă scuz, ci să explic.

— Kühn, mai ştii ce ți-am spus despre afacerile comerciale? Ei, ce ți-am spus?

David tăcu.

— Bine, zise Belling. Am să te întreb mai târziu. Ai să-ți aduci aminte…

David îl duse la bancă. O oră mai târziu îl duse pe Rheinstrasse. Fetei zvelte care urcă acolo în maşină, David îi dădu cel mult douăzeci de ani. O găsi adorabilă. Şi pentru că făptura ei îl silise s-o admire, o urî, ca şi cum l-ar fi jignit, ca şi cum ea şi-ar fi rostit în gura mare dispreţul pentru toți bărbații care nu aveau situația unui Belling. Geamul despărțitor se ridică din nou. David nu putu să audă niciun cuvânt din convorbirea lor. Îşi aruncă ochii prin oglinda retrovizoare. De fiecare dată pentru o secundă. O dată privirile lor se întâlniră fugitiv şi se feriră imediat.

Opriră la un bijutier. Acolo David aşteptă douăzeci de minute. Când cei doi urcară din nou în maşină, David văzu cum fata îl sărută repede pe obraz pe directorul Belling. Înțelese că era un gest de mulțumire. Apoi sună telefonul. David îl văzu pe Belling vorbind. Geamul fu coborât.

— Kühn, du-mă imediat la bancă. Apoi poți pleca numaidecât s-o conduci acasă pe secretara mea particulară.

Opreşti doar o clipă în stradă, în faţa portalului!

Belling coborî. David porni mai departe până la casa de pe Rheinstrasse. Acolo opri maşina, dar rămase pe locul lui. Fata nu se dădu jos. Geamul despărţitor alunecă şi glasul din spate întrebă:

— Nu vrei să-mi deschizi portiera…?

— Nu!

David nu întoarse capul, continuă să şadă liniştit pe locul lui.

Fata ezită o clipă, apoi coborî. El nu porni imediat, se uită după tânăra aceea cum străbate distanţa de la maşină până la uşa casei. După cum păşea, înţelese că se ştie observată. David îi privea fesele. Se gândea: „Nişte fese pentru domnul director dr.h.c. Belling”.

Mai târziu, în drum spre hotel, directorul Belling îl întrebă:

— Kühn, ce ţi-am spus despre afacerile comerciale?

David tăcu.

— Bine, am să te mai întreb o dată…

După amiază, zise pe neaşteptate:

— Kühn, încă tot nu mi-ai răspuns! Voiam să-ţi amintesc ce valoare au minutele mele de lucru.

Directorul Belling vorbise pe un ton care i-l aminti lui David pe fostul ofiţer. Militarismul şi afacerismul – această înmănunchere în fiinţa directorului dr.h.c. Belling îi apăru lui Kühn, năpădit deodată de revoltă, drept culmea neomeniei. N-a dat ordin individul ăsta să fie ucişi oameni? Şi nu e el din nou mare acum? Mânia lui rosti concluzia: Sunt în slujba unuia dintre porcii cei mari – de ce, pentru ce? Numai ca să mă pot ţine în viaţă? Viaţa mea va ajunge odată la capăt. Şi ce voi fi făcut eu în viaţa asta? Am cărat în maşină un porc cu numele de Belling, am fost mercenar în Legiunea străină şi am reparat automobile. Şi toate astea le-am făcut ca să pot trăi. Dar pentru aşa ceva nu merită să trăieşti.

Târziu, după-masă, stând la Pehlke, David citea ziarul. Şi în timp ce-l frunzărea prost dispus, dădu peste vestea

înfrângerii fratelui său. Mai înainte de a-i înțelege în întregime proporțiile, trăi un sentiment de satisfacție. Corespundea stării lui sufleteşti din acea zi, în care dorea pentru cei puternici, pentru cei mândri, toate înfrângerile posibile.

Apoi David înțelese că ziarul nu vorbea de o înfrângere, ci de sfârşitul unei cariere sportive. Asta făcu să i se stingă sentimentul de triumf. Era ca şi cum ar fi citit că fratele lui a suferit un accident grav – ceva ca o amputare sau o schilodire.

Citi textul de două ori. Evenimentul era comentat pe mai bine de-o jumătate de pagină. *„Cursa unui turbat”* Apoi: *„Cel mai bun timp al anului care n-a fost însă omologat...” — „Kühn şi-a arătat talentul de boxer...” „Speranțe pentru jocurile olimpice îngropate... ”*

Erau păreri pentru şi contra lui. Un alergător excepțional de dotat... un sfârşit tragic... Dar unde s-ar ajunge dacă fiecare sportiv enervat ar doborî la pământ câte un oficial? Trebuie să se dea un exemplu!

Apoi Slawek: „Am văzut ultimii patru sute de metri alergați de Kühn. Pe omul acesta nu l-aş fi putut învinge.” Şi: „...n-am avut impresia că Alexander Kühn mi-ar fi aplicat cu intenție lovitura care în această situație m-a făcut imediat incapabil de luptă. N-am vrut să protestez împotriva lui Kühn, ci am vrut doar să arăt că datorită loviturii am fost scos din cursă. Era un protest împotriva împrejurărilor...”

Apoi cunoscutul medic sportiv, doctorul Sommer: „În această fază a epuizării psihice şi fizice omul nu era responsabil, în înțelesul obişnuit al cuvântului”.

Întrebare: „Socotiți scuzabil faptul că alergătorul Kühn a doborât la pământ un oficial?

Doctorul Sommer: „Oficialul a încercat – vreau să mă exprim în termeni blânzi – cam pripit să-l scoată pe Kühn de pe pistă. E adevărat că la masa juriului s-a produs oarecare agitație, dar nimeni nu i-a dat însărcinarea să intervină. A fost desigur un accident foarte penibil, dar vă spun, în starea în care se afla, omul era extrem de exploziv.”

Şi Zamella: „Ce rar se poate întâlni un astfel de alergător pe zece mii de metri!”

Şi o fotografie: alergătorul în faţa zidului de chipuri. Braţul ridicat ameninţător. „Un om ameninţă cu pumnul treizeci de mii.”

Apoi ziarul adăuga, în parte deplângând, în parte condamnând, constatarea indiscutabilă: *„Sfârşitul unui sportiv”.*

David cumpără în ziua aceea şi alte câteva ziare. Îl mâhniră. Întotdeauna avusese ciocniri cu acest frate, dar îi recunoscuse, în sufletul lui, superioritatea: excepţionala tărie de voinţă.

Seara aduse ziarele acasă. În bucătărie, dădu de Paul şi de Heinrich Kühn. După chipurile lor, înţelese că ziarele lui erau de prisos. Şedeau amândoi îndureraţi de cele aflate, ca de o boală grea ce l-ar fi lovit pe neaşteptate pe unul dintre membrii familiei. Bătrânul Kühn avea o faţă mâhnită, abătută. Aceeaşi înfăţişare ca atunci când îi muriseră nevestele: durere, dar nu şi revoltă, tulburare, totuşi nu şi mânie.

Morocănos, rumegă pentru sine: „Aşa e Alex – impulsiv şi arţăgos. Aşa a fost întotdeauna. N-ar fi avut nevoie să-l lovească. Asta întrece orice măsură. Şi-apoi i-a ameninţat cu pumnul pe toţi cei care se aflau acolo. Şi era cât p-aci s-o invit şi pe Kitty – hai să-l vezi o dată pe fiu-meu alergând. Dar e rău pentru el. Foarte rău! Acum s-a rostogolit de sus de tot! Era obişnuit cu victoria. Şi n-o să suporte asta. El, nu.”

Rosti apoi cu voce tare:

— Şi a fost cel mai bun timp al anului. Nu-i aşa, era cât p-aci să fie record mondial?

Paul spuse:

— Azi-noapte n-a venit acasă. S-a-ntors abia acum o oră. Tu unde ai fost, David? Nici tu n-ai venit acasă azi-noapte. Mai bine să nu vorbim cu el despre cele întâmplate… Numai de n-ar face vrea prostie. E doar atât de… Nu poate suporta

aşa ceva… Dar acum trebuie să mă duc la birou, a trecut de opt.

David vru să-i ducă lui Alex ziarele.

— Lasă, zise Paul. Nu vrea să vadă pe nimeni,

David intră totuşi în cameră.

Alex îl privi.

— Ce vrei?

Arăta ca un om care n-ar mai fi dormit de multă vreme.

— Am adus câteva ziare. Nu toate te condamnă! Doctorul Sommer şi Zamella spun lucruri bune despre tine, şi chiar alergătorul ceh zice…

— Termină! Termină!

Nu se răsti, o spuse totuşi pe un ton ce ameninţa să se transforme în strigăt.

— A fost cel mai bun timp al anului.

— Cel mai bun timp al anului! murmură Alex ca pentru sine. Apoi tare: Ieşi afară! Vreau să fiu lăsat în pace! Hai, cară-te!

În bucătărie continuară să vorbească despre el. Kühn încă nu plecase. Ziceau:

— Îi e ruşine.

Nu mai intrară la el, iar Alex zăcu în camera lui, nu se duse la serviciu nici a doua zi, nici a treia zi. Îşi spuneau că poate doarme şi se reface după atâta istovire. Dar el aţipea numai câte o oră, ca şi cum ecoul catastrofei i-ar fi bântuit somnul, l-ar fi speriat mereu, trezindu-l, şi l-ar fi pus în faţa certitudinii, trezite odată cu el, că prăbuşirea e irevocabilă. Acest minut de spaimă se repeta mereu în orele lui chinuite, rămânea mereu viu. Era ca şi cum din găoacea acestui minut ar fi ieşit sute de alte minute de spaimă. Căuta să-şi liniştească singur conştiinţa, îşi punea mereu întrebarea dacă l-a lovit intenţionat pe Slawek. Se dedublase acum într-un acuzator şi un apărător, şi în acest proces nu putea nici să condamne, nici să achite, se vedea obligat de fiecare dată să încheie nedecis. Se bănuia, se credea capabil de aşa ceva, dar

nu-şi putea aminti să fi avut cu adevărat intenția. Intenția nu putea fi dovedită. Un accident? Ceva impus de hazard. O perfidie a hazardului? Răutate! O neînțelegere răuvoitoare! Ceva nedrept, nemeritat!

Da, acest minut de spaimă era încă viu, sta înfipt ca un cârlig de undiță în carnea lui sensibilă. Căuta să-l smulgă şi-şi mărea chinul.

Nu se căia de lovitura aplicată în mutra celui prea zelos, care arătase atâta grabă în împlinirea unei îndoielnice sentințe rostite de cei treizeci de mii. Şi nici nu se căia că a ridicat pumnul, răspunzând mutrei uriaşe ce-l scuipa de sus. N-a fost un gest înțelept. Lovitura şi amenințarea au făcut ca nenorocirea să fie deplină. Nu-i ceruse scuze lui Slawek, nu mai vorbise cu nimeni, plecase, copleşit de sfaturile şi de bunele intenții ale doctorului Sommer, ale antrenorului şi ale lui Zamella. Lăsase toate acestea în urmă, se urcase cu hainele pe braț în maşina Riei şi-i ceruse să pornească.

Ria îl privise. Alex se ferise de această privire. Ea demarase, întrebându-l încotro s-o ia.

— Mână! spuse el. Mână!

Maşina aluneca pe străzi ce-i erau cunoscute. Ria tăcea. Începu să se îmbrace alături de ea. Vântul năvălea prin geamul deschis. Alex închise ochii. Sudoarea i se răcea pe piele.

Ria era descumpănită:

— Încotro, Alex? încotro?

— Mergi! răspunse el, fără să deschidă ochii; zăcea răsturnat pe pernele maşinii şi nu se mişca,

Ria privea strada.

După ce merseră aşa cam o oră, depărtându-se câțiva kilometri de oraş, fata frână brusc maşina pe autostradă.

— Alex… zise ea.

Era întrebare, reproş, rugăminte şi mângâiere în acelaşi timp; o încercare de lămurire.

El se îndreptă pe banchetă, îi aruncă numai o privire, apoi rămase cu ochii ațintiți în gol:

— Blestemat! Blestemat! suspină Alex, respirând adânc.

— Şi acum...? Chipul nefericit al fetei îl privi întrebător. Nu-ți fac reproşuri, dar spune-mi, l-ai lovit intenționat?

Alex păru că reflectează.

— Nu ştiu, Doamne, Dumnezeule, nu ştiu!

— Asta a fost impresia.

— Câştigasem! N-aveam nevoie de aşa ceva! Când am sprintat, am simțit că voi câştiga. Slawek m-a ajuns, dar aveam încă putere pe care o puteam pune în joc. Mă înțelegi oare? Nu ştiu ce-am făcut!

— Trebuie să ne întoarcem.

— Nu! se răsti el.

Îi porunci să oprească undeva, unde nu-i cunoaşte nimeni. Ea arătă o uşoară împotrivire, apoi cedă. Zise:

— Trebuie cel puțin să telefonez acasă. Am să spun că sunt la o prietenă...

— Da, fă aşa. Te rog!

Într-un sat, al cărui nume nu-l cunoşteau, coborâră la un mic han; o tânără pereche de însurăței, fără bagaje, care se duse numaidecât în cameră.

Stăteau culcați alături, îmbrăcați, în tăcere, ca şi cum tot jarul s-ar fi stins. Ria aştepta o explicație, putința să-l mângâie, vedea însă împietrirea lui care o intimida.

Deodată el spuse:

— Acum vreau să beau ceva! Ceva tare, care să-mi pătrundă în vine!

— Ar fi o copilărie, zise fata. Şi nici nu e bine pentru tine.

— Da, da, da, ştiu! Sunt un alergător, am fost un alergător, şi alcoolul nu e bun pentru mine!

— Ce-o să se întâmple acum?

— Nimic, nimic!

— Şi Olimpiada? N-ai să mai iei parte la Olimpiadă?

Din cuvintele Riei, Alex îi simți dezamăgirea; se ridică în pat lângă ea, o privi bănuitor.

— Asta schimbă relațiile dintre noi, nu? Gândurile lui îi şi puneau în seamă anumite chibzuieli. Presupunea calcule,

bănuia manevre ale prefăcătoriei, străvechea viclenie femeiască, acea grijă prudentă în alegere, care-l înlătură pe cel învins sau slab. Te gândeşti la Olimpiadă? Numai medalia de aur contează? Numai medalia de aur?

— Ieri, spuse Ria, ieri totul a fost atât de frumos…

El o cuprinse, o avu în tăcere, cu ură parcă, nu-i îngădui niciun răgaz. Îi smulse lenjeria, nu-i dădu prilejul să-i îmblânzească asprimea. Ria n-ar fi avut nimic împotrivă; sperase asta de mult; dar acum era ca o siluire. Se prăvălise asupra ei, posesiv, poruncitor, ca şi cum ar fi jefuit ceva ce nu merita, ceva ce voia să îngenuncheze tocmai acum, în ciuda propriei lui opoziţii lăuntrice. Ria îşi simţi trupul supus brutalităţii lui: era numai trupul. Sperase un acord mai blând, o împlinire plină de gingăşie. Alex nu răspunse la încercările ei prudente, care deveneau tot mai sfioase, până ce, cu totul pasivă şi apoi cu o primă încercare de apărare, înţelese că în el clocoteau o sete de distrugere, o dorinţă sălbatică de epuizare până la limita pierzării. Şi în tot răstimpul acesta, Alex nu rosti niciun cuvânt, niciunul dintre cele pe care ea le aşteptase. Era ca o înjosire.

Mai târziu, Ria plânse puţin; câteva lacrimi care i se adunaseră în ochi, deveniseră grele şi apoi, ezitând, izbucniseră. Alex urmări drumul pe care porniseră. De la ochi, peste obraz către gură. Nu se mişcă, zăcea istovit lângă ea şi o privea. Ochii lui erau goi. Tot ceea ce fata putu recunoaşte în privirea lui era uimirea fără speranţă a unui învins.

Nu-l cruţă. El o provocase. Spuse:

— N-a fost ca altă dată, Alex. Ar fi putut să fie frumos, dar n-ai vrut…

În noaptea aceea. Ria se gândi mult. Erau gânduri noi, încete, întrebări care căpătau glas în mintea sa. La internat îi plăcuse şi ei să pălăvrăgească. Mai avea şi acum multe prietene de-atunci. Se lăudase cu el, invincibilul. Alex nu-i dăduse niciodată emoţii. Eter în ziua aceea o speriase de trei ori. Îi dezvăluise virtualitatea unor primejdii. Nu, ei nu-i

plăcea pericolul, nu se va expune niciodată unui pericol care i-ar putea fi fatal. Lovitura aceea aplicată în obrazul omului! O înspăimântase, ca şi când propria-i față ar fi fost în primejdie. Şi amenințarea aceea – nebunească, aidoma unei sinucideri. Şi apoi noaptea asta!

— Alex, spuse ea, n-ai fost frumos... n-ai fost frumos!

Paul s-a născut dintr-o greşeală. Nu-l voiseră. Îşi datora viaţa unei erori de calcul. Când făcea dragoste cu nevastă-sa, Kühn lua anumite măsuri de precauţie, sau se bizuia pe un calendar, pe care i-l recomandase un medic. Când femeia constată primele semne neîndoielnice de sarcină, amândoi spuseră: Nu se poate! Iar Kühn adăugă: Urăsc neorânduiala! Era un fel de reproş la adresa nevesti-sii.

Existenţa acestui al doilea fiu o considerară o vreme ca neîndreptăţită, chiar dacă nu o spuneau cu glas tare. În cele din urmă se obişnuiră şi cu faptul că neglijenţa lor sta acum înfăşurată în scutece şi orăcăia cât putea.

Kühn zise: Cine ştie la ce ne-o fi de folos că mai avem încă un băiat. În câteva luni vom câştiga războiul, apoi va începe oricum o perioadă de înflorire. Spunând asta, se gândea la prada bogată a celor victorioşi, de care vor profita, desigur, şi cetăţenii de rând.

Urmă un atac aerian. Asupra oraşului căzură câteva duzini de bombe, dar nu fură prea mulţi morţi. Numai vreo douăzeci într-o fabrică. Fu lovită şi o femeie, în timp ce alerga pe stradă, la copiii ei, spre casă. Se numea Kühn.

CAPITOLUL II

Ziua fusese călduroasă. Paul se întoarse acasă seara: avea zgârieturi pe obraz. David, culcat pe canapea, i se adresă indispus:

— Acum o să fie o tortură să stai şi să aştepți pe o astfel de arşiță în maşină sau lângă ea.

— Da, ştiu, spuse Paul.

Suferise şi el din cauza caniculei. Deoarece câțiva dintre colegii lui erau plecați în concediu, trebuise să însoțească din nou transportul de bani. Se duseseră la bancă, el şi însoțitorii lui. Bombăniseră: „Totdeauna tocmai la amiază, atunci când e atât de cald!”

Intraseră cu maşina pe sub arcada porții şi opriseră lângă clădirea băncii. Ceva mai în fund era uşa laterală de fier. Vara o închideau, fără s-o încuie. Intraseră pe această uşă şi târâseră la maşină coşul sigilat, pe care li-l predase casierul.

„Totdeauna, tocmai la amiază!”

„Ei, pentru că la ora asta e mai puțin bătător la ochi”, îşi dădu cu părerea casierul.

Mai târziu, Paul stătuse o clipa la fereastră, lângă masa lui de lucru. Privise afară, cunoştea perfect această panoramă: colo cele cinci coşuri ale fabricilor din jur, halele din cărămidă roşie, şinele, porțile fabricilor. Gândea: „Trebuie să viu aici în fiecare zi. În fiecare zi! Stau toți aici, cu chipurile lor palide şi aşteaptă această singură lună din an, în care li se îngăduie să

fie oameni. Concediul. Eu stau între ei, la fel de palid, aşteptând la fel concediul… Şi aşa va fi mulţi ani. Câţi ani?”

— Ce-i cu zgârieturile alea de pe obrazul tău? întrebă David.

Paul îi răspunse monosilabic, după care David începu să istorisească. Cică Belling are un palat alb, undeva pe coasta spaniolă. Se leagănă acolo şi un iaht alb. L-a auzit vorbind despre aşa ceva cu prietenii lui de afaceri. Ăsta petrece două luni de vacanţă: o lună cu nevasta şi una cu amanta. El, David e sigur, se-nţelege, că fata e amanta lui. Staţionează destul de des cu maşina în faţa casei acesteia.

I-a aranjat şi un apartament. E tinerică de tot…

— Cât de tânără? întrebă Paul.

— N-are încă douăzeci. Indivizii ăştia pun mâna pe ce-i mai fain. Când apar undeva cu portofelul lor, fusta se ridică de la sine. Când e plecat, trebuie să-l duc cu maşina pe adjunct. Asta-i cel care face de fapt treaba.

— Sunt puternici.

— Da, sunt puternici.

— Aşa de tânără! Şi tu crezi că-l iubeşte?

— Ce-nseamnă în cazul lor să-l iubească? El îi aduce mereu câte un ineluş cu briliante sau ceva pentru gât ori pentru urechi. Ei, nişte fleacuri de câte zece, cincisprezece mii de mărci. L-am şi cărat cu maşina de două, trei ori la bijutier. Când fata o să aibă douăzeci şi cinci de ani, o să-şi caute un bărbat cu care să se mărite. Aşa fac muierile…

— Totuşi, sunt puţine alea care fac aşa.

— Mă gândesc că o mulţime dintre fetele tinere şi frumoase trec prin paturile celor bogaţi, mai înainte ca noi să avem voie să ne însurăm cu ele. Muierile nici nu vor altfel. Pe vremuri erau prinţii, azi sunt sacii cu bani. E aceeaşi porcărie.

— Crezi, într-adevăr, că multe procedează aşa? Mai sunt şi situaţii inverse: o femeie bogată iubeşte un bărbat, care n-are niciun sfanţ. De ce crezi că-l ia Ria Jablonski pe Alex?

— Nu-l ia, spuse David cu certitudine. Şi dacă l-ar lua, ar fi pentru Ria un fel de căţeluş de salon.

— Mai ține şi acum la el, deşi de la întâmplarea de pe stadion bătrânul Jablonski a început din nou tărăboiul.

— Nu-l ia, îți spun eu!

Paul sta în fața ferestrei; deodată zise încet:

— N-am nicio prestanță! De-aia nu mă vrea,

— Cine?

— Erika.

— Parcă astăzi trebuia să se hotărască dacă-l suspendă pe Alex?

— Da, spuse Paul. Astă-seară. Acum, chiar în clipa asta, trebuie să fie adunați şi să discute. El speră…

— Speră nițel cam mult, zise David rânjind. Speră că n-au să-l suspende, că o să poată participa la Olimpiadă, că o să câştige la Olimpiadă. Şi chiar dacă o să-l suspende, speră totuşi ca Ria Jablonski să-l determine pe taică-său să-şi schimbe părerea şi astfel să-l poată lua de bărbat Hahaha! Speranțe tâmpite. Pentru mine seamănă cu un om care cade pe fereastră de la etajul patru şi, în timpul căderii, îşi bagă în cap că jos îl aşteaptă o căpiță moale de fân. O să se izbească zdravăn de tot.

— Da, recunoscu Paul suspinând. Nu sunt niciodată căpițe de fân acolo unde cădem noi.

Se aflau în camera pe care o împărțiseră câțiva ani în şir. Paul şedea culcat pe patul lui, David pe canapea. Prin fereastra deschisă pătrundeau zgomote de alături şi de peste drum. De pretutindeni, pe ferestrele deschise răzbăteau în înserare tot felul de zgomote: zăngănit de farfurii, hârşâit de scaune împinse, frânturi de discuții, muzică de radio; cineva cânta, un copil plângea. Şi la asta se adăugau glasuri de femei – mame şi fete. Iar tinerele voci catifelate fâlfâiau prin semiobscuritate, mângâindu-i, ca părul unei femei atins în treacăt, pe cei doi bărbați care şedeau tolăniți în camera lor şi-şi cloceau proasta dispoziție.

David era obosit. Se gândea: „Ce să faci într-o seară ca asta? Ai circulat zece ore cu maşina. După asta nu te mai poți apuca de nimic. Te tolăneşti, moțăi, fumezi. Femeile sunt

neliniştite în astfel de seri. Ai putea să te plimbi pe stradă... Şi ce-i cu noi? Tu şi eu? Eşti greu pedepsit pentru iubire – prostii! Dar nu-i o curvă. Nu chiar o curvă. O cheamă Martha. Am să mă duc iar pe la ea. Poate săptămâna viitoare... Davide, sunt însărcinată, au trecut două luni peste termen. Bărbatu-meu e poştaş. Îmi iubesc bărbatul... Un palat pe coasta spaniolă. Douăzeci de ani a călcat rufe... Să te antrenezi în fiecare zi, dar acum totul a fost în zadar... Oboseşti. Zece ore cu maşina. Nu mai poţi rezista. Eşti şi rămâi mercenar din Legiunea străină. Cuşca s-a închis. Gratiile sunt destul de rare, ca să vezi printre ele. Totuşi peretele cuştii n-are nicio deschizătură. Stai şi rumegi în tine. Şi nu poţi să te smulgi aşa, orbeşte, într-o seară ca asta. Nu poţi face ce vrei, trebuie să faci tocmai ceea ce nu vrei. Rămânem cu toţii nişte mercenari în Legiunea străină. Dar am să fac eu vreo ispravă!"

— Paule, zise David şi se ridică puţin. Vrei să mergem să bem o bere?

— N-am chef, răspunse Paul morocănos.

Acum n-avea chef de nimic. Cele spuse de David cum că multe fete trec mai întâi prin patul celor bogaţi îl duruseră. Nu se gândise niciodată că Erika ar putea fi pândită de o asemenea primejdie. Iar acum acest pericol i se părea foarte mare. Nu numai paturile bogătaşilor, în general toate paturile posibile, în care ar fi putut nimeri prin cine ştie ce împrejurare, îi apăreau acum ca o ameninţare care-l neliniştea profund. Îi va dărui talismanul lui – se şi vedea cum îi atârnă solemn de gât lănţişorul. Un talisman de la Paul. S-o apere de paturile străine.

După-amiază cutezase o tentativă. Stând la fereastra biroului, gândindu-se la meschinăria vieţii lui, se hotărâse chiar pentru azi. Aşteptase plin de speranţe vara, săptămâni în şir, şi iată că vara venise. În repetate rânduri trăise această imagine: ei şi Erika într-un mic luminiş de pădure, în iarba verde, pe care ea şade culcată, cu ochii închişi, gata pentru marea sărbătoare. Şi comorile ei sub mâna-i ce-o dezgoleşte...

Aceste imagini îl mânaseră de două, trei ori către acele locuri unde cu douăzeci de mărci își cumpărase o jumătate de oră. Pe ultima dintre aceste femei o şi întrebase:

— Nu te cheamă întâmplător Erika?

Dar n-o chema aşa, şi nici nu arăta aşa. Şi. pe când cobora treptele, gândise: „Afurisită porcărie!”

Azi după-amiază se dusese devreme cu scuterul la poarta fabricii, pe unde trebuia să iasă Erika. Fata se urcase la spatele lui în şa, părea bucuroasă că o ia cu el.

Îi spusese:

— Erika, trebuie să-ți vorbesc.

— Da, răspunsese ea şi părea dispusă să stea de vorbă şi să asculte.

Paul pornise în viteză, îşi cunoştea bine ținta. Iar ea şedea în spatele lui şi-i striga în ureche:

— Nu goni aşa, Paule! Nu trebuie să goneşti aşa!

— Ba da, ba da, trebuie să stau de vorbă cu tine!

— Unde mergem?

Paul îşi cunoştea ținta, opri numai când ajunseseră afară din oraş, la o cărare tăiată prin pădure. Totul părea absolut întâmplător: tufişurile, brazii tineri şi la mijloc micul luminiş, în care îşi împinse scuterul. Îi zise:

— Vino, să ne odihnim puțin aici!

Erika se aşezase lângă el. Paul tremura de emoție, se şi vedea reuşind. O şi vedea prinsă în capcana străveche. Iar după primul sărut devenise cu totul sigur de asta. Fata sta liniştită. Încrezător în succes, îi spusese:

— Aşa nu mai merge cu noi!

În clipa aceea se produsese rezistența ei. Îi reținuse mâna; Paul nu o luase în serios, socotise gestul ca fiind obişnuita ezitare în drum spre dragoste. Îi spusese atunci că are intenții cinstite, dar ea-i replicase:

— Paule, tu eşti un om fără viitor. În afară de asta, nici nu eşti genul meu. O ştii prea bine. Şi să ne zbenguim aşa, nu! Nu!

Îi privise părul, şuvițele blonde, mătăsoase. Îi scrutase profilul, descifrase în el hotărârea, care nu mai îngăduia de aci înainte nici măcar hârjoanele nevinovate. Şi în aceste secunde suferise. Simțise fizic un fel de curent rece care îi curgea din vine înapoi spre inimă.

— Nu sunt genul tău… nu…? Asta o să se schimbe, Erika. Şi să ne zbenguim? Ce-nseamnă asta?

— Ei, ştii doar… Merg numai până aici şi nu mai departe. Nu, Paule, eu am alte planuri.

Atunci cutezase atacul, căutând să-i înfrângă rezistența prin forță. O prinsese în brațe, şoptindu-i la ureche vechile, obişnuitele cuvinte. Încerca astfel să-i grăbească înfrângerea, pe care mâna lui o pregătea.

Fata strigase, apoi îl lovise şi-l zgâriase. Atunci renunțase, doborât de certitudinea că n-o va avea niciodată. Înfrângerea i se preschimbase totuşi repede în mânie. Încercase s-o jignească:

— Vrei să ajungi până în noaptea nunții neatinsă, hai? Uite, ai să spui, ce trufanda ți-am adus de nuntă. Aşa-i? Vrei să-ți vinzi fecioria, asta e!

Ea, pur şi simplu, se ridicase şi pornise spre şosea. Lui nu-i mai rămăsese de ales. O urmase. O dusese cu scuterul până în apropierea casei, nu mai rostise şi nu i se mai adresase niciun cuvânt de împăcare. Acum zăcea doborât în camera lui.

O mică speranță îi mai dăinuia totuşi în suflet. Iubirea lui era tenace. Voia să devină apărătorul Erikăi. Talismanul. Mâine sau într-una din zilele următoare. Resemnare. Renunțare. Da, îți redau libertatea… dar îngăduie-mă în preajma ta. Nu, nu asta, numai în preajma ta.

Seara târziu veni şi Alex. Îl auziră trecând pe coridor, apoi întorcându-se. Intră în cameră, se opri în întuneric şi le zise fără să-i salute:

— Am fost suspendat! Am vorbit cu doctorul Sommer la telefon. Nu mi-a spus pe câtă vreme. O să treacă mâine seară

pe-aici. Suspendat! repetă el şi rămase o clipă nemişcat, ca şi cum ar fi ascultat cuvintele rostite.

Apoi ieşi.

Doctorul Sommer veni în seara următoare, puțin după ora şapte. Îi deschise bătrânul Kühn.

— O! exclamă el, domnul doctor. Bună seara, domnule doctor. Da, da, oftă bătrânul şi făcu un semn cu capul către uşa camerei, de unde Alex apăru să-l întâmpine pe Sommer.

Alex ascultă vestea, alb la față. Se uita la tăblia mesei, se gândea că pe la ora asta îşi termina de obicei antrenamentul, îi vedea pe toți cunoscuții stând la marginea pistei. I se părea că simte sub picioare zgura cenuşie, pista marcată pe care alergase câțiva ani din viața lui. Cu aceste gânduri căuta să se sustragă, să se apere de cuvintele doctorului.

— N-a ieşit chiar atât de prost, Alex. N-ar trebui să-ți faci acum prea mult sânge rău. Au vrut să te excludă, pur şi simplu să te excludă definitiv. Ai avut câțiva susținători. Majoritatea voiau totuşi... În orice caz eşti suspendat numai pe doi ani. Şi am putut până la urmă să-l îmbunăm şi pe cel pe care l-ai trântit. Îşi retrage reclamația pentru leziuni corporale. I-ai rupt doi dinți din față. Alex continua să privească țintă, încremenit ca o stană de piatră. Trebuie să se aştearnă uitarea peste povestea asta, Alex. L-ai lovit pe Slawek. Am izbutit să-i conving că n-a fost intenționat. Dar l-ai lovit pe oficial, şi ai amenințat mulțimea.

Doctorul Sommer se rezemă de masă.

— Doi ani.

— Nu vreau să-ți repet cum s-ar fi putut interpreta asta. Eşti suspendat pe doi ani pentru toate concursurile din țară şi din. străinătate. Dar putea să se termine mult mai prost. Trebuie să înțelegi! Ascultă, planul meu şi al altor câtorva este următorul: aşteptăm un an. După ce trece anul ăsta, înaintăm un memoriu.

— Olimpiada, murmură Alex. Apoi sări de pe scaun. Olimpiada! strigă el gesticulând. Îmi răpesc şansa asta! Peste

patru ani voi fi prea bătrân pentru Olimpiadă! îmi răpesc succesul pentru care m-am chinuit atâta!

Medicul aşteptă să se potolească furtuna acestei surescitări, o lăsă să se stingă şi zise:

— Alex, noi am făcut tot ce-am putut. Mă crezi, nu-i aşa?

Trei ore luptase doctorul Sommer împotriva tuturor vocilor, tuturor chipurilor din jurul mesei rotunde, care ceruseră descalificarea. Erau oficiali din conducere, şi unii dintre domni făcuseră drum lung, ca să participe la şedință. Şedeau în jurul mesei, şi unul spusese: „Nu există altă măsură decât descalificarea!” Iar martorul, care se grăbise atunci să aducă la îndeplinire o sentință încă nerostită şi care apoi se prezentase cu jalba-n proțap, sâsâia întruna: „Doi dinsi! Doi dinsi!” Şi, conjurând parcă, îşi ridica mereu spre confirmare pumnul cu două degete desfăcute. Voia să se răzbune pentru lovitură, pentru sâsâială şi pentru ştirbirea gurii şi a prestigiului.

Cumpăniseră lucrurile. Cu obiectivitate, cum declarau. „Vrem să chibzuim cu sânge rece!” Dar unii dintre ei aveau înscrisă pe față bucuria secretă a condamnării. Voiau să fie drepți, să nu se lase influențați nici de prejudecăți, nici de speranța medaliilor la jocurile olimpice şi nici de decepția cuiva sau de opinia publică.

„Doi dinsi!” striga cel ce fusese lovit.

Dacă lucrurile ar fi fost privite cu obiectivitate, ar fi trebuit să se țină seama de starea de excitație nervoasă a alergătorului, dar... Iar acum ei vorbeau despre severa lor datorie, care trebuia împlinită cu toată seriozitatea şi obiectivitatea.

Doctorul Sommer sărise în picioare ca ars: „Domnii mei! Nimeni nu poate fi vreodată destul de obiectiv, atunci când e vorba de un om! O problemă nu se poate despărți de omul de care e legată. Dacă vreți să fiți strict obiectiv în acest caz, atunci nu puteți fi decât inumani. Şi cazul acesta, domnii mei, este foarte omenesc.”

Îi învinsese cu armele ştiinței.

Le vorbise despre tipurile extrem de sensibile, aproape psihopate, care se întâlnesc printre sportivii de performanță, oameni uşor vulnerabili în simțul lor de onoare; despre stări sufleteşti refulate şi despre afecte excesiv comprimate care se pot descărca pe negândite într-un gest violent. Fanaticii dominați de ideea superiorității, fanatici printre care trebuie să-i numărăm şi pe marii asceți ai sportului, se află nu rareori la limita schizoizilor. Tocmai pe-un astfel de teren caracteristic cresc adesea performanțele nemaiauzite, voința aproape supraomenească de a învinge. La persoane cu o structură corespunzătoare ar putea lesne să se manifeste atunci fenomene de tulburări nervoase... Doctorul Sommer vorbise despre stări de conflict, care au la bază inconştiente impulsuri agresive refulate; despre reacțiile cu caracter de scurtcircuit, în situații extreme sau sub efectul unor excitări extreme dinafară, şi în care nu intră în joc vreo intenție conştientă, responsabilă. El, personal, cunoaşte perfect încordarea sufletească în care Kühn îşi începea chiar şi antrenamentele. Doctorul Sommer încercase să demonstreze că fusese vorba de o reacție afectivă provocată de împrejurări speciale. Omul ăsta s-a gândit mai bine de trei ani la jocurile olimpice; pentru asta a trăit şi şi-a impus fără întrerupere o dură asceză.

„Doi dinsi! striga cel ce fusese lovit. Doi!”

Doctorul Sommer vorbise despre stările de epuizare, când omul îşi pierde pentru momente întregi capacitatea de a judeca normal, ca la un scurtcircuit, cum a mai spus-o. Reacție determinată prin afect.

Încheiase cu întrebarea: „Ce se va alege de omul acesta?”

„Ei, întrebase unul, ce-o să se aleagă de el?”

„Se poate întâmpla o nenorocire, domnii mei. Sunteți pe punctul de a-i răpi însuşi sensul existenței!”

Făcea numai o aluzie; o posibilă transformare maladivă a întregii existențe a sportivului.

Eh, spuseseră ceilalți, oare doctorul nu vede totul în culori prea sumbre? Unde s-ar ajunge, dacă... Desigur, nu voiau să

provoace o nenorocire. În cele din urmă căzuseră de acord să pronunțe o suspendare pe doi ani. Un minim de pedeapsă, ziceau ei.

„Fiecare dintre dinsi un an”, se bucurase cel ce fusese lovit.

Dar despre toate acestea doctorul Sommer nu spuse nicio vorbă, atunci când, în camera lui Alex, îl vedea cum se încovoie sub povara sentinței. Doctorul izbutise să înlăture ceva din violența loviturii, dar rămânea totuşi o lovitură, care ucidea speranța.

Alex tăcea. Medicul aşteptă. Apoi se ridică şi rămase lângă scaunul lui.

— O jumătate de an ai să alergi mai puțin. Apoi ai să reîncepi antrenamentul complet. Iar peste un an, vei fi din nou pe pistă. Trebuie să suporți acest an. Atâta face, totuşi, vina ta, Alex! Îi puse mâna pe umăr. Acum trebuie să plec. Sper că ai să vii să mă vezi săptămâna viitoare... O să mai vorbim despre toate astea.

Alex tăcu, nu se ridică de pe scaun, când doctorul Sommer ieşi.

Heinrich Kühn, David şi Paul auziseră exclamațiile lui Alex, apoi se aşternuse linişte deplină. Peste o jumătate de oră îl auziră pe Alex plecând. Se întoarse numaidecât. Încă nu era ora zece.

Intră în cameră, se opri în fața lui David şi a lui Paul şi-i întrebă:

— N-ați auzit un claxon? Îmi dădusem întâlnire cu ea. Ria... Nu...? Sunteți siguri? Niciun claxon?

Sta în fața lor. Văzură cum începe să-i tremure bărbia, cum îi zvâcneşte convulsiv gura, cum face efortul să-şi stăpânească muşchii feței. Ieşi repede din cameră, mai înainte ca obrazul să-i confirme înfrângerea totală.

Nu era vorba despre dragoste. David trebuia să aibă un tată, iar Alex şi Paul aveau nevoie de o mamă. Când David veni prima dată în vizită cu mamă-sa, stătu lângă ea, tăcut şi cu faţa posomorâtă.

Heinrich Kühn îl privi cercetător şi spuse: E foarte dezvoltat.

Şi eu sunt foarte dezvoltat! strigă Alex şi se ridică.

Da, da, spuse Heinrich Kühn, dar el e cu o bucată bună mai mare decât tine.

Alex nu voia să creadă. Obiectă că David e mai mic de ani decât el. Şi astfel, prima lor întâlnire începu prin aceea că, stând spate în spate, fură măsuraţi de părinţi.

La una dintre întâlnirile următoare, fură comparate carnetele de note, Kühn afirmase că Alex e foarte silitor la şcoală. Da, răposata nevastă-sa zicea mereu că băiatul are ambiţia să se ridice tot mai sus, că o să ajungă departe. La acestea Lydia, replicase, cu mândrie: David al meu e cel mai bun din clasă. Venise deci cu carnetul de note. Erau mai bune decât ale lui Alex. Kühn cercetă atent carnetul şi aprobă dând din cap. Apoi îl privi gânditor pe David şi spuse: E niţel cam încăpăţânat, nu?

După aceea fu adus în odaie şi Paul. Fu lăsat să se târască în patru labe pe podea. Chipul lui David se lumină. Se aşeză lângă băieţaş şi începu sfios să se joace cu el. Paul râdea, iar Lydia şi Heinrich zâmbiră. Alex spuse: Asta e fratele meu!

Heinrich Kühn îl ameninţă şi-i strigă: E şi fratele lui, invidiosule!

Alex păli şi zise: Are un nume ovreiesc!

CAPITOLUL III

Se supraestimase. Iar această oră de discuție violentă îi dovedi că Alexander ştia mai multe despre tatăl ei, decât bănuise dânsa. Constatarea aceasta îi paraliza rezistența, o făcea să-şi piardă siguranța, îi răpea rolul plin de superioritate zâmbitoare pe care, mândru de ea Gustav Jablonski i-l îngăduise.

În timp ce sta în fața tatălui ei, se gândea la spusele lui Alex: „Ai să-l poți juca pe degete numai atât timp, cât o să vrea el". Se întrebă deodată dacă nu cumva numai un bărbat îi poate judeca pe ceilalți bărbați, şi se gândea că, în afara diplomei de maturitate eliberată de o instituție de învățământ de grad superior, nu posedă nicio altă calificare a maturității. În sufletul ei se isca bănuiala că viața a lipsit-o de experiență, că traiul uşor n-a silit-o să-şi pună în joc discernământul pentru a lua o hotărâre, din care pricină această facultate s-a atrofiat. Bănuiala îi răni încrederea pe care o avea în sine însăşi. Nu era totuşi dispusă să sufere din cauza asta. Sentimentele sale jignite îl acuzau şi pe Alex, şi pe tatăl ei.

Gustav Jablonski nu-i vorbise niciodată pe acest ton de asprime tăioasă. În timp ce sta în fața lui, Ria nu mai zâmbea, era impresionată de energia tatălui ei şi de această asprime concentrată care nu-i mai îngăduia să recurgă la subterfugii copilăreşti.

Gustav Jablonski spuse:

— Acum pun frâna! Şedea cu un aer grav la birou şi corpolența lui nu mai era deloc amuzantă. Puse mâna pe ziarele ce le avea în față. Foile astea publică iarăşi o groază de lucruri despre el! A fost suspendat pe doi ani! Ştiam încă de lunea trecută că voi avea cu tine această discuție. Până acum au fost doar nişte hărțuieli, dar azi pun frâna. Şi te previn, înainte de a continua discuția: dacă nu vrei s-o rupi cu alergătorul ăsta, să pleci din casa mea, te dezmoştenesc imediat!

Ria răspunse atât:

— Dar papi, dacă-l iubesc!

Şi-n timp ce rostea aceste cuvinte, ştia că nu-l va convinge.

Jablonski izbucni:

— Iubire! iubire! Ce crezi că o să facă din întreprinderea asta un om atât de impulsiv? Ce siguranță îți poate oferi un om care nu se poate stăpâni? Se vor ivi greutăți mari în branşa noastră. Va trebui să ne păstrăm sângele rece, să cumpănim cu sânge rece. Vor veni necazuri, va fi nevoie să umblăm cu rugăminți pe la bănci şi pe la directori, iar ăsta nu-i om care să ştie să se roage! Are prea multă dinamită în el. Băiatul ăsta nu cunoaşte linia de mijloc. I-am dat o şansă. Era o şansă reală! „Adu medalia de aur, i-am spus, şi atunci vom discuta serios.” L-aş fi acceptat şi cu medalia de argint. Dar medalia era condiția; pentru că altminteri n-aduce nimic! Medalia i-ar fi dat greutate, ca şef şi ca vânzător. Dar acum se răcneşte pe la toate colțurile de stradă că s-a smintit. Şi cu asta e un om sfârşit – în sport, în afaceri şi în fața mea!

— Dar cu toate astea are stofă de negustor! zise ea cu încăpățânare. Şi dacă totuşi îl iubesc, papi!

O supăra faptul că vorbele ei sunau ca replica unei fetițe de pension jignite, că rezistența ei nu mai putea găsi tonul convingător.

— Mai târziu ai să-mi mulțumeşti. Trebuie să fiu neînduplecat, ca să vă apăr pe tine şi pe maică-ta. Mâine am să vorbesc cu el. Multe zile nu mai am, spuse Jablonski deodată, iar băiatul ăsta nu va putea conduce o întreprindere

ca a mea! Trebuie să recunoşti, atâta experiență am! Câtă lipsă de măsură – pe unul îl loveşte în coaste, fiindcă e gata să piardă, celuilalt îi rupe dinții, şi-n fine amenință cu pumnul treizeci de mii de oameni. A şi plâns! Poate să fie cineva mai smintit?” Răspunde-mi!

Ria tăcea, se simțea copleşită de ruşine în locul lui Alexander Kühn. Se gândea cu un sentiment de mustrare la noaptea de după înfrângere. „Numai el, Alexander, poartă vina pentru situația în care mă aflu”. Se compătimea singură, se simțea strânsă-n cleşte de cei doi bărbați, care deveniseră pe neaşteptate adversari, deşi amândoi ar fi putut evita asta. Nu cunoscuse încă această asprime rigidă din lumea bărbaților, de care se simțea amenințară şi pe care le-o reproşa. Şi totuşi, o stăpânea dorința să fie iubită de Alex, cu o dragoste oscilând între brutalitate şi gingăşie. Ar fi fost gata să-i ofere acum şi iubirea, şi lacrimile ei de reproş. Faptul că-l lăsase de două ori s-o aştepte în zadar îi dădea un sentiment de satisfacție răutăcioasă, dar şi tandru.

Jablonski spuse:

— Sunt momente în viața omului când trebuie să ia o hotărâre chiar împotriva sentimentelor sale. Dacă n-o face, va suferi ani de-a rândul din cauza unei decizii greşite. Eşti la o răscruce! Ai să mergi pe drumul pe care eu îl socotesc cel bun! Şi-apoi Ria, familia asta, tatăl îngrijitor de toaletă! Iar unul dintre frați a fost în Legiunea străină! Da, sigur, are doi frați.

Ria nu ştia nimic de un al doilea frate. „Nu mi-a pomenit nimic de el”, gândeşte ea.

— Aha, strigă Jablonski, aşadar pe ăla ți l-a ascuns! Ți-a arătat numai foaia cu profituri! Şi ce crezi că mai iese la iveală de pe cealaltă foaie? Duminica trecută a dat o mică probă de ce caracter are. Nu-i aşa? Jablonski continuă sarcastic: O mică probă peste care nu se poate trece cu vederea! Nu-i aşa? Dar am să-ți demonstrez asta şi mai clar. Mâine chiar! Am să-ți ofer o dovadă scrisă, semnată de el însuşi!

Ria sări în picioare, porni deodată la atac.

— Ce grosolănie din partea ta să-mi spui: te gonesc din casă, te dezmoştenesc! Parcă am vorbi despre o afacere ratată. N-ai încă destui bani? Ai cumpărat în oraşul ăsta o mulţime de imobile, ai acţiuni, sau aşa ceva. În industria grea, ai un bloc în Elveţia şi-ţi ai întreprinderea! Nu ştiu cât câştigi, dar ai spus-o tu singur: „Avem un venit mai mare decât am fi în stare să cheltuim toată viaţa!” Nu mai ai nevoie de alte câştiguri, nici ţie, nici nouă nu ne-ar mai îmbunătăţi viaţa şi nici nu ne-ar mai schimba-o. Ai ajuns sus de tot! Iar refuzul tău exprimă principiul unuia care a ajuns foarte sus! Uiţi însă că nici tu n-ai avut o para chioară când te-ai însurat. Ai început făcând uz de credite cu dobânzi mari. Ai fost sărac! Şi asta n-ai uitat-o niciodată. Te stăpâneşte o teamă bolnăvicioasă de sărăcie! Cu toţi banii tăi ai rămas de fapt un om sărac! Eu, eu…!

— Îndrăzneşti… Te răsteşti la tatăl tău? Jablonski gâfâia. Am rămas un om sărac! Am cel mai mare magazin de automobile de ocazie din oraş! Lovi cu pumnul în biroul înapoia căruia se ridicase cu toată masivitatea lui: Dacă nu rupi această legătură într-o săptămână, pleci din casa mea, te dezmoştenesc imediat!

Faţa îi era roşie ca purpura. Sta în picioare şi se sufoca, se lăsă să cadă greu cu trupul lui gros în fotoliu. Nevastă-sa apăru în uşă şi strigă:

— Gustav! Gustav, nu trebuie să te enervezi aşa! Fetiţo! se-ntoarse ea spre Ria. Cum de-l poţi enerva astfel pe tata!

— O viperă! gemu Jablonski. O viperă! Mâine mă duc la el!

Calmă, Ria răspunse:

— Ca Alex nu mai e nimeni. Îl iubesc. Nu ştiu încă ce-am să fac, dar ai s-o afli.

Jablonski rămase cu ochii pironiţi pe uşa pe care ieşise fiică-sa. Era încă buimăcit şi jignit de sentinţa pe care i-o azvârlise în faţă acest copil, carne din carnea lui şi sânge din sângele lui. Gândurile-i dădeau năvală, deschise gura. Dar apoi spuse cu un suspin doar atât:

— Am să pun frâna!

Gustav Jablonski rămâne ferm în hotărârea lui. S-a produs din nou în el unul dintre acele viraje bruşte, ca ori de câte ori se convinge de calitatea inferioară a unui obiect. Alex ar fi putut deveni o ocazie avantajoasă, deşi premizele fuseseră cam nesigure. Lucrurile s-au lămurit însă din acea duminică de pe stadion. Calculează totul: a pus la socoteală caracterul acestui bărbat, viitoarele greutăţi de pe piaţă, lipsa de experienţă a fetei şi chiar propria lui moarte. S-a gândit îndelung la asta: cu o sută douăzeci şi cinci de kilograme, nu poţi spera s-o duci prea mult. „Cine s-a-ngrăşat ca mine nu slăbeşte niciodată. Cură de slăbire, purgative, dietă severă… Prostii!” A pus totul la socoteală, numai de un singur lucru n-a ţinut seama: anume, de faptul că are de mult destui bani, că dispune de hârtii de valoare care-i garantează stabilitatea. Şi-ar fi putut lichida afacerea, sau ar fi putut-o trece în mâinile unuia tânăr, dar era prea prins în acest joc; are filiale în câteva oraşe mari, vrea să-şi lărgească întreprinderea, vrea să-şi extindă piaţa în ţările slab dezvoltate, îşi chinuieşte zilele şi nopţile cu speculaţii şi planuri, calculează, apreciază, gata să rişte şi în acelaşi timp suferă de teama că ar putea pierde chiar şi numai o părticică din venituri.

— M-ai lăsat să aştept, Ria. De ce?

— Vine la tine, mâine. Aşa mi-a spus, şi are s-o facă.

— Te-am căutat de trei ori la telefon, dar fata mi-a dat mereu acelaşi răspuns: „Nu e acasă!”

— O să procedeze de mână forte, şi nu văd nicio ieşire. Nici tu nu vezi vreuna, altfel mi-ai fi spus-o, după toate câte ţi-am povestit despre această după-amiază.

— Fata mi-a răspuns că nu eşti acasă!

— Totuşi, eram acasă.

— Şi n-ai vrut să mă vezi?

— Da, Alex, răspunse ea liniştită. N-am vrut să te văd.

Şedeau alături în maşină. Nu se priveau, se uitau prin parbriz peste radiator, spre stradă. Ria vorbise încet, ca apăsată de o tristeţe trudnică, spusese totul, îşi mărturisise

până şi reproşul. Alex sesiză acest reproş, ca şi lipsa ei de speranță. Începea să-şi piardă încrederea în ea, se simțea din nou umilit.

— Şi de ce n-ai vrut să mă vezi? întrebă el. Motivul.

Ria nu-l privi, scoase cu mişcări domoale o țigară din porttțigaret:

— Mi-a fost ruşine din cauza ta.

— Asta înseamnă că şi tu eşti împotriva mea!

— Nu, sunt alături de tine!

— Dar astea-s numai aiureli!

— Ah, eram atât de obosită. Eram… Nu pricepi că s-a petrecut ceva care ne pune în primejdie?

— Ba da. E pentru prima dată când se ivesc în calea noastră greutăți serioase. Şi tu te-ai şi speriat!

— Cunoşti vreo ieşire?

— Da, cunosc una.

— Care?

— Închiriez o locuință, un apartament de trei camere. Am două mii de mărci economii. Ne căsătorim! Tatăl tău se va gândi mai bine – nu azi, dar într-un an. Şi dacă nu într-un an, atunci în doi! Vii imediat la mine! Coborî, ocoli maşina. Lasă-mă pe mine la volan! spuse el răstit.

Ea se trase pe locul de alături. Alex porni maşina. Ria îl cercetă dintr-o parte cu câtă siguranță conduce, cu cât calm ambreiază motorul. Citi pe chipul lui tărie şi hotărâre. Iubirea îi trezi amintirile.

— Erai atât de mândru şi atât de frumos!

— Nu s-a schimbat nimic! spuse el.

— Unde mergem?

— Vreau să fiu singur cu tine! Vreau să ştiu dacă mă mai iubeşti!

— Mai e nevoie să ți-o dovedesc?

— M-ai făcut să mă îndoiesc!

Ria tăcu, privind drept înainte spre şosea. Apoi rosti încet, gândit oare:

— Am câteva mii de mărci, dar nu mi-a trecut niciodată prin cap să fac economii. Un apartament de trei camere? Vom avea necazuri. Va trebui să ne păstrăm sângele rece, să chibzuim totul cu sânge rece. Am putea să ne şi rugăm de ei. Dar tu nu eşti omul care să se roage.

— Te sperie să locuieşti într-un apartament modest?

— Nu ştiu.

— Ai venit azi numai ca să mă previi, da?

— Voiam să fii pregătit pentru vizita lui. Pune ceva la cale. Nu ştiu ce.

— O s-o scoatem noi cu bine la capăt. Un an sau doi de greutăți.

— Îmi pare rău că te-au suspendat. Dar ziarele n-au scris rău despre tine.

— Ziarele nu scriu rău despre un mort.

— Crezi oare că s-a terminat cu cariera ta de sportiv?

— Aşa se pare.

— Te doare mult asta?

— Da! Dar alături de tine pot suporta. Dacă eşti cu mine.

— Şi dacă n-aş fi cu tine?

— Ai să fii cu mine!

— Alex, ai un frate care a fost în Legiunea străină. De ce nu mi-ai vorbit despre el?

— Nu-i fratele meu! strigă el. Nu suntem rude de sânge. Ştii că tata s-a recăsătorit. A doua lui soție l-a adus pe ăsta în familie. N-am nicio legătură cu el!

— Dar ați locuit, desigur, multă vreme împreună.

— N-avem nici în clin, nici în mânecă unul cu altul.

— Ar fi trebuit să-mi spui. Nu vorbeşti niciodată prea multe despre tine. Nu mi-ai povestit prea multe nici despre femeia aceea. O chema Elfie, nu? Te-a iubit? Şi tu…?

— Da, m-a iubit. Dar eu te-am iubit pe tine mai mult decât pe ea! De ce începi cu asta? De ce nu spui: da, ne vom căuta un apartament. Vom face față tuturor greutăților. Vom aştepta. Voi fi cu tine şi tu vei fi cu mine.

— Uneori, zise ca, se simte că n-ai avut mamă…

Alex încetini motorul, coti din şosea pe un drum de ţară. care urca printre pomi fructiferi spre o coastă, până la marginea unei păduri. Acolo opri. Se lăsa umbra amurgului. Alex rămase câteva minute tăcut lângă ea, cu privirea pierdută în gol. Ria îl cerceta dintr-o parte şi vedea cum chipul lui capătă aspectul unei siluete.

Cu mâna stângă îl mângâie pe obraz şi-i spuse:

— Micul meu învingător jignit…

Alex simţi cum cuvintele fetei se învăluie într-un zâmbet împăciuitor. Se întoarse spre ea, era acum tandru. Ria îi şopti numele; în îngrijorarea ei, cerşea o speranţă. Mângâierile lui îi înfiorară pielea ca nişte blânde semnale, cărora le răspunse. I se dăruia. Alex o copleşi cu întrebări abia şoptite, care nu mai aveau nevoie de răspuns, da, aşa trebuie să fie, aşa trebuie să rămână mereu:

Aşa… aşa…

Aproape de tot!

Aşa… aşa…

Mereu! Mereu!

Despărţirea ar fi totuna cu moartea.

Îşi dădură unul altuia dovezi ameţitoare, şi le şoptiră, le îngăimară şi se eliberară în acordul deplin al clipei celei mari.

Jablonski îi telefonase lui Alex la birou. Sosi exact la ora opt, cum anunţase la telefon. Urcase treptele, abia îşi trăsese sufletul în timp ce le suia, dar eu tot efortul nu uitase să examineze casa, s-o evalueze. Nu-i plăcea. Nu-i plăceau nici strada pe care era situată, nici oamenii care-l priviseră pe ferestre. Şi în timp ce-l urma pe Alex prin coridor, cu paşii grei ai unui om greu, era mai convins ca oricând că datoria lui era să pună frâna!

Şi iată-l în camera nu prea mare, aşezat pe dormeza ce se lasă sub greutatea lui. Stă aici şi-şi pune în evidenţă întreaga forţă.

Priveşte scurt în jur şi întreabă:

— Ria a fost vreodată aici?

— Nu, încă nu.

— Aşa. Hm! Hm! Se agită puțin, mai păstrează încă o mină pe jumătate amabilă în timp ce începe să vorbească, nu poate să-şi ascundă însă nemulțumirea ce-l stăpâneşte. Atacă imediat, se referă la discuția serioasă în legătură cu medalia, discuție de care îl prevenise. Trebuie să recunoşti că ți-am oferit o şansă reală, deşi succesele sportive nu prea mă impresionează. Sunt un om al realităților. Trebuie să priveşti lucrurile în față! De aceea am şi venit. Şi vreau să sper că vom obține în această discuție, vreau să spun, hm! că vom ajunge la o înțelegere. Ca să zicem aşa, un fel de convenție cu care ambele părți să poată fi de acord.

— Există o singură posibilitate cu care ambele părți ar putea fi de acord…

Alex zâmbeşte, se simte întărit de cele petrecute în seara din ajun.

— Şi, mă rog, care?

— Ca Ria şi cu mine să ne căsătorim.

— Mai există şi alte posibilități. Vreau să spun, o anumită bunăvoință din partea mea.

— Ria şi cu mine cunoaştem numai o singură posibilitate, aceea pe care v-am amintit-o, domnule Jablonski.

— Ascultă, am un nume, o faimă, sunt proprietarul unei întreprinderi. Bărbatul Riei va prelua odată această întreprindere. Şi spune-mi, ce aduci dumneata în chestia asta? Nu vreau să mai vorbesc despre faptul că n-ai nicio avere. Aşa ceva nu mai e un lucru atât de important, dacă omul este înzestrat cu capacitate şi cunoştințe. Dumneata însă eşti un mic funcționar la „Benzolan A.G.” Nu eşti deprins cu probleme mari, nu ai cunoştințe excepționale. Şi la asta se mai adaugă ceva. Prezența dumitale ca şef în întreprinderea mea ar fi imposibilă. Da, să spunem lucrurilor pe nume. Te-ai făcut de râs în fața a treizeci de mii de oameni. Lumea ar face haz în spatele dumitale.

Jablonski şi-a pus mâinile pe genunchi, stă plecat puțin înainte, privindu-l pe Alex în față şi repetă rar şi apăsat cu

vocea-i aspră, ca scoasă din adâncul trupului voluminos:

— În spatele dumitale s-ar face haz.

Chipul lui Alex se întunecă. Începe de la cutele dintre sprâncene; e ca un avertisment de care Jablonski îşi dă seama numaidecât, la care reacţionează pe loc.

— Aşadar, domnule Kühn, vreau să ajungem la o înţelegere. Să zicem, fie, negustoreşte. Să precizăm poziţia, situaţia dumitale. Am o fată pe care nu vreau să ţi-o dau. Poţi să fii sigur de opoziţia mea. Şi să nu subestimezi această opoziţie. I-am arătat Riei clar primejdia de a fi dezmoştenită şi alungată din casă. Asta a înfuriat-o, desigur. A luat acum atitudine împotriva mea. Şi-o va menţine câtăva vreme. Apoi, cu timpul, o s-o lase puterile. E deprinsă cu o viaţă comodă, la adăpost de griji. Înţelegi, ea nu-i făcută dintr-un material solid ca mine sau ca dumneata. O viaţă în răsfăţ… O s-o lase repede puterile. Atunci, devenind rezonabilă, se va întoarce în casa mea. Deprinderile de viaţă vor fi mai puternice decât iubirea. De asta sunt foarte sigur. N-ai nici cea mai mică şansă să-mi devii ginere! Şi cred că dumneata ai un cap destul de luminat, ca să nu treci cu el prin zid. Pe de altă parte, ai să pricepi, desigur, că, nu-i aşa, n-ar fi de lepădat dacă…

Vede figura întunecată, acest obraz uscăţiv şi energic. „Neplăcut lucru!” îşi spune. Alex îl cam sperie. Lovitura dată oficialului… Şi ameninţarea adresată celor treizeci de mii… A început să se teamă de el încă de la sărbătorirea zilei de naştere a Riei, când mieluşelul nu s-a lăsat înjunghiat, ci şi-a arătat dibăcia de vulpoi. Până acum încă nu s-a lămurit dacă repulsia lui faţă de Alex se datoreşte mai ales acestei trăsături tipice pe care a recunoscut-o la el. Vede cum pe chipul tânărului se adună încet mânia. Se pricepe la oameni, iar acesta i se pare periculos, O forţă ostilă.

— Aşadar, domnule Kühn, să aranjăm totul ca între bărbaţi. Ei. cum spusei – negustoreşte. Am în buzunar o hârtie…

— Ai fi în stare să-ți alungi fata din casă? Adică ai fi gata mai curând s-o pierzi decât s-o vezi măritată cu mine? Mă jignești! Nu-ți dai seama de asta?

Din această clipă, discuția se înfierbântă. Încep să vorbească tare. În camera lor, David şi Paul spun:

— Acum, Alex face o greşeală.

Jablonski începu să sufle greu:

— Vreau să vă feresc pe amândoi de-o rătăcire!

— Vrei să distrugi fericirea fetei dumitale!

— A! Ce spui, fericirea fetei mele? Dar înțelege o dată că fata mea e un copil răsfățat. I-ai plăcut. Ai impresionat-o, dar acum ești un om sfârșit! Ascultă, îți ofer… ei… s-o spunem, un credit. Fără dobândă, pe termen nelimitat. Adică, ți-l dăruiesc. Dar lasă-mi fata în pace! Cum? Ei, să zicem că prin relațiile mele îți instalez o stație de benzină. La aşa ceva te pricepi doar! Asta-i singura dumitale posibilitate! Ai să-ți găsești o femeie drăguță, din cercul dumitale. Ba da, ba da! Ești un băiat foarte drăguț, dar… Fii cu scaun la cap! Îți ofer un viitor. Am aici o hârtie, pe care trebuie s-o semnezi. Stația de benzină. Ei, înțelegi, nu vreau nicidecum să te cumpăr. Numai aşa, un mic plasture pe rană. Vă feresc pe amândoi de-o rătăcire şi, pe deasupra, îți asigur şi dumitale viitorul. S-ar putea face oare mai mult pentru dumneata? Spune singur! Ai aici… Te rog să semnezi.

— Şi-ai crezut într-adevăr că ai să mă poți prinde în laț cu asemenea tertipuri de geambaş? Ai vrut să-l vâri în buzunar pe micul funcționar de la „Benzolan A.G.”! Mă mir c-ai putut ajunge atât de mare cu astfel de metode. Dar oamenii sunt proşti, şi dumneata îi cunoşti numai din acest unghi.

— Viitorul… fii, te rog, rezonabil! Dacă nu eşti rezonabil, rămâi cu mâna goală. Din toate punctele de vedere! Şi gândeşte-te bine… nici nu vă potriviți. Vreau să spun, ei… n-am nimic contra îngrijitorilor de toalete şi a mercenarilor din Legiunea străină, dar…

— Ia-ți fițuica! spuse Alex. Jablonski holbă ochii la el. Şi acum ridică-te! strigă Alex, şi Jablonski îl ascultă. Iar acum

ştерge-o! Da, şterge-o! Fața lui Jablonski deveni pământie, bărbia îi căzu. Şterge-o, n-auzi? strigă Alex.

Jablonski nu se mişcă, numai fața îi tresări, ca şi cum ar fi căutat să rostească un cuvânt, să mai facă o încercare de înțelegere.

Alex se duse la uşă, o deschise brusc. Cu dreapta întinsă arătă spre coridor.

— Afară!

Ochii lui Jablonski urmăriră acest indicator neînduplecat. Picioarele i se puseră în mişcare în direcția poruncită, în timp ce privirea îi rămânea agățată de această figură împietrită de mânie. Pe când se strecura pe uşă, se simțea amenințat. Se aştepta să fie luat în pumni, lovit, bătut. Pe coridor grăbi pasul. Aproape fugea. Ajunse pe scară, respiră adânc, nu-şi mai simțea picioarele, aceste picioare groase, moi, care-l duceau în jos pe trepte.

Îl auziră plecând… paşii grei ai unui om greu.

Uneori ofta, amintindu-şi de bărbatul care se numise Lustig. Dar nu-i rămânea mult timp pentru asemenea gânduri; avea de îngrijit trei copii şi un bărbat care era mai pedant decât cel ce cântase la vioară.

David şi Alex îi pricinuiau griji. Kühn intervenea între ei cu asprime. Spunea: Alex, nu există nicio deosebire între voi doi! David e fiul mea, la fel ca şi tine! Iar tu ai să încasezi în fiecare zi o porție de bătaie, dacă aflu că ai vrut să-l jigneşti!

Băieții s-au bătut prima dată în curtea din spatele casei. David l-a trântit şi i-a spus: Sunt mai puternic! De aci înainte n-am să mă mai plâng altora de tine, am să te bat pe loc! Paul era de față şi urla jalnic. Tăcu abia când cei doi se ridicară de jos, îşi scuturară pantalonii şi ieşiră din curte, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Paul porni lipa-lipa în urma lor. David îl aşteptă şi-l luă de mână. Aproape întotdeauna Paul mergea ținându-l de mână pe David. Dormeau amândoi în aceeaşi cameră.

Lydia spuse: David trebuie să meargă acum la liceu, altfel o să fie prea târziu. E atât de deştept! Pe Alex l-ai şi înscris la liceu.

Kühn replică: Nu-i cu putință, Lydia. Nu ne putem îngădui aşa ceva pentru toți trei copiii. Vor veni vremuri grele. Războiul e ca şi pierdut.

Aducând vorba de semnele timpului, îşi motivase convingător hotărârea de a nu-l trimite pe David la liceu. Dar conştiința nu-i era împăcată.

CAPITOLUL IV

Heinrich Kühn sta în prag. David şi Paul priveau peste umărul lui. Se uitau toţi trei la Alex care-şi făcea bagajele, în camera lui. Faţa lui Kühn trăda ceea ce simţea în legătură cu această plecare: dezaprobarea. Paul lua lucrurile mai uşor – un fel de falsă alarmă, care până la urmă n-o să schimbe nimic din cele obişnuite. Gândul că fratele său ar putea părăsi acum pur şi simplu această locuinţă, după atâţia ani de trai în comun, i se părea inacceptabil. David tăcea; după părerea lui pentru Alex nu exista altă ieşire din impasul în care se găsea. Ceea ce îl uimea era că Ria pornea alături de el pe acest drum.

— S-a ţinut de cuvânt, spuse bătrânul Kühn. A trecut exact o săptămână de când l-ai dat afară de aici. O să se ţină de cuvânt până la capăt. Nu cred că e bine ce-ai făcut. N-ar trebui oare să te mai gândeşti?

Alex vâra nişte cămăşi într-o cutie de carton. Două cufere mari zăceau pe podea, sertarele erau trase, uşa şifonierului deschisă. El umbla de colo până colo prin cameră, nu se lăsa abătut din pregătirile sale. Zise:

— Acum e prea târziu să mă mai gândesc. Treaba s-a pornit. Nu ne-a lăsat altă alegere. Ria o să doarmă câteva zile la un hotel. Pe urmă ne vom muta în apartamentul nostru. Un noroc că am rezolvat atât de repede problema locuinţei.

Închise un geamantan, adăugă apoi cu fața întoarsă: A costat, de altfel, destul.

— E tare ca stânca, zise Kühn. Mă băiete, omul ăsta-i mai tare ca tine.

— Dar se va gândi în fiecare zi la toate astea, credeți-mă. Şi dacă nu se va gândi el, îi va aminti nevastă-sa. Frumoasă scenă trebuie să se fi petrecut între ei. Ria mi-a dat numai să înțeleg. Jablonski vrea să lase lucrurile să se desfăşoare de la sine. Speră într-o nenorocire, aşteaptă să ne vadă naufragiind.

— Te poți într-adevăr aştepta la o nenorocire, dacă ăsta speră încă, spuse Kühn dând din cap cu îngrijorare. Şi cu fata ce intenție ai? Nu sunteți cununați şi...

— Am trecut-o ca subchiriaşa mea. Dar săptămânile viitoare ne vom căsători.

— Alex, spuse Paul, dacă lucrurile n-au să meargă, vinzi pur şi simplu apartamentul şi te-ntorci aici.

Alex îl privi uimit:

— Ce-nseamnă „dacă n-au să meargă”? Ria mă iubeşte.

— Un apartament ca ăsta nu se vinde atât de uşor, fu de părere Kühn. Nu oricine pune pe masă, cât ai bate din palme, şase mii de mărci pentru un apartament cu două camere, bucătărie şi baie. Tu aveai numai două mii, Alex?

— Ria a dat restul.

— Şi mobila? întrebă Paul.

— O s-o procur.

— Ai să faci datorii, Alex. Asta-i rău, îl dojeni Kühn. Un început prost!

— Termină acum cu cobitul! Voi ați început bine şi ați sfârşit prost!

Kühn tăcu şi în gând aprobă chestia cu sfârşitul prost.

— Mare minune că vine cu tine! spuse David. Te iubeşte mult, pesemne!

După o clipă de gândire, Kühn zise:

— Poți lua veselă pentru patru persoane. Şi tacâmuri şi altele. Mai sunt câteva lucruri rămase de la răposata mamă-ta

şi…

— Nu mai spune mereu: de la răposata mamă-ta! Faci de fiecare dată o mutră, de parcă te-ai întoarce de-a dreptul de la înmormântare.

— De câțiva ani mă întorc mereu de-a dreptul de la înmormântare, spuse Kühn posomorât. În orice caz, poți să iei lucrurile. Şi încă ceva: ți-am pus azi pe masă o scrisoare de la Elfie. A venit odată cu multe altele. Ai citit-o?

— Da, da. Am citit-o, şi le-am citit şi pe celelalte!

— Şi?

— Îi e milă de mine. Tuturor le e, deodată, milă de mine. Regretă că am fost suspendat. Mă sfătuiesc să nu-mi plec capul. Sus capul! Sus capul! Şi alte prostii! De-o săptămână vin în fiecare zi câte o duzină de scrisori. Nici nu vă închipuiți ce silă îmi fac! Am să alerg din nou, fiți siguri de asta! Să-i vedeți ce-or să se minuneze!

— Da, dar Elfie ce-ți scrie?

— Am spus-o doar – mă compătimeşte. „Dacă ai nevoie de mine, sunt totdeauna gata…” Compătimire! Şi când vă văd stând aşa, aproape că-mi vine să cred că şi vouă vă e milă de mine. Dar vă înşelați. Căsătoria asta nu e o treabă îndoielnică. Ştiu totdeauna ce vreau! Şi duc până la capăt ceea ce vreau! Am să mă însor şi am să alerg din nou. Voi fi mai bun ca oricând!

— Vrei prea multe, Alex, spuse Kühn.

— Trebuie să vrei multe, ca să realizezi măcar ceva! Tu ai vrut puține şi n-ai realizat nimic!

— Chiar nimic? întrebă Kühn. Crezi oare că viața mea a fost egală cu zero? Era mâhnit că viața lui prețuieşte atât de puțin în ochii acestui fiu al său. V-am crescut! N-ați răbdat de foame. Şi ați arătat totdeauna ca scoşi din cutie. Ați avut totdeauna ghete bune în picioare. Şi pe urmă v-am trimis la liceu, ca să învățați câte ceva! Şi voi ce-ați făcut? La şaisprezece ani v-ați luat o slujbă, ca să câştigați mai repede bani. Dar şi aşa aveți destule perspective.

— Pe mine nu m-ai dat la liceu, spuse David. Şi ştiai prea bine că eu l-aş fi dus până la capăt.

— Da, spuse Kühn şi pe obrazul lui alunecă o umbră de stinghereală. Ar fi trebuit să te dau şi pe tine.

David se gândea la sacrificiul ce se săvârşise sub ochii lui. Îi dădea târcoale, se întreba dacă e autentic. Asta se întâmpla în dimineața următoare, în timp ce conducea din nou maşina directorului de bancă. Sacrificiul pe care-l făcuse Ria Jablonski pentru fratele lui i se părea totuşi autentic. Pentru David acest lucru era ceva neaşteptat, ceva ce putea trezi încredere şi justifica speranțe. Lui nu i se întâmplase niciodată ceva asemănător. În admirația lui se împletea şi invidie. Îşi spunea că Alex a avut de suferit, ce-i drept, în ultimul timp, dar că viața s-a arătat până acum blândă cu el. Găsea că acest deosebit noroc în dragoste n-ar fi pe de-a-ntregul meritat. Şi asta îl indispunea. Îi trezea un sentiment ele revolta împotriva a ceea ce el socotea ca o nedreptate a soartei.

„Medalia de aur! gândi el. A obținut totuşi o medalie de aur!”

Conducea maşina grea a directorului dr.h.c. Belling. Şi în timp ce stătea la volan, se gândea din nou că a fost un nedreptățit încă din copilărie. Se îndărătnicea în acest gând care în ultima vreme se transformase într-o idee fixă: ideea că viața e mereu vitregă cu el.

La spatele lui şedeau patru – directorul Belling şi trei delegați, care nu-şi îndepliniseră mulțumitor mandatul. Din discuțiile lor, deduse că aceştia ar fi un fel de consilieri municipali, dar nu-şi dădea prea bine seama. Lângă el mai şedea unul, care abia se amesteca în discuție, dar asculta atent. O figură care rămânea în umbră.

— Domnii mei, spuse Belling. În timpul şedinței n-ați reuşit să puneți cele opt milioane în lumina cuvenită!

Îi erau obligați, în afară de asta făceau parte din acelaşi partid. David înțelese asta din cuvintele lor. Domnii se

apărară. O, totuşi! Au luminat cele opt milioane din toate părțile. Din propunerile lor au apărut de-a dreptul gigantice. Şi n-au rămas chiar fără efect; cu aceşti bani s-ar putea începe acum realizarea unor proiecte care trebuiau înfăptuite de mult.

— Dar vedeți dumneavoastră, parcul acesta este singurul spațiu verde din mijlocul părții de vest a oraşului, în acest cartier locuiesc nouăzeci de mii de oameni: muncitori, mici salariați şi funcționari. Asta înseamnă câteva mii de bătrâni şi bolnavi, care-şi caută un loc de odihnă în parc. Şi mai înseamnă multe mii de copii, care-şi au acolo locul de joacă.

— A, da de unde! spuse Belling. Câteva gropi de nisip! Am nevoie de parc! În centru ne clădim blocul. Secționăm terenul prin străzi drepte, largi. Înțelegeți? Corespunzătoare peisajului. Planurile se şi află gata în biroul meu. Bărbatul de lângă David dădu aprobator din cap. După cum ştiți, am şi făcut unele jumătăți de promisiuni, spuse Belling.

— Da, da, spuseră domnii. Opoziția s-a produs mai ales din cauza copiilor, care nu vor mai avea loc de joacă.

— Dar, vă rog, domnii mei! Câte voturi au lipsit? Numai cinci?

— Da, desigur, însă mai e şi chestia cu aerul curat. Minunații copaci de-acolo. În parc sunt vreo şase mii de copaci – stejari, fagi, frasini, ulmi, mesteceni…

— Şi ce pretenție au? Lăsăm în picioare cel puțin trei, patru sute.

— Da, şi apoi mai e iazul.

— Of, Doamne, băltoaca aia! Domnilor, am făcut unele promisiuni!

Îi erau obligați şi el le reamintea asta. Domnii se suceau şi se-nvârteau. David trebui să-i ducă până la parcul pe care-l cunoştea bine. Ei coborâră şi cercetară imensa suprafață. Îi aşteptă în maşină.

Când reapărură după o jumătate de oră printre copacii uriaşi şi se-ndreptară spre maşină, David văzu cum Belling explica ceva cu gesturi largi, iar domnii dădeau din cap.

Directorul Belling continuă să gesticuleze aprins şi în maşină, lucru ce nu-i sta în obicei.

— Natural, spuse el. O vom numi Biserica parcului, am să propun asta! Vom trece imediat la realizarea ei. Îi voi cointeresa şi pe respectivii domni. Societatea noastră va participa cu un sfert de milion. Presupun că grupul dumneavoastră va veni cu aceeaşi contribuție… Domnul de lângă David aprobă din cap. În marginea de vest a parcului lăsăm oarecare spațiu verde, câțiva copaci. Biserica parcului! Domnilor, cu asta vom obține sigur aprobarea proiectului. Avem mare nevoie de biserici. Fireşte, rămâne în sarcina dumneavoastră să prezentați ideea acestui aşezământ în modul cel mai convingător. Timpul ne presează, domnilor.

— Da, desigur, domnule director!

Directorul doctor h.c. Belling fu foarte bine dispus în tot cursul acestei zile. După masă porunci:

— Kühn, du-mă în Rheinstrasse.

După două ore, David trebuia să revină să-l ia. Era foarte cald în ziua aceea, dar directorul Belling apăru din casă, exact după două ore, voios şi sprinten. Continuă să fie foarte bine dispus. Cu un suspin de satisfacție, se răsturnă pe perne şi zise:

— Minunată vreme pentru concediu, nu, Kühn?

— Desigur, domnule director, spuse David. Vremea e foarte bună.

Începu să se înfurie din cauza acestui răspuns slugarnic. Îi scăpase aşa, pe negândite, ca şi când bunăvoința lui Belling îi aruncase şi lui o fărâmitură prietenoasă. Se revoltă contra lui însuşi din pricina tonului zelos cu care răspunsese şi al acestui: „Desigur, domnule director!” „Suflet de câine! gândi el, afurisit suflet de câine!”

— Du-mă acasă! porunci Belling.

Era ora şase seara şi pe străzi continua să fie foarte cald.

Ctitoria „Biserica parcului” fu un succes. După numai câteva zile, David se afla iar în drum spre Parcul de Vest.

Domnii şedeau din nou în maşină, iar cel ce le dăduse însărcinarea era de astă dată mulțumit de ei. După maşina condusă de David mai urmau două limuzine grele. Partenerii puseseră mână de la mână şi bacşişul gras topise toate împotrivirile.

Şi iată-l pe Belling păşind înaintea lor, cu figura mulțumită. ca un conducător. Brațul lui drept arăta, descria cercuri mari şi zece capete se clătinau aprobând. Şedeau acolo în haine gri, cu fețele apărate de pălăriile de Homburg, împărțeau, parcelau, aprobau planurile de perspectivă ce se aflau în sertare. Erau domni cu greutate. Şi erau conştienți de importanța lor.

Directorul Belling continuă să fie stăpânit de sentimentul victoriei şi după ce se despărțise de partenerii săi.

— Avem încă multe de făcut azi, Kühn. Condu cât mai repede!

Porniră pe autostradă, vizitară un oraş situat la câteva sute de kilometri. La întoarcere se dezlănțui o furtună.

— Dă-i drumul mai repede, Kühn!

— Îmi pare rău, domnule director. Nu pot conduce mai repede fără a vă pune pe dumneavoastră şi pe mine în pericol. Şoseaua e udă. Şi ştiți că...

— Dă-i drumul! Mai am şi alte obligații azi.

— E prea periculos.

Directorul Belling tăcu un minut şi privi tahometrul.

Apoi spuse încet:

— Nu vrei? Opreşte! răsună apoi aspru glasul din spate. Am să conduc eu.

— Cunosc un om care merge într-un fotoliu pe rotile, fiindcă a gonit aşa cum ați vrut dumneavoastră...

— O obrăznicie fără margini! spuse Belling încet. Ai să te căieşti din cauza asta, Kühn!

În sufletul lui David explodă o nebunie subită, era ca o eliberare: îl va provoca la luptă; îi va impune celui puternic o înfrângere.

— N-am să-ți dau ocazia, nu mă voi căi, Belling.

O clipă fu linişte. Apoi, directorul vorbi ironic:

— Ah! Interesant. Îmi spui Belling. Te răzvrăteşti.

— Ți se întâmplă pentru prima dată?

— Eşti un original, Kühn. De fapt eşti făcut pentru lucruri mai mari…

— Ştiu.

— Da, simt asta din felul cum mă invidiezi.

— Am ştiut din totdeauna că pentru mine mai există şi alte posibilităţi decât să te car cu maşina de colo până colo. David râse încet. Ştii, sunt de fapt un copil al norocului. M-am născut de Crăciun…

— Aşa ai ştiut-o din totdeauna? Pentru lucruri mai mari. Semeni cu fratele dumitale, ceea ce m-a şi determinat să te angajez. Am bănuit aceeaşi putere de rezistenţă. De altfel, şi el e un băiat original. Mi s-a părut interesant ca un ins să ameninţe treizeci de mii de oameni.

— M-ai angajat de hatârul alergătorului?

— Da, şi pentru că ai minţit cu atâta disperare.

— Pe atunci mai nutream încă speranţe.

— Minţi prost. Am cercetat motivele minciunii dumitale şi am aflat că ai fugit în Legiunea străină din cauza unui accident de care nu erai vinovat. Moartea unui om te-a făcut să intri în panică. Ai o conştiinţă sensibilă, Kühn.

— N-aş fi deci potrivit pentru afacerile dumitale?

— Treburile mele sunt mult mai de soi.

— Te pricepi la afacerile dumitale. Oamenii sunt proşti, nu-i aşa?

— Nu chiar aşa de proşti, Kühn, dar procedează totdeauna tocmai cum n-ar trebui. Întocmai ca şi dumneata.

— Te gândeşti acum cum m-ai putea umili mai tare…

— N-am nevoie să mă gândesc. Te-ai umilit singur. Aveam planuri mari cu dumneata. Urma să pleci în numele meu cu câţiva domni în Africa. Doi, trei ani. Ai fi realizat profituri apreciabile. Eşti şofer excelent, vorbeşti o franţuzească distinsă, ai spirit de observaţie, şi ai şi curaj, Dar n-ai nicio şansă. Nemulţumirea dumitale îţi va sta mereu în drum şi-ţi

va pune în umbră calitățile. Puțini vor descoperi ceva din adevărata dumitale ființă. Eu mă pricep la oameni, Kühn. De exemplu, dumneata îți recunoşti chiar acum înfrângerea şi te gândeşti dacă n-ar fi cumva cazul să mă înjuri.

— Mă mişti aproape până la lacrimi. Să te-njur! N-am nevoie de asta. Ți-am arătat câți bani dau pe dumneata, Belling. Asta mi-ajunge.

— Nu-ți ajunge!

— Ei bine, dacă vrei neapărat, Belling, eşti un porc mizerabil şi murdar. Văd pe chipul dumitale alb ca brânza cât de mult te-am lovit cu asta. Dacă ai şti că poți s-o faci fără niciun pericol, mi-ai da pe la spate cu ceva în cap. Dar vezi, mergem cu o viteză de peste o sută zece kilometri la oră. Nu ți-a fost de-ajuns, e însă destul de repede pentru ca, în caz de accident, căpățâna dumitale să *se* sfărâme ca o coajă de ou. Să nu-ți închipui că mi-ar fi frică de dumneata. M-am aflat cândva în situația de a-mi apăra viața şi de a ucide din cauza asta oameni. Ochi în ochi. Şi dumneata ai ucis oameni, dar cu totul altfel – ca şef al plutonului de execuție – oameni care nu puteau apăra.

— Îți dai desigur seama că te-am concediat fără preaviz!

— O, dumneata abia acum înțelegi că eu mi-am dat demisia încă de-acum câteva minute?

— Aş putea să te denunț pentru insulte…

— Sunt sigur că ai să te abții!

— Nu s-ar termina bine pentru dumneata. Oamenii ştiu să-mi aprecieze meritele. Te pot strivi, păduche!

— Aş putea să opresc maşina şi să-ți trag o chelfăneală, Belling. Sunt destul de voinic. Hahaha!

Aprecia situația în care se afla ca o despăgubire ce i s-ar fi oferit.

Belling meşterea ceva la o cutioară. Deodată, în mâna lui apăru un revolver.

— Opreşte! spuse el. Te împuşc, dacă nu opreşti imediat!

David privi prin oglinda retrovizoare.

— Fii atent, Belling, am ieşit din zona furtunii. Acum mergem cu o sută douăzeci. Accelerăm, şoseaua e uscată. Acum am atins o sută treizeci. Ei, acum trage. Dar eu pot merge şi mai repede, vezi, e o maşină de clasă superioară. La o sută patruzeci şi cinci tot mai răspunde la accelerator.

— Opreşte!

— Mă înveseleşti, Belling!

Belling puse ezitând revolverul la o parte. David micşoră puțin viteza. Belling tăcu o vreme. Apoi spuse:

— Există o baladă, cred de Uhland. Începe aşa: „Ca să devină el aristocrat, pe nobil îl ucise un argat”. Citeşte o dată poezia şi vezi ce spune mai departe. De fapt ce vrei, Kühn? Ce țel urmăreşti în viață? N-ai nicio şansă, Kühn!

David nu răspunse. Când ajunseră în oraş, opri maşina aproape de centru. Coborî, trânti portiera şi zise:

— Ştii ceva? Condu-ți singur maşina până la bancă, Belling!

În seara aceea plecase Alex. Camera lui rămăsese aproape goală. Paul era trist. Spuse:

— Alex mi-a cerut să-i împrumut cinci sute de mărci, dar n-am avut decât trei sute.

— N-ai avut mai mult? Noi suntem nişte pârliți, măi Paule. Cunosc un om care a oferit ca bacşiş o biserică întreagă. Dar azi l-am dat gata! L-am umilit! Şi chiar de-o să vânture miliarde şi o să îngenunche întregul oraş, de mine o să-şi aducă aminte ca de unul care-a făcut din el un cerşetor! Eu! Se bătu cu palma pe piept. Apoi întrebă: Ascultă, cum e chestia aia cu milionul?

— De ce? întrebă Paul.

— Poate că am să-l ridic eu. Ți-am spus că am să fac o ispravă!

— Palavre, Davide.

— Palavre?... Vine un moment în viață când îți dai scama că ai să realizezi ceva! înțelegi, lucrurile au luat-o la vale!

— Nu prea pui mare preț pe viață, aşa-i?

— Ba din contră, pun preț pe multe. Dar în Africa se murea mai uşor. Voi ăştia de-aici vreți să ajungeți tot atât de bătrâni ca şi copacii. Toți îşi aşteaptă moartea şi fac în pantaloni. Acolo am executat acțiuni mai periculoase – pentru interese străine. I-aş lua banii şi el n-ar zice nici pâs!

— Taci din gură omule! îl dojeni Paul. Dacă ne-aude cineva…

Pe David îl mulțumi că simplul fapt de a fi pomenit de aşa ceva trezise spaima. Se simțea în clipa asta ca un bărbat temut de alți bărbați.

— Bine, spuse el nepăsător. Bine, să nu mai vorbim de asta. Te-a şi apucat cufureala. Pe toți de-aici v-apucă numaidecât cufureala!

Gândurile lui se jucau cu ideea ce-i venise. Nu era încă propriu-zis o hotărâre, ci doar o hârjoană cu periculoasa eventualitate. O cântărea, aşa cum cântăreşte un aruncător piatra în mână, încă nehotărât s-o arunce. Aducea în sprijinul ei justificări, le deducea din suma suferințelor îndurate, se îmboldea singur, amintindu-şi de marile succese necinstite ale unor oameni ca Belling. Îşi spunea că e copt de ani de zile ca să poată cuteza ceva hotărâtor. Aşa socotea: ceva hotărâtor! În gândurile sale reveneau însă şi cuvintele: „Inimă de câine", frica aceea ce-ți întoarce stomacul pe dos. Da, să te scapi în pantaloni de frică! Când va fi vorba de ceva serios de tot, probabil că am să mă scap şi eu în pantaloni!

Sărbători ziua aceea ca pe un succes. Seara târziu îşi schimbă încă o dată hainele. Cu puțin înainte de miezul nopții se duse la localul unde obținuse un premiu de consolare. Dăduse urmare unei inspirații de moment: „Martha, gândise el. Ea e potrivită pentru mine – pe jumătate curvă. Totuşi numai pe jumătate. Dar parcă nu sunt toate la fel?"

Trecuse mai întâi prin localuri mai mici, băuse, se înveselise, voia să fie bine dispus. Muzică! Se simți ca şi cum i s-ar fi făcut o primire cu muzică. Lumina voalată era plăcută. Pahare sclipitoare, oglinzi, agitație nocturnă – totul era

plăcut. La bar şedeau câțiva domni. David li se simți superior, plutea pe valul unui sentiment de superioritate. La intrarea lui, Martha sta cu alte femei în spatele barului, vorbea tocmai cu nişte bărbați. Se ridică şi-i veni în întâmpinare. Zâmbea.

— Ah, spuse ea încet, micul meu soldat din Legiunea străină! Tot singur? Tot solo?

David rânji:

— *La cicatrice* a fost mereu solo…

— Eşti vesel azi. Ce vrei să bei?

Bău singur. Ea era invitata domnilor de la bar.

— Bine, spuse David. Dar vezi de termină.

După o oră o bombăni:

— Ascultă, durează cam mult!

— Sunt oameni cu parale, şopti Martha. Fii cuminte, scot în seara asta un sutar.

— Mă rog, numai că de indivizi ca ăştia sunt oricum sătul până-n gât! Azi sunt în fonduri.

— Nu te mai umfla aşa.

— Un fleac de sutar! Mutrele astea nu-mi plac.

— Nu mai face pe milionarul!

— Poate că am să devin. Ce-o să se întâmple atunci cu noi doi?

— Oh, şopti ea, asta ar schimba unele lucruri! Dar tu nu eşti de soiul celor ce-ajung milionari.

— Mutre de porci! rosti el tare. Domnii se uitară spre el. Da, la dumneavoastră m-am referit!

Domnii întrebară:

— Ce-i cu dumnealui, Martha?

Femeia se întoarse spre ei şi le zâmbi:

— Dumnealui visează!

David o apucă brutal de încheietura mâinii, îi trase obrazul lângă el.

— Curvă, mârâi încet. Sunt aici! În noaptea asta viu la tine. Eu!

— Să nu-ți închipui că m-ai dat gata!

— Am să fac numaidecât toată spelunca fărâme! Pe cine-l iei în noaptea asta la tine? Pe cine?

Fața lui era foarte aproape. Martha își pierdu cumpătul.

— Fii cuminte, David!

— Pe cine?

— Pe tine, dacă ești cuminte.

Peste două ore se porni pe scandal. Striga:

— *La cicatrice* o să facă aici curățenie!

Domnii azvârliră repede câteva bancnote pe barul lustruit. Înainte de-a pleca, unul spuse:

— Martha, dumnealui visează cam tare...

David se uită în urma lor și râse.

— Ești nebun! zise femeia supărată.

— Nu! râse el. Azi sunt vesel. Sunt aici, Martha! Eu! Și-n noaptea asta nu trebuie să mai pui ceasul deșteptător. Am timp. De azi înainte voi avea mereu timp! Azi am aruncat zarurile! Înțelegi?

Când plecară, afară se luminase de-a binelea. Pe străzi stăruia liniștea. Dimineața era încă neprihănită.

În drum spre casa Marthei, pășind alături de ea, David o întrebă:

— Dacă ai fi fata unor oameni bogați și ai iubi un bărbat care n-are nimic și ai ști precis că din cauza lui ai fi dezmoștenită și alungată din casă, ai pleca cu el?

— Nu, răspunse Martha.

— Dar fratele meu, se lăudă David, are o astfel de femeie.

— Nu va rămâne cu el! spuse Martha. De altfel, și eu am fost fata unor oameni bogați.

Urcară încet treptele. În odaia ei, Martha pregăti cafeaua și o mică gustare. David privea pe fereastră, în timp ce ea aducea cești și farfurii. Jos, în spatele casei, se afla o grădină; o bucățică de pământ bine îngrijit. David spuse:

— Frumoasă grădină.

— Ah, prostii! exclamă ea.

David se uita în jos, la acel petic de liniște, simți deodată dorința ciudată de a avea o grădină la fel cu asta. Își imagina

împlinirea acestei dorințe, se gândi apoi la alte dorințe şi mai mari, îşi spuse deodată: „Ce vreau eu? Ce mi-am dorit? Kühn, n-ai nicio şansă! Kühn, ce țel ai în viață?”

Rosti:

— Ce multe plante cresc colo jos. În Africa de Nord, în deşert, nu prea cresc multe.

— De ce?

— E pământ ars. Pământ mort.

— Şi cum arată?

— Arată de parcă din pământ ar putea creşte numai ură.

Ea-l privi întrebătoare.

— Ți-ai irosit timpul pe-acolo.

— Numai în oaze creşte câte ceva.

Era acum liniştit de tot. Martha îşi spusese: „Ce curios, cum se calmează, aşa, deodată”.

— O oază…! murmură şi-şi îndreptă spatele.

Sta la fereastră, mai rosti o dată cuvântul, ca şi cum l-ar fi cântărit. Femeia se uită la el, dar nu-l înțelese…

L-au mutat la altă şcoală, fiindcă drumul de la locuința lui Kühn până la cea veche era prea lung şi devenise prea periculos. Trăiau permanent sub amenințarea „alarmei aeriene”. Era doar o şcoală elementară, dar Lydia îi spuse: Resemnează-te David. Ai să-i întreci totuşi pe toți.

Când învățătorul cel nou îi trecu numele în catalog, îl privi cu răutate şi-l întrebă: Eşti cumva semiiudeu? Nimeni nu-l striga acolo pe numele de botez. Le-o interzisese învățătorul. Şi aşa începu el să se deprindă cu faptul că-l chemă numai Kühn. Învățătorul îl examinase chiar în prima zi. Intenția lui de a-l încurca fusese vădită. Dar după o examinare de zece minute, omul strigă: Aha! Un băiețaş isteț!

Învățătorul se numea Erb. În fiecare dimineață intra în clasă, îşi punea demonstrativ pe catedră nuiaua de trestie şi striga: Drepți! Apoi arunca în sus brațul drept pentru salut. La ora de gimnastică îi punea să mărşăluiască. Păşea mândru pe lângă copii, ca un plutonier-major şi comanda: Stângu! Stângu! Stângu! Apoi le ordona să stea din nou drepți, comanda: Stânga-mprejur! Dreapta-mprejur! Se socotea dator să facă instrucție cu ei. Era un bătăuş fără milă, care-şi folosea adesea nuiaua şi le striga în timp ce-i bătea: Am să scot din voi soldați germani!

David îşi spunea că omul ăsta trebuie să fie prost. Se pricepe să socotească şi să scrie ca un învățător, dar în el trebuie totuşi să zacă o prostie plină de cruzime. Erau duşmani, şi amândoi o ştiau.

Era pe vremea când în conştiința lui pătrunseseră cuvinte noi: ATACURI ÎN SERIE, MINE AERIENE, BOMBE EXPLOZIVE ŞI INCENDIARE, BIDOANE DE FOSFOR. Ceasuri întregi stăteau prin beciuri. Cădeau bombe şi femeile plângeau.

CAPITOLUL V

Gândindu-se la feciorii săi, lui Heinrich Kühn nu-i trecuse până atunci niciodată prin minte că într-o bună zi vor pleca din casă şi vor dispărea din preajmă-i. Acum însă simțea apropiindu-se acea meschină izolare pe care o aduce bătrânețea şi care parcă l-ar fi pândit încă de mult la uşă. Vorbise despre căsătoria băieților, dar nu-şi închipuise niciodată asemenea schimbări. Se gândea acum la viața împuținată ce-l aştepta şi-l treceau fiori.

În timp ce stă la locul lui de muncă, toaleta, şi-şi ține contabilitatea, cu linii verticale trase pe marginea ziarului – treaba mare – cântăreşte iar anumite posibilități. N-a avut încă nicio explicație. Poate că şi *Kitty* o aşteaptă. Ba ea a şi făcut unele aluzii. La urma urmelor nu poți trăi mereu singur. Speră să se ivească o ocazie potrivită. Odată va deschide totuşi vorba despre asta. Kitty se ține încă foarte bine. Pare să fie şi sănătoasă. I-ai mai putea da, dacă nu se îmbolnăveşte, încă douăzeci de ani de viață. Prilejuri au fost, desigur. Ba chiar li s-a întâmplat să ajungă la un pas de ceea ce-l interesa dar Kühn n-a mers mai departe. De ce n-a făcut-o? Îl reține povestea aceea cam neserioasă, de la care i-a şi rămas numele de Kitty. Ea vorbeşte adesea despre acest lucru: „Celebra pereche internațională de dansatori”. Lui nu-i place să tot audă istoria asta. Dacă stai să te gândeşti, la fiecare două zile: „Celebra pereche de dansatori”... Nu! Dar acum, iată că

băiatul lui cel mai mare a plecat de-acasă. Timpul nu aşteaptă. Kühn simte presiunea timpului. Şi apoi toate veneau mai curând decât se aşteptase: pierderile, bătrâneţea şi altele. Se gândeşte deci la o explicaţie, în care cuvântul iubire poate fi ocolit; se gândeşte la o introducere realistă… Prin urmare, omul nu poate trăi singur…

Stă cu ea la garderobă. În local se dansează. Muzica răzbate în surdină prin pereţi. Kühn începe să vorbească despre fiii lui. Spune:

— Alex o să se însoare. Odaia lui a rămas de două zile goală. Când o să plece şi al doilea, va fi încă o cameră liberă. Oameni străini nu mi-ar plăcea să am în apartament.

Ea e de aceeaşi părere.

— Nu, nu-i bine să ai oameni străini în casă. N-ar fi putut rămâne cu fata în locuinţa voastră? întreabă ea privindu-l.

— Ei, Alex n-a vrut! Ea e dintr-o familie foarte bună. Fată de oameni bogaţi.

— Aha, zice Kitty şi pare să mediteze asupra acestui lucru. Acuma Alex nu mai aleargă… ori?

Vorbiseră de câteva ori despre incidentul de pe stadion. Kitty ştie câte ceva despre acest fiu. Nu-i displace că s-a mutat.

— Nu, spune Kühn. Nu mai aleargă.

— Şi acum ce face?

— Are griji cu locuinţa. Cu mobilele şi aşa…

— Cum? întreabă ea.

— Ei, iacă, griji!

— Aşa, fireşte, spune Kitty. Griji. Priveşte gânditoare în gol şi amestecă în ceaşca de cafea. Poate că la Olimpiadă ar fi câştigat.

— Alex? Sigur c-ar fi câştigat!

— Dar acum cu asta s-a terminat. El ce-a zis atunci?

— A fost grozav de furios.

— Furios?

— A fost o lovitură, nu glumă. O lovitură a soartei, spune Kühn cu gravitate. A căzut de sus de tot. Era obişnuit cu

victoria. Acum o să se însoare. Pentru el, e cel mai bun lucru.

Şi în cele cinci minute de taifas, în timp ce Kühn îşi supraveghează uşa locului de muncă, cei doi se întâlnesc în părerea că oricând căsătoria e un pas ce merită să fie făcut.

— Da, căsătoria e oricând binevenită, întăreşte ea.

Kühn zice:

— Am strâns pe libret cinci mii de mărci. Am şi o poliță de asigurare. M-am îngrijit de toate… chiar şi de înmormântare.

— Dar cine se gândeşte neapărat la înmormântare? spune ea.

— Trebuie să fii pregătit, iar mie nu-mi place neorânduiala.

— Dar să vorbeşti de înmormântare…

— Ei da, continuă el. Când se căsătoresc doi oameni, unul dintre ei va trebui să urmeze cândva sicriul celuilalt.

— O da, suspină Kitty, apoi, cu o smucitură a capului, continuă fără nicio legătură: Azi-dimineață mi-am făcut ondulații permanente. Până acum mă pieptănam altfel. Un coc la spate, aşa era modern altădată.

— Şi nu mai e?

— Nu. E modem aşa cum mi l-am aranjat acum.

— Nu prea mă interesează ce e modem.

— Te ocupi prea puțin de tine, Heinrich.

— Prea puțin?

— Da. Eu te-aş mai dichisi nițel. Ce-ai zice de-o perlă la cravată, o vestă fantezi la un costum bine croit sau o mustăcioară englezească…

— Perlă la cravată? Pentru aşa ceva sunt prea bătrân.

— Cum adică? Trebuie să te mai aranjezi şi tu. Să ai mai multă încredere în tine. Şi… poate să te schimbi, adăugă ea încet.

— Pe vremuri… începe el.

— Ei, pe vremuri… suspină ea. Timpul, timpul… Parcă n-ar fi trecut decât câțiva ani de când eram celebra pereche internațională de dansatori.

Of, se înciudă Kühn. Iar începe cu asta.

— Am clienți, spune el. Trebuie să mă duc.

La toaletă, trage două linii verticale pe ziar. Stă şi aşteaptă, apoi se ridică şi se priveşte în oglindă. „Te ocupi prea puțin de tine. Trebuie să te mai aranjezi şi tu. Poate să te schimbi.” Se uită în oglindă, îşi trece iute degetele peste buza de sus, îşi imaginează mustața – se hotărăşte să-şi lase mustață. O să mai aştepte până-i va creşte. Pe urmă îi va spune lui Kitty că vrea s-o ia de nevastă. Timpul presează, povestea cu dansul trebuie lămurită. „Nu vreau s-o mai aud atât de des. O săptămână, două… Până ce mi-o creşte mustața.”

Îşi fixează asta ca o condiție, „Peste două săptămâni am să… O introducere realistă: omul nu poate trăi singur.”

A doua zi de dimineață Alex veni la tatăl său şi-l rugă să-i dea un împrumut. Abia trecuse de nouă. David era încă în pat şi-i auzi vorbind în camera de-alături.

— Două mii de mărci, spuse Alex. Am nevoie de bani.

— Nu, răzbătu glasul lui Kühn. Tu vrei totul dintr-odată! Mama ta şi cu mine am avut nevoie de câțiva ani, până când ne-am înjghebat gospodăria.

— Banii ți-i cer doar cu împrumut! Nu pricepi asta?

— Îți dau cinci sute de mărci. Banii ăştia şi lucrurile pe care le-ai luat să fie contribuția mea la…

— Atunci, împrumută-mi cel puțin o mie de mărci!

David se ridicase în pat şi asculta. Kühn întrebă de Ria.

— Ea ce face? N-ar putea să muncească?

— Asta nu pot să-i pretind, spuse Alex. N-a muncit niciodată. Pe ea n-o poți trata ca pe oricare alta.

— Cinci sute de mărci îți dau. Şi cum de nu te-ai dus azi la serviciu?

— M-am învoit pentru trei zile. Mobilele şi celelalte lucruri…

— Aşa? Te-ai învoit… Nici David nu mai lucrează!

— De când?

— De câteva zile.

— Nu vrea, zise Alex. Am să-i spun eu o dată părerea mea.

Mai vorbiră o vreme despre bani, dar Kühn rămase neînduplecat. Apoi Alex trecu în camera în care frate-său şedea tolănit şi fuma. David îl întâmpină nepăsător;

— Salutare!

Îl privi întrebător.

Alex nu răspunse la salut. Zise:

— Oare n-o să se aleagă nimic de capul tău, ai?

— Lasă chestia asta pe seama mea. Dar pot să te anunț că am nişte planuri…

— Astea chiar le las pe seama ta. Pe mine mă deranjează doar faptul că te numeşti Kühn.

— În orice caz, nu fac datorii ca tine! La Paul şi la bătrânu' – şi cine mai ştie unde. Te-ai apucat de-o treabă extravagantă. Aproape s-ar putea paria c-o să iasă prost.

— Nu te priveşte. În orice caz am apartamentul şi lucrurile care-mi acoperă datoriile! Tu n-ai ajuns să ai măcar un scaun al tău…

— Da. David căscă şi-l măsură pe frate-său. Da, e adevărat. Până acum n-am avut nimic al meu. N-am avut măcar un sertar pe care să-l pot trage cu sentimentul că sertarul ăsta şi tot ce e în el îmi aparține. Cam puțin pentru un om care se apropie de treizeci de ani. Dar am să schimb totul!

— Ce vrea să-nsemne asta?

— Poate că o să-ți spun când ai să fii destul de copt pentru aşa ceva. Ai să decazi şi mai tare. M-am gândit la asta – treburile tale merg prost.

Alex îl privi cercetător.

— Te gândeşti cumva la o chestie necinstită?

— Aş fi gata şi de aşa ceva. De câțiva ani. David rânji. Ajungi la un moment dat când îți dai seama că eşti în stare să dai lovitura cea mare.

— Nu-l vârî şi pe Paul într-o afacere necinstită! Te previn. E fratele meu!

— Şi eu sunt fratele tău, replică David, zâmbind ironic.

Se măsurară câteva secunde, apoi Alex părăsi camera fără să-şi ia rămas bun.

Dincolo, Kühn îl întrebă:

— Ce-a spus?

— Nimic, răspunse Alex. Cu el nu pot sta de vorbă. Niciodată n-am putut vorbi serios unul cu altul.

— Da, aprobă Kühn, fiindcă amândoi ați vrut totdeauna să treceți cu capul prin zid.

Apoi coborâră scările împreună. Kühn voia să scoată cele cinci sute de mărci de pe carnetul de economii. Trecând prin imobil, prin fața tăblițelor cu nume foarte cunoscute, Alex se gândea la oamenii care-l salutau aici altădată cu prietenie. „Bună ziua, Alex!” Îl salutau cu un sentiment de respect. Îi știau succesele și le comentau. Dar acum? Acum era un fost, un om silit să lupte cu piedicile cele mai ridicule. Se simțea înjosit de greutățile ce-i ședeau în calea mobilării unei locuințe.

În fața băncii, Alex primi de la tatăl său banii și-i vârî în buzunar. Mulțumi fără prea multă căldură. Se urcă într-un tramvai și se îndreptă spre locuința, unde de câteva zile stătea cu Ria pe scaune sau dormea în paturi doar acontate.

O masă costă bani. Pe lângă masă mai trebuie și cel puțin patru scaune. De așa ceva e nevoie și în bucătărioară, și în odaia de zi. Mai trebuie un dulap de bucătărie, o plită cu gaze și un frigider. Lămpi, cuțite, furculițe. Ești obișnuit cu astfel de lucruri. Alex se gândea la toate astea și își dădea seama de constrângerea pe care o exercită lucrurile cu care te-ai obișnuit.

Ria spunea:

— Căsnicia e o performanță.

— O vom scoate la capăt, zicea el. Te-ndoiești cumva?

— Nu, spunea ea și zâmbea.

Stăteau în încăperea pe care voiau s-o aranjeze ca odaie de zi, dar care acum era goală. Bucătăria fusese pusă la punct. Le mai lipsea un dulap pentru haine și unul pentru rufărie. Stăteau și se uitau la pereții goi. Vizitaseră în ajun câteva magazine de mobilă. Ria avea în minte piese de comandă

specială, ca acelea din casa Jablonski, mobile grele, tapisate, care radiau demnitate. Iar în magazine nu găsiseră decât scaune banale, marfă de duzină, pentru un gust mediocru. Pe chipul Riei se citea nemulțumirea.

— Ah! zise ea. Nu de-astea ieftine.

Plecaseră din magazin. El îi simțise deprimarea, dar nu spusese nimic.

În unele clipe, Riei i se părea de necrezut că s-a hotărât să facă pasul acesta: două camere cu bucătărie şi o mică baie. Totul îi era încă străin, încă incomod. Geamantanele ei se aflau în dormitor. Patru geamantane mari cu rochii, două geamantane mici cu lenjerie şi articole de toaletă. Când voia să-şi schimbe rochia, trebuia să umble la geamantane, să îngenunche pe podea şi să scotocească în ele.

I se părea foarte curios. Era de necrezut – aproape o umilință.

Îşi dădea seama că Alexander suferă. Era mereu agitat, se chinuia cu procurarea şifonierelor, a meselor, a scaunelor şi a altor mărunțişuri.

Odată Alex spuse:

— Peste câteva zile trebuie să reîncep să alerg. Altminteri schimbarea asta ar fi prea bruscă pentru felul meu de viață.

— Unde vrei să alergi? întrebă Ria. Pe pista clubului tău?

— Nu, răspunse el. Ne vom duce afară din oraş, în pădure. De două ori pe săptămână. De fiecare dată am să fac o oră de antrenament.

— Nu mai avem automobil.

Alex tresări.

— Aşa-i, nu mai avem automobil! Dar aş putea să alerg şi în Parcul de Vest. Se află la numai zece minute de-ai ci.

Ria se gândea la automobil. Jablonski i-l luase imediat. Aşteptase exact opt zile. Apoi venise în camera ei. Făcuse scandal, strigase, iar mamă-sa se agita prin cameră, frângându-şi mâinile:

— Gustav! Gustav! Linişteşte-te!

El însă nu se liniştise. De vreo două, trei ori ridicase chiar mâna, ca şi cum ar fi vrut s-o lovească.

— Dacă-l apucă o criză de inimă acum? Dacă-l apucă o criză acum... Are o inimă atât de slabă!

Nu fu chip să-l potolească, îşi arătase întreaga străşnicie care-l ajutase să devină mare.

— Să pleci din casa mea! strigase. Ieşi!

Gândul că tânărul acela îl dăduse afară din casă îi îmboldise mânia.

— Dar nu poți să alungi din casă fetița! Gustav, îți faci un păcat! Şi, de altfel, nici nu e permis pe criza asta de locuințe.

Ştia prea bine că nevastă-sa atingea astfel latura juridică a chestiunii pe care n-o putea interpreta după bunul lui plac, dar nu se lăsă influențat de asta. Tot tărăboiul era de fapt revanşa pe care fiică-sa trebuia s-o sufere în locul lui Alex. Îi era teamă de omul acela, deşi nu voia s-o recunoască. Era o frică ascunsă, care-şi căuta o supapă în izbucnirea de furie.

Nu credea că Ria va părăsi cu adevărat casa. În timp ce fata începuse să-şi împacheteze lucrurile şi o auzea umblând de colo-colo prin cameră, ca să-şi iacă geamantanele, el şedea jos în hol. suflând furios şi spunea:

— Aşadar, îşi strânge cu adevărat lucrurile! Mathilde, ceea ce e putred trebuie smuls cu rădăcină cu tot. Mathilde...

— Dar tu laşi fetița cu totul la bunul lui plac! Gustav, eu n-am să admit asta...

— Aşa ți se pare ție! Nu te amesteca! Săptămânile viitoare se va lovi de atâtea greutăți, că o să-i vină mintea la cap. Mă încred în ceea ce a moştenit bun de la mine!

— Tocmai asta-i! gemu femeia. N-o să cedeze!

— Totuşi! amenință Jablonski. O să guste viața-n sărăcie, pe care va trebui s-o ducă acum ca soție de mic funcționar. E prea deşteaptă ca să nu tragă concluziile necesare.

— Şi dacă te-nşeli, Gustav...

Mathilde plângea.

Atunci el izbucnise în râs pentru prima dată.

— Hahaha! Nu mă-nşel! Iar tu ai să-i dai să-nțeleagă că această casă îi e oricând deschisă, dacă-şi vine-n minți. Aşa şi-aşa tot o să caute peste câteva zile să se-ntâlnească cu tine. Şi de fiecare dată ai să-i aminteşti că maşina o aşteaptă aici, în garaj, că sus, camera ei e pregătită, că oricând se poate întoarce la confortul din casa noastră.

Ria Jablonski se gândea acum la această maşină. Zise:

— De-am fi avut măcar maşina... Mă obişnuisem atât de mult cu ea.

— Vom cumpăra o maşină! replică Alex.

Ea-l privi plăcut surprinsă.

— Crezi că ne-am putea permite? Vreau să spun, costă...

— Vom avea o maşină mică! reluă el apăsat.

După-masă, cu cele cinci sute de mărci, pe care i le dăduse tatăl lui dimineața, se duseră să cumpere maşina cea mică. Costa câteva mii de mărci. Alex plăti trei sute de mărci aconto. Vânzătorul fu foarte amabil. Maşina, un model sport englezesc, fusese ce-i drept folosită, dar arăta încă foarte bine.

Ria mai adună din nou din poşetă o sută de mărci. Alex avea şi el un rest. Intrară să cumpere două fotolii şi o masă-club. Erau nişte comenzi speciale, pentru oameni cu gusturi mai alese, cum spunea vânzătorul, care fu, de asemenea, foarte amabil. Plătiră şi aici un aconto.

Seara se hârjoniră nebunatici prin odăițele lor.

Ria spuse:

— Mai am două mii de mărci în geamantan – un inel, care nu-mi prea place, un briliant...

Alex zâmbi:

— Mi-e foame.

Trecură în bucătărie şi el o privi cum sparge ouă în tigaie, cum taie pâinea, fierbe cafeaua, apoi taie salam, pune feliile pe farfurie şi le garniseşte cu castraveciori.

— Să nu-ți închipui, se alintă Ria, că nu mă pricep la aşa ceva.

— Ştiu că te pricepi.

Mult mai târziu, seara, şedeau amândoi în cada de baie. O chemase el:

— A fost cald azi, vino…

Se bălăciră în apa călduță. Alex lua apă în pumni şi-o lăsa să curgă pe ea. Ria spuse râzând:

— Acum începe luna noastră de miere!

— Pentru noi o să fie mereu lună de miere.

O purtă apoi pe brațe din baie în dormitor, privindu-i fața întoarsă spre el. O aşeză pe pat, se îmbrățişară, o auzi spunând:

— Cât de mult ne iubim…

În timp ce şedeau culcați, liniştiți, în întuneric, Alex îi şopti la ureche:

— Ai să fii întotdeauna curajoasă, da?

— Da.

— Jură-mi că ai să fii curajoasă!

— Ți-o jur.

Îşi şoptiră până noaptea târziu micile lor întrebări şi răspunsuri.

Ria se gândea: „A câta noapte? A doua, a treia… Ori poate chiar a patra?”

Spre dimineață, se trezi, trebui mai întâi să se reculeagă, se gândi la lucrurile de care aveau nevoie şi la cele ce vor veni, recapitulă în minte ultimele zile şi-şi aduse deodată aminte: „Am uitat capa de nurci!” Privi în juru-i, examină pereții străini. Se luminase de ziuă. Îl văzu lângă ea, îşi puse mâna pe pieptul lui gol, exact deasupra inimii. Era un gest de tandrețe, ca şi cum ar fi vrut să-l roage să-i ierte suspinul, gândul ce-i smulsese acest suspin. Alex simți atingerea, dar nu se trezi decât pe jumătate. Toropit de somn spuse:

— Inima mea… Am o inimă mare. De la alergări… Olimpiada…

Apoi respiră din nou liniştit şi adormi la loc.

În timp ce-şi luau micul dejun, Ria zise:

— Mi-am adus aminte că mi-am uitat capa de nurci. E agățată în dulapul în care mama păstrează blănurile. Afară de

asta, mama o să-mi dea nişte bani, dacă am s-o rog.

— N-ai s-o rogi, spuse el repezit.

— De ce nu? întrebă ea mirată.

— Tatăl tău o să triumfe! Şi-apoi, n-avem nevoie! Trebuie să fim chibzuiți, părinților mei le-au trebuit ani de zile până şi-au înjghebat gospodăria ca lumea.

Chipul Riei se întunecă, ca şi cum ar fi ascultat protestul unor gânduri pe care lui nu i le împărtăşea. Alex cunoştea aceste clipe, se temea de ele. Zise:

— Cu banii pe care-i vom lua pe inelul cu briliante o s-o scoatem deocamdată la capăt.

Ria rămase acasă singură. Alex se duse să-şi scoată permisul pentru maşină. Vizită şi un magazin de mobile, găsi un dulap combinat pentru camera de zi, care-i plăcu foarte mult. „O surpriză”, gândi el şi plăti acontul foarte ridicat, cu condiția ca mobila să fie adusă chiar în ziua aceea.

Când după-masă soneria zbârnâi îndelung, spuse zâmbind:

— Acum vine surpriza...

La capătul scărilor se auzi zgomot. Duduiau paşi şi o voce strigă:

— Fii atent, Emil! Bagă de seamă la partea lustruită! Ai apucat bine?

Apoi intrară în cameră doi hamali voinici, gâfâind şi puseră jos dulapul.

— Aşa, zise unul, iată dulapul pentru o fericire nouă!

Ria zâmbi forțat. Da, e foarte frumos. Da, da, desigur, Alex o privi atent şi spuse:

— Nu-ți place! Ți se citeşte pe față!

Din cauza acestui dulap izbucni prima lor ceartă. Nu-i destul de bun pentru ea! strigă Alex. Şi când te gândeşti că a vrut să-i facă o bucurie. Da, dar de ce l-a cumpărat singur? Ar fi trebuit s-o ia şi pe ea. Nu se potriveşte cu fotoliile şi cu măsuța-club.

Dulapul acesta le-a amărât ultima zi. A doua zi de dimineață el urma să reînceapă lucrul. Ria se porni pe plâns. O duse din nou în patul din dormitor, îi potoli lacrimile în

singurul fel în care se pricepea. Seara îşi spuseră că e o prostie să se certe aşa. Nu voiau să se mai certe.

— Pentru ce ne mai trebuie, zise ea, am s-o rog pe mama să ne dea bani!

— Nu! exclamă Alex.

A pus la socoteală şi cele două mii de mărci pe care le vor obține pentru inel. Nici nu le trebuie mai mult. Ria nu pierdea vremea cu socoteli, se gândea însă la nenumăratele lucruri care le mai lipseau, se gândea şi la ziua ce avea să urmeze, avea din nou o privire încruntată, ca ori de câte ori devenea conştientă de nebunia lor. Alex îi ghici frământarea şi în sufletul lui se strecură, dureroasă, amenințarea unei frici nelămurite.

— Şi mâine, spuse ea, eu ce-am să fac mâine aici?

— Ce fac toate femeile, răspunse Alex.

— Anume ce?

— Mai întâi: să aştepți până când vin eu.

— Să aştept, să gătesc, să spăl vase şi rufe, murmură ea întristată.

Se gândea că toate astea nu s-ar fi întâmplat dacă Alex ar fi ştiut să câştige simpatia tatălui ei… şi dacă ar fi rămas victorios.

Alex o privi cercetător:

— Altor femei le face plăcere, constată el. Ție nu?

— O, ha da, desigur, răspunse Ria. Am să mă descurc. Zâmbi stingherită, apoi adăugă: încă n-avem un garderob.

Învăţătorul Erb îl bătuse. Fusese vorba de o vină cu totul neînsemnată: şuşotise cu vecinul de bancă. La ora următoare, David dădu răspunsuri greşite. Învăţătorul înţelese numaidecât că era o încercare de revanşă. Se apropie încet cu nuiaua, întrebă, ca să vadă cât e de încăpăţânat: Şase ori şapte? Doisprezece ori doisprezece? Îl puse să rezolve o problemă de împărţire, obţinu răspunsuri corecte. Apoi întrebă deodată: Şase ori şase? David răspunse: Treizeci şi cinci. Erb ridică nuiaua de trestie deasupra spinării băiatului şi repetă: Şase ori şase? Treizeci şi cinci, spuse David cu chipul întunecat. Nuiaua vâjâi. Şase ori şase! Treizeci şi cinci! Din nou nuiaua. Apoi întrebarea. Treizeci şi cinci! răspunse David. Nu plângea, dar faţa îi era albă ca varul. Învăţătorul repetă întrebarea de zece ori, şi de zece ori îl lovi hotărât pe David. Îl chemă la catedră, era pornit spre împăcare, spuse încet: Şase ori şase! Treizeci şi cinci, şuieră David printre dinţi.

Când loviturile prinseră să curgă asupra lui, vomită deodată. Se îmbolnăvi, zăcu trei zile la pat. Lydia se duse la şcoală şi strigă: N-aveţi voie să-mi bateţi băiatul! Nimeni n-are voie să-mi bată băiatul! Nimeni! Nimeni! Era ca turbată. Învăţătorul Erb se dădea îndărăt pas cu pas din faţa ei.

Cazul ajunse până la inspectoratul şcolar. În urma stăruinţelor Lydiei. Fu ascultat şi fostul învăţător al lui David. Acesta spuse: David mi-a fost cel mai drag elev. Un băiat timid, foarte inteligent şi dotat cu o voinţă puternică. Da! strigă Erb. Iar această voinţă trebuie frântă! Trebuie învăţat să asculte!

CAPITOLUL VI

Nu ştiau nimic despre schimbarea petrecută. Când Alex veni la ei, îl năpădiră, curioşi, cu întrebările. Da, fireşte, Ria e acasă, răspunse Alex. El a venit să-i vadă doar pentru o clipă.

Şi apartamentul? îl întrebară.

Acum apartamentul e complet aranjat.

Stăteau toţi patru în bucătărie, umpleau mica încăpere. Era spre seară. David prăjea cartofi. După reţeta franţuzească, zicea el. Socotise câte o porţie pentru Paul şi pentru bătrânul Kühn. Îi făcea plăcere să prăjească din când în când cartofi după reţeta franţuzească şi să invite pe câte cineva să mănânce.

Kühn şedea la masă. Întrebă cu precauţie:

— Aşadar, totul e-n ordine?

— Ţi-ai lăsat mustaţă? întrebă Alex zâmbind.

— Ei da, răspunse Kühn, mi-am lăsat mustaţă.

Paul îşi privi întrebător fratele mai mare. David vorbea despre bucătăria franţuzească, în timp ce amesteca în tigaie. Privirea lui cercetătoare se tot întorcea de la tigaie spre chipul lui Alex. Simţeau cu toţii încordarea acestuia. Alex şedea lângă ei, bătea darabana cu degetele pe masă, privea în juru-i ca şi cum ar fi cercetat mobilele, pe care le cunoştea de ani de zile. Spuse de două ori:

— Ei, să mă duc şi eu...

Dar rămase pe scaun, nu mai vorbi nici despre apartament nici despre Ria, deşi ceilalți tocmai asta aşteptau, ci despre lucruri fără importanță, şi bă tea mai departe darabana pe tăblia mesei. Privirile lor se ațintiseră asupra acestei mâini nervoase.

El le văzu privirile, figurile întrebătoare, se simți deodată ca încercuit de bănuieli. I se păru că s-a trădat, simți o pornire de mânie, se temu de propria-i impulsivitate şi se ridică să plece. La uşă se mai opri o dată.

Kühn spuse:

— Peste câteva zile ai să faci pregătirile de nuntă, nu? Cum trăieşti tu acum, se cheamă concubinaj!

— Da, da, bineînțeles, răspunse Alex. Peste câteva zile. Se adresă apoi lui Paul: Vii cu mine câțiva paşi?

Paul mormăi ceva despre cartofii pe care-i aştepta, totuşi coborî cu fratele lui.

— Cu Ria, începu Alex încă de pe scară, cu Ria totul e în cea mai perfectă ordine. Dar e vorba de altceva...

Asta se întâmpla la două zile după ce-l părăsise Ria. Şi exact la patru zile după ce camera de zi şi dormitorul lor fusese complet aranjate.

Se opriră jos, în fața casei, şi-şi continuară discuția. Paul simțea că frate-său aşteaptă de la el un ajutor. Alex nu mai era cel sigur de sine, cel superior. Începea mereu propoziții pe care nu le termina, era cu mintea aiurea. Se perindau pe lângă ei oameni, care-i văzuseră aici ani în şir. Îi salutau şi erau salutați. În trecere o femeie şopti bărbatului ei:

— S-a însurat cu una bogată.

Femeia nu făcea altceva decât să repete zvonul care circula pe strada lor şi pe care-l credeau toți, fiindcă oamenii de-aici îl priviseră întotdeauna ca pe un bărbat de viitor. La fereastra casei de peste drum sta o femeie care-şi amintea acum că o dată, când, tot de la fereastră, îi mai văzuse pe cei doi în fața casei, era mult mai tânără. „Pe vremea aceea, gândi ea, erau nişte copii.”

Cei doi vorbeau, iar Paul simțea că frate-său ocolea unele lucruri, că spune adevărul numai pe jumătate. Într-adevăr, Alex nu suflă o vorbă despre seara în care venise acasă şi n-o mai găsise pe Ria. Nu aminti nici încercările de a telefona la Jablonski, nici aşteptarea de ceasuri întregi în fața casei, fără s-o poată vedea. Vorbi numai despre bani: două mii de mărci, bani pe care i-a luat de la întreprindere. Din casă...

Paul zise:

— Asta se cheamă delapidare.

Şi mai era şi chestia cu chelfăneala pe care Alex i-o aplicase practicantului.

— A vrut să mă ia peste picior în legătură cu Olimpiada. S-a hlizit în spatele meu. Asta o fac mulți acum. Am devenit un tip caraghios, nu-i aşa?

Practicantul l-a reclamat, şi Alex, fiindcă l-a bătut, a fost mutat în altă secție. Nu se mai poate duce acum la înlocuitorul lui să-i spună: Ascultă, am luat de-aici câteva sute de mărci, fiindcă mă gândeam că am să vând inelul cu briliante, care... vreau să pun banii la loc.

— Ar fi o dobitocie, murmură Alex. Şi nici n-am banii!

— Ai avut neapărat nevoie de ei? întrebă Paul. Ria doar nu duce lipsă de parale.

— Aş fi pus banii ia loc, nimeni n-ar fi... Sigur că ea are bani destui! replică Alex. Ridică din umeri. Acum nu mai e nimic de făcut. Va ieşi totul la iveală.

— Şi ce-ai de gând?

— Am să trag consecințele!

— Ce fel de consecințe?

— Nu spune nimic celorlalți. Privirea lui lunecă pe lângă frate-său. Nu ştiu încă. Am să găsesc eu ceva.

— Alex, Ria te-a părăsit?

— Nu, nu! Între Ria şi mine totul e în cea mai perfectă ordine. Crede-mă!

David şi bătrânul Kühn îl întrebară ce-au vorbit, dar Paul tăcu două zile de-a rândul,

— Era doar nervos, răspunse Paul. Olimpiada şi chestii de-astea…

Se tot gândea la fratele lui. Era dezorientat. Înțelegea că speranțele lui Alex fuseseră înşelate. Şi acum s-ar putea, datorită banilor sustraşi, să fie compromis public. Al naibii de prost pentru el! Altădată îl socotise pe fratele său un fanfaron. Acum însă vedea în Alex un om care s-a aruncat în luptă cu toate forțele, dar care a fost descalificat de soartă dintr-o singură lovitură. În amândouă serile următoare îşi propuse să se ducă la el, dar amânase mereu, nefiind sigur, după cum îşi spunea, c-o să-l găsească acasă.

Într-adevăr, în aceste seri, Alex n-ar fi putut fi găsit în locuința lui. Lipsea de la serviciu şi peste zi încerca că-i telefoneze Riei. Servitoarea dădea mereu acelaşi răspuns:

— Îmi pare rău, dar nu-i nimeni acasă.

Seara, camerele tăcute îi deveniseră insuportabile. Se duse cu maşina până aproape de casa lui Jablonski şi aşteptă. Dar n-o văzu pe Ria, ci pe Jablonski, care trecu cu maşina lui grea. Era cu un oaspete: doctorul Knitts.

Alex simți că începe să tremure, se auzi înjurând în şoaptă:

— Târfa! Târfa!

Şuieră printre dinții strânşi tot felul de injurii, devenind conştient că în ultimele zile începuse să vorbească de unul singur. Parcă se despărțea de el însuşi, dându-şi seama că e ridicul. Mândria lui jignită încerca să se apere.

Colindă o vreme cu maşina pe străzile oraşului, sta la volanul automobilului sport englezesc, pe care îl arvunise numai, şi-şi chinuia mintea cu tot felul de gânduri… Fuge de ea însăşi! Evită o discuție, fiindcă se teme. de dragostea ei. Nu mai pot ajunge la Ria. Nici măcar o scrisoare! Jablonski, câinele! I-a moştenit caracterul.”

Încerca să-i găsească scuze, îşi amintea de frica lui nelămurită, îi revedea chipul, ca şi cum l-ar fi privit de dincolo de parbriz. Era o seară călduță. Peste străzi plutea o adiere blândă. Se gândea: „Asta nu-i o seară în care să suferi! E o seară pentru dragoste.”

În centrul oraşului coborî din maşină, alergă până la gară, se opri în mijlocul sălii imense, se simțea ca un străin într-o țară străină. I se părea că aude în jurul lui o limbă neînțeleasă. Privea miile de fețe pe care citea grabă sau plictiseală.

Îi găsi din nou scuze. Nu, Ria nu premeditase asta. De bună seamă a făcuto cu totul pe negândite! Şi ajungând la această concluzie era aproape de adevăr.

Ria se gândise de câteva ori la capa ei de nurci. În ziua aceea se dusese acasă, voind să-şi ia blana cea scumpă, nutrea şi speranța unei împăcări Mamă-sa izbucnise în lacrimi.

— Oh, fetițo, atâtea necazuri! Atâtea necazuri! Şi lui îi vine foarte greu. Oh, nici nu-ți închipui cât suferă, dar e dârz! Nu va ceda.

Se vărsaseră lacrimi din belşug, în timp ce maică-sa fi vorbea. Trecuseră prin casă. Ria îşi revăzuse camera, camera confortabilă, mare cât întregul lor apartament în care trebuia să se reîntoarcă.

— Te-a dezmoştenit. A făcut formele prin notariat. Ah, Doamne, şi doar noi n-o să mai trăim cât lumea. Încă zece, poate cincisprezece ani. Cine ştie, poate nici atâta! Şi maşina ta. E în garaj. Mai ții minte cum spunea: „Fetița să aibă maşina ei”. Cum o duci cu el? Să abați deodată asupra noastră atâtea necazuri… Nu eşti fericită! Ți se citeşte pe față!

Era aproape de adevăr, în timp ce sta în imensitatea goală şi încărcată de vuiet a gării. Îşi lega speranțele de ziua următoare, în fiecare zi spera în ziua ce avea să vie. „Mâine, gândi el, mâine…”

A doua zi de dimineață primi o scrisoare. Rupse plicul şi, stând lângă cutia de scrisori, citi cele două pagini aşternute înghesuit. Păli, uită să-nchidă cutia şi, ținând scrisoarea în mână, urcă încet treptele.

Ria îl ruga s-o ierte. N-a vrut asta. A fost luată prin surprindere. „Te iubesc, dar nu pot trăi astfel!” Şi din nou rugăminți de iertare. S-a înşelat, şi îşi dă seama că trebuie să rămână acolo unde se află acum. Apoi îi punea dinainte întreaga lui vină, nu uita nimic din cele de care se făcuse vinovat. Alex îşi văzu dovedită atât de clar vinovăția, încât fu în cele din urmă aproape convins. Mâna cu care ridicase receptorul tremura.

De ce a fost atât de nestăpânit? Amenințase lumea de pe stadion. Lovitura peste obrazul oficialului. De ce nu şi-a cerut cel puțin scuze? Şi de ce l-a tratat aşa pe tatăl ei? Ca şi cum ar fi vrut să-l lovească şi pe el! E absolut sigură că „papi ar fi putut fi determinat să-şi schimbe părerea...” Vorbea şi despre bani. A neglijat să vândă inelul, dar dacă are nevoie de bani, să-i scrie mamei ei o scrisoare. Cu siguranță că i se va trimite suma cerută. Şi tot ce-au cumpărat îi aparține desigur lui. Din ce a dat ea, nu vrea nimic înapoi.

Îi fulgeră prin minte gândul la banii pe care i-a sustras pentru acest apartament. Trecu vina pe seama Riei. E vina ei! Nu s-a gândit la asta, deşi i-a spus că i-a împrumutat. Şi acum îşi închipuie că el va scrie o scrisoare maică-sii, să-i ceară bani! „Jablonski, îşi spuse Alex, îndărătul acestora se află Jablonski!”

Stătuse o oră în fața scrisorii, apoi sărise deodată, alergase la primul telefon public, formase numărul. Servitoarea răspunse din nou cum i se poruncise.

— Ascultă, urlă el în receptor. Spune-i Riei că dacă nu vine la aparat, am să sun de acum şi până diseară fără întrerupere! Şi în timp ce rostea cuvintele astea îşi dădea seama că era o nebunie. Sau nu! Spune-i că vin la ei! Chiar acum! Se va întâmpla o nenorocire! Spune-i asta! Numaidecât! Aştept răspunsul aici!

O clipă de linişte. Apoi răsună vocea doamnei Mathilde Jablonski.

— Vai, domnule Kühn, n-are niciun sens...

— Am dreptul la o explicație! strigă el. E un lucru josnic să procedați așa!

— O, Doamne, dar Ria nu-i aici. Și soțul meu, nu, nu va ceda. Trebuie să fii rezonabil, domnule Kühn. Eu n-aveam nimic împotriva dumitale. Dar soțul meu. Nu, Ria nu-i aici. E în străinătate. A plecat ieri seară și va lipsi mult.

Îi trebuiră câteva secunde să se reculeagă:

— E-adevărat, doamnă Jablonski? Spuneți-mi adevărul... Ria a plecat? E-n străinătate?

— Da, e în străinătate, dar n-am voie să spun unde...

Alex ținea receptorul în mână, ca și cum ar fi vrut să mai rostească ceva. Dar nu mai găsi niciun cuvânt. Auzi din nou vocea ei:

— Alo, domnule Kühn, trebuie să fii rezonabil. Fii... Alo! Domnule Kühn... A închis.

În aceeași dimineață, se duse la Jablonski, fără să obțină altceva decât dezlănțuirea unui scandal. Jablonski începu să strige, iar Alex strigă și el. Jablonski îl făcu mat. Își lua revanșa. Deschise larg ușa biroului, se opri în prag și urlă:

— Afară! Afară!

Iar brațul lui drept îi arătă drumul, era un indicator care nu mai lăsa nicio îndoială.

Alex înțelese situația. Totul nu era decât o copie a ceea ce-i făcuse el lui Jablonski. Acum Jablonski era cel care, era un munte – un munte de piatră!

Alex sta în fața lui, strângând din dinți:

— Se va întâmpla o nenorocire!

— Afară! striga. Jablonski, și se uita în jur după întăririle care se iviseră în fața biroului: cam două duzini de bărbați, muncitori și funcționari.

Alex se îndreptă spre ei, trecu prin culoarul ce se deschise în fața lui.

De aici înainte nu mai întreprinse nimic. Nu mai făcu nimic, lăsă lucrurile să-și urmeze în voia lor cursul împotriva lui, ca un om care s-a culcat pe linia ferată și aude cu

nepăsare venind de departe trenul. Zăcea fără vlagă în pat; gândurile lui se mişcau trândave, ca într-o mlaştină a indiferenței.

Bătrânul Kühn şi Paul, care veniseră seara la el. Îl priviră cercetător, dar nu spuseră deocamdată nimic.

Către seară, Paul aruncase o vorbă:

— Ar trebui să ne ducem la Alex.

Revenise asupra afirmației că Alex ar fi nervos din cauza Olimpiadei. Ceva era în neregulă. Paul era încă descumpănit, dar îşi lega speranțele de tatăl lui. Kühn căzuse numaidecât de acord.

— Da, e ceva în neregulă, murmurase el.

Acum nu vorbeau prea multe, treceau cu Alex prin camere. Da, apartamentul e foarte frumos, spuseră ei.

— Şi Ria unde-i? întrebă Kühn.

— Nu-i momentan aici, răspunse Alex.

— Nu-i aici?

— Nu. Ria are o întâlnire. Cu o prietenă.

Apoi Kühn deschise şifonierul din dormitor. Era gol. Bătrânul se întoarse încet către fiul lui. Paul privi întrebător.

Alex sta în fața lor şi căta în podea. Vedeau că suferă şi că ruşinea îi îmbujorează obrajii.

Tăcură câteva clipe. Kühn spuse apoi, fără să apese cuvintele şi fără reproş:

— A plecat, nu-i aşa, Alex? A plecat?

— Da, rosti el încet, apoi repetă cuvântul mai tare. Kühn şi Paul îi vedeau obrazul crispându-i-se. Şi deodată începu să urle. Da, a plecat!

Apucă un scaun şi-l azvârli spre şifonier, încât oglinda zbură în țăndări, zăngănind. Ridică din nou scaunul, brațul său îşi luă vânt.

— Da, a plecat!

Scaunul se sfărâmă, se făcu bucăți, la spărturi lemnul deschidea răni albe.

— Eşti nebun! strigă Paul. Ai gărgăuni, măi băiete!

Îl apucă pe fratele lui în brațe. Alex voi să-l împingă de-o parte.

— Încetează cu nebuniile astea! spuse Kühn. Eu ştiu ce-nseamnă să pierzi o femeie. Dar purtarea ta e fără sens.

Alex se întoarse cu spatele la ei.

— Nu mai pot locui aici, între mobilele astea. Am… am să fărâm toate troacele!

— Vrei să fărâmi toate troacele astea, Alex. Numai că asta nu se poate.

— Ai să vii iar la noi! spuse Paul.

— Da, întări Kühn. Tot ce-i aici poți vinde. N-o să-ți mai facă de-acum înainte nicio plăcere să vezi lucrurile astea.

Rămaseră încă o jumătate de oră în odaia de zi. Discutară ca despre moartea cuiva. Kühn îl îndemnă pe Alex să spună capăt la toată povestea. Când bătrânul ieşi pentru o clipă din încăpere, Paul întrebă repede:

— Şi cu banii cum a rămas? Chestia asta trebuie rezolvată!

Alex făcu un semn a lehamite.

— Am să-i spun eu. O să trebuie să rezolve el chestia asta, stărui Paul.

— Din partea mea… Da, da, din partea mea… zise Alex. Dar nu acum. Acum, cel mai bine ar fi să vă duceți. Sunt obosit, vreau să dorm.

Kühn fu mobilizat. Trebui să îmbrace uniforma aspră, deveni ostaş: soldat în armata teritorială şi paznic de prizonieri. Purta pe umăr o puşcă, pe care uita adesea s-o încarce, alerga cu cizmele-i grele pe lângă convoiul de prizonieri, care tropăia pe străzi ca un miriapod, cu încălțări de lemn. Prin oraş mărşăluiau mulți prizonieri. Erau voluntari, gata să scoată morții de sub casele distruse. Heinrich Kühn comanda un astfel de convoi de ciocli captivi.

Alex, David şi Paul ştiau pe unde trece seara cu ruşii lui. Toți trei erau nişte băieți slabi, palizi, stăteau pe marginea străzii şi aşteptau până sosea convoiul obosit, condus de tatăl lor, obosit şi el. Băieții alergau pe lângă Kühn şi-i spuneau: Bună seara, tată! Prima dată, Kühn le strigase: Plecați, sunt în serviciu! Copiii păşiseră atunci tăcuți pe lângă el şi nu mai îndrăzniseră să-i vorbească, lui, care era în serviciu.

În zilele următoare, însă începu el însuşi să le vorbească. Întrebase: Coborâți în beci îndată ce urlă sirenele? Alex, David, vă înțelegeți bine? Trebuie să vă înțelegeți, nu-i aşa? Nu-i faceți mamei griji.

Copiii alergau pe lângă el, iar Kühn le vorbea şi era uimitor de blând. Chipurile cenuşii ale prizonierilor îi priveau, se înclinau spre copii, erau uimitor de blânde. Băieții se opreau câteşitrei, îi lăsau să treacă pe bărbații aceia prin fața lor şi le zâmbeau cu sfială.

La sfârşitul săptămânii, Heinrich Kühn venea din când în când în permisie. Era tăcut, se gândea la miile de morți pe care-i văzuse.

CAPITOLUL VII

Paul îi povesti bătrânului a doua zi dimineața. Kühn ascultă în tăcere. Era la masă, își lăsă jos bucata de pâine din care mușcase, ședea pe scaun cu spatele drept ca lumânarea. Rămase așa și după ce Paul terminase și căuta acum justificări pentru fratele lui.

— Ei da, spuse băiatul pe un ton nu tocmai convingător. Asta se poate întâmpla o dată oricui.

— Nu, rosti Kühn. Nu asta! Asta nu! Ah! Oftă el… De nimic nu sunt scutit!

Se înclină înainte pe scaun, ca și cum ar fi fost gata să se prăbușească. Paul îl privi cu milă, își dădu deodată seama că tatăl lui e un om bătrân.

Și în timp ce șade așa, Kühn și pornește în gând pe drumul pe care va trebui să-l facă. Se scoală, geme, rămâne în picioare lângă scaun, se pune apoi în mișcare. Se gândește la libretul de economii, se gândește că trebuie să-și schimbe hainele și să se bărbierească. Se privește în oglindă și se vede cu mustață. Și-atunci începe să ocărască încet, pentru sine.

— Eh! mârâie el. Mustață! O perlă la cravată! O vestă fantezi! Eh!

Își rade mustața abia crescută. Apoi se privește în oglindă și spune tare și satisfăcut:

— Așa!

Apoi iată-l pe Kühn pornind la drum. Merge repede, şi de data asta nu mai păşeşte cu ochii în pământ, ca şi cum ar căuta ceva. Merge cu capul sus, cată drept înainte, ca un om ce-şi îndreaptă privirile spre orizont. Şi cu această privire neclintită se îndreaptă spre bancă. Libretul său de economii. Îşi ridică banii, stă în fața ghişeului cu geam mai şi vede mâna care numără banii pe care i-a câştigat la toaletă. Apoi pleacă şi vâră din mers banii în buzunarul hainei.

Acum o porneşte din nou. Se îndreaptă exact într-acolo unde trebuie, fără să ia aminte la drum, cu sufletul împovărat de o uriaşă umilință.

„Asta nu! Nu asta! Ah, răposata a fost scutită de aşa ceva. Eu însă, nu! Spunea că băiatul vrea să ajungă sus de tot! Da. da! Eu însă n-am fost scutit! Sus de tot! Aşa spunea ea mereu."

Îşi murmură gândurile. e cufundat în gânduri. Şi ele Aleargă înaintea lui, au şi ajuns în biroul directorului. Trece pe străzi, face tot drumul pe jos. Ştie cu cine trebuie să vorbească. Dar încă nu ştie ce cuvinte va rosti. Va fi tare ca un zid. Şi apoi vede strada, vede clădirea aceea mare, forța rece a acestei instituții.

Urcă treptele, cunoaşte biroul, bate la uşă. Omul stă cu privirea ageră în spatele mesei sale de lucru. Kühn se îndreaptă spre el. Pune banii jos şi rosteşte:

— Banii aceştia vă aparțin.

Apoi începe să se roage pentru fiul lui, cu capul plecat mărturiseşte tot adevărul. După care aşteaptă, cu o figură smerită, şi ascultă plângerile la adresa acestui fiu al său, care a fost în ultimul timp pricina atâtor supărări. S-au văzut nevoiți să-l. mute într-o altă secție. Omul din spatele biroului se uită la bani, n-a luat încă o hotărâre. Kühn vorbeşte încet, stăruitor. Vorbeşte despre dezonoare.

Omul se lasă înduioşat, cedează încet rugăminților. Alex nu va mai lucra în această întreprindere. Kühn obține ca totul să se reducă numai la o concediere. S-a făcut ca de zid, şi zidul

rezistă. Nimeni nu va vorbi despre cele întâmplate. Distinge în cuvintele ce i se adresează o părere de rău.

— Un tânăr înzestrat cu multă energie... E regretabil... Un certificat? Nu, aşa ceva nu e posibil, din păcate. Trebuie să ținem seama de faptul că astfel de lucruri s-ar mai putea repeta. Înțelegeți? Dar îşi poate face rost de-o altă slujbă. Îmi amintesc precis cum a venit la noi. Avea şaisprezece ani. Ne era drag tuturor. Avea înfățişarea unui băiat bun. Păcat. Mare păcat!

Drumul spre casă, Heinrich Kühn îl parcurse fără grabă. Seara i se adresă lui Paul:

— Poți să-i spui c-am fost acolo şi am aranjat totul.

Nu rosti niciun cuvânt despre demersul lui când Alex veni în seara următoare şi-i zise:

— Îți sunt dator aceşti bani. Şi-ți mulțumesc.

Evitară să se privească în față, vorbiră cu ochii în lături.

Kühn întrebă:

— Ai vândut apartamentul? Şi mobilele?

Alex pierduse două zile, ca să rezolve problema vânzării.

— Şi cât ai pierdut la treaba asta?

— Ceva mai mult de jumătate, spuse Alex.

— Şi maşina?

— Cred că maşina am s-o păstrez.

— Şi lucrurile tale.

— Sunt toate aici.

— Aşa, bine!

Nu mai vorbi de banii pe care Alex i-i înapoiase acum. Dar se gândea la primejdii, la perfidia soartei. O clipă stătu în fața băieților şi-i privi. Trei bărbați tineri, dintre care unul a şi încărunțit. Îşi au tainele lor. Pe buze îi veni o întrebare. Ce-i cu voi? Ce gânduri vă frământă? Dar nu spuse nimic, se simți străin şi în afara vieții lor. Era poate condamnat să le vadă chipurile schimbându-se, maturizându-se, fără să ştie, de fapt, cum.

Zise:

— Trebuie să plec. A trecut de opt.

Alex voia să mai spună ceva. Făcu un pas în urma tatălui său pe coridorul slab luminat şi murmură:

— Tată…

Kühn auzi chemarea, auzi ceea ce băiatul nu rostise, îşi aduse aminte de nenumărate lucruri, care rămăseseră nespuse în aceşti mulți ani. Auzi acum toată mulțimea acestor lucruri nemărturisite.

— Da, spuse Kühn. Da, ştiu…

Îl supravegheau ca pe un bolnav.

— S-a terminat cu el, spuneau ei.

Şi erau de părere că de Alex e mai rău decât de unul care n-a fost nimic niciodată. E un declasat.

Acum venea adesea în cameră la Paul şi David, se aşeza pe un scaun, dar abia deschidea gura.

Paul îi spuse:

— Ai să-ți găseşti cu siguranță o altă slujbă bună,

Alex clătina din cap.

— Peste un an, ai să alergi din nou.

El clătină iar din cap.

Paul îi mai spuse:

— Elfie… Ştii doar cât ține la tine.

— Nu! zise el. O să vedeți că Ria se-ntoarce.

Paul făcu un gest de neîncredere. David nu-l cruță nici el:

— Povestea asta-i terminată.

Alex tăcu.

Aşteptară ca el să-şi vină în fire, să vorbească, să se mişte, să-şi fixeze din nou un țel. Stătea însă morocănos, iar o dată rosti un gând numai pe jumătate:

— De-aş avea un capital cu care să-ncep…

Murmură cuvintele ca pentru sine; se poticni de parcă s-ar fi izbit de-o piedică.

— Te gândeşti la o afacere? întrebă David.

— Da, cu automobile de ocazie. Doar sunt comerciant…

— Vrei să-ți iei revanşa? Dar n-ai să poți.

— Lasă asta în grija mea!

— O las. Aşa şi-aşa nu-ți poate da nimeni vreun sfat. Dar îți spun eu că n-ai nicio şansă.

— Ce vrei să afirmi cu asta?

— Te-au doborât la pământ. Iar tu ai vrea să dai o replică tare. Ştii prea bine că n-ai să mai alergi şi că ai pierdut definitiv femeia. Mândria te îndrumă acum spre comerț. Vrei să te ridici nevătămat din înfrângere! Dar nimeni nu se întoarce nevătămat dintr-o înfrângere, mai ales dacă e atât de gravă ca a ta… sau ca a mea.

— A ta?

— Da, răspunse David. Viața mea e o înfrângere, de care nu sunt vinovat.

— Înfrângerea ta! spuse Alex, apăsând batjocoritor cuvântul. Dar tu n-ai fost niciodată nimic!

— Într-adevăr, replică David zâmbind. Înfrângerea mea e, ca să zic aşa, înnăscută. Dar tu ți-ai câştigat-o singur! Şi anume, prin vina ta însuți!

— Ai fi putut să fii altfel! Şi-n meseria ta… Din totdeauna, spuse Alex.

David râse:

— Sigur! Eu aş fi… Am încercat să fiu altfel. Am vrut să fi fost, de pildă, fiu. Am vrut să fiu şi soț. Şi m-am bucurat fără niciun temei că voi fi tată. Da, mi se şi încălzise inima de duioşie. Ha, ha, ha! Nu sunt nici fiu, nici tată, nici soț. Am fost mereu solo. Iar în ce priveşte meseria… Ştiți prea bine c-aş fi meritat să fac mai multă şcoală! Cea pe care o am, abia mi-ajunge să fiu un biet salahor! A fi altfel… Am fost mereu în mişcare ca o moară de vânt! Vântul m-a tot învârtit, dar n-am măcinat nimic! Înțelegi tu? Şi într-o zi îți dai seama dintr-odată de asta. E momentul când înțelegi că ai să săvârşeşti o ispravă. Ajungi la o limită. Eu am atins punctul ăsta cu mult înaintea voastră. Acum l-ai atins şi tu, Alex. Acum eşti copt! Mai ai totuşi o şansă – eu sunt şansa ta!

— Copt pentru ce? întrebă Alex aspru şi-l privi țintă.

David îşi continuă vorba încet, atent. Era dinainte mulțumit că ceea ce le va spune îi va înspăimânta. Se simțea

acum din nou ca un om de care se tem alți oameni, redevenise pe de-a-ntregul cel pe care camarazii îl numiseră *La cicatrice*. Era în el aroganța celui ce se află în fața morții, alimentată de fraze patetice, cam ca acelea de pe actul de liberare: „Niciodată n-a păşit cu o înfățişare mai bărbătească garda vreunui rege, a unui împărat, a unui autocrat, a papii sau a sultanului, niciodată n-a apărut vreun regiment, cu fireturi de aur, în stofe de un albastru-deschis sau roşu-aprins...”. Trupa de elită... Se simțea acum ca un soldat din Legiunea străină care a supraviețuit morții şi-şi hrănea orgoliul cu acest sentiment.

— Copt pentru ce? repetă Alex.

David i-l arătă pe Paul:

— Fratele tău ştie un loc, unde se află o mulțime de bani.

Vorbi despre milion, îşi trase afară cufărul şi se jucă zâmbind cu pistolul încărcat.

— Numai pentru intimidare, înțelegeți. Nu vreau să facem nimănui niciun rău. Numai ca un „Sesam, deschide-te!” Puse apoi arma la loc şi spuse:

— Împărțim în trei...

— Eşti de-a dreptul smintit! îl repezi Alex.

David rânji:

— Ar fi capitalul tău inițial.

— Individul ăsta e nebun! Alex se adresase lui Paul. Ți-a şi vârât cumva gărgăuni în cap cu hanii ăştia?

— Mie? Cum aşa? se apără Paul. N-am nici în clin, nici în mânecă cu chestia asta.

— Nu te-ai lăudat că ai de gând să-i înapoiezi Riei, cât mai curând, cele patru mii de mărci? Nu vrei să păstrezi de la ea nicio para! David părea amuzat. De unde vrei să iei banii ăştia? Şi de unde banii pentru revanşă?... Am nevoie de un partener. De Paul nu poate fi vorba. Tu însă eşti destul de tare. Greul mă priveşte! Ia gândeşte-te... dacă ai şti că e fără nicio primejdie, o simplă plimbare... N-ai ezita nicio clipă. Şi-ți spun, dacă iau eu lucrurile în mână, totul o să fie pentru tine fără nicio primejdie. Am experiență. Chipul lui exprima din

nou aroganță. Voi trăiți înfricoşați de ceea ce e nepermis! Vă mişcați printre lucruri interzise! Dar cine a văzut ceea ce am văzut eu, nu se mai lasă intimidat!

— Crezi că dacă te-ai exersat cinci ani în ale crimei, ai putea aici…?

— Am fost înarmat şi instruit ca să ucid. Pentru motive politice, care erau totdeauna şi interese negustoreşti! Acum acționez din proprie însărcinare, şi nu-i nici pe departe atât de periculos, şi nici atât de murdar! Aş putea câştiga milioane cu furnituri de armament începu să iacă socoteli, să se supralicitezi. În Africa *La cicatrice* e un personaj cunoscut! strigă el. I-am putea vârî pur şi simplu în buzunar pe nişte oameni ca Belling şi Jablonski! Iar tu o să te ridici şi mai sus din înfrângerea ta!

Alex tăcea.

— De ce faci totdeauna comparația asta? se miră Paul nemulțumit. Cu inşi de teapa lui Belling şi Jablonski.

— Fiindcă ăştia-s indivizii care-ți dictează viața!

— E nebun, spuse Alex încet. Am auzit undeva odată că ăia din Legiunea străină aiurează.

— În ce mă priveşte ştiu ce pun în joc! strigă David. Voi însă nu ştiți. Şi de aia credeți că alții sunt tot atât de orbi ca şi voi! Eu am văzut câte ceva din lumea asta!

— Ai dus o viață bestială şi acum eşti nimicit din cauza ei.

— O, da! Am văzut lucruri foarte drăguțe.

Tăcu, îşi aducea aminte… „Am fost de câteva ori în situația de a mă gândi: «Acum s-a terminat cu viața ta». În Indochina, într-un lan de orez, şi în junglă. «Uite-i colo pe cei ce-ți vor seca izvoarele vieții. Acum te curăță! Oare aici trebuie să se întâmple şi ăştia-ți sunt cioclii?» Acolo moartea era totdeauna nedreaptă – în felul ăsta! Şi viața de-aici? Totdeauna nedreaptă – în felul ăsta!” Se gândea la chipurile cu ochi oblici şi la figurile aspre, cu pomeți proeminenți şi cu nas vulturesc, bărbați care îi şedeau împotrivă, care coborau din munte în deşert. Şi în primul an am avut doi prieteni. Peiper se momea unul, pe celălalt îl chema Lücke. Când i-au luat cu targa, au

lăsat în urmă o dâră de sânge care se întindea ca trasă cu sfoara de-a lungul şoselei. Întrebă deodată:

— Aţi văzut vreodată cum se scurge viaţa dintr-un om, ca dintr-un furtun găurit? „La postul de prim-ajutor răniţii urlau de spaimă şi de durere ca animalele. Am ajuns apoi la un spital de campanie.” Da, zise el, am văzut lucruri foarte drăguţe! Şi suma lor o am aici în cap! Se bătu cu degetul arătător pe frunte. Şi-şi spunea: „Am fost totdeauna în plină vâltoare”.

Avea sentimentul că toate astea începuseră foarte devreme, încă de pe când prinsese a gândi. Şi de fapt ce-au fost? Cum le-ar putea aduna laolaltă… şi ce nume le-ar putea da? Toate faptele bestiale şi ordinele ce se băteau cap în cap – un terci vâscos de administraţie, politică, dreptate şi nedreptate, ideologii, teroare, războaie glorificate şi păci rele – şi-n acest sirop lipicios se bălăciseră cu toţii, ca şi cum ar fi avut ochii împăienjeniţi. Iar bombele cădeau. La stânga, doi, trei, patru… la stânga! Pluton, stai! Stânga-mprejur! Pe loc repaus!” Şi steagurile, şi decoraţiile. Zdrenţele slinoase ale prostiei, tabla presată a prostiei şi idioatele banderole cu o cruce mincinoasă… Toate astea şi încă multe altele îi clocoteau în minte. Vorbea, medita cu mânie…

— Astea toate-s aiureli! strigă Alex.

„Da, gândi el, dacă vrei să le exprimi în cuvinte, toate-s aiureli. Dar dacă le înduri…” Spuse:

— Mi-e silă de toată maşinăria! E un angrenaj de roţi dinţate, îmbucate solid între ele. Mă refer la tot rahatul ăsta mare!

— Acum e gata să acuze lumea întreagă, numai ca să demonstreze că a fost înşelat!

Alex dădu din cap.

— Înşelat! Eu m-am ales cu ce mi se cuvine! Înşelat ai fost tu! Ai crezut că te poţi strecura printre cei o sută de mii de sus, dar ei te-au dat frumuşel pe uşă afară!

Alex se făcu roşu.

David râse şi, arătând cu degetul, zise:

— Te-am atins unde trebuie! Ha, ha, ha! Da, după părerea mea lumea-ntreagă se află sub tutela unor porci care au învățat multe şi care se pricep să-şi manevreze ştiința în direcția scopurilor lor! Ascultați la mine, când vine pe lume un vierme de ăsta, găseşte totul de-a gata; e instruit în mod automat ca să fie mereu deasupra, iar când viermele a ajuns matur, începe să croiască planuri şi să se întrebe: „Care sunt zalele mele?" Şi dacă-i înarmat cu ştiință, îşi dă seama cu ce e înzăuat, descoperă drumul spre putere! Şi armura asta poate fi într-un caz o nouă lamă de ras, o fabrică de perne de cauciuc, sau orice altceva, de care nimeni n-are nevoie, dar pe care el se pricepe să-l vâre oamenilor pe gât, datorită celor învățate. Armura poate fi însă şi o idee politică, o ambiție fundamentată istoriceşte şi aşa mai departe. Înțelegeți? Viermele învârte afaceri considerate ca foarte cinstite. Iar viermii se sprijină unul pe altul, se stimează reciproc. Ei n-ajung niciodată în vreo tranşee, nu mor din cauza bombelor, supraviețuiesc întotdeauna… armura lor rezistă la orice, sau, dacă nu, îşi găsesc numaidecât o altă armură. Ai priceput? Totul e chestie de armură, lumea întreagă e pusă-n mişcare de-aşa ceva, cum e pus în mişcare ceasul de arc!

— Vorbeşti din invidie! spuse Alex.

— Eu am ieşit prost din toate! Dar, la urma urmelor, despre ce-i vorba aici? Cei bogați vor să fie şi mai bogați, iar cei puternici, şi mai puternici! Ceea ce şi reuşesc. Noi însă, noi suntem numai nişte unelte pentru scopurile lor!

— Te roade invidia. N-ai pălăvrăgit mai adineauri de milioanele pe oare le-ai putea câştiga prin furnituri de arme?

— Fiindcă nu vreau să se scoată untul din mine!

— În definitiv, ce vrei? Nici tu singur nu ştii ce vrei!

— Vreau să mă salvez! strigă David.

— Niciodată n-o să luăm banii de-acolo, spuse Paul. Niciodată!

— Poate că am să-i iau singur. Dar poate că o să meargă şi el cu mine! David îl arătă pe Alex. E copt pentru aşa ceva!

— Asta-i nebun! exclamă Alex. Şi cum s-ar petrece treaba asta? Îşi închipuie că ar fi o simplă plimbare. E nebun!

Asupra oraşului căzuseră douăsprezece mii de bombe. Heinrich Kühn şi câţiva soldaţi de pază cu prizonierii lor se refugiaseră în subsolul spaţios al unui bloc, unde se aflau cazanele de calorifer. În timpul atacului, mulţi dintre ruşi se aruncaseră în genunchi şi se închinaseră. După trecerea primului val de bombardiere, Kühn voise să ştie ce s-a întâmplat cu familia lui. Pe când gonea în pas alergător pe străzile oraşului sfârtecat, învăluit în fum, îl sugruma teama. Dar casa lor se afla în picioare.

La înapoiere fu surprins de valul unui nou atac. Când ajunse la bloc, nu mai găsi decât o ruină fumegândă. Alergă în beciurile celorlalte case şi ceru ajutor. Câţiva bătrâni înspăimântaţi îl urmară fără convingere. Da, cei dinăuntru sunt îngropaţi sub dărâmături, spuseră ei. Şi ţevile de calorifer s-au spart cu siguranţă, dar ar fi prea periculos să întreprinzi ceva, fiindcă de sus cad grinzi aprinse şi bucăţi de zid. Kühn începu să strige dintr-odată: Dar nu-i putem lăsa să moară! Îi îmboldi pe bărbaţii înspăimântaţi, lua asupră-şi partea cea mai periculoasă a muncii, lipit de restul de perete al casei, începu să îndepărteze pietrele şi bârnele. Civilii îl ajutau, dar se ţineau departe de zid. Trudi trei ore. Cu faţa desfigurată de încordare bâlbâia: Nu-i putem lăsa să moară.

Când cei dintâi dintre oamenii prinşi sub dărâmături începură să se târască afară prin deschizătura făcută, uzi şi epuizaţi, Heinrich Kühn fu lovit de-o grindă care se prăbuşi şi-l culcă la pământ. Îl bandajară, îi văzură sângele curgând, nu ştiau dacă mai trăieşte. Şi în timp ce-i pansau rana, două sute de ruşi trecură prin faţa lui imul după altul, se plecară spre el şi mulţi îi sărutam mâna. Apoi îl duseră la cel mai apropiat spital, îl însoţiră cu toţii. Era ca o procesiune.

CAPITOLUL VIII

Uneori, Alexander Kühn se gândea: „Totul a început pe stadion”. Acolo, credea el, s-a abătut de pe drumul spre fericire. Totuşi, într-o seară, se duse la stadion. Mai întâi se furişă un răstimp de colo, colo, ca să vadă dacă în adevăr nu-i nimeni. Niciodată nu era nimeni la această oră, dar aşteptă până când auzi că bate ora zece, şi abia atunci îşi încălță ghetele pentru alergări. Nu-şi dădea seama, dar de fapt venise să se încălzească la amintirea victoriilor trecute. Alergă prin întuneric treizeci de tururi, auzi sub picioare scrâşnetul pistei, îşi reaminti ovațiile de altădată, se înverşună împotriva unor adversari imaginari – şi învinse.

Trăia sentimentul cel mare, incomparabil. Şi reflecta: „Tot eu am rămas! Tot neînvins!” Şi stadionul pustiu prinse viață. Putea să-i vadă, să-i audă. Stătea acolo jos, în întuneric, şi se simțea înviorat de amintirea aplauzelor. Tribunele se înălțau sus, ca un turn în noapte.

A doua zi începu să-şi caute o nouă slujbă. Ofertele de serviciu erau numeroase. Citi ziarele, scrise autobiografii şi cereri de angajare. Năzuia spre ceva mai bun, aştepta ceva deosebit.

Urmară refuzurile. Apoi o invitație să se prezinte. Se duse; se oferea un post de răspundere.

„Se caută pentru un post de conducere specialist în comerț, în cadrul unei întreprinderi importante. Obligația principala

constă în asigurarea vânzării în țară și în străinătate, dar acestui resort îi revin de asemenea strângerea de informații de pe piață și organizarea reclamei, pentru care are la dispoziție un grup de colaboratori experimentați și verificați. Succesele practice vor fi măsura de apreciere…”

Îl refuzară. Nu avea niciun atestat de serviciu.

— Am lucrat mai bine de zece ani într-un post de conducere la „Benzolan A.G.”.

— În cazul acesta de ce n-aveți niciun certificat?… Ne pare rău, regretăm…

Fu refuzat de firmele care ofereau slujbe mai însemnate. Își dădu seama că nu-i rămâne altceva decât să accepte un post inferior de funcționar comercial. Astfel de anunțuri se găseau din belșug.

Își oferi serviciile unei firme care căuta pe cineva pentru vânzarea directă, om de încredere și prezentator rutinat: „Câștig excepțional… ” Era vorba de o expoziție cu vânzare, intitulată „Căminul și familia”. Trebuiau prezentate mașini de spălat, plite de gătit cu gaz, cuptoare, modele noi de grătare, mașini de spălat vase și multe alte ustensile de bucătărie. Alex fu angajat pentru incinta târgului.

La standul de vânzare îl întâmpinară doi domni:

— Dumneata ești negustor? Bine. Fii atent, trebuie să turui astea pe de rost. Preiei mașinile de spălat vase. Ai să găsești în broșură tot ce trebuie. Lucrezi cu mașina. Până poimâine trebuie să știi totul și să fii înarmat cu răspunsuri la orice întrebare. Ai să poți? Atunci e bine, domnule… Cum ai zis? Kühn? Kühn ai zis? Ei vezi, mi-am spus imediat: Figura asta ai mai văzut-o undeva. Prin urmare dumneata ești alergătorul. Ei, nu face nimic, nu face nimic! Totuși te angajez, iar numele meu e Grübel. Ai să poți scoate aici bani buni, dacă ai să-ți dai osteneala…

Peste două zile se deschise expoziția. Își avea și el standul, iar publicul trecea prin fața lui, întreba, examina și-și vedea de drum. Domnul Grübel sta prin apropiere și-și supraveghea

prezentatorii. La stânga lui Alex erau expuse plitele de gătit cu gaze, la dreapta, maşinile de spălat rufe.

Iar Alex vorbea şi prezenta:

— Doamnelor şi domnilor, vedeți dumneavoastră, acest aparat nou e prevăzut cu două coşuri. În coşul de sus se pot introduce douăzeci de farfurii, zece ceşti, zece pahare şi douăzeci şi patru de tacâmuri complete. Observați, farfuriile acestea sunt murdare… Doamnelor, dumneavoastră ştiți prea bine cât de împovărător e spălatul vaselor. Gândiți-vă la mâinile dumneavoastră şi la timpul liber pe care vi-l câştigați. Omul ar trebui să se elibereze de robia gospodăriei. Aşa, acum observați cum se încălzeşte apa în acest cazan. Deci aici se încălzeşte apa. Şi acum… Acum toate vasele murdare, pe care le-ați văzut adineauri, vor ieşi după câteva minute din maşină curate şi strălucitoare. Nu aveți altceva de făcut decât să apăsați pe acest buton. Avantajul acestei maşini față de cele similare constă în randamentul ei ridicat şi în capacitatea ei mai mare, deşi prețul, doamnelor şi domnilor, a rămas aproape acelaşi.

Bărbați şi femei se opreau lângă stand. Îl priveau, îl ascultau. Puțini cumpărau, ceilalți treceau mai departe.

— Doamnelor şi domnilor! Resturi de spanac, terci din fulgi de ovăz, tăiței uscați – totul este înlăturat de maşină în cel mai scurt timp. Resturi de spanac, terci din fulgi de ovăz…

O doamnă întrebă dacă maşina spală şi urmele de ruj de buze. Ea are o maşină, care nu îndepărtează urmele de ruj de buze de pe marginea ceştilor.

Făcură proba. Asistau vreo douăzeci de persoane. Dar rujul de buze rămase pe ceaşcă.

Doamna zise:

— Vedeți, vedeți! A rămas pe ceaşcă!

Triumfa.

Alex se uită la ceaşcă, apoi spre domnul Grübel. Rosti încet:

— Da, într-adevăr, a rămas. Nu ştiu… poate c-ar trebui să mai încercăm o dată.

Câțiva dintre privitori râseră. Se grăbi să spună:

— Dar, doamnelor şi domnilor, este foarte simplul Luați un şervet şi treceți uşor peste marginea ceştii.

Atunci în spatele lui începu să vorbească domnul Grübel:

— Doamnelor şi domnilor, nu maşina e de vină. A fost o mică neîndemânare a prezentatorului. Voi repeta experiența!

Vârând ceaşca murdară în coş, domnul Grübel îl privi în treacăt pe Alex. Şi acesta văzu bine cum, în timp ce manevra ceaşca, patronul trecu fulgerător pata de ruj printre degetul mare şi cel arătător, întinzând-o şi mărind astfel suprafața pe care trebuia s-o atace apa. Când reapăru din maşină, ceaşca era perfect curată.

Mai târziu, Grübel, îi spuse:

— N-ai îndemânare pentru aşa ceva. Până când am să găsesc altul, poți să rămâi.

Alex sta în marea hală, îi auzea pe ceilalți vânzători vorbind în apropierea lui. Se făcuse alb la față.

— Doamnelor şi domnilor, resturi de spanac, tăiței uscați…

Un tânăr îl recunoscu:

— Nu sunteți dumneavoastră fondistul Alexander Kühn?

— În coşul de sus se pot introduce douăzeci de farfurii, zece ceşti şi…

Vocea îi scăzu deodată. Apoi se opri în mijlocul frazei, cu ochii ațintiți în gol, pe deasupra privitorilor… Stătu aşa câteva secunde, apoi plecă din hală fără niciun cuvânt.

Paul îl aştepta pe David. Îl întâmpină în uşă.

— David, zise el, David, unul dintre pistoalele tale a dispărut! Da, uite cum a fost! Şedeam în bucătărie şi deodată îl aud cum începe să se frământe prin camera lui. Striga: „Porcii ăştia!” Şi după aia: „Curvo! Curvă ordinară!” Mi-am spus că şi-a ieşit din minți. Apoi l-am auzit intrând în camera noastră. M-am întrebat: „Ce caută în camera noastră?” Dar încă nu bănuiam nimic. M-am dus el şi-l întrebam. Şi mai înainte de a ieşi pe uşă, a zis aşa: Nici nu m-a auzit. Apoi a

ieşit pe coridor. Mă ţineam după el şi-l întrebam. Şi mai înainte de a ieşi pe uşă, a zis aşa: „Pe stadion a început totul!”

— Când a plecat?

— Acum o jumătate de oră. M-am dus în camera noastră şi am văzut cuvertura de pe canapea în oarecare dezordine. Şi-atunci am înţeles deodată. „Măi, băiete, m-am gândit, ăsta a umblat la geamantan!” Şi am căutat.

— Dar înainte de asta ce-o fi păţit?

— Nu ştiu. Când am venit, l-am găsit acasă… Ce facem acum? Eu mă duc la Elfie, trebuie să vie aici… Şi de la un timp parcă începuse să reintre încet, încet, în normal.

— Trebuie să-l căutăm! spuse David. A plecat cu maşina, o putem recunoaşte uşor. Hai mai întâi până la casa lui Jablonski.

— O s-o împuşte! strigă Paul.

— Nu. Mai degrabă se-mpuşcă el…

— Crezi? Nu, asta n-o s-o facă!

— Sunt oameni care într-o încăierare disperată îşi spun: „Nu pot învinge şi decât să mă doboare ăilalţi, o fac mai bine eu”. Am văzut aşa ceva odată în Indochina, unul…

— Lasă acum poveştile! Trebuie să-l căutăm.

Paul îl zorea.

Goniră până la casa lui Jablonski, parcurseră cu scuterul strada întunecată, de-a lungul şirului de maşini parcate, peste care zbura lumina farului dând la iveală culori vagi. Maşina lui Alex nu era acolo, nici în apropierea casei. Nu se afla nici în faţa localului unde mânca uneori seara, de când nu mai alerga. Paul intră înăuntru şi întrebă.

— N-a fost aici. Hai la Elfie! Îi dau cheia casei. Să aştepte în camera lui. Poate se-ntoarce.

David şedea pe şaua din spate. Se aplecă înainte:

— De ce crezi că Elfie o să-i bage minţile în cap?

— Măi, frate, de-ai cunoaşte-o! Îţi spun eu, halal femeie! strigă Paul peste umăr.

— Oi fi şi tu îndrăgostit de ea, hai?

— Eu? Eşti trăsnit!

— Nu cred! strigă David.

— Ce?

— Că o să se-mpuşte! Joacă teatru! Aşa, pentru el însuşi! Un fanfaron!

— Amândoi sunteți nişte fanfaroni!

David tăcu surprins. Când va fi făcut el pe lăudărosul? Alex, dimpotrivă, a fost întotdeauna un fanfaron. Dar aşa de uşor nu se împuşcă nimeni. Nu. Nu, nu-i chiar aşa de uşor. El ştie cât de mult ține omul la viață.

Paul se opri în fața unei case.

— Aici stă? întrebă David. Nu te apuca să pălăvrăgeşti, nu-i povesti nimic despre pistol!

În timp ce şedea şi aştepta jos şi se uita la casa aceea străină, îi trecu prin minte: „Pe stadion a început… Pe stadion a… Pe stadion…”

Când Paul reapăru din casă, îi spuse într-un suflet:

— Dă-i drumul, mergem la stadion! Ah, fii sigur! E la stadion! Îmi cunosc omul! înțelegi, pe locul victoriilor lui! Ha, ha, ha!

Maşina lui Alex staționa la intrarea stadionului. O văzură în întuneric ca pe un lucru părăsit şi uitat. Împinseră scuterul prin poarta îngustă.

— Aici trebuie să fie! îşi spuseră.

Înăuntru strigară de două, trei ori. Nu le veni niciun răspuns. Întunericul se întindea tăcut peste arenă; o tăcere imensă prin care îşi făceau drum.

— David, se sperie Paul, David, ar fi trebuit totuşi să ne răspundă! Ar fi trebuit…

— Da, da, murmură David neliniştit. Hai, aprinde farul! Să luminăm de jur împrejur.

Apărură cele două porți de fotbal, se scufundară iar în întuneric. Apoi pista, intrarea la cabine. Rândul inferior de bănci din tribune. Umbrele scoase la iveală de lumină îşi trăiau viața de-o secundă, păreau ghemuite, viclene.

Alex stătea sus de tot în tribună, nemişcat. Un contur omenesc, minuscul. Alergară amândoi într-acolo, erau

aproape fără suflare când ajunseră sus. Paul avu o clipă de ezitare, îl lăsă pe David să treacă înainte. Acesta rămase şi el un moment locului, mai înainte de a se apropia de fratele său vitreg.

Alex se întoarse brusc spre ei şi se răsti:

— Ce vreţi?

— Nu te ţine de prostii!

Vocea lui Paul tremura.

— Da, dă-ncoa jucăria aia! spuse David. Hai! Nu pentru asta am adus-o cu mine acasă!

Alex nu făcu nicio mişcare. Nici când David îi luă revolverul din buzunarul de la piept. Stăteau în faţa lui, cu privirile aţintite în jos, spre el.

David începu să râdă încet:

— În orice caz, fratele nostru cel mare e încă în viaţă…

— Alex îşi ridică ochii spre ei:

— Da, e încă în viaţă.

— Aici voiai s-o faci? întrebă Paul.

— M-aţi căutat?

— Nici n-a vrut s-o facă! exclamă David.

— Nu, n-am vrut s-o fac. Mai sunt şi alte soluţii… Alex vorbea cu ezitări. Asta ai spus-o chiar tu, nu? Şi alte soluţii…

Paul stătea tăcut lângă Alex. Era încă buimăcit. David îşi revenise. Ceea ce simţea acum pentru fratele lui vitreg era un fel de compătimire. În clipa aceasta avea revelaţia că ei doi seamănă unul cu altul, de parcă ar fi fraţi adevăraţi, că au însuşiri comune, care i-au făcut să se respingă reciproc, ca polii de acelaşi semn ai unui magnet. Paul continua să tacă. Creştea în el o revoltă surdă împotriva împrejurării de faţă şi împotriva altora, aflate mult în urmă. Se simţea neputincios. Avea sentimentul că ei nu sunt la fel cu alţi tineri, ca şi când i-ar fi urmărit de la început o piază rea, lumi confirmat acum aici.

— Vino! spuse David. Hai să plecăm!

— Elfie e la noi acasă, zise Paul. Te-aşteaptă. Dar nu ştie despre ce-i vorba.

— Elfie? întrebă Alex, dar nu mai adăugă nimic.

Nu scoase o vorbă nici în timp ce sta lângă David, care conducea maşina spre casă. Era copleşit de ruşine. Ar fi intrat în gaură de şarpe. Înaintea lui se deschiseseră parcă încăperile îngheţate ale viitorului. În săptămânile din urmă îşi pierduse orice reazim, i se spulberase liniştea şi siguranţa de sine. Îi era frică.

— În principiu, spuse David, am fi aşadar de acord.

Alex tăcu.

Paul îi ajunse din urmă când tocmai coborau din maşină. Fu de părere că ar fi bine ca Alex să aibă acum o explicaţie cu Elfie.

— Ce rost are toată prostia asta? N-am chemat-o eu!

Urcă treptele cu o figură întunecată. Îl văzură apoi trecând pe coridor spre camera lui şi deschizând uşa. Înăuntru lumina era aprinsă şi o femeie suplă, cu părul negru, se ridică de pe un scaun. Îl aştepta în mijlocul odăii.

Imaginea ei stărui în faţa ochilor lui David şi după ce uşa se închise din nou. Era mişcat de farmecul ei şi de caracterul acestei femei care fusese în stare să-şi aştepte iubitul atâta vreme. Câteva clipe rămase nehotărât pe coridor lângă Paul, cu privirile aţintite spre uşa închisă. Îl auziră pe Alex vorbind, dar nu putură înţelege cuvintele.

Alex îi spuse:

— Nu te-am chemat eu. Ai venit să râzi de mine? Da, toţi mă iau acum în râs!

— Paul mi-a povestit că ai necazuri.

— Şi tu te-ai grăbit să vii?…

— Iată-mă aici, zise ea.

— Da, rosti el gânditor. Acum sunt un tip caraghios. Apoi după o mică pauză. Nu… nu m-am purtat frumos cu tine. N-ar fi trebuit să vii aici.

— N-aveam de ales.

Alex îşi plecă privirea în podea, murmură:

— N-aveai de ales?

— Arăți atât de schimbat…

— Toți oamenii se schimbă.

— Ai pierdut mult, Alex…

— Da, spuse el şi râse amar. Asta mi-e pedeapsa Elfie dădu din cap.

— Da, ştiu. Uneori suntem greu pedepsiți.

— Pentru ce? strigă el. Pentru ce?

— Poate pentru ceea ce suntem… spuse ea.

CARTEA A TREIA

David auzi un om strigând pe stradă: S-a terminat războiul! S-a isprăvit cu războiul! Se duse la fereastră şi se uită afară. Pe strada pustie nu se afla decât entuziastul singuratic, un om bătrân, care-şi agita cârja ca pe un baston de tambur-major.

În oraş intraseră tancurile. Era ora patru după-amiază. Femeile stăteau prin gangurile caselor. S-a terminat războiul! Nu, nu mai e război! În oraşul acesta nu mai el şi Lydia se reîntoarse în casa, se aşeză pe un scaun şi murmură ca pentru sine: Războiul s-a terminat. David şi Alex şedeau lângă ea.

Ceva mai târziu smulse de pe perete portretul bărbatului pe care-l votaseră cu mulţi ani în urmă, într-o duminică, ea şi Peter Lustig. Aruncaţi-l la lada cu gunoi, dar să nu vă vadă nimeni, le spuse copiilor. Lăzile de gunoi erau pline ochi. Dar ei zăriră totuşi acolo încă două tablouri.

Ieşiră apoi puţin în oraş şi-i văzură pe bărbaţii străini în uniforme măslinii. Şedeau cocoţaţi cu un aer indiferent pe tancurile lor, sau în autocamioane – nişte învingători plictisiţi. Lui David şi lui Alex li se părea un act de curaj să treacă atât de aproape de ei. Văzură şi câţiva militari germani, înghesuiţi într-un autocamion. O femeie de la parterul unei case strigă de la fereastră: Îi vedeţi? Ăştia sunt ştabii! O să-i spânzure pe toţi!

Seara, Lydia le spuse băieţilor că acum îl vor putea vizita pe tatăl lor la spitalul îndepărtat. Iar Paul se va întoarce de la cămin. Mâncau cartofi fierţi şi se gândeau că s-a isprăvit războiul. Trebuiau să se deprindă mai întâi cu gândul. Băieţii aveau sentimentul că în ţara aceasta fusese din totdeauna război.

CAPITOLUL I

Casierul-şef Jakob Neumann fu împuşcat în ziua de 30 august la amiază, fix la ora douăsprezece.

Se putea spune despre el că mai bine de cincisprezece ani slujise cu devotament banca în incinta căreia murise. Fusese din totdeauna funcționar de bancă. Numai războiul îi întrerupsese această activitate. Fusese câțiva ani soldat, supraviețuise, fără să obțină vreo distincție, totuşi cu unele avansări. Se găsise întrebuințare şi pentru priceperea lui Jakob Neumann. Etapele prin care trecuse în timpul războiului fuseseră: un depozit de aprovizionare al armatei, un serviciu de echipament militar şi alte asemenea secțiuni militare stabile. Nu fusese rănit, dăduse cu ochii de inamic abia când, fără să lupte, fusese făcut prizonier şi dus într-un lagăr, de unde îl eliberaseră după câteva luni, deplin sănătos.

Sănătatea perfectă era una dintre însuşirile lui cele mai vădite care, alături de altele, cum ar fi sârguința, perseverența şi corectitudinea i-ar fi garantat o carieră sigură. Dar până acum nu urcase în această carieră decât primele trepte. Jakob Neumann se consolase însă cu gândul că va trăi cu siguranță mai mult decât alți câțiva dintre colegii lui şi astfel va avansa de la sine. „încă cincisprezece ani de serviciu”, se gândea. Şi intervalul acesta echivala pentru el cu urcarea a încă două sau trei trepte în carieră. Numai sănătos să fie şi, slavă Domnului, sănătos era. Se îngrijea de sănătate ca de

fiecare lucru ce-i aparţinea şi pe care şi-l câştigase. Nu bea alcool, nu fuma ţigări de foi, nici ţigarete, mânca multe zarzavaturi şi fructe, refuza întotdeauna carnea grasă, bea lapte şi suc de fructe, evita cafeaua prea tare şi ţinea ca în fiecare seară să fie în pat punct la ora zece. Dimineaţa, când îl trezea nevastă-sa, se scula şi făcea exact zece minute exerciţii libere, cu fereastra deschisă. „Asta mă menţine sănătos", obişnuia să-i spună soţiei.

Curios era faptul că, deşi perfect sănătos, cu şase săptămâni înainte de moarte, îşi mărise prima de asigurare pe viaţă. Se angajase să plătească o cotă aproape dublă. Mai târziu nevastă-sa şi fiică-sa îşi spuneau că asta se datora presimţirilor. În realitate, pe Jakob Neumann nu-l chinuiseră presimţirile, ci fusese martorul morţii unui prieten. Numai în trecere, dar cu o spaimă ce l-a urmărit multă vreme, văzuse pe stradă moartea unui om. Nu se oprise ca alţii gură-cască, îşi căutase gânditor de drum şi deodată îşi dăduse seama că fiecare ar trebui să pună la socoteală neprevăzutul – chiar şi el. Această convingere devenise şi mai puternică a doua zi, când citi în ziar că pietonul Cutare a fost ieri ucis într-un accident. De atunci socotise pietonii drept o categorie specială – şi el făcea parte din această categorie.

Aceste gânduri îl determinaseră să majoreze prima. A fost singurul avantaj pe care l-a smuls morţii: un mic artificiu de calcul în folosul succesorilor şi spre paguba societăţii de asigurare.

Nu, soţia şi fiica lui se înşelau crezând că avusese presimţiri. În toate săptămânile precedente fusese într-o dispoziţie sufletească egală, foarte temperată. Nici chiar în ultima zi nu-l stăpâniră emoţii sau gânduri neobişnuite.

Se sculă dimineaţa, execută exerciţiile de gimnastică, se spălă şi se bărbieri. În timp ce se rădea, îşi făcu o zgârietură lângă mărul lui Adam. Zări o mică picătură de sânge. Nu-şi bătu capul cu asta.

La micul dejun se răsti puţin din cauza chiflelor care nu i se păreau prea proaspete. Dar această uşoară indispoziţie îi

trecu repede, trebuind să admită că soția sa nu avea nicio vină. Era vina brutarului, după cum îi explicară nevasta şi fata. Amândouă îi spuneau: „tăticule”, şi lui îi plăcea să audă cuvântul, dimineața, la micul dejun.

Mai târziu îşi puse în cap pălăria gri-deschis de vară şi îşi luă rămas bun de la soție cu obişnuitul sărut de dimineață dat în fugă, coborî treptele cu fiică-sa, în vârstă de şaptesprezece ani. În gând admira prospețimea fetei, îşi spunea, de asemenea, că ea învață la o şcoală superioară – cum îi plăcea să numească liceul – că are desigur bune perspective de viitor.

Se despărțiră la primul colț de stradă, îşi mai făcură o dată un semn de salut, înainte de a-şi continua drumul în direcții diferite. Mergând, Jakob Neumann zâmbi o clipă, aşa, pentru sine. „Să fii silitoare, fetițo”, o îndemnase el.

La bancă, se aşeză la ghişeu, servi clienții cu o figură calmă şi cu amabilitatea lui de netulburat. Îşi văzu de treabă ca în fiecare zi din cei cincisprezece ani. Primi şi transmise dispoziții; fu întrebat, chemat, i se ceru sfatul; purtă discuții telefonice, indică sume şi ceru să se calculeze sume.

Era o zi foarte călduroasă. Către amiază, canicula răzbătu şi în încăperile băncii. Jakob Neumann îşi şterse fruntea cu batista şi continuă să lucreze concentrat. Eliberă două transporturi de bani pentru firme mai mari. Fuseseră pregătite şapte expedieri de bani. Jakob Neumann lucra la ultima, care urma să fie ridicată de firmă curând după ora douăsprezece. În coşul de expediție se grămădeau pachete după pachete de bancnote.

Jakob Neumann mânuia bani, sume enorme curgeau printre degetele sale. Banii erau materia lui primă. Nu văzuse niciodată altceva în aceşti bani. Banii erau mortarul cu care lucrau marile întreprinderi; bancnotele reprezentau, pentru el, certificatele impersonale ale unor valori metamorfozabile, care deveneau forță vie numai în serviciul unor idei şi personalități.

Cu puțin înainte de ora douăsprezece, ultimii clienți părăsiră banca. Funcționarii își închiseră ghișeele. Ușile automate dinspre exterior fură blocate. Rămase neîncuiată numai strâmta ușă de fier din latura clădirii, îndărătul bolții de intrare. Acolo avea să tragă peste câteva minute mașina, pentru a ridica banii de salarii. Va intra din stradă, pe sub boltă și se va opri lângă ușă. Așa s-a întâmplat totdeauna, și așa va fi și azi.

Jakob Neumann sta și aștepta. Era singur. Ceilalți funcționari ieșiseră prin ușa laterală. Se aflau acum în sala de mese situată la primul etaj ai clădirii alăturate și-și mâncau supa de prânz. Ușa de fier rămăsese deci, ca întotdeauna, nezăvorâtă. Era o intrare necunoscută publicului și, afară de asta, în casierie se afla un om, la dispoziția căruia existau numeroase instalații de securitate. Ar fi putut hotărî să lase pe altul în locul lui, dar era o zi importantă. Rămase să rezolve singur expedierea banilor.

În ultimul minut al vieții, Jakob Neumann șezu pe scaun și-și șterse sudoarea de pe frunte. Fu un minut gol de gânduri. Știa că afară soarele încingea caldarâmul. Își mai șterse o dată sudoarea.

Când auzi mașina, se aplecă și trase de sub tejghea coșul greu. Își îndreptă din nou spinarea, privi spre ușă și, schițând această mișcare, înlemni.

Văzu doi bărbați. Unul dintre ei era ucigașul său.

Jakob Neumann fu găsit la ora douăsprezece și zece minute. După numai patru minute sosi în fața ușii laterale și cea dintâi mașină a poliției. Trei agenți în civil coborâră și intrară în sala ghișeelor.

Înăuntru funcționarii băncii stăteau grămădiți și formau un cerc în jurul grozăviei. Se făcu loc de trecere pentru oamenii poliției, apoi cercul se închise îndată în urma lor și-i prinse în centrul tăcerii, acolo unde casierul zăcea nemișcat pe podea.

Una după alta sosiră și alte mașini ale poliției, veni și comisia penală.

Afară se îngrămădesc o mulțime de gură-cască, dogoarea îi prăjeşte, asudă şi trăncănesc. Un atac banditesc! Cine? Unde? Când? Nu vor să plece, vor să afle totul. Apoi se răspândeşte de cine ştie unde în mijlocul acestei mulțimi vestea: un milion! Şi un murmur de glasuri repetă suma. Vorbesc aproape cu evlavie. Ah! un milion! Suma e rostită cu venerație. Şi câți morți? Doi? Nu, numai unul. „Acolo înăuntru zace un mort!” spun ei.

Trei comisari interoghează persoanele care ar putea depune vreo mărturie. De la prefectura de poliție se transmite prin postul de radio dispoziția să se formeze o comisie de anchetă. Comisarul Klose preia conducerea. Este un bărbat corpolent, aproape de cincizeci de ani. Nu e nici renumit şi nici nu arată a polițist în civil. Are ceva din înfățişarea unui om de afaceri dintr-o categorie inferioară, ceva de mic negustor. La subsuorile sacoului său gri-deschis se formează pete întunecate de sudoare. Superiorii îl apreciază. E demn de încredere şi foarte stăruitor.

Iată o femeie care a văzut maşina. Şedea la fereastră şi se uitase o clipă afară tocmai când trecuse automobilul. A zărit vehiculul din spate.

— Aşa, era de culoare închisă maşina. Ori neagră, ori albastră, ori verde. Ei da, n-am putut vedea bine, fiindcă şi intrase în umbră, sub bolta porții. În orice caz, de culoare închisă! Marca? Ştiți, la asta nu mă pricep. Era mare. Da, da! Câți oameni? Mi se pare că doi sau trei. Cred mai degrabă că erau doi, şi nu trei. Stați, trebuie să mă gândesc mai bine. Bărbați înalți, foarte înalți! Nu, mult mai înalți decât dumneata! Cam cu atâta mai înalți decât dumneata! Da, cel puțin cu atâta! Ei, cam de treizeci, patruzeci de ani. Purtau pălării şi ochelari de soare. Sau cam aşa. Fireşte te poți înşela. Şi tocmai atunci nu-mi pusesem ochelarii.

— Următorul! spuse comisarul Klose.

Trase aer în piept suspinând şi-şi şterse chelia cu batista.

Se prezentă un frizer şi nevastă-sa, care aveau salonul peste drum.

— Tocmai închideam uşa – era amiază – iar maşina şi ieşea pe poartă. Aproape că nici nu m-am uitat la ea. O maşină de culoare închisă, asta aşa-i. Nevastă-mea a văzut-o intrând! Da, şi i-a văzut şi pe bărbaţi! Cred că erau doi sau trei…

— Ai văzut tot? o întrebă comisarul Klose pe nevasta frizerului.

— Sigur. Am văzut tot! Stăteam de câteva minute cu o clientă în faţa prăvăliei. Maşina a venit, a intrat pe poartă şi din ea au coborât doi bărbaţi. Din faţa salonului nostru se vede până-n fund, pe sub bolta porţii… Da, au intrat înăuntru, pe-aici, pe uşa asta. Cum arătau? De nişte oameni ca ăştia, zău că mi-ar fi teamă! Ca nişte criminali. Da, da! Când mă gândesc acuma bine, ca… Ei, mă rog! De asta-ţi dai seama dintr-o privire!

— Cum arătau? Descrie-ni-i.

— V-am spus doar, ca nişte criminali sadea! Ei da, unul privea uite-aşa. Aşa privea. Vedeţi dumneavoastră? Iar ălălalt avea o figură osoasă. Da, da, asta vreau să spun, o figură aspră! Ce mai, criminali sadea.

După un sfert de oră, comisarul Klose transmise prima comunicare: „Doi sau trei bărbaţi, în vârstă de treizeci până la patruzeci de ani, au împuşcat la ora douăsprezece, la amiază, pe casierul băncii. Au pătruns cu o maşină de culoare închisă – neagră, albastră sau verde-închis – prin poarta laterală a băncii şi au intrat în bancă pe uşa laterală. După crimă au încărcat prada – un coş de expediţie plin cu bani – în maşină şi au plecat, după ce au întors vehiculul în curte. Semne particulare ale făptaşilor: izbitor de înalţi, supli, unul dintre ei trebuie să aibă o faţă aspră, sau foarte osoasă. Alte amănunte n-au putut fi obţinute la faţa locului. Paguba însumează peste un milion. Făptaşii n-au lăsat nicio urmă. Cercetările continuă.” În sala ghişeelor, funcţionarii vorbeau acum de-a valma, priveau cum se fac fotografii, se lansau în tot felul de ipoteze, în lămuriri că s-ar fi petrecut aşa şi aşa. Se mai aşternu o dată liniştea când fu scoasă afară targa. Îşi aţintiră cu toţii ochii în urma ei, vedeau pânza albă ce-l acoperea pe

cel ucis, cunoscut de ei toți. Se uitau după targă muți de spaimă.

Peste zece minute se dădu primul comunicat la radio. Concertul de prânz fu întrerupt şi o voce anunță întregului oraş că un casier al băncii a fost ucis pentru un milion.

Era exact momentul în care un om urca încet treptele pe care le coborâse de dimineață Jakob Neumann. Jos se afla maşina comisarului Klose. Spusese funcționarilor băncii:

— Voi veni peste o jumătate de oră, când soția lui se va fi recules poate puțin.

Bărbatul urca scările foarte încet. Suferea sub apăsarea misiunii sale.

Kühn se schimbase. Era ca şi cum şi-ar fi lepădat pielea şi ieşise la iveală un om mai în vârstă, mai obosit. Lui David i se părea că, de când îl văzuse ultima dată, tatăl său vitreg s-a făcut mai scund. Kühn se mişca încet. Se văita mereu de dureri de cap, iar noaptea sta ceasuri întregi treaz. Da, da, răspundea el fără convingere la reproşurile nevesti-sii, ar trebui să se caute. Uneori părea că visează ziua în amiaza mare. Atunci ochii i se împăienjeneau, încremenea ceasuri întregi fără să se mişte. De fiecare dată trebuiau să-l strige tare, până când revenea încet la realitate.

Această realitate îl umplea de griji. Flămânzeau, Paul era din nou acasă, dar îşi spuneau că poate ar fi fost mai bine dacă ar fi rămas la ţară, fiindcă nu venise aici decât pentru a răbda de foame împreună cu ei. Şi băiatul vorbea necontenit despre prânzuri copioase, cu sosuri groase, despre carne şi fripturi bine rumenite. Când se aduceau la masa cartofii doar puţin perpeliţi şi cafeaua de malţ, începea să povestească despre cartofii prăjiţi cu slănină, cu care se îndopase la ţărani.

În definitiv, de ce trebuie să răbdăm de foame? întrebă odată David. Fiindcă am pierdut războiul, iar banii noştri nu mai au acum nicio valoare, spuse Kühn. Aşa fac întotdeauna învingătorii cu cei învinşi. Asta nu o înţelegea David. Doar banii ăştia au avut cândva valoare. Nici Kühn nu părea să înţeleagă. Zicea: Există pe lume oameni care pot hotărî; banii voştri nu mai au nicio valoare! Şi atunci într-adevăr nu mai au nicio valoare.

Lydia aproape că nu mânca nimic. Îi dădea pe furiş lui David. Dar fiindcă voia să fie dreaptă, le dădea şi lui Paul şi lui Alex. Obişnuia să spună: Eu m-am şi săturat.

CAPITOLUL II

Se întoarseră acasă la ora unu după amiază. Zbieraseră unul la altul, se certaseră aprig un ceas întreg. Apoi fiecare se dusese în camera lui. Alex se încuiase în odaie, rămase câteva ore trântit pe pat, holbându-se la tavan. Spre seară ieşi pentru prima data din nou din casă. Mergea încet, privea în jur. În clipa aceasta ştia că păşise într-o nouă etapă a vieții lui. Viața dinainte se stinsese. Era ca şi cum s-ar afla pe drum într-un oraş străin, unde nu cunoaşte casele, iar toți oamenii întâlniți fac parte dintr-o tabără adversă.

Se duse la primul oficiu poştal şi depuse patru mii de mărci. Adresant: Ria Jablonski.

Când ajunse iar acasă şi deschise uşa apartamentului, auzi vocile lui Paul şi David. Se duse la ei în cameră. Paul tocmai venise, întrebase numaidecât de Alex. Acum se întoarse spre el.

— Ah, în sfârşit! Unde-ai fost? Nu aşteptă răspunsul, privi figura răvăşită a lui Alex şi strigă: Casierul! Dar aşa ceva nu fusese prevăzut! A fost împotriva înțelegerii noastre! Îşi ştergea cu o batistă fața asudată. Asta nu trebuia să se întâmple! Omule! Asta nu! Alex şi David tăceau. A dat strechea în oraş! Peste tot se vorbeşte despre asta! Pe la noi a şi fost poliția – patru oameni în civil. I-am văzut. Mai sunt încă în întreprindere. Probabil controlează listele de salariați.

David, spuneai că treaba asta ar fi pentru tine un fleac, intri şi… Dar acum e…

— Crimă! spuse Alex. Arătă spre David. El a făcut-o! El e ucigaşul!

David închise ochii. Obrajii i se înroşiră, se întunecară, numai cicatricea îi rămase albă; o linie albă de-a curmezişul obrazului. Cei doi îl priviră, îşi dădură seama că îl sufocă furia.

— Da! Eu am făcut-o! Iar el – el e domnişorul cel elegant nu? Bine o mai începem! Amenință cu degetul arătător ridicat: Ca să fii lămurit – în fața legii asta nu contează! Eşti prins în horă! Şi te avertizez să ții seama de asta!

Alex îl mai întrebase de trei ori:

— De ce-ai tras?

Stăteau față-n față. Paul vedea ura pe care o nutreau unul față de celălalt.

— N-ar fi fost nevoie să-l împuşti! De ce-ai făcut-o, câine?

— Încetați! încetați! strigă Paul speriat.

Îşi reaminti de noaptea când se aflaseră toți trei pe stadion, în tribune. Acolo, aşa i se părea, presimțise nenorocirea care avea să vină. Se gândea din nou: piaza rea care-i urmărise din totdeauna…

David şi Alex îşi întoarseră privirile spre fratele lor, pe chipul căruia se citea groaza. David spuse:

— Ascultă, Paul! N-a fost în intenția mea. Totul a mers conform planului. Am ajuns acolo, am intrat, dar atunci tâmpitul ăla a fugit de la ghişeu… Tăcu o clipă, apoi strigă: Nu i s-ar fi întâmplat nimic, absolut nimic, dacă ar fi stat locului! Am reacționat atât de brusc, încât mi-am dat seama de ceea ce s-a petrecut abia când s-a prăbuşit.

Se duse la fereastră, rămase acolo tăcut şi gândindu-se: „Mâna a făcut-o… Nu mi-am dat seama… N-a fost deloc în intenția mea…”

Punea acum totul pe seama reflexelor care deveniseră a doua lui natură. Era acel gest reflex care în Indochina şi în

Africa îi dictase acțiuni ce-i salvaseră viața. Va fi vrut oare omul să ia vreo arma? Ce-o fi fost în capul lui în acea clipă?

— Şi pe urmă? întrebă Paul.

— Pe urmă dumnealui era cât pe-aci să mă lase baltă! închipuie-ți, a luat-o din loc! A fugit până la uşă şi a trebuit să-l trag înapoi... A vrut s-o şteargă! Cine a ajuns până aici trebuie să meargă mai departe!

— Ei? Şi pe urmă, pe urmă?

— Restul s-a desfăşurat după plan.

— V-a văzut cineva, v-a recunoscut careva? Şi banii, unde ați pus banii?

— Banii sunt în valize. Stai! Îşi luă portofelul de pe canapea... Uite aici recipisa. Cum intri în gară, primul ghişeu de bagaje, imediat la dreapta. Ei da, încolo a mers exact cum ne-am închipuit, şi totul a fost întocmai cum ne-ai explicat tu. Pe urmă am venit aici. Cealaltă maşină am părăsit-o pe o stradă dosnică. Pe drum el a pus banii în valize. Dar îndată ce ne-am aflat din nou în maşina lui – îl arătă pe Alex – a şi început! Ca şi când ar fi fost momentul potrivit pentru reproşuri!

— Şi pe urmă? întrebă Paul.

— Pe urmă, ajunşi aici a început de-a dreptul să urle. După aia s-a încuiat la el. Înțelegi, a închis ochii. Şi-a vârât capul în nisip...

— De aici înainte aş prefera să închid ochii ori de câte ori te-ntâlnesc.

— Ah! Dumnealui e nevinovat, nu? Nu vezi unde vrea s-ajungă?

— Încetați, încetați! gemu Paul. N-are niciun sens.

— Am ascultat la radio. S-au transmis patru comunicate. Lipseşte orice urmă a făptaşilor. Nimic! spuse David şi pocni din degete. Absolut nimic! Nicio descriere, niciun punct de reper! Făptaşii, doi sau trei bărbați, între treizeci şi patruzeci de ani... Cei doi îl priviră. N-a fost în intenția mea, fir-ar al naibii să fie! Sper că mă credeți!

— Doamne, Doamne! suspină Paul.

David cătă la fraţii lui cu îndoială. Bănuia că în gândul lor îl şi sacrificau, le simţea panica din suflet. Găsi o ameninţare cu care-i puse la locul lor. Ca şi cum l-ar fi cuprins disperarea, spuse:

— Cred că lucrurile or să iasă prost…

Amândoi se apărară. Paul, impetuos şi cu multe cuvinte, Alex numai cu un nu hotărât. S-a întâmplat o nenorocire, de ce trebuie să-i urmeze şi o a doua? Îşi reamintiră calculele greşite pe care le făcuseră. Vorbiseră de o plimbare lipsită de primejdii. David fusese cel ce-i convinsese de asta. Stătuseră împreună de vorbă seri lungi şi, cu o încredere crescândă, se lăsaseră convinşi de David că n-ar fi niciun risc – în fine o replică decisivă dată mizeriei! Căror mizerii? Tuturor! îşi spuseră. Iar Paul gândise. „În fond, eu nici n-am să iau parte. La amiaza nu-i nimeni acolo. Toţi sunt la masă. Rămâne doar casierul. Sunt câteva minute, fără nicio primejdie.” Iar Alex se gândise: „Intrăm. David face totul. El a plănuit treaba asta. A-nvăţat aşa ceva acolo pe unde-a fost. E priceput în asemenea chestii. E de fapt singurul lucru la care se pricepe! Un minut. Şi noi vom avea la dispoziţie câteva minute, absolut fără nicio primejdie. La amiază nu-i niciun om prin apropiere…”

Azvârliseră peste prăpastie o punte, o punte de iluzii.

Kühn se întorcea acasă de la grădină. Coti pe strada lui, trăgând după el un cărucior. Arata ca un om în urma căruia tropăie ascultător un animal blând. În faţa uşii goli căruciorul: coşuri cu fructe, o albioară, o oală cu vopsea, o tăbliţă de lemn şi tot felul de mărunţişuri. Cără totul sus în apartament.

Iar sus, în casă, zise:

— Am pus să-mi facă o tăbliţă. Uite-o. Lemnul e impregnat. Mi-am făcut rost şi de şabloane. Şi de vopsele. Mi-a umblat cineva la piersici! Hoţi! spuse el. Şi anul trecut mi-au luat din prune.

Fiii săi stăteau la masă şi începură să mănânce. Nu vorbea niciunul. Le oferi fructe, dar ei dădură numai din cap.

— Piersici! spuse el. Bine, dacă nu vreți... În orice caz hoților le-au plăcut. Ce-i cu mutrele astea la voi?

Îl privi întrebător.

— Cum? făcu David.

Paul se grăbi şi el:

— Cum adică?

— V-ați certat?

Nu, nu s-au certat, spuseră ei. Da, aşa s-ar fi părut, îi cunoaşte doar, zise Kühn. Apoi se apucă să amestece vopseaua, aşeză nişte ziare pe podea, le întinse, cotrobăi prin dulap, răscoli bucătăria, ca să găsească o pensulă. Potrivi şabloanele, oftă resemnat şi zugrăvi prima literă. Ei văzură că era un A.

— Hoții... murmură bătrânul.

Văzură apoi o a doua literă. Era un T.

— Merge foarte bine.

Încă capul înclinat, privind cea de-a treia literă: un K. Ceva mai târziu spuse:

— Azi dimineață s-a petrecut în oraş, un jaf cu omor. Un atac asupra unei bănci. L-au împuşcat pe casier. Pentru un milion. Muie din nou pensula. Mi-a istorisit peste gard vecinul, când a venit la prânz. Casierul era tată de familie. Ar trebui să se reintroducă pedeapsa cu moartea!... Erau treizeci de piersici, iar azi am găsit numai cincisprezece. Le-am numărat... Da, spuse el, pedeapsa cu moartea...

Cei trei stăteau tăcuți la masă şi priveau cum Heinrich Kühn îşi zugrăvea tăblița. Citiră: ATENȚIE – PERICOL DE AUTOÎMPUŞCARE!

Aşteptară până când plecă bătrânul. Apoi David spuse:

— Paule, trebuie să aduci valizele. Tu nu trezeşti nicio bănuială.

— Eu? întrebă Paul înspăimântat.

— Da, pe el îl cunosc prea mulți oameni. Figura ta poate fi cel mai repede uitată.

— Aşa, pe mine mă pot uita, nu?

— Vreau să spun că tu n-ai niciun semn care ar putea fi reținut, ca, de exemplu, cicatricea mea.

— Atunci, fie, spuse Paul. Aşa şi-aşa, tot am intrat în horă!

— Ți-e şi ție frică, la fel ca lui!

— Sigur că mi-e frică. Nu m-am simțit niciodată bine în toată afacerea asta. Iar tu arăți de parcă ai şi fost pus în cătuşe.

— Ei drăcia dracului! Mie nu mi-e frică. Mi s-a întâmplat un accident, asta-i realitatea, un accident de care nu trebuie să mai vorbim.

Mânia îi ardea obrajii.

Paul îl privi uimit.

— Nu ți-o frică? Într-o astfel de situație, David... asta e neomenie!

— Am fost obligat să săvârşesc lucruri şi mai murdare! Hai, vino, trebuie să rezolvăm şi treaba asta!

Alex le întinse fără un cuvânt cheia maşinii. Când tocmai erau gata de plecare, radioul începu emisiunea de seară despre Jocurile Olimpice. Alex sări în picioare şi întoarse butonul. Cei doi îl priviră.

— Nu vreau să aud nimic de aşa ceva! Niciun cuvânt! Paul era gata să-l contrazică, dar Alex i-o tăie scurt: Dacă vrei să-mi faci plăcere, nu-mi vorbi de Olimpiadă! Acum plecați. Are dreptate, trebuie să rezolvăm şi treaba asta!

David porni maşina şi se strecură în şirul de vehicule. Era una dintr-acele seri de vară, în care toate? ferestrele sunt deschise, iar din case răzbat pe stradă glasuri până târziu în noapte. Paul îndrăzni să se gândească la Erika. Dar i se părea că acum e mai departe de ea ca oricând. Ziua de azi va trage un hotar nu numai între el şi Erika, ci între el şi toți ceilalți oameni. Niciunul nu va şti nimic, vor vorbi cu el, vor râde, vor sta cu el la aceeaşi masă, dar el se va simți disprețuit de dânşii. Şi nu există leac împotriva acestui lucru, îşi spuse.

Depresiunea sufletească nu-l împiedica totuşi să admire siguranța cu care David conducea maşina, felul cum pornea, cum doza forța motorului, cum aprecia distanțele. Era acel

mod calm şi totuşi agresiv de a conduce, pe care-l observase şi la Alex când era la volan. Paul se gândea că cei doi seamănă şi în privința asta… „Eu sunt, față de ei, abia un ins de mâna a doua…”

— Paule, spuse David, frica o să treacă.

— Crezi?

— Da, absolut sigur. Te gândeşti poate că sunt o bestie, fiindcă mi-e mai puțin frică decât vă e vouă. Dar am văzut cum erau ucişi mii de oameni pentru un rahat.

— Fiecare ține la viața lui.

— Închipuie-ți, la Siddi-bel-Abbes există un muzeu unde se află expusă proteza de lemn a antebrațului căpitanului Danjou. E păstrată acolo aproape ca o relicvă, înțelegi? Şi de ce? Pentru că în anul 1863, la Camerone, în Mexic, a comandat o unitate sacrificată până la ultimul om. Luptau acolo pentru Napoleon al treilea.

— În curând n-o să mai existe nicio Legiune străină.

— Mercenari vor exista însă mereu. Salahorii unor idei pe care, şi-aşa, timpul tot le-nghite…

— Ce gânduri îți mai trec prin cap!

— M-a interesat întotdeauna istoria… Căpitanul Danjou şi oamenii lui făceau parte din detaşamentul care trebuia să preschimbe Mexicul în imperiu francez. Şi Algeria… În anul 1833 mercenarii din Legiunea străină au început să subjuge Algeria pentru Franța. Era un jaf şi o crimă.

— Acum o vor pierde, zise Paul. Ştiu ce vrei să spui, dar exemplele tale nu mi se potrivesc. Sunt cu câteva numere mai mari.

— Frica o să treacă, Paule… Eu mi-am însuşit morala celor mari. Ei înşişi m-au instruit îndelung în privința asta. Sunt un răzvrătit! spuse David mândru. Într-o zi, toți oamenii vor deveni revoluționari!

— Morala celor mari?

— Da, spuse David, principiile epocii de piatră. Noi am pornit la atac, Paule!

— Nu se poate compara, Davide. Nu-i nicio…

— Ai recipisa pentru bagaje?
— Da.
— Intră şi fii calm. Niciun bacşiş, niciun cuvânt, nimic! Ia valizele şi adu-le afară. Te aştept în maşină, aici.
— Da, spuse Paul. Şi dacă se întâmplă ceva?
— N-o să se-ntâmple nimic!
— N-ar fi bine dacă, mai întâi, aşa de departe…?
— Hai, dă-i drumul!
Paul porni încet, spunându-şi că, în definitiv, e obligat la asta, de vreme ce ceilalți doi au făcut până acum mai mult decât el. O performanță…? La urma urmelor, asta l-a supărat mai mult pe Alex: David s-a priceput să prezinte toată afacerea ca pe o mare performanță.
În sala gării nu e nimeni. Pustiu în fața ghişeelor. Dar dacă… s-or fi ascuns! Acum au să mă vadă venind.
În sala imensă nicio mişcare, Paul se opreşte la ghişeu. Scoate recipisa. Un bărbat îmbrăcat cu un halat cenuşiu întinde mâna şi i-o ia.
— Cele două valize, vă rog, spuse Paul.
Se uită în altă parte. Vede dincolo şirul chioşcurilor. Vitrine luminate… flori, țigări, ciocolată, praline, parfum pentru doamnele care călătoresc, noua briantină pentru tipii moderni. *Veți deveni mai cuceritori şi mai plini de încredere în voi…*
Cele două geamantane se află în fața lui. Mâinile lui Paul apucă mânerele. Valizele sunt grele.
— Un moment! strigă omul în halat. Asta face…
— Ah, scuzați! spune Paul şi plăteşte.
Apoi pleacă, ducând în stânga şi-n dreapta câte o valiză şi simte cum se cască înapoia lui golul sălii, ca mii de ochi ai unor urmăritori necunoscuți. Afară David îl aşteaptă lângă maşină.
— Dă-ncoa! O valiză o punem în portbagaj, pe cealaltă la spate, pe banchetă. Da, ştiu, sunt grele.
Apoi motorul porneşte. Maşina se pune în mişcare. Paul are senzația că se află într-o luntre, care se dezlipeşte, în sfârşit,

de mal şi-şi taie drum sigur pe apă.

David râde, când aude suspinul de uşurare al lui Paul.

— Cu drumul ăsta ai câştigat mulți bani, Paule.

Şi Paul gândeşte: „Bani mulți… Şi frica o să treacă…” Iar cu banii vor umbla atenți. David şi Alex nu sunt nişte prostănaci. Se va orienta după ei. Într-o zi, vor fi ieşit cu bine la liman. Totul va reintra în normal. Şi, la urma urmei, a fost totuşi o performanță…

— De altfel, spune David într-o izbucnire de încredere, există totuşi ceva de care mi-e teamă. Mi-e frică să fiu singur. Acum ai să rânjeşti, aşa-i?

— Eu? Nu, nu, aşa ceva nu mă face să rânjesc.

David opri maşina pe o stradă.

— Aşteaptă aici, mă duc la cârciuma de colo să iau ceva de băut. Numai o sticluță… spuse el. Azi trebuie să beau ceva!

Închiseseră ferestrele şi trăseseră perdelele. Cele două valize se aflau pe masă. Încă nu fuseseră deschise. Alex ținea cheile în mână. Zise:

— Mai înainte de a împărți gunoiul ăsta, trebuie să lămurim unele lucruri. M-am gândit la toate. Poliția a şi fost azi la voi, la întreprindere, Paule. Asta dovedeşte cât de bine se orientează. Noi am luat numai coşul cu bani, nicio para din casă. Cu asta ne-am trădat, lăsând să se vadă cât de bine am fost informați. Câți oameni lucrează în secția ta, Paule?

— Aşa, cam vreo şaptezeci.

— Poliția îl va pune sub lupă pe fiecare în parte. Am fost destul de nebun ca să particip la treaba asta, dar acum vreau să fiu sigur că nu se va face nicio prostie cu banii.

— Foarte bine, spuse David. Acum îmi placi mai mult. Îşi turnă un pahar de rachiu şi-l goli. Vreți şi voi?

Alex dădu din cap, Paul bău o jumătate de pahar.

Alex le înfățişă un plan, fixă un răstimp, în care nu vor trebui să se atingă de bani. Ceilalți doi îl ascultau în tăcere. Ceea ce spunea era convingător. De fapt, părerea lui ar fi că mai bine să arunce tot mormanul ăsta de petice de hârtie.

Dar la aşa ceva se opuseră şi Paul, şi David. Alex prevăzuse că se vor împotrivi.

— Tu, Paule, ai să faci cu banii ăştia ce-am să-ți spun eu!

— Da, e bine aşa, aprobă David.

În timp ce Paul şi David se duseseră la gară. Alex rămăsese în cameră. Meditase îndelung; ajunsese la convingerea că e constrâns să se supună întâmplării. Până acum luptase numai pentru a se afirma. De azi înainte va trebui să lupte pentru propria-i libertate, pentru onoare, nume… vina trebuie să rămână neştiută! Vor trebui să trăiască cu cea mai mare prudență…

Căzură de acord să îngroape banii. Fiecare în câte un loc sigur. Asupra acestui lucru nu se iscă aici o neînțelegere. Şi pe urmă? Ce va fi pe urmă? Se priviră dezorientați.

— Două luni nu ne vom atinge de ei! Două luni, spuse Alex, atâta vreme am să te mai pot suporta.

David ridicase paharul, îl lăsă din nou jos, se uită cu atenție la fratele lui.

— Să mă suporți? întrebă el.

— Da. Pe urmă nu vreau să te mai văd. Altfel mi-ai aduce mereu aminte de toate astea!

David ridică din nou paharul. Îl goli, înghiți. Îşi trecu limba peste buze.

— E bine, spuse el. Două luni, pe urmă am să mă mut.

Deschiseră apoi cele două valize. Şedeau tăcuți alături şi priveau pachetele îndesate. Încercară să nu se gândească la omul care mânuise aceşti bani şi-şi fixase prin asta suma care avea să-l coste viața.

Scoaseră pachetele, mai întâi cu ezitări, le cântăriră în mână, citiră banderolele – cinci mii, zece mii…

E clipa în care iau banii în primire. Seamănă cu acei moştenitori grăbiți care deplâng moartea rudei bogate, dar se gândesc numaidecât la avantajele ce decurg pentru ei. Apoi încep să numere. Numără fără întrerupere o oră şi apoi împart în trei. Fiecare are în fața lui câte un morman de pachete de bani puse unul peste altul. Dar fețele lor nu

exprimă triumf, ci mai degrabă o nedumerire plină de mirare. David îşi dă seama de asta. Bea, îi toarnă şi lui Paul un pahar şi zice:

— Tot ce trebuie să facem e să fim tari ca pumnul! îşi strânge pumnul şi-l agită în aer. Aşa de tari trebuie să fim! Viața noastră n-o să mai fie niciodată de aici înainte searbădă!

Râde.

„Astăzi, astăzi, gândeşte el, iată-mă pornit la atac – eu am fost făptaşul!” Se umflă de îngâmfare, îşi spune că viața lui întreagă a avut ca țintă această zi unică, zi în care avea să se elibereze şi să sfărâme toate granițele. Vorbi despre Legiunea străină şi despre o altă zi, când lichidaseră în Vietnam un sat întreg. După aceea, unii se duseseră la preot, fiindcă Legiunea străină avea şi preoți pentru spovadă. Iar un camarad îi spusese că nu ştie cele zece porunci.

— Închipuiți-vă, mi se văicărea: „Ce să-i mărturisesc eu popii? Nu-mi mai amintesc cele zece porunci. De unde să mai ştiu eu ce-i aia… să nu ucizi pe tatăl tău şi pe mama ta.”

David râse în hohote.

— S-a îmbătat, spuse Alex cu dispreț.

David încetează să mai râdă. Îşi dă seama cu ciudă că, fără să vrea, a vorbit despre vinovăție.

Mai decid să-şi îngroape banii chiar a doua zi. Apoi Alex spune:

— Luați-i şi încuiați-i. Scoateți cheia din broasca şifonierului. Valizele le iau în camera mea. Paule, mâine te duci ca de obicei la serviciu. Culcă-te!

— Da, spune David. Haideți la culcare.

Ia sticla şi o pune la îndemână lângă divan, pe podea.,

— Lasă lumina aprinsă, îi cere Paul.

— Nu poți să dormi, ai? Na, mai ia un pahar, îți face bine…

— Tu de ce-ai să te apuci? întreabă Paul după ce bea.

— Furnituri de armament! rosteşte David cu importanță. Nu mărturiseşte că afacerea aceasta îi e cunoscută doar din istorisirile arabilor şi ale celor din Legiunea străină; crede în

realitatea ei, ca în toate cele în care vrea să creadă. Am să vă arăt eu cum se câştigă banii. Pe urmă am să pun să mi se clădească un mic castel pe coasta Spaniei. Acolo ai să mă poţi vizita oricând.

— Lasă palavrele!

— Nu mă crezi? îţi spun că am să-i vâr pe toţi în buzunar. În Africa, *La cicatrice* e încă un personaj cunoscut!

David apucă din nou sticla. „Astăzi! S-a făcut!” Salută beţia, care-l apără de asaltul gândurilor. Îşi aduce aminte de oameni pe care i-a cunoscut, nu mai ştie nimic de ei, îşi aminteşte cuvinte pe care şi le-au spus, locuri pe care le-a uitat încetul cu încetul. Luptă împotriva asaltului gândurilor, zicându-şi că nu e chiar atât de vinovat. Nu! Ziua de azi a fost numai continuarea a ceva foarte vechi, de treizeci - patruzeci, o sută sau o mie de ani. În ziua de azi i s-a ordonat: *Quartier blanche!* Bolboroseşte cuvintele ca pe o scuză.

Paul aţipise, dar tresare speriat şi întreabă:

— Ce-o să facă Alex? David nu răspunde, iar Paul îşi răspunde singur: Poate că o să se însoare cu Elfie. Ştiu că se întâlneşte cu ea, dar nu spune nimic despre asta.

Alex stă dincolo, în camera lui. Priveşte ţintă în gol. Caută să ocolească ziua de azi. Gândurile lui fac un salt înapoi. Îşi aminteşte de Olimpiadă, de ultima lui cursă. Acuză cele treizeci de mii de chipuri care l-au înjosit, vede boturile larg căscate, pumnii agitaţi în aer… Şi pe Ria Jablonski. Şi pe tatăl ei. Ria! „Te iubesc, dar nu pot trăi aşa.” Intervenţia făcută de tatăl lui. Iar când m-am prezentat, directorul mi-a spus: „Ne pare foarte rău”.

Încă nu s-a întâmplat nimic. Îşi aminteşte: se învârtea prin odaie şi se gândea la bani. Mulţi bani. „Am să deschid un magazin! Automobile de ocazie! Să-i fac concurenţă lui Jablonski! Credite fictive. Cunosc tertipurile… Am să lucrez zi şi noapte. Ce-au să se mai mire!” Îşi aminteşte cum îşi şi făurise planuri după felul de a gândi al celor mari: „În afara vilei din oraş, încă una la ţară, şi pe lângă automobilul sport,

încă o maşină cu şase locuri pentru familie. Va trebui atunci să mă îmbrac şi în frac. Oare la frac se poartă cravată albă sau neagră?” Îşi recunoaşte acum îngâmfarea; dar nu era numai îngâmfare, ci şi nesiguranța, fragilitatea întregii, lui ființe, din totdeauna ascunsă îndărătul oricăreia dintre performanțele sate.

Stă în odaia lui şi chibzuieşte asupra propriei sale vieți. Acum fapta a fost săvârşită. „David era nepăsător, liber de orice emoție, atunci când am cotit pe sub bolta porții, înăuntru se afla omul acela. Ne-a văzut. Apoi a luat-o la fugă. Şi pe urmă David. Omul şi-a dus mâna la piept. A vrut să se întoarcă. A vrut… Apoi a căzut încet, cu fața în jos. Încă două luni. După care trebuie să se mute. Nu vreau să-l mai văd! Am fost bolnav. Am fost nebun, pesemne. Nebunie! Nebunie!” Şi aude cuvântul acesta ca un ecou care se repetă la nesfârşit.

Heinrich Kühn se duse cu băieții lui să cerşească. Plecară cu trenul la țară. David şi Alex se codiseră să poarte rucsacul cârpit şi gol, pe care-l considerau ca un semn vădit al cerşetoriei. Paul se înhămase el la rucsac. Păşea cuminte în urma tatălui lui, care bătea pe la porțile țăranilor şi-şi rostea refrenul: Foamete, nevastă bolnavă acasă şi aici cei trei copii... Şi, rostind cuvintele, arăta spre picioarele subțiri ale lui David şi Alex. De cele mai multe ori, sătencele bine hrănite se uitau cu dispreț la firavii băieți de la oraş şi spuneau cu asprime: N-avem ni'c!

David refuză să-i mai însoțească pe ceilalți la țară. E atât de mândru, spunea Lydia. Şi eu sunt mândru! strigă Alex. Kühn pleca numai cu Paul. Uneori aduceau câțiva cartofi şi nițică pâine. Odată aduseră un cârnat întreg. Pe ăsta l-a cerşit Paul, îl lăudă Kühn. A spus unei țărănci că bunul Dumnezeu ştie precis câți cârnați are în cămară.

Heinrich Kühn se duse cu fiii lui să şi fure. Furară căpățâni de varză de pe un ogor de la marginea oraşului. Kühn spunea: Asta nu-i, de fapt, hoție adevărată! Se duseră totuşi acolo numai o singură dată. Furtul îi cerea un mare efort lui Kühn, pentru că îi dădea emoții mari şi din cauza aceasta îl chinuiau puternice dureri de cap.

Oamenii din imobil spuneau: Arătați rău. O spunea şi capul de familie de la etajul inferior. Fata lui de optsprezece ani devenise prietena unui soldat american. De atunci tatăl ei fuma țigări de foi cu banderolă. Spunea: N-aveți chiar nimic în plus? Trăiți numai conform prescripțiilor, numai cu ceea ce căpătați pe cartele?

Da, spuse Heinrich Kühn. Flămânzim conform prescripțiilor.

CAPITOLUL III

Au aşteptat două luni şi au suferit din cauza fricii, care la Paul şi la David se topi încet, ca o slăbiciune, de pe urma căreia se refăceau treptat. Au fost şi recidive, şi ei ştiau că nu sunt încă destul de apăraţi împotriva acestor spaime acute ce le răvăşeau sufletul. Socoteau că prima săptămână fusese cea mai grea. În cursul acestei săptămâni auziseră zilnic despre cele întâmplate.

Paul fusese şi el anchetat. Şi el, şi toţi ceilalţi funcţionari fuseseră întrebaţi dacă pot da vreo declaraţie în sprijinul cercetărilor. Paul dăduse din cap.

— În ziua aceea aţi fost aici?

— Da, am fost aici, răspunsese Paul.

Desigur, funcţionarii ştiau asta. Ştiau, de asemenea, că el însoţise în câteva rânduri transportul de bani. Ce fel de viaţă duce tânărul? O viaţă ordonată. În afară de asta, e fratele cunoscutului fondist. Aha, aiuritul ăla, cel care, de curând, pe stadion… Da, acela. Dar a fost un foarte mare alergător. O viaţă foarte ordonată, spuneau ei.

Mai era acolo un bărbat înalt, zvelt, care în ziua de 30 august nu venise la lucru. În afară de asta îşi cumpărase de curând un mic automobil. La 1 septembrie. Şi-l plătise imediat cu bani peşin. Omul avea treizeci şi cinci de ani şi lucra în întreprindere numai de trei luni. Poliţia judiciară

descoperi că mai suferise o condamnare cu zece ani în urmă. O escrocherie.

— Aveți un alibi?

— Un alibi?… Am fost acasă!

— Ne pare rău, dar trebuie să mergeți cu noi, pentru o confruntare. Înțelegeți, încă nu formulăm nicio bănuială, dar…

Bănuiala o formulară însă funcționarii. Declarară că omul vorbeşte foarte puțin. Şi după cum se ştie: apele liniştite sunt adânci…

Funcționarul fu arestat, fiindcă, la confruntare, nevasta frizerului declarase „Cam aşa arăta. În orice caz, amândoi erau înalți ca dumnealui”.

Când omul nu se mai întoarse, Paul îşi auzi colegii grăbindu-se să-l condamne. Spuneau cu voce tare: „Asta nu e străin de lovitură!” Câte unul declara că gândul acesta îi trecuse prin cap de la început. Şi cine nu observase că individul avea ceva perfid în toată ființa lui…?

Paul era uimit, dar nu scoase niciun cuvânt. Îşi aminti încă multă vreme această după-amiază. Vedea bărbați cu priviri serioase deschizând în pauze ziarele, şi ştia ce citesc. Iar pe la colțuri de stradă erau strigate în gura mare titlurile tipărite cu litere groase. Şi încă ceva: un premiu de cincizeci de mii de mărci!

Fiecare dintre cei trei auzea asta. Câteva zile au fost palizi, îi auzeau pe vânzătorii de ziare, auzeau strigătele ce răsunau în urma lor şi le aminteau că ei sunt ucigaşii.

Apoi, încetul cu încetul, titlurile senzaționale, tipărite cu litere groase începură să amuțească. Nu se mai vorbea mare lucru despre ziua de 30 august. Era rândul altor veşti. Relatări de la Olimpiadă. Iar apoi: prăbuşiri de avioane, deraieri de trenuri, oameni arşi sau mutilați. Oameni fugiți dintr-un sector în celălalt. Mai era vorba apoi despre politicienii care-şi dădeau avertismente unul altuia, se amenințau cu eventuale contralovituri, şi din nou cu contralovituri la eventualele contralovituri, cu

contradeclarații, cu contraprograme şi contradogme. Toată neliniştea din lume, strigată la colțurile de stradă, înghiți ziua aceea în care un om murise de o moarte violentă.

Paul şi David deveniră mai siguri de ei. Căutaseră distracții, şi le şi găsiseră. Paul se dusese o dată într-unul dintre acele locuri rău famate, se simțise din nou mizerabil şi mai pusese pe deasupra un purcoi de bani pe masă, cum îşi spunea singur.

Alex însă nu se liniştise. Gândurile lui înțepeniseră ca limbile unui ceas oprit în clipa morții. Îl mai beştelise de trei ori pe David, îl numise ucigaş. Nu în gura mare, dar cu vibrația unei uri de nestins.

— Suntem legați unul de altul, răspunsese David. Încă n-ai înțeles asta?

— Prin ce? întrebase Alex tăios.

— Ei bine, dacă vrei s-o ştii – prin aceeaşi vină!

— E vina ta, replicase Alex.

După aceea abia mai schimbaseră câte un cuvânt. După două luni, David începu să se pregătească de mutare.

În tot acest timp Heinrich Kühn îşi îngrijise grădina, săpase, adunase bălegar şi plivise poteci. Iar seara potrivise ceasurile şi plecase la toaleta lui. În unele dintre ziarele pe marginea cărora îşi trăgea liniile verticale, citise despre asasinarea casierului. Această faptă „de o îndrăzneală dementă”, cum o numea unul dintre jurnale, era descrisă în cele mai mici amănunte. Iar Kühn dăduse din cap şi spusese: „Ce oameni, ce oameni…” După ce aflase că era banca de unde fiul său ridicase uneori bani pentru firmă, citise totul cu cel mai mare interes.

Într-unul dintre ziare se publica şi o informație despre căsătoria Riei Jablonski cu un anume doctor Knitts. Această gazetă n-avea să i-o arate lui Alex, fiindcă băiatul părea să redevină rezonabil. „Elfie şi Alex, gândea Kühn, frumoasă pereche…” Dar încă n-au ajuns atât de departe. Probabil că Alex nu se poate încă decide. Încă n-a adus-o din nou în casă.

Alex află totuşi despre căsătorie. Citi ştirea, lăsă să-i cadă ziarul şi rămase cu privirile în gol. Ria Jablonski – informația venea ca o chemare dintr-un timp de mult trecut, răzbătea din cealaltă sferă a vieții lui. Văzu din nou linia de hotar care-i despărțea viața în două. Mai târziu îşi va spune mereu în gând: „Asta a fost înainte… a fost după…” Nu mai suferea din cauza Riei, era numai amintirea unei dureri violente. Din această clipă i se părea un lucru hotărât că se va căsători cu Elfie.

Din seara aceea, când fata venise în camera lui şi-l aşteptase, se întâlnea din nou cu ea. Nici pe departe atât de des ca mai înainte, dar se duceau împreună cu maşina în pădurile din împrejurimi; mergeau la cinema, se opreau uneori într-o cafenea. Treceau sub tăcere toate împrejurările care-i răniseră. N-o săruta. Elfie avea răbdare, aştepta cu încredere trecerea timpului. Odată spuse:

— Eşti ca de gheață…

Alex medită la aceste cuvinte.

Elfie se explică:

— Vreau să spun că eşti ca împietrit.

Ei răspunse:

— Cu timpul o să fie mai bine…

Nu ştia dacă o iubeşte, dar prezența ei era ca o alinare, şi îi era foarte recunoscător.

David se pregătea de despărțire. Îşi cumpărase un apartament. Îl contempla cu satisfacție, ca şi cum ar fi fost casa pe care şi-ar fi clădit-o el – o oază. Cumpărase şi mobile – dintre cele mai bune. Trei covoare persane veritabile. Triumfător, îl anunțase pe Paul:

— Apartamentul meu e situat în cel mai distins cartier al oraşului.

Avea acolo de toate: frigider, televizor cu picup şi bar. Îşi aranjase o cameră de lucru cu un birou masiv, fotolii impozante şi bibliotecă încăpătoare. Nu lipsea nimic în toate cele patru camere mari. Câteva zile în şir, David nu se

ocupase de altceva decât de cumpărături. Plănuise exact totul şi putuse indica fără ezitări hamalilor locul unde trebuia aşezată fiecare piesă. În felul acesta îşi înjghebase locuinţa – după cum i se părea, fără nicio osteneală. Se simţea ca un om cu sufletul pur.

În seara când sosi şi ultima piesă, un studio-divan scund, cu încrustaţii, şi fu pus la locul potrivit, David se aşeză la birou, singur în cameră, îşi trecu mâna peste suprafaţa lustruită, bucurându-se de mobila aceasta solidă. „Aici am să-mi scriu scrisorile… ” se gândi. De fapt, încă nu ştia cui avea să-i scrie. Lui Klausmann? Da, ar trebui. Poate într-una din zilele următoare. Şi cui să-i mai scrie? Dădu din umeri şi se ridică.

Se duse la micul bar şi-şi turnă de băut. Cu paharul în mână, trecu încet prin apartament. Cerceta amănunţit fiecare piesă în parte, trăgea câte o înghiţitură din pahar, dădea din cap, îşi admira averea, cu satisfacţia egoistă şi vie a unui copil. Se lăuda singur. El era maestrul, constructorul şi *stăpânitorul* acestei averi. Se mişca fără zgomot în liniştea din jur, în încăperile în care mobilele grele şedeau impunătoare ca zeii într-un templu păgân.

În faţa biroului se opri din nou. Îl fulgeră o idee. Îi apăru ca o încununare a tuturor gândurilor sale din acea zi: va pune să i se facă un portret în ulei. Un bust. Cam de un metru şi jumătate. Poate chiar puţin mai înalt. Da, aşa ceva s-ar potrivi de minune deasupra biroului. Cercetă peretele gol, fixa de pe acum locul. Desigur că cicatricea n-avea ce căuta pe tablou: era de pe acum decis să comande pictorului un portret de semiprofil.

Rosti cuvântul – fericire. Asta aşteptase; aceasta era credinţa lui cea mai vie: bunăvoinţa, simpatia şi prietenia, într-un cuvânt favoarea soartei ce i se cuvenea de mult. Se simţea pornit pe drumul către culmea vieţii. Din această locuinţă îşi va face vânt, ca să-i vâre în buzunar pe toţi ceilalţi. Râse încet şi închină paharul spre locul de unde îl va privi în curând portretul fără cicatrice.

S-ar fi putut muta mai curând aici, dar amână totul pentru sfârşitul săptămânii. Nu făcu prea multă risipă de vorbe, ci-i spuse lui Kühn doar atât:

— Astă-seară mă mut.

Şedeau la masă. Alex îl privi, dar tăcu. Kühn zise:

— Ah, aşa, deodată? Şi unde vrei să te duci?

— Mă mut la o femeie. Paul o să meargă mai pe urmă cu mine. El ştie adresa. Apartamentul aparține femeii.

— Un apartament? murmură Kühn.

— Da, răspunse David. N-o să-mi simțiți, fireşte, lipsa.

Îi privi râzând strâmb.

Figura lui Heinrich Kühn exprima din nou acea umbră de stinghereală. Îi veneau pe limbă unele întrebări, dar tăcu, ca şi Alex.

Mai târziu Paul îl ajută pe David să-şi facă bagajul.

— Uite-ți aici cămăşile, spuse el.

— Da, pune-le înăuntru.

Nu erau multe lucruri de împachetat. Acelaşi geamantan, cu care venise David, fu de ajuns pentru a-i cuprinde toată îmbrăcămintea.

— N-am luat niciodată multe lucruri de aici, zise David. Dar se compensează. De fapt nici n-am adus multe, atunci când am venit aici cu mama. Ridică geamantanul. Putem pleca, Paule.

Kühn sta la uşă:

— Ei da, zise el, vrei din nou să pleci... Să ştii... mie, mie nu mi-ai stat niciodată în drum. Cu Alex... voi nu v-ați prea înțeles. Da, ei, toate cele bune! Cred că ai să mai vii să mă vezi, nu-i aşa?

Când ajunseră jos şi ieşiră pe uşă, David mai privi o dată în juru-i. Rosti gânditor:

— Aici nu m-am simțit niciodată acasă.

Dar păstră la el cheia casei, ca şi cum n-ar fi fost sigur că nu se va mai întoarce cândva.

Luară un taxi şi se duseră la noua locuință. Paul fu surprins.

— Aici, spuse David şi arătă în juru-i cu un gest larg, aici sunt acasă!

Paul găsi apartamentul prea mare, prea costisitor.

— Şi, mai ales, nu te simţi neliniştit? Aşa, singur?

— Mai târziu voi avea adesea oaspeţi. Şi o soţie. Da, o soţie. Zâmbi visător. Apoi, într-o inspiraţie bruscă, se întoarse către Paul: Ţi-o prezint astă-seară! Ce ochi ai să mai faci, când ai s-o vezi! O femeie care ţine la mine…

— Astă-seară? întrebă Paul şovăind.

— Fireşte! strigă David şi-l bătu pe spinare. Avem toate motivele să petrecem!

Îi plăcea această semiobscuritate, în care lucrurile păreau să ia altă culoare şi contururi mai delicate. Îi plăcea să şadă la bar, să comande băuturi, să privească şi să fie privit, ca un om care-şi poate permite să şadă acolo. Mai mult decât orice, însă, preţuia murmurul abia auzit al muzicii, înrâurirea băuturii şi vecinătatea femeilor. Toate astea la un loc trezeau în el o stare de pace, îi dădeau pentru o vreme sentimentul că s-a împăcat cu lumea, iar lumea s-a împăcat cu el.

Când intrară, David îi spuse lui Paul:

— Astă-seară va fi totodată şi petrecerea de adio. Plec curând în Algeria. E timpul.

— În Algeria?

— Da, ştii doar, furniturile de arme. Am să rămân acolo vreo două luni, să văd cum stau lucrurile. În drum, mă opresc pentru un mic concediu la Paris.

Se aşezară alături pe scaunele de la bar. Martha avea clienţi. Salută cu o scurtă înclinare a capului.

— Ea e, spuse David încet.

— Ca întotdeauna? îl întrebă femeia.

— Ca întotdeauna, răspunse David. Două rânduri!

Martha aduse paharele, zâmbi şi zise:

— Am multă treabă!

Apoi se duse din nou la locul ei, înainte ca David să-i mai poată adresa vreun cuvânt. Pe scaunele de la bar şedeau

peste o duzină de bărbați.

— Aici e totdeauna multă treabă, spuse David ca o scuză. Vine ea îndată.

Paul observase graba plină de siguranța cu care se mişca, dar care, în ciuda zelului de a fi serviabilă, impunea distanță.

— Ei… ce părere ai?

— E drăguță, spuse Paul. Dar are o înfățişare rece.

— Toate fetele devin reci, după ce trec de douăzeci şi cinci de ani.

— Toate? Ei, lasă!

— Da! Uită-te bine la ele. Răceala trebuie să existe în vreo trăsătură oarecare. Într-o cută, sau în ochi. Priveşte-le atent. Răceala asta nu lipseşte niciodată!

Paul reținu observația lui David. Îşi rememora chipurile unor femei pe care le cunoştea. Ria Jablonski? Da. Şi asta de-aici. Erika? Nu.

— Şi Elfie? întrebă el.

— Ea nu, răspunse David pe gânduri. Ea încă nu.

Când Martha luă paharele goale, David îi spuse:

— Sperăm că te întorci curând. Dă-i şi tu rasol!

— Îmi iei iar în râs breasla, replică ea ironică.

— Asta-i fratele meu.

David puse mâna pe umărul lui Paul.

— Aşa? Ei, bună ziua, domnule frate.

Felul în care o spuse arăta că în ochii ei nu e mare lucru să ai un frate. Paul observă străfulgerarea de mânie şi de nesiguranță de pe chipul lui David. Acesta se simțea atins în buna lui dispoziție. Venise aici să i-l prezinte pe fratele său şi să se laude puțin cu Martha.

Ea îi observă supărarea şi schimbă tonul.

— Mai încolo se mai potolesc lucrurile. Atunci viu. E nițel cam nerăbdător fratele dumitale. Îi place să facă tărăboi. Ultima dată a început să zbiere: „Vreau o porție de ciorbă de mazăre!” Avea poftă de-aşa ceva. Dar noi nu servim ciorbă de mazăre. Ei, fiecare se dă-n spectacol cum se pricepe. Îşi

țuguie buzele ca pentru un sărut. Puțină răbdare, sălbăticiune mică.

— Ei, cum o găseşti? întrebă David.

— Hm…

— Ce-nseamnă: hm?… Se pricepe în meseria ei! Păpuşica asta scoate aici în fiecare zi câte un sutar.

— Ştie cum să te ia, Davide.

Existau asemenea femei. Îşi dăduse seama de asta acum. Erau şi altele pe care David le-ar fi putut cuceri, ca şi cum ar fi avut o vorbă fermecată cu care să-şi deschidă drum spre afecțiunea lor. Presimțea că Martha l-ar putea face pe fratele lui să sufere, aşa cum suferise şi încă mai suferea el din cauza Erikăi.

Mai târziu, când se aşeză şi Martha lângă ei, seara deveni totuşi plăcută. Băură mult. David îi vorbi femeii despre o surpriză pe care i-o pregătise.

— O mare surpriză.

Martha deveni curioasă, încercă să-l descoasă pe Paul, care nu ştia însă la ce se referea David şi se temea că frate-său i-o fi şi cumpărat vreun cadou scump, poate un inel cu briliante sau aşa ceva. Cu gândul acesta, atingea şi alte temeri care-l sileau să fie mereu de veghe. Era periculos să bei aici, să consumi de sume care atingeau aproape salariul lui lunar. Simțea lămurit primejdia, dar stăpânit de o emoție plăcută trecu uşor peste ea, în timp ce dansară, închinară paharele, iar femeia spuse de câteva ori:

— Ai un frate tare simpatic.

Plecară abia când scaunele din local fură puse pe mese. În stradă, la uşă, Paul îşi luă rămas bun.

— Nu ne vom mai vedea câtăva vreme, Paule. David îi scutură mâna. Numai bine, toate cele bune! Îl trase mai aproape: Şi fii cuminte!

Se uită după fratele lui, stătu o clipă aşa şi-l urmări cu privirea cum cobora strada. Apoi se întoarse spre Martha, se mai gândi că astăzi părăsise camera lor comună, că în curând

va pleca în Algeria şi că ziua de azi trebuie să fie o zi de adio. Adună într-un mănunchi toate aceste sentimente.

— Fratele meu… zise el aproape mişcat şi dădu din cap. Ține mult la mine…

Ea îl privi dintr-o parte, înțelese că David face parte dintre acei bărbați care, sub efectul alcoolului, pot deveni brusc foarte sentimentali.

— Ascultă, întrebă. Ce-i cu surpriza?

— Numaidecât, spuse David. Mai întâi vreau să ştii ceva.

— Ce vrei să ştii?

— Nu ne-am văzut de paisprezece zile… de câte ori m-ai înşelat între timp?

— Lasă acum glumele astea! Ce-nseamnă să te înşel? Sună de parcă am fi căsătoriți! Ştii doar ce-am spus chiar de la început. Şi acum ai şi început să ridici pretenții!

Mergeau alături. Strada era pustie şi parcă de curând măturată.

— De câte ori? repetă el răstit.

— Ei, bine, am luat cu mine în cameră un bărbat drăguț. Acum vreo săptămână.

Îl privi batjocoritor, se simțea ca un jucător care are în mână o carte mai bună.

— Asta trebuie să înceteze! strigă el.

Martha îi râse în față. Era un râs care nu-şi dădea nicio osteneală să ascundă batjocura; râsul cristalin al unei soprane. Ha, ha, ha! David auzi ecoul răsfrânt de zidurile caselor… Da, da, da!

Îşi muşcă buzele, pentru o clipă fu descumpănit, apoi spuse:

— Luăm un taxi. Mi-am cumpărat un apartament… asta-i surpriza.

— Să merg cu tine în apartamentul tău? Vrei poate să mă bați?

— Nu vorbi prostii!

— Ei bine, atunci hai să-l văd şi eu!

Se duseră cu taxiul până la noua locuință a lui David. El își rumega planul. Când deschise ușa, spuse:

— Ai să locuiești cu mine aici!

— Aici? întrebă Martha mirată.

— Da, zise el și o conduse în prima încăpere. Vreau să împart cu tine ceea ce vezi.

Martha intră, trecu prin camere, cercetă totul în tăcere. David rămase la bar, umplu un pahar pentru el și unul pentru ea, așteptă să vadă ce impresie i-a făcut apartamentul lui. Când femeia se întoarse, îi cercetă fața. Trăsătura de batjocură parcă-i dispăruse. Se lăsă într-un fotoliu și-l privi întrebătoare.

David îi întinse paharul și spuse:

— Noi doi ne potrivim. Ești o femeie cu experiență și ești singură.

— Și?

N-ai să-mi spui că te simți bine... singură!

— Și?

— Ți-ai așteptat norocul. Ai așteptat un bărbat care să-ți poată oferi ceva... Eu sunt norocul tău!

Martha rămase tăcută, continua să-l privească încă nedumerită și-și dădea seama că David e surescitat.

— Vom face un act prin care vom stipula că tu ai suportat jumătate din toate cheltuielile. Câștigi bine, va fi plauzibil că ai economisit treizeci sau patruzeci de mii de mărci. Locuința e proprietate personală. Am cumpărat-o.

— Și eu ce să fac aici?

— E căminul nostru!

— Mă iubești?

— Poate.

— Asta zic și eu surpriză!

— Locuiești la oameni străini! Nimic nu-ți aparține... nici patul, nici dulapul, nimic! Aici ai fi acasă! O vreme ai mai putea lucra. Mai am încă afaceri în Africa. Afaceri mari! Câtva timp am să lipsesc.

— Cât?

— Poate o jumătate de an, în total. Între timp am să mai vin pe-aici.
— Asta este o cerere în căsătorie?
— Şi asta, dar nu numai atât. Ți-am spus că ne potrivim. Şi pentru viitor am planurile mele.
— Unde, tot în Africa?
— Nu, aici în Germania.
Martha zâmbi:
— E aproape de necrezut. Te-am subestimat. De la început am avut slăbiciune pentru tine. N-am ştiut niciodată de ce. Te credeam un fanfaron, dar acum începi să mă convingi…
— Îți spun eu ce te-ai gândit! Un biet pârlit, ți-ai spus! Ha, ha, ha! Un smintit de mercenar din Legiunea străină, te-ai gândit! Coborî glasul şi spuse cu o privire încărcată de subînțelesuri: Sunt oameni care în Legiunea străină au devenit milionari. Înțelegi tu, pietre prețioase din pagode, pietre prețioase, mari cât oul de porumbel… în Indochina… Pradă de război. Înțelegi?
Martha îl asculta, încercă să nu-l ia în serios, spunându-şi că e beat, ținea totuşi seama de această locuință şi, împotriva voinței ci, era totuşi convinsă. Rămase o clipă pe gânduri, apoi întrebă:
— Şi în Africa, despre ce afaceri e vorba?
— Asta-i treaba mea!
— Şi cu contractul cum rămâne?
— Aranjăm totul la notariat.
— Să nu-ți aduc cumva o dovadă a capitalului pe care-l posed? întrebă ea.
David rânji cu gura până la urechi:
— Dacă vrei, putem declara că tu ai plătit totul. Lucrezi de câțiva ani. Ai fi putut economisi atât.
— Da. Atât aş fi putut avea. Bine, zise Martha, să facem actul. Ştii că în cazul ăsta aş putea să te-azvârl de-aici?
— Ți-aş suci gâtul!
Ea râse, continuă:
— Nu, mi-aş dori ceva mai bun.

— Spune, ce ți-ai dori? Apoi strigă: Nu există nicio dorință pe care să nu ți-o pot împlini!

— Sunt obosită, răspunse ea zâmbind. Acum n-am altă dorință decât să mă culc în noua mea locuință. Dacă şi mâine voi avea sentimentul că toate astea sunt adevărate, vom vedea ce-i de făcut.

David continuă să vorbească încet, stăruitor, în timp ce treceau în camera cealaltă. Martha îi auzea vibrația glasului, îi sesiza nerăbdarea. Se simțea iubită, îşi spunea că e un bărbat care a avut parte de prea puțină dragoste, care s-a aflat mereu în căutarea unei iubiri… un bărbat pe care tocmai de aceea îl va putea oricând domina.

La rându-i, David se gândea: „Ne potrivim!” El şi-o alesese. O considera destul de tare pentru tot ce s-ar putea întâmpla… dar mai înainte de toate destul de răbdătoare să-l poată suporta.

— Mâine, zise el, mâine facem actul.

Învăţătorul Erb se reîntoarse la şcoală. Fusese suspendat numai puţin timp, fiindcă se ajunsese la concluzia că nu era decât un simpatizant inofensiv. Nu mai venea cu nuiaua de trestie şi nu mai saluta cu: „Heil!”, ci cu un umil: Bună ziua! Vorbea acum despre nebunia oarbă a unei clici criminale care, spunea el, a dus patria de râpă.

Pentru clasele mai mari erau prezentate filme documentare: lagăre de concentrare şi alte sălaşe ale crimei, crematorii şi munţi de cadavre; era înfăţişată toată maşinăria revoluţiei mic-burgheze şi idioata ei sete de distrugere. După aceste reprezentanţii, Erb avea grijă să vorbească în cuvinte mişcătoare despre soarta concetăţenilor evrei. În pauze fuma pe ascuns ţigări americane. Elevii se strâmbau în spatele lui, iar David scrise într-o pauză pe tablă: Câine mincinos! Dedesubt îşi puse numele: David. Erb înţelese îndată această încercare de revanşă. Dar nu făcu altceva decât să arunce o scurtă privire spre tablă şi să spună cu o blândeţe silită: Ştergeţi! Cine a mâzgălit din nou tabla, măi băieţi?

Un câine laş! spuneau elevii. Când se întorcea cu spatele, îi atârnau de haină cozi de hârtie, îi aruncau buretele ud în cap şi râdeau de poltroneria cu care încerca să se apere în faţa lor. Sentinţa pe care o rosteau copiii se referea nu numai la Erb; îşi băteau joc de toate încercările celor maturi de a se dezvinovăţi şi de a se apăra.

CAPITOLUL IV

Alex o aduse pe Elfie din nou în casă. Vorbea acum de căsătorie. Dar existau unele piedici, tatăl şi fratele ei se opuneau.

— Nu vreau să-l mai văd pe-aici! se răstise tatăl lui Elfie.

— Te-a părăsit, atunci! intervenise şi fratele ei. Pentru o femeie cu bani. N-a putut să pună mâna pe ea, şi acum se întoarce la tine. Nu eşti decât manta de vreme rea. Un coate-goale!

Ea le răspunse că-l iubeşte. Le-o spuse o singură dată; după aceea nu mai replică în niciun fel la toate atacurile. Luptă în tăcere, dar cu hotărâre.

— N-ai să mai poți veni pe la noi, îi spuse lui Alex. Tata şi fratele meu…

— Nici nu vreau să mai viu! zise el. Ştiu, fratele tău… De când s-a înscris la facultate îşi închipuie că ar fi…

— Nu! îl întrerupse ea. Nu e asta! Şi faptul că sunt împotriva ta nu poate schimba nimic între noi! Răspunde-mi un singur lucru: n-ai preferat-o pe cealaltă numai pentru bani…? Adică atunci nu m-ai părăsit pentru bani?

— Nu, spuse el. N-a fost pentru bani.

— Ar fi fost groaznic. Ar fi fost aproape tot aşa de rău, ca atunci când cineva ar ucide pentru bani. Ar fi trebuit să mă ştergi din inima ta…

Îl văzu pălind. Alex îi auzea vocea înceată, rostind cuvintele cu ezitări, din sfiala de a-şi dezvălui gândurile.

— Era mai frumoasă decât mine. Da, ştiu. Era şi mai elegantă. Dar eu… eu te-am iubit mai mult.

Mai vru să adauge ceva, însă vocea i se înecă. Luptase până atunci, îşi interzisese să plângă în fața lui. Alex îşi dădu seama că plânsul acesta era vechi, că i se împotrivise multă vreme. Îi privea părul, îi simțea fața lipită de pieptul lui şi nu ştia ce să facă. Se gândea la vorbele ei. Sufletul i se cutremura de groază. Avea sentimentul că aceste cuvinte îl străpunseseră, ca o săgeată.

Mai târziu veni în odaie Paul. Văzu că Elfie plânsese şi spuse că a intrat numai să le dea bună ziua.

— Dar pic prost, desigur…

— Nu, nicidecum, zise Elfie.

— Bine, bine!

Râse forțat, nu ştia ce să mai spună, era încurcat fiindcă dăduse aşa buzna peste plânsul cuiva.

— Elfie şi cu mine ne căsătorim, îl anunță Alex.

— Aşa? Ei, asta-i fain de tot! îşi frecă mâinile, se scărpină în cap şi repetă: Zău că-i fain de tot! Eu am fost oricum contra ca el să…

— Tu ai fost contra?

Elfie îl privi cu prietenie.

— Da, întări Alex. Ți-a ținut întotdeauna partea.

După ce Elfie plecă, Alex îl căută pe Paul în bucătărie.

— Să nu pomeneşti niciodată de David! îi ceru el.

— Şi de ce nu? într-o zi tot o să-l cunoască.

— Nu, n-o să-l cunoască! În casa mea David nu va pune piciorul.

Paul stătea în bucătărie şi cumpănea că într-o seară ca asta s-ar putea pune la cale ceva. Nu-şi imagina prea bine ce, se gândea totuşi la ceva deosebit, sperase ceva deosebit. Alungă ideea de a vizita una dintre casele ştiute. „Am eu nevoie de asta? se întrebă. Nu! Fete, pot găsi cu duzinele! Sunt un om bogat!” Şi când tatăl lui veni în bucătărie, el încă

se mai gândea că e un om bogat. Întreprindea un fel de trecere în revistă a posibilităților care-i stăteau înainte. Medita: un om bogat se trezeşte dimineața şi din prima clipă îşi spune că e un om bogat. La gândul ăsta, fiecare dimineață îl umple, desigur, de bucurie.

Se adresă bătrânului.

— Alex şi Elfie s-au decis să se căsătorească.

„Alex poate spune: fac asta sau asta. E un om liber. Şi eu aş putea, dar trebuie să fiu prudent. Mie nu mi-e permis să fac orice, încă multă vreme."

— Se însoară? În sfârşit! Foarte bine! zise Kühn.

„Nu, eu nu sunt un om bogat! N-am voie s-o arăt. Nu se vede... Dacă las să se vadă, ajung sărac. Un om foarte sărac..."

— Am fost totdeauna de părere că Elfie e femeia potrivită pentru Alex, zise Kühn. Băiatul ăsta fierbea în el, acum îşi vine din nou în fire. Fiecare-şi găseşte o supapă de siguranță. Când ți-au spus? Aşa, acum un sfert de ceas? Da, asta mă bucură. Mi-a pricinuit griji în ultima vreme. Multe griji! Ceea ce-i mai rău e că în treburi de-astea trebuie să stai de-o parte, străin. Înțelegi, Paule?

Gândurile lui Kühn se apropiau din nou de acel domeniu din care se simțea exclus: neputința de a pătrunde într-o viață înrudită şi totuşi străină. Se afla iar în fața acestei întrebări nerostite: Ce-i cu voi? Ce vă frământă? Timpul trece, şi voi vă schimbați. Sau nu e numai timpul care vă schimbă?

— Înțelegi. Paule? repetă el chibzuind.

Îşi scoase ceasul din buzunar şi-i cercetă cadranul. Apoi întoarse ceasul de bucătărie, îl atârnă din nou în perete, rămase în fața lui şi-l ascultă ticăind.

Mai târziu, în drum spre slujbă, se gândea la viitor. Alex se va căsători. Va începe iar să lucreze, poate că va mai şi alerga, dar nu atât de mult ca înainte. Acum a reuşit să biruie necazul pricinuit de suspendare, de Olimpiadă. Paul? Ei da, el încă nu se însoară. Ceva mai târziu se gândi şi la David.

Când ajunse la restaurant, după ce o salută pe Kitty, spuse:

— Băiatul meu cel mare o să se însoare în curând. O privi cu prietenie pe garderobieră, îşi trecu degetul gros şi arătătorul peste buza de sus. Se uită îndelung la femeie. Părul ei era frumos pieptănat; faţa, întreaga-i înfăţişare, încă bine conservate, aşa cum remarcase de multe ori. Şi, ţinându-şi încă degetele la buză, spuse: Poate că totuşi am să-mi las mustaţă...

Până acum, Paul încă nu făcuse risipă de bani. De câteva ori închiriase o maşină sport scumpă de la o agenţie, vâjâise cu ea pe autostradă şi se împăunase puţin cu luxul de împrumut. Înregistrase privirile femeilor tinere şi pe ale bărbaţilor, care evaluau mai întâi maşina, apoi se fixau asupra lui când cobora în faţa vreunui local. Citea din ochii lor că îl socoteau fiul unui tată foarte bogat. Cu prilejul haltelor la astfel de localuri, afişa o mină blazată, distrată, comanda cele mai scumpe mâncăruri, mânca totuşi puţin şi dădea bacşişuri regeşti. Apoi ieşea de fiecare dată cu nasul cârn în vânt unul dintre acei tineri pe care îi aşteaptă treburi deosebit de importante. Stând apoi degajat la volan se lăsa desfătat de acest sentiment: Eu! Fiul unui mare industriaş!

Cu aceeaşi maşină se duse în după-amiaza unei zile de lucru până la poarta fabricii unde lucra Erika şi o aşteptă. În fine apărură muncitoarele şi funcţionarele, înghesuindu-se la ieşire. Paul luă o mutră blazată, îşi aprinse pipa cumpărată în acea după-amiază.

Erika râse de el. Îi spuse:

— Paule, nu te grozăvi atâta cu un automobil închiriat... Nu, nu mă urc. Merg cu altă maşină.

— Cu ce maşină? întrebă el bănuitor şi privi în jur.

— Cu autobuzul! râse ea în hohote şi plecă.

Rămase o clipă încurcat. Apoi puse pipa la o parte. Întoarse maşina în mijlocul străzii plină de automobile şi motociclete şi, apăsând pe accelerator, trecu foarte aproape pe lângă

stația de autobuze, cu motorul duduind. O văzu aşteptând, îl bucură ca un semn de admirație spaima ivită pe chipurile oamenilor. Erika era şi ea speriată. Privirea lui îi surprinse perplexitatea.

Mai târziu îl năpădi nemulțumirea. Se dojeni, se aventurase într-o primejdie inutilă, se gândea la urmările posibile ale unui accident de automobil. Îşi clocea înfrângerea suferită.

A doua zi, se duse la cel mai bun croitor din oraş. Auzise vorbindu-se despre această casă de mode. Intrase în concediu şi voia să-şi comande două costume. „Pentru concediu”, cum îşi spunea.

I se ieşi în întâmpinare. Un domn îl conduse în raionul de stofe.

— Poftiți, vă rog.

Un altul îl luă în primire.

— Ce doreşte, vă rog, domnul?

Alese, reținu două dintre cele mai bune stofe desfăcute în fața lui. I se spuse prețurile şi aprobă din cap. Se supuse apoi întregii ceremonii a luării măsurilor.

— Un moment, domnule... Aşa, acum vă rog, încă puțin brațele. Mulțumesc frumos, domnul meu.

În timp ce i se luau măsurile, începu să se simtă domn. Croitorii dansau în jurul lui, cu mişcări de balerini.

— Pantalonii strâmți. Şi umerii largi, zise el.

— Se înțelege, domnule.

— Aş dori să am gata ambele costume în câteva zile.

— Desigur, domnule. Dădeau din cap aprobator. Domnul e zvelt ca o mlădiță, dar cu umerii largi...

În aceeaşi zi îşi cumpără şi pantofi. Văzuse într-o vitrină o pereche de pantofi de antilopă care-i plăcuseră grozav. Prețul i se părea nemaipomenit. Totuşi îşi spuse: „Măi, frate, dar ăştia-s pantofi, nu glumă! Ce-i drept, o să se umple uşor de praf. Antilopa e foarte pretențioasă. Însă aş putea avea în buzunar o periuță de sârmă...” Îşi cumpăra pantofii şi periuța de sârmă.

Îşi mai cumpără în ziua aceea cămăşi, cravate, apoi: butoni de aur, un inel cu pecetie, o tabacheră şi o brichetă, toate de aur. Avea mustrări de conştiinţă, dar voia să încerce măcar o dată puterea banilor lui. Mai cumpără: un deşteptător de voiaj într-un etui de piele, marfă de lux; o pereche de papuci bărbăteşti din piele de crocodil: un portofel cu despărţitură pentru monede, tot din piele de crocodil; un halat bărbătesc de casă, din mătase, un fular de mătase; o geantă de voiaj din piele; o sticluţă din cel mai scump parfum bărbătesc şi, în fine, un aparat de fotografiat şi un binoclu scump. După ce răsfoi lista de cheltuieli, simţi şi mai lămurit că se jucase cu primejdia. Dar era frumos să cumperi. Minunat era acest sentiment, să poţi indica un lucru şi să-l primeşti în proprietatea ta.

Îi telefonase apoi la birou. Erika venise la aparat şi îl repezise:

— Nu trebuie să mă chemi aici!

Paul voia s-o vadă, îşi făcuse un plan.

— Ştii unde mă poţi găsi, sâmbătă seara. Paul cunoştea sala de dans. Sunt acolo cu o prietenă.

Înainte de a mai putea spune ceva, fata închise. Paul ştia cum va decurge întâlnirea. Uneori, Erika se aşeza acolo cu câte o prietenă şi se lăsa admirată. De cele mai multe ori în faţa ei se plantau doi, trei adoratori. Nu puteai să fii singur cu ea. Nici măcar cinci minute…

Localul nu-i era simpatic. Foia un furnicar de fete care o ţineau tot într-un râs. Totuşi sâmbătă seara se. duse acolo.

Purta unul din cele două costume noi, o cămaşă nouă, pantofii de antilopă, inelul cu pecetie la mâna stângă, avea tabachera de aur şi bricheta în buzunar… nu uitase nici periuţa de sârmă.

Erika sosi cu o prietenă, fu imediat asaltată de doi băieţi. Când Paul o invită la dans, ea-i spuse:

— Ce vrei de la mine? Să-mi vorbeşti? Ai mai vrut o dată. De ce afară?… Bine, fie, doar două minute. Îl privi. Ai un costum nou.

Merseră până la colț. Era o stradă liniştită, fără circulație.

— Ei, spune ce vrei?

— Pe tine! replică el cu o privire sumbră. O ştii doar!

Fata dădu să plece.

— Ascultă, zise Paul, am aici în portofel toate economiile mele… Lucrez de ani de zile, şi am fost econom. Îşi pregătise fiecare cuvânt. Îți dau… o mie de mărci!

— Eşti de-a dreptul nebun!

Se răsuci să plece.

— Două mii! zise el şi o apucă de braț.

— Dă-mi drumul, lăudărosule!

Era buimăcită, îl privea cu silă.

— Şase mii!

— Aiurezi!

— Mi-am economisit banii… Te vreau! Şapte mii!

— Îmi întinzi fără-ndoială vreo cursă! Vrei poate să mă faci de râs.

— Plătesc înainte! Poți depune mai întâi banii undeva. Şapte mii!

— Nu fi nebun! Lasă-mă să plec! Dă-mi drumul!

— Opt!

Fata se uită în ochii lui, apoi îşi aținti privirile în pământ.

— Dă-mi drumul, nu se poate.

Paul aşteptă. Ea nu mai spuse nimic.

— Vreau să te am o singură dată!

— Eşti trăsnit! Nu! Şi-apoi… după aia ai să le povesteşti tuturor!

— Îți jur… nimănui! Opt mii! O dată!

— Ai furat banii?

— I-am economisit, ieri i-am scos de la bancă.

— Opt mii? Nu-l mai privea, se uita în jos. Vocea ei devenise acum o şoaptă: Opt mii? Şi dacă… Unde?

— Unde vrei tu. Poate la un hotel.

— Când?

— Când vrei tu!

Paul îi privea fața, gura crispată.

— Vrei să mă păcăleşti. Atâția bani n-ai tu.

— Îi am aici în portofel… în bancnote de câte o sută de mărci.

— Să viu… să viu acum?

— Da.

Vorbea răguşit, i se uscase gâtul.

— Nu ştiu, zise Erika.

Paul nu-i răspunse, îşi holba ochii la fața ei, pe care se încrucişa zbuciumul gândurilor.

— Opt mii, repetă el.

— Dar pe urmă n-o să-ți pară rău?

— Nu, te vreau o dată, ca să-mi recapăt liniştea.

— Câtă vreme?

— Pentru totdeauna.

— Vreau să spun, cât timp…

— A, asta-i! Două ore.

— Aşa ceva nu se pedepseşte? Dar, nu, nu cred, zise ea.

— Nu e un delict. Ştiu precis!

Fata încă mai ezita. Apoi fu sigur că primeşte. Erika spuse:

— Mi i-ai da imediat?

— Banii? Da.

— Aşteaptă-mă aici, adăugă ea. Mă duc să-mi iau pardesiul.

O aşteptă; sângele îi vâjâia în urechi, în timp ce stătea singur pe stradă. Când se reîntoarse, fata îi zâmbi nesigură şi se opri în fața lui. Paul înțelese ce vrea, îi arătă portofelul şi scoase banii. Numără bancnotele de câte o sută de mărci. Numără până la optzeci. Îi întinse banii. Mâna Erikăi se pregătea să-i ia.

În clipa asta, triumful lui se sparse în cioburi. Fu ca un zornăit lugubru. Dorința îl părăsi cu totul – neaşteptat pentru el, mai repede decât şi-ar fi putut închipui. Îl domina un impuls străin, rece. Nu înțelegea nimic, o văzu doar cum, privindu-l speriată, se trage un pas înapoi. Văzu cum primeşte prima lovitură, cum spaima îi goleşte fața de sânge

şi-i dă un aer stupid, cum gura se chinuie să îngaime cuvântul pe care palma lui îl zdrobise.

— O! o! strigă ea…

O rupse la fugă. Îi auzea tocurile lovind sec caldarâmul, plânsul care se frânse la colțul clădirii, când fata dispăru după el. Paul rămase locului, îşi scutură capul. Îl scutură mereu, ca şi cum cineva i-ar fi apus nişte lucruri pe care nu voia să le creadă.

În clipa aceea se simțea pierdut. Nu se gândea acum la teama de a fi descoperit, îl copleşea o altă spaimă şi mai mare, de parcă ar fi fost conştient că se prăbuşeşte sau că moare. Era ca o clipă de groază trăită de un om luat prin surprindere, care vede furişându-se umbra ucigaşă, dar nu distinge încă adevăratul chip ai nenorocirii.

Nu rămase mult locului, ci plecă mai departe, porni pe un drum de care îşi dădu seama cu încetul că duce la David.

Acesta îl primi bine dispus:

— Aha! Intră, intră!

Era în papuci, avea pe el o Jachetă de lână foarte comodă şi se şi trânti îndată în fotoliul din fața televizorului.

— Vizionez programul.

— Îți place să te simți comod…

— Da, am pasiunea confortului.

— Nu eram sigur că am să te găsesc acasă, zise Paul.

— Plecarea mea a suferit o mică amânare. Martha locuieşte cu mine aici. Am fost în luna de miere.

— Ați fost?…

— Cum vrei s-o iei. Nu poți fi mereu în luna de miere.

Pe ecran un bărbat punea întrebări stupide unui alt bărbat tânăr: „Ați propus vreodată soției dumneavoastră să-i cumpărați o pălărie, mai înainte ca ea să v-o fi cerut?” Era renumita emisiune „Şarada căsniciei pentru tinerii călătoriți”. Îndrăgită de milioane de telespectatori.

— O dată poți să-ți pierzi timpul şi cu aşa ceva, spuse David şi întinse mâna după paharul pe jumătate plin, aflat pe măsuță, lângă fotoliu.

Îşi pusese picioarele pe un taburet.

— Unde e Martha acum? întrebă Paul.

— La serviciu. Atâta vreme cât nu-mi voi fi pus afacerile pe roate, va continua să lucreze.

— Alex se însoară, zise Paul. Foarte curând.

— Eu nu sunt chiar atât de sigur că am să mă căsătoresc. Trebuie mai întâi să te lămureşti. Se poate întâmpla să-ți dai seama că nu te potriveşti perfect cu celălalt…

— Dar, altminteri, te simți foarte bine, nu? întrebă Paul.

— Minunat! Ți-am spus-o, frica o să treacă. Ai mai citit ziarele? Eu le citesc în fiecare zi. N-au niciun indiciu. Bâjbâie în întuneric.

Tânărul de pe ecran trebui acum să se întindă pe podea şi să facă exerciții de înot, pentru a dovedi că ştie să înoate. Spectatorii râdeau în hohote. Găseau scena delicioasă.

— Închide prostia asta! spuse Paul enervat.

— Ei, ce-i?

David îşi privi întrebător fratele.

— Eu nu mă simt atât de bine ca tine!

David coborî picioarele de pe taburet şi-şi îndreptă spinarea în fotoliu.

— Ce s-a întâmplat? E ceva în neregulă?

Apăsă butonul şi vorbăria de pe ecran amuți.

— Totul e-n regulă, doar că nu mă simt aşa de bine ca tine! Mai vreau să-ți spun că după căsătorie Alex preia o stație de benzină. Elfie îşi aduce şi ea economiile. El dă restul. Desigur, sub forma unui împrumut fictiv luat de la mine. Economiile mele… Da, Alex mai are încă relații bune. A intervenit pentru el doctorul Sommer. L-au susținut şi unii oameni cu bani din cadrul clubului… Eu? Nu, eu nu mă apuc de nicio afacere. În primii ani încă nu. Aşa, afacerea cu armamentul nu-ți mai place? N-am crezut niciodată în ea. N-a fost oare o poveste cu care ți-ai descărcat inima?… Vrei să salți dintr-odată? Vrei să câştigi cu asta o jumătate de milion? Dar ai putea să şi ajungi lefter.

— N-am să investesc totul, spuse David. Şi de-ar fi să se întâmple ceva, mai sunteți doar şi voi. Suntem o familie de oameni cu bani. Râse, apoi adăugă: Toți fac afaceri murdare. Şi David Kühn o să se ridice odată!

— Câtăva vreme ai să lipseşti de aici. Ai încredere în ea? întrebă Paul. Dacă te înşală?

David ridica din umeri.

— Sunt convins că n-o să-mi fie credincioasă luni în şir. Ăsta-i avantajul să trăieşti cu o târfă – n-ai îndoieli.

Mai târziu. Paul se afla într-o cârciumă. Şedea singur la masă şi se tot uita la patroană. Mai fusese pe-aici cu câtăva vreme în urmă. Deşi cârciumăreasa era o femeie de aproape patruzeci de. ani, o găsea atrăgătoare.

S-ar fi putut duce şi acasă, fiindcă ziua i se părea irosită. dar gândul la camera lui goală şi tăcută îl umplea de tristețe. Comandă o sticlă de vin, se uita în gol şi-şi ridica privirile numai când patroana trecea prin încăpere.

„Aşa-i, îşi spuse el. David a plecat de-acasă. Alex o să se însoare. Am să rămân singur în casă cu bătrânul. Odată şi-odată camerele vor rămâne goale de tot. Oamenii pleacă. Oamenii mor. Aşa-i! Şi eu... Dar nu chiar atât de curând. Într-o bună zi eşti mort. Mort ca...”

Fața i se umbri. Când vârî mâna în buzunar, simți asprimea periuței de sârmă. I se păru o nerozie nemaipomenită ca un bărbat să poarte în buzunar o periuță de sârmă cu care să-şi curețe pantofii. Tâmpită înfumurare! Prostie! Totul era de-o prostie nemaipomenită. Toată viața lui. Îşi dezaprobă viața. I se părea goală de orice conținut. În afară de complicitatea la o crimă, nu mai era în ea nimic deosebit.

Atunci intrară în local trei cântăreți, îşi scoaseră pardesiele şi rămaseră în pantaloni căzăceşti şi rubăşti cu gulere brodate. Începură să cânte din gură, iar unul ținea şi acompaniamentul la balalaică. Trei ruşi purtați de vânt încoace de cine ştie unde, care colindau din local în local. Aveau voci puternice: doi başi şi un tenor.

— Sunt ruşi emigranți, şopti patroana şi puse a doua sticlă în fața lui Paul. Vin uneori pe-aici.

Comandă vin pentru cântăreți. Aceştia închinară în sănătatea lui. Apoi cântară pentru el. Cântece care erau foarte vechi. Unele vesele, dar cele mai multe triste. Puternicele voci de bas şi tenorul, la care se adăuga tonul săltăreț al balalaicii – totul părea că vine de departe, ca ecoul unor tristeți de demult: amintirea unui om care era singur şi cânta.

Paul era un fel de mediu – îi determinau cu cântecele lor dispoziția sufletească. Iar el sta la masă suspinând şi-şi amintea lucruri pe care nu le trăise. Se gândea şi ia posibilități de împlinire, la isprăvi bărbăteşti, îşi spunea că din totdeauna a fost gata de jertfe, care însă nu i-au fost cerute niciodată.

Îngreuiat de vin şi de cântece, se gândea: „Ah, ce fel de om sunt eu?”

Cei trei ruşi făcură o pauză, iar tenorul şopti:

— Acum trebuie să cântăm ceva vesel, altminteri nu ni se mai dă nimic de băut.

Paul întinse fiecăruia câte o sută de mărci. Comandă vin pentru el şi pentru cântăreți.

— Un om bun! Un om foarte bun! strigară cântăreții.

— Nu, nu! lălăi el. Sunt un păcătos, un mare păcătos!

— O, nu! strigară cei trei. Un om bun! Un suflet bun nu poate păcătui! E un om distins! Un prinț! Nu poate păcătui!

În local se aflau zece clienți. Numai bărbați. Paul comandă vin pentru toți. Chefliii se îngrămădiră mai aproape. Şi unul se aplecă la urechea lui şi-i şopti:

— Ascultați-mă, aş avea pentru dumneavoastră o afacere… o făbricuță de inele pentru şervete de masă… Da, iată am unul la mine. Ne-ar trebui cam opt mii de mărci ca să dăm drumul producției. Şi văd că sunteți un tânăr bogat…

Paul îi ceru să-i scrie adresa şi-i promise banii.

— Mâine, spuse el. Mâine.

Omul îi aruncă o privire fugară.

— N-aţi putea chiar azi…? Vreau să spun, un mic avans… Sunt meseriaş particular…

În clipa aceea însă veni şi patroana, se aşeză la masa! ui şi bău un pahar… Ruşii cântau.

Paul o întrebă:

— Nu eşti măritată?

Nu, n-avea bărbat. Era văduvă.

— Eşti frumoasă, spuse Paul cu limba împleticită.

Cârciumăreasa râse, dar roşi puţin.

Cântăreţii se însufleţiră pentru publicul lor, dădură glas unei veselii melancolice, intonară cântece de înfrăţire, cântece despre iubirea cutezătoare şi despre fericirea îndrăzneaţă a omului singur. Erau grozav de sentimentali.

Dar, între timp, lui Paul îi suna la ureche ca zumzetul unei viespi:

— Sunt meseriaş particular… un mic avans…

Paul le dădu din nou bani ruşilor. Cântăreţii îl ridicară în slavă, îi strânseră mâna, îl bătură pe umeri, jubilau.

— Un om bun!

Apoi se liniştiră, se priviră unul pa altul, clătinară din cap şi se simţiră obligaţi să cânte şi mai cu foc.

— Eşti frumoasă… Da, te iubesc. Îi şopti: Vreau să te iau de nevastă…

Femeia râse, îl mângâie pe păr şi spuse:

— Eşti un băiat bun…

Ruşii cântau pentru ei. Paul bea şi se jeluia în gând: „Ce fel de om sunt şi eu!”

Rezultatele obținute de Alex la liceu devenită din ce în ce mai proaste. David era în ultima clasă a şcolii elementare şi se aştepta la un certificat de absolvire excelent. Am să ajung totuşi mai departe decât el, spunea Alex. Lydia zicea: Voi amândoi trebuie să vă faceți un rost ca lumea.

Şedeau în bucătărie şi mâncau. Kühn spuse că, dacă Alex n-o să-şi dea mai multă silință, David o să-l întreacă. Şi Paul? Ei, el ce-o să facă atunci când va fi mare? Paul răspunse: Să câştig bani şi să mănânc în fiecare zi foarte mult!

Când Kühn se duse cu farfuria goală s-o clătească la chiuvetă, zări lângă paharele pentru spălat pe dinți tubul de pastă americana pe care fata de la etajul inferior i-l dăruise lui David. Murmură: Un tub de pastă se presează de la coadă spre cap şi nu pur şi simplu la mijloc. Cine-a făcut asta?

Alex spuse: David! Iar David strigă: Minte! Te-am văzut azi-dimineață că tu ai făcut-o! Se luară la ceartă, iar Alex sări deodată de pe scaun şi-l înțepă pe David cu furculița. Văzuseră cu toții: dacă n-ar fi prins-o cu mâna, furculița i-ar fi pătruns lui David în gât. Se tăvăliră pe podea, prinşi ghem. Furculița rămăsese înfiptă în mâna lui David. Kühn îl croi pe Alex cu bătătorul, până îi căzu mâna de oboseală. David îl doborâse pe Alex, dar Alex nu voia să se dea bătut. Traseră de ei, mai chemară şi ajutoare din vecini. După aceea, Kühn gemea buimăcit: Piei din ochii mei! A vrut să-i înfigă furculița în gât! Piei din ochii mei, haimana!

CAPITOLUL V

Cu două zile înainte de nuntă, David încă mai ezitase. Atunci venise Paul şi-i risipise orice îndoială. Răspândise în jurul lui o stare de euforie. E de la sine înțeles ca David trebuie să vină la nunta fratelui său! El, Paul, va vorbi cu Alex.

David clătină din cap.

— Îl cunosc mai bine decât tine.

— Asta ar fi culmea, ca nici măcar la nunta lui…

— Îşi vâră capul în nisip. Asta-i! E laş, se minte singur: Câtă vreme nu mă vede, crede că nu s-a întâmplat nimic. David suflă să împrăştie fumul țigării. N-ai băgat încă de seamă că totdeauna a fost laş?

— Laş? Totuşi a mers cu tine.

— Ar fi trebuit să-l vezi cum era să mă lase baltă la bancă.

— De frică, dar… Paul făcu un gest.

— Ştiu, nici tu nu vrei s-auzi nimic despre asta.

— Nu prea des. Mi-e de ajuns că la birou trebuie să-mi amintesc mereu… Tot n-ai plecat?

Nu, David îşi amânase din nou plecarea.

Paul îi mai povesti despre noua locuință în care se vor instala Alex şi Elfie. Stația de benzină e o afacere pusă pe roate, care merge strălucit. Vechiul concesionar renunță la ea fiindcă vrea să se retragă din afaceri. O să se aranjeze totul, iar această ciudată şi neînțeleasă duşmănie între Alex şi

David trebuie să înceteze. Nunta ar fi un prilej binevenit pentru aşa ceva. Paul vorbi despre viitor, evocă drumul care-l va lua fiecare dintre ei şi care va pune ordine în viaţa fiecăruia. O familie de oameni de afaceri, mici până la mijlocii: venituri sigure, căsătoriţi, copii. Iar restul… uitat, depăşit, o experienţă amară, o alunecare sau un ocoliş către o viaţă în bună rânduială. David îşi privea gânditor fratele; îşi dădea scama cât ar vrea Paul să creadă în toate cele pe care le ridica în slăvi.

În ziua nunţii, David cumpără un coş cu crizanteme albe. Florile erau atât de grele, că abia le putea duce. Spera să facă impresie. Lua un taxi, indică strada şi numărul casei. După ce ajunse, cercetă cu privirea împrejurimile. Constată cu satisfacţie că el locuia într-un cartier mai distins. Faptul acesta îi dădea un sentiment de superioritate.

Urcând scara, se gândea: „N-am fost încă niciodată la nunta unor tineri. Am asistat la una singură: a mamei mele şi a lui Kühn. Dar atunci n-a fost o nuntă adevărată. Aici invitaţii vor sta în jurul mesei. „Vă felicit cu ocazia cununiei, sau a nunţii”. „Trăiască tânără pereche!” Sau: „Toate cele bune”. „Nu, nu, vă rog, nu vă deranjaţi. Vin numai să beau o cafea. Aţi prânzit de mult.” La urma urmelor nu dau buzna. „Ce vrea şi ăsta?” În definitiv sunt îmbrăcat cuviincios. Nu-i poate fi cuiva ruşine cu mine. Ştiu cum trebuie să te porţi la o masă. „Ascultă, o vorbă, aşa, între fraţi…”

Iată-l în faţa uşii. O uşă nouă: lăcuită proaspăt, o tăbliţă cu numele locatarului, un buton strălucitor de alamă şi sus, la înălţimea ochilor, vizeta. Dar în spatele uşii, o linişte ciudată. Mai ezită o clipă.

Cel care-i deschise fu Paul. Pe figura acestuia trecu o undă de perplexitate. I se adresă în şoaptă, aruncând o privire bănuitoare pe coridor, spre uşile odăilor.

— Am mai trecut o dată pe la tine. Nu te-am găsit acasă. A spus nu. Nu, aşa a spus. Vino-ncoace în bucătărie.

David puse coşul cu flori pe pardoseală, în bucătărie. Paul era încurcat.

— Aşa… a spus nu. Dar acum sunt aici.

— O nuntă cam rece, zise Paul. Tatăl ei a venit nuntă la biserică. Acum sunt aici mama şi fratele lui Elfie, care a mai adus un prieten de la facultate…

Paul continua să vorbească în şoaptă. Da, şi fratele lui Elfie tot n-a lăsat să-i scape ocazia ca să arunce două-trei înțepături. La un moment dat, Alex s-a făcut vânăt. Elfie a şi plâns din cauză că tatăl ei a refuzat să vină aici. Vesel e numai Kühn. Toată fața îi străluceşte. Şi-a lăsat din nou mustață şi ne-a dat să înțelegem că se gândeşte să se recăsătorească – zicea că atât de bătrân nu o încă. Doctorul Sommer, antrenorul şi Zamella au fost aici la prânz.

— Aşa… făcu David şi se uită la resturile de friptură de pe bufet.

— Spune-mi, cum a fost la biserică?

— Ei, la biserică a fost clasa-ntâi, măi frate! Foarte solemn. A cântat orga, apoi; „Până când vă va despărți moartea.” Nu, zău, a fost fără cusur.

— Aşa. Ei, acum mă duc înăuntru!

— Nu, n-are niciun sens!

Tocmai atunci intră în bucătărie Alex, încă în haine de mire. Rămase o clipă locului în uşă, îl privi pe David, părea încurcat.

— Am vrut să-ți urez de nuntă mult noroc.

David zâmbi.

— Florile sunt de la tine? întrebă Alex.

Fața îi era foarte gravă.

— Florile? Hm – da. Te deranjează? Alex tăcu. Atunci… Te felicit.

— Mulțumesc, spuse Alex.

Paul sta lângă ei. Pe chipul lui se citea nemulțumirea. Dădu să vorbească, dar până la urmă tăcu.

— Ascultă, zise Alex. Mi se pare că atunci nu m-ai înțeles. Nu vreau să mai am nicio legătură cu tine. Niciuna! Nu vreau să te mai văd în casă asta!

— Vrei să spui că dacă ne vom întâlni pe stradă să trecem unul pe lângă altul ca nişte necunoscuţi?

— Dacă ne întâlnim, ne putem spune fireşte bună ziua... în trecere.

— Bine, fie, ţi-am urat aşadar noroc în căsnicie... în trecere. Se întoarse apoi către Paul: Nu ţi-am spus că eu îl cunosc mai bine decât tine?

— Aşteaptă, zise Paul. Te însoţesc câţiva paşi.

Când David intră în casă, Martha şedea în faţa oglinzii şi se pieptăna. El stătea în odaie, privind-o cu o figură posomorâtă, fără să scoată o vorbă.

Martha nu se întoarse, ci vorbi către imaginea lui reflectată în oglindă:

— Ai şi venit? Credeam că ai să rămâi câteva ore.

— N-ai putea să te scoli niţel mai devreme?

Ea apucă peria şi începu să şi perie părul.

— O vizită de nuntă foarte scurtă. Nu ţi-a plăcut, sau te-au dat afară?

— Ce mai faci, de fapt, altceva decât să dormi, să te îmbăiezi şi să şezi în faţa oglinzii?

— Muncesc. Stau opt ore la bar!

— Sigur, sigur! Da, da, ştiu!

— Eşti cam nervos în ultimele zile, micul meu aiurit...

— Dacă nu încetezi să-mi mai spui „micul meu aiurit”, am să te plesnesc!

— Ah, ce vesel a mai evoluat convieţuirea noastră!

— În Indochina am trăit cu o femeie care nu ştia să-şi spună decât numele. Singh! Era surdomută. Doar Singh. Dar în acest singur cuvânt putea exprima totul. Într-un singur cuvânt spunea totul.

— Ce istorii frumoase îmi povesteşti iar, micul meu... Aproape că-mi dau lacrimile.

Începu să-şi pilească unghiile.

David se întoarse spre ea şi zise:

— Într-o zi am să te snopesc în bătaie!

— Nu te-aş sfătui.

Glasul ei era domol. Nu-şi ridică ochii de pe unghii. David îşi scoase haina şi o atârnă pe speteaza unui scaun. Apoi se întinse pe una dintre cele două canapele.

— Ai supărări încă de câteva săptămâni. De asta îmi dau seama. Dar mai e ceva. Ceva care-ți stă mereu pe suflet. Şi vrei să-ți descarci supărarea pe mine…

David şedea culcat pe spate, vorbea către tavan:

— La început muțenia şi surzenia, ca şi gângăveala ei trudnică m-au cam îngrozit. O dată ne-am hârjonit amândoi… am gâdilat-o şi ea a râs tare. Apoi am mai făcut asta de multe ori. Voiam s-o aud râzând. Când eram supărat, Singh plângea…

— Ai putea să mă gâdili şi pe mine puțin. Poate că o să râd şi eu.

— Tu nu poți râde. Tu ai sufletul gol!

— Mă tem că într-o zi trebuie să-mi arăt colții.

Martha vorbea fără enervare.

— Într-o zi am să te snopesc zdravăn în bătaie!

— Poate că ai dori să mă vezi şi plângând?

— Ar fi poate totuşi ceva omenesc ceea ce mi-ar fi dat să văd atunci la tine. Alături de tine nu te poți încălzi. Eşti ca şi moartă! Afară de anumite clipe…

— Te-am silit eu să faci la notariat contractul?

— M-a înşelat înfățişarea ta. M-am gândit poate ca ai nevoie de cineva. Mi-am băgat în cap că ai avea nevoie de compătimirea mea!

— Am învățat să trăiesc singură!

— Da, da! Ştiu! Şi nu te mai poți dezobişnui, atât de bine te-ai deprins! Am făcut o afacere grozavă cu tine! Râse. O afacere nemaipomenită!

— Şi eu aş putea să istorisesc poveşti. O istorioară care ți-ar umple ochii de lacrimi.

— Spune-o!

— Eram cât p-aci să ți-o povestesc. În primele trei săptămâni, am fost gata-gata. Dar acum momentul prielnic a

trecut pentru noi.

— O poveste scârboasă, nu?

— Tot atât de scârboasă ca propria-ți poveste!

— Ce-ți închipui că ştii tu din ea?

— Mai mult decât crezi! Viața ta ți-o simte oricine. Neliniştea... neliniştea ta. David tăcu, se ridică şi o privi cu atenție. M-ai adus aici, nu fiindcă mă iubeşti, ci fiindcă nu poți sta singur. Ți-e teamă de singurătate, ca unui copil de întuneric. Vorbea rar şi încet, ca pentru ea, în timp ce-şi făcea manichiura. De ce oare? Ori de câte ori rămâi singur, începi să bei şi eşti prost dispus. Şi când te-ai săturat de dragoste, zaci în pat lângă mine şi începi să-ți cloceşti gândurile. Mă pricep puțin la bărbați. Mai c-aş zice că ai ceva pe conştiință. Legiunea străină...? Ei da, dar numai lucrul ăsta nu poate fi, fiindcă uniforma îi zăpăceşte pe bărbați şi-i face să treacă peste orice porcărie. Datoria şi aşa mai departe... Aş putea să gândesc în fel şi chip. Cum e, de exemplu, cu pietrele prețioase din pagode? A trebuit mai întâi să împuşcați câțiva oameni? Sau poate şi mai rău... poate i-ați supus la torturi până v-au trădat ascunzătoarea...

David sări în picioare, se repezi la Martha şi o apucă de gulerul capotului.

— Ține-ți fleanca! şuieră el. Trăncăneala asta tâmpită!

Ea-l privi liniştită şi zise:

— Nu-mi rupe capotul. Se netezi cu palma, îndreptă fără grabă cutele. N-o să mă crezi, dar îmi place să locuiesc aici cu tine. Îmi place confortul. Şi nu respect întocmai convenția, ori de câte ori vrei?

— O, încetează să vorbeşti aşa! Mi se face scârbă!

Ea oftă şi nu mai continuă. David se trânti din nou pe canapea. Îi auzi oftatul, dar n-o privi. Se gândea la pălăvrăgeala ei, se îndepărta în gând de ce auzise, voia să se depărteze. „Hertha!” îşi spuse el. Dar între ei doi era poştaşul. „Ar fi fără sens! Poate nu chiar fără sens! Bună ziua. Klausmann mi-a răspuns. Nu, n-are timp pentru Algeria.” Se gândea la faptul că s-ar putea duce şi mai departe. „Azi sau

mâine, sau oricând îi va conveni. Da, ar putea chiar să ia o maşină şi s-o caute. Singh! Banii sunt puşi în siguranță; niciun motiv să-şi facă griji.”

El şi cu Paul îşi îngropaseră banii împreună. Locul îl propusese Paul. Era micul luminiş pe care acesta îl hotărâse astă-vară ca sălaş al biruinței lui, dar care, datorită Erikăi, devenise un loc al înfrângerii. „Un ascunziş sigur! îşi spunea David. Aş putea pleca la Paris. Să vorbesc franțuzeşte, să mănânc bucate franțuzeşti. În apartament sunt ascunşi destui bani. La urma urmelor, nu poți să te duci tot la trei zile cu maşina în pădure şi să scormoneşti. Douăzeci de mii în bancnote de câte o sută de mărci. Un mic concediu la Paris. S-o înşel… Asta e!”

Gândurile acestea îi dădeau satisfacție. S-ar întâmpla totuşi ceva. Până acum nu s-au întâmplat prea multe. N-a progresat cu nimic. Semăna cu un călător rătăcit în pădure şi care-şi dă seama că s-a învârtit în cerc. Din nou pe acelaşi drum. Descrii cercuri…

— Ascultă, zise el. Dacă mâine dimineața nu sunt aici, înseamnă că voi lipsi câtăva vreme. Am să plec poate în Franța.

— La vremea asta?

— Orice vreme e bună pentru aşa ceva.

— Cât timp?

— Probabil câteva săptămâni.

— Bine, spuse Martha. Dacă vrei tu aşa. Atunci şi eu am să fac ce-mi convine…

— De asta sunt sigur. E singurul avantaj pe care-l prezinți, că nu am nicio îndoială în privința ta.

— Cum te mai minți! Dar tu o vrei!

O auzea cum umblă prin casă, şedea culcat pe canapea şi fuma. Nu se gândea la ea, se gândea numai aşa, pentru sine. Nu ştia cât e ceasul, când Martha veni spre el, se opri alături şi-l privi.

Îşi zise: „Acum va pleca, e seară”. Femeia aşteptă, în cele din urmă spuse:

— Plec.
— Bine.
— La ce te gândeşti?
— La nimic precis.
— Te gândeşti la Singh?…
El n-o privi, căta țintă spre tavan. Răspunse:
— Da, mă gândesc la Singh.
— Şi la ce te mai gândeşti?
— La nimic, numai atât, la Singh.
— N-ar putea să-ți fie de niciun ajutor. Nicio femeie n-ar putea. Ție nu. Am plecat.
— Da, bine.
O auzi ieşind, mai rămase culcat o oră. Apoi se sculă, împachetă câteva rufe în geamantan. Era tot acelaşi geamantan. Scoase banii ascunşi. Luă din şifonier un pardesiu, apoi comandă la telefon un taxi. Îşi mai turnă un pahar şi, privind în gol, aşteptă maşina.
În timp ce se afla în maşină, se gândea: „Strasbourg!” Nu ştia de ce, dar îşi propuse acest oraş ca primă țintă. Peste şapte ore se afla la Strasbourg. Căută un hotel şi semnă în registru. Îi veni aşa, deodată. Scrise: Dr.h.c. Belling.

În noaptea aceasta, Alex nu dormi aproape deloc. Musafirii plecaseră târziu. Bătrânul Kühn pornise spre casă puțin cam amețit, satisfăcut şi fericit. Paul îl însoțise o bucată de drum pe David şi se reîntorsese. Fratele lui Elfie îşi întrebase prietenul încă pe scări:
— Ce părere ai de el?
Colegul îi răspunsese:
— Un ins ciudat.
Vorbi despre tăcerea lui, despre rezerva rece, vizibile chiar în timpul mesei… o permanentă stare de veghe, care te indispune ca dovada unei neîncrederi mereu la pândă.
— Un om umilit… spuse prietenul.
— A fost un renumit fondist, preciza fratele lui Elfie.
— Da, ştiu. Un egoist de o forță înspăimântătoare.

Cam în acest timp zări Elfie florile. Întrebă:

— De la cine sunt crizantemele astea splendide?

— De la un cunoscut. Au fost trimise aici.

Li se aduseseră multe flori, dar acestea erau cele mai frumoase. Elfie se oprise în fața coşului, scoase cu atenție o crizantemă şi contemplă albul strălucitor. Se întoarse spre Alex, îi căută ochii şi-l întrebă:

— A fost frumos, cu toate cele întâmplate, nu? Nunta noastră a fost frumoasă.

— Da, spuse el. Nunta noastră a fost… Mie mi-a plăcut. A fost totul aşa cum se cuvine.

Simțeau amândoi golul rămas în încăperea în care şezuseră invitații. Aceştia vorbiseră şi ridicaseră paharele, iar Kühn repetase de nenumărate ori:

— Totdeauna am fost de părere că Elfie e femeia potrivită pentru Alex.

Acum stăteau amândoi în cameră şi se gândeau la toate cuvintele rostite, cântăreau încă o dată această zi. Alex îşi aminti că la un moment dat tatăl său ridicase paharul şi spusese cu o privire concentrată:

— Închin pentru viața cea grea!

Şi toți clătinaseră aprobator din cap: doctorul Sommer, antrenorul, Zamella, mama şi fratele lui Elfie, prietenul şi chiar Paul dăduse cu înțelegere din cap.

Alex intră în baie şi începu să se spele pe dinți. Elfie veni ceva mai târziu. Reîntorşi în dormitor, se opriră lângă paturi. Ea îşi privi bărbatul, apoi îşi desfăcu primii nasturi de la rochie. Era încă ceva neobişnuit, dar ştiau că totul va deveni cândva de la sine înțeles. Alex îşi aduse aminte de cealaltă femeie, îşi aminti locuința lor, o privi pe Elfie şi îşi spuse: „Nevasta mea!”

Apoi Elfie veni la el. Amândoi se gândeau că aşa trebuie să fie, fiindcă e noaptea lor de nuntă. Alex îi răspunse aşteptărilor. Ea îi spuse: „Bărbatul meu!” Îi şopti asta la ureche. Alex îşi dădu seama că prin aceasta voia să-i

mărturisească dăruirea. Dar nu se putu elibera de gândurile sfredelitoare.

Elfie zise:

— Vreau un copil de la tine. Acum… acum…

— Da… da…

Mult mai târziu, se sperie la gândul că ar putea să aibă un copil. Văzu primejdia, îşi dădu seama că în timpul zilei nu-l preocupase nimic altceva. Elfie dormea, nu băgase de seamă că, pe când o îmbrățişa, Alex era frământat de gânduri. Se simțea vinovat ca de o nelegiuire. Dar ea nu observase nimic.

Florile din camera alăturată îşi împrăştiau parfumul. „A făcut oare bine că l-a dat afară? Da, trebuie să nimicească această solidaritate impusă de ticăloşia înfăptuită împreună şi cu care celălalt se fălea. El a săvârşit crima, îşi spuse. Eu eram bolnav! Vor trebui să treacă ani!”

Şedea culcat pe spate, auzea în întuneric, aproape de tot, răsuflarea uşoară a soției sale. Celălalt, cel de la 30 august, stătuse şi el culcat aşa lângă nevastă-sa. Femeia îi auzea răsuflarea. Acum patul e gol. Ea îşi aduce aminte. În ureche îi mai răsună glasul lui, dar bărbatul nu mai e alături. Femeia vorbeşte în gol. Gândeşte în gol. Pentru ea, bărbatul acela a rămas de neînlocuit. Alex înțelese că a trăi alături de cineva e un fapt irepetabil, intui durerea iscată de pieirea unuia sau a celuilalt. Amintirea acelei zile de august îl făcu să geamă.

Apoi se gândi din nou la boli, la acele tulburări ale minții, de care oamenii nu pot fi făcuți vinovați… Stări trecătoare… Da, tulburări… Le aprobă ca circumstanțe atenuante doar pentru el, nu însă şi pentru David. Asta era singura lui putință de a mai trăi: să arunce în spinarea celuilalt toată povara. Era convins de vina acestuia, se gândea la el cu ură. Acum, stând culcat, lângă nevasta lui, dădea acestei un şi sensul unei ispăşiri. Nu exista pentru el altă posibilitate, ca să trăiască.

Şi-apoi copilul… Poate că ăsta era ceasul? Ar creşte. S-ar numi Kühn. Numele acesta… Alergase cot la cot cu el ca un val al entuziasmului. „Perspective încă mai am, gândi Alex.

Relațiile mele la club…” Îi mai stăteau deschise înainte multe căi… Îşi reaminti victoriile. „Nu, nu voi mai alerga!” Deodată îşi dădu seama de asta cu deosebită claritate. Flacăra ambiției se stinsese sub povara spaimei. Recordul devenise fără sens. Altădată… recordul era o confirmare… „Am învins…”

Apoi căzu într-un somn neliniştit, se trezi din nou, auzi bătând ceasurile: în cameră, în turnurile bisericilor, pe frontoanele şcolilor. Simți oraşul ca o prezență vie. Sute de mii de oameni se aflau acum culcați în case şi dormeau. Peste zi întorseseră ceasurile, iar ceasurile ascultau şi, în noapte, măsurau, numărând, timpul.

„Acum sunt însurat…” Îşi spuse asta şi avu un sentiment de uimire, ca un om care ajunge la ținta dorită, deşi o pornise pe un drum greşit.

Heinrich Kühn era o şaradă pentru ştiința medicală. Somități recunoscute se interesau de cazul său. Voiau să studieze procesele stranii de comandă care se petreceau în creierul lui. Îi oferiră o internare gratuită de câteva luni într-o clinică neurologică. Dar el nici nu voia să audă de aşa ceva. Spunea că, la urma urmelor, e vorba numai de faptul că nu poate dormi mai mult de patru ore pe zi... iar tulburările de memorie nu-l deranjează prea mult; nu mai are acum dureri şi ar vrea din nou să lucreze. Se duse la vechea sa firmă şi redeveni contabil.

Pentru David, Heinrich Kühn căută un loc de ucenic. În cercurile comerciale se vorbea că, dacă timpurile se vor normaliza, motorizarea va lua un mare avânt. Iar timpurile normale erau foarte aproape. David făcu o mutră amărâtă când auzi că va trebui să se facă lăcătuş-auto. Asta-i o meserie bună! spuse Kühn.

David şedea lângă patul mamă-sii şi o privea îngrijorat. Lydia suferea acum de accese de leşin, după care, două-trei zile, trebuia să zacă. Lăcătuş-auto! murmura dezamăgit. Ea-i spuse: David resemnează-te! Ai să-i întreci totuşi pe alții, dacă ai să fii destul de răbdător. Poate că o să dureze douăzeci de ani, dar ai să ocupi locul care ți se cuvine.

În aceste zile îşi făcură o fotografie de familie. Pe un rând stăteau cei trei fii, în spate, tatăl şi mama. Kühn spunea că au ieşit la liman după vremuri grele, iar acum vrea această fotografie a familiei lor, care a rămas întreagă. Pentru mai târziu: Noi în anul atâta şi-atâta, pe când mai eram încă împreună.

CAPITOLUL VI

Heinrich Kühn venea aproape în fiecare după-amiază la stația de benzină. Luase obiceiul acesta îndată după nunta lui Alex. Venea, sta prin birou, nu vorbea mult, dar arăta o față extrem de mulțumită. Uneori se posta la o pompă şi începea să servească benzină clienților. Nu-l rugase nimeni, dar se părea că-i face plăcere. Când se întorcea în birou constata:

— Progresăm! Da, progresăm!

Calcula apoi câți litri de benzină vânduse în cele câteva minute şi ce câştig rămânea.

— Aşadar, dacă aveți nevoie de mine, spuneți-mi. Ştiți doar că peste zi am timp. La grădină, aşa şi-aşa nu mai am ce face.

— Bine, răspundea Alex, dacă avem nevoie te chem.

— Straşnic că ai obținut stația asta! exclama Kühn. Ce mai, eşti totuşi un om de afaceri... Da, totdeauna a fost econom, fiul meu, oamenii au ştiut cui îi pot încredința o asemenea afacere.

Rostea acestea cu arătătorul ridicat spre Elfie. Ea-l aproba zâmbind.

Înainte să plece, se mai oprea la intrare două, trei minute, privea animația şi-i asigura pe şoferii care aşteptau:

— O clipă, fiul meu vine imediat. Numai un moment, vă rog.

Dădea şi personalului de la stație dispoziții, care erau numaidecât ascultate. Cu asta îşi spunea că şi-a împlinit

datoria. Apoi îi mai saluta o dată cu o fluturare a mâinii pe Elfie şi pe Alex şi pleca. Era ca şi cum s-ar fi schimbat rolurile, el devenind fiul, iar Alex tatăl. Greutățile familiale se împărțiseră, iar Kühn era de părere că sosise clipa retragerii lui definitive. Se gândea acum din nou la căsătoria cu garderobiera, încerca să evalueze cât mai avei de trăit. „Poate încă zece ani”, îşi spunea.

Stația de benzină se afla la o răscruce cu perspectiva largă, era o afacere cu vad bun, cu şase pompe electrice, un birou spațios, un atelier de reparații şi două hale de spălat. Trei salariați şi Alex serveau clienții. Elfie stătea în birou, la casă. Alex număra seara banii şi-i aducea acasă, ca pe un reproş ce sporea necontenit. Era simplu să câştigi bani. Aproape că putea calcula ziua când va fi în stare să pună la loc ceea ce luase din treimea sumei jefuite şi s-o îngroape definitiv şi complet.

Un reporter sportiv îl vizitase pe Alex la stație şi-i luase un scurt interviu. Veneau curioşi şi prieteni ai sportului.

— Sperăm că veți alerga în curând din nou.

— V-am văzut atunci când l-ați întrecut pe Slawek.

— Dumneavoastră sunteți cunoscutul fondist? Păcat, la Olimpiadă ați fi avut şanse!

Simțea cum trecerea timpului îmblânzeşte sentința pronunțată atunci împotriva lui, cum iertarea progresează de la sine. Răspundea clienților amabil şi cu modestie la astfel de întrebări. Uneori se gândea cu adevărat să alerge din nou. Îşi spunea că ar trebui să-şi programeze un uşor antrenament zilnic, ca să nu-şi piardă condiția fizică. Când i se va ridica suspendarea, ar putea începe imediat pregătirea în vederea performanțelor. Cântărea toate acestea, se însuflețea. Dar asta se întâmpla numai ziua, când îl stimula simpatia admiratorilor. Seara şi noaptea se risipea orice urmă de convingere. Ştia că nu mai e acelaşi om. Numai pe dinafară putea să pară absolut intact, pe dinăuntru se simțea alterat, ca şi cum se rupsese ceva în el. Ştia că dacă ar mai alerga acum, după nouă mii de metri n-ar mai găsi acea forță

capabilă să explodeze într-un finiş. Când îşi imagina acest ultim efort chinuitor, resimțea o slăbiciune pe care numai cei bolnavi de inimă o cunosc. În fond, era totuşi conştient că această slăbiciune nu aparținea corpului, că între el şi performanță se interpunea o neputință sufletească.

Odată îi vorbi despre simptomele trupeşti doctorului Sommer, care venise la stația de benzină. Îi spuse:

— Nu mă simt prea bine.

— De cât timp n-ai mai alergat?

— De mai bine de două luni.

— Trebuie să alergi din nou, îl îndemnă doctorul. La nuntă nu-mi spuneai că ai vrea să începi un uşor antrenament? Aşa nu mai merge, Alex!

— Da, zise el, ascultând ceea ce-i vorbea medicul despre aparatul circulator şi despre atrofierea unor părți ale muşchilor…

În aceeaşi seară, Alex îşi luă pantofii de alergări şi-şi îmbrăcă treningul.

— Nu pot veni şi eu cu tine? întrebă Elfie.

— Alerg în Parcul de Vest. N-are sens să vii şi tu, ar trebui să stai singură, în întuneric.

— La vară, spuse ea, nu-i aşa, la vară ai să alergi din nou pe stadion?

— Da, poate.

Alergă în întuneric pe aleea circulară a parcului. Auzea din nou pe pistă zgomotul familiar al pantofilor cu cuie. Porni încet, acceleră întrucâtva ritmul. Trebuia să facă mereu ocoluri pe iarbă, fiindcă arbori tăiați îi barau drumul. Nu-şi puse întrebarea de ce se taie copacii parcului.

Începu să transpire, se încinsese, ştia că ar putea să alerge mult în acest ritm mediu. Retrăia ceva din vechea bucurie a trupului. Era ca un excitant care-i redeştepta forțele. Îşi reaminteşte lupta cinstită, aude din nou aplauzele, strigătele de îndemn: „Kühn! Kühn!” A uitat că l-au hulit; îşi aduce aminte numai că-l iubeau, fiindcă era un învingător.

Sâmbătă, la vremea prânzului, Paul veni la stația de benzină cu un automobil. Personalul şi chiar Elfie şi Alex tresăriră curioşi când puternica maşină sport coti spre pompe.

Alex zâmbi strâmb şi spuse:

— Ei, e Paul!

Acesta coborî geamul, făcu semn cu mâna şi strigă:

— Alex!

Omul de la pompă, care tocmai voia să alerge afară, se întoarse la farfuria lui.

Alex ieşi, se apropie de maşină.

— Ce vrei? Vino înăuntru, tocmai mâncam.

— Nu, nu voiam să intru. Ascultă…

— Paul îl întrerupse Alex grav. Maşina asta bate la ochi! Crezi tu că un mic salariat ca tine şi-ar putea permite să închirieze la fiecare sfârşit de săptămână un astfel de automobil? Trebuie să încetezi!

Paul reflectă, apoi spuse:

— De câteva ori… Oricum, în curând vine iarna şi s-a isprăvit cu maşina.

— Trebuie să încetezi imediat! repetă Alex cu hotărâre.

— Ah, nu mai face pe grozavul!

— Nu fi obraznic, mucosule!

— Mucos? Tu ai tot ce vrei! Eşti însurat, ai stația asta de benzină! Totdeauna ai avut totul. Dar dacă mă mişc şi eu o dată… David şi-a aranjat şi el un apartament scump.

De altfel, David s-a întors. Da, a fost în Franța. Locuieşte acum pentru, câteva zile la Paul.

— De ce?

— Probabil că s-a certat cu a lui. Ce ştiu eu? Zice că-l calcă pe nervi.

— Asta nu-mi place.

— La ce te gândeşti? David e un om cu experiență, băiete. Citeşte jurnalul în fiecare zi. E de părere că ăia n-au încă niciun indiciu!… M-ai întrerupt tocmai când voiam să-ți spun. Uite, de-asta am venit.

Şi Paul îi întinse prin fereastră un ziar.

— N-am vrut să intru. Am auzit întâmplător. Când luam maşina de la agenție. Am cumpărat ziarul.

Alex privi foaia, citi rar:

— Gustav Jablonski… În zorii zilei…

— Absolut pe neaşteptate, spuse Paul.

— A murit…

— Da, probabil un atac de cord.

— Mort… spuse Alex.

— Sigur că e mort.

— Doamna Mathilde Jablonski… Adânc îndurerată… Doctor Knitts şi Ria Knitts, născută Jablonski.

Două anunțuri mortuare. Unul pe jumătate de pagină, altul pe un sfert, anunțuri impozante, după dimensiunile omului. Alături, celelalte anunțuri mortuare făceau o impresie meschină – morți mici. Înghesuiți de acest mort pretențios.

Alex nu spuse nimic. Paul îl observă cum se uita gânditor către Elfie.

— Dacă n-ai fi forțat lucrurile, acum totul s-ar fi aranjat de la sine.

— Mi-a oferit o stație de benzină. Întocmai ceea ce am acum şi ceea ce aş fi putut avea mai devreme. Alex zâmbi cu amărăciune. Cu toții ne înşelăm în calculele noastre.

— Aproape, zise Paul. Numai câteva luni… Dar în orice caz Elfie e mai bună decât Ria!

Spuse acelaşi lucru şi seara, în timp ce şedea în camera lui David şi discutau că Alex a fost făcut mat de un om pe care timpul aproape că-l scosese din joc.

— Elfie nu ştie nimic despre tine, zise Paul. Nu vrea el.

— E ideea lui fixă. Mă crede un diavol sau aşa ceva. David râse. Poate că nu e zdravăn La cap. Nu te-ai gândit niciodată că ar putea să fie nebun cu adevărat? Nu mă refer neapărat la individ în ansamblu. Poate fi normal în toate privințele, dar să aiureze numai într-o singură direcție. Există cazuri de-astea. Cum aude cuvântul fatal… şi ăsta sunt eu. Paul dădu din cap. S-ar putea să fie o boală a familiei voastre. Să

presupunem că taică-tău n-ar avea acel mic dezechilibru din cauza rănii, ci…

— Vrei poate să spui că tata ar fi nebun?

— Nu, asta nu! Dar l-au ținut atunci totuşi într-o clinică de boli nervoase. Îți aminteşti cum spuneam noi, că e în spital? Cuvintele clinică de boli nervoase le rosteam numai cu uşile şi ferestrele închise.

— Dar a fost acolo numai sub observație!

— Ei, da, fireşte. Alex are şi el o idee fixă. E nevoie de doi, cel mult trei ani, şi totul o să treacă.

David vorbi apoi din nou despre scurtul lui concediu petrecut la Paris. Povesti despre femei. Două, trei, patru femei. Le numără pe degete. Paul nu prea era impresionat. David simțea nevoia să spună gogoşi, tăcu apoi şi se gândi: „Astea-s lucruri fără nicio însemnătate”.

A mai avut o întâlnire despre care ar fi vrut să-i povestească. Un cerşetor care i-a dat motive de meditație. La noi nu mai sunt cerşetori, dar la Paris încă există. Omul era postat lângă Sacre-Coeur.

Ținând bancnota gata pregătită în buzunar, David intenționa să-şi îngăduie o mică glumă.

— Eşti cerşetor? întrebase el.

— Da, domnule, sunt cerşetor.

— Pentru asta îți trebuie curaj.

— Nu, numai înțelegere.

— Şi de ce ți-ai ales locul aici lângă biserica asta minunată?

— Locul ăsta-i face pe oameni milostivi.

— Şi sunt buni şi milostivi?

— Da, foarte.

— Câştigi, aşadar, bine?

— Am tot ce-mi trebuie.

— Atunci n-ai nevoie de la mine de nimic?

— Nu.

— Bine, nici nu-ți dau nimic.

— Ştiam, domnule. Un cerşetor nu dă niciodată ceva altui cerşetor.

N-a mai scos mâna cu bancnota din buzunar. Era uluit, ca şi cum un miel pe care ar fi vrut să-l tragă de lână îl muşcase dintr-odată cu colţi de lup.

Nu-i povesti totuşi lui Paul despre această jignire, îi spuse doar că ar avea nevoie ele câteva zile, ca să reflecteze. La noua direcţie de marş, cum zicea el. Vrea să investească ceva bani, şi cu o altă parte a capitalului să-şi înceapă, în fine, marea afacere din Algeria. Martha? În privinţa ei, n-a luat încă nicio hotărâre,

— Nu-mi mai place. Un automat. Funcţionează doar când arunci bani în el.

Paul îşi reaminti, îi istorisi experienţa lui. Erika – da, pentru bani ar fi putut s-o aibă. Dar n-o mai vrea. David fu mirat, n-ar fi crezut că Paul e capabil să facă uz cu atâta brutalitate de bani. De altfel, şi el ar avea nevoie de bani. Nu mulţi. Să-i împrumute Paul câteva mii de mărci, până când se vor duce din nou la ascunzişul lor.

— Cum adică! se miră Paul. Toţi banii pe care i-ai luat ultima dată i-ai şi…

David făcu un gest de neputinţă cu amândouă mâinile.

— Atât de mulţi bani în câteva săptămâni!

— Parisul! spuse David cu emfază. Parisul e scump!

Timp de două săptămâni, David nu se duse acasă la el. Ca la revenirea din Legiunea străină, locuia cu Paul în camera acestuia. Şi se gândea din nou la Hertha. Nu era doar dorinţă, se iluziona că în acest oraş există oameni, rude cunoscuţi, pentru care ar îi un oaspete binevenit. În gând, zărea chipul Herthei luminat de un zâmbet, bucuria de a-l revedea şi o uşă deschisă. Poate că voia să verifice asta, când a doua zi de dimineaţa se duse la casa în care locuia ea şi aşteptă mult în faţa intrării.

Hertha tresări, voi să închidă uşa imediat. El îşi vârî piciorul în deschizătură. Îi vedea privirea descumpănită, ţinea

piciorul nemişcat şi zâmbea ironic. Încercările ei de a închide uşa fură zadarnice.

— Bărbatul meu! şopti ea, bărbatul meu e acasă!

— Ai să mă prezinți. Mă întorc din Legiunea străină. Te cunosc mai de mult. Am venit să-ți fac o vizită…

— Hertha! strigă o voce dinăuntru.

„Aha!” gândi David, poştaşul. Apoi intră în urma ei. Hertha spuse:

— Un vechi cunoscut al meu a venit să-mi facă o vizită.

Îl prezentă, vorbea încet.

David îşi spuse îndată că Hertha se decisese pentru bărbatul mai rău. Alesese certitudinea: o față rotundă, inofensivă, un bărbat care la fiecare zi-ntâi îşi aduce cuminte leafa acasă, un cetățean mediocru, de dimensiuni normale, a cărui slujbă consta în distribuirea scrisorilor.

— Un cunoscut? întrebă bărbatul.

— Da, de mult de tot, spuse David zâmbind.

Savura acum sentimentul superiorității sale, era convins că Hertha e nevoită să-i compare.

— Am fost cinci ani în Legiunea străină. În Africa şi Indochina… M-am întors acum câteva săptămâni.

— În Legiu-nea stră-ină? întrebă omul lungind cuvintele.

— Da, am vrut să văd şi eu câte ceva din lumea asta. Şi acum, m-am gândit, trebuie să-i spun Herthei bună ziua. Sper că nu vă stingheresc.

— Aşa, în Legiunea străină?

— Ia loc, spuse Hertha cu o figură imobilă.

— Da, mulțumesc, mulțumesc. Se aşezăm Şi cum o mai duci? Văd că eşti fericită-n căsnicie.

— O duc bine. Da, sunt fericită în căsnicie.

Şi eu am de gând să mă căsătoresc săptămânile viitoare, spuse David. De fapt, am vrut să viu cu logodnica, dar n-am ştiut dacă pot să…

— O, nu ne deranjați, spuse bărbatul.

Hertha şedea alături, cu fața liniştită, peste care trecea câte o umbră de stinghereală. David observa asta şi se amuza.

Africa şi Indochina! Căuta să facă impresie. Când ai fost plecat atâta vreme, te gândeşti, fireşte, la patrie şi la oamenii pe care i-ai cunoscut. Reîntoarcerea la viața de altădată… Revenirea dintr-un război… Desigur că aduci şi cicatrice, chiar neatins nu poți să scapi din aşa ceva.

— Împotriva cui ați luptat? întrebă bărbatul.

Nu ştia nimic, habar n-avea că ar fi pe undeva război, în ziar citise când şi când despre tulburări. Da, dar nu citeşte prea des ziarul. Are televizorul, iar războaiele străine nu-l interesează.

— Ştiu, spuse David. Aici nu se ține seamă de ele.

Apoi se ivi prima pauză neplăcută. Nu mai aveau ce vorbi. Ar fi putut să plece, dar nu voia încă, începu să se laude că n-a venit înapoi cu mâinile goale. N-avea ce povesti altceva care să le poată trezi interesul.

— Da, spuse David. Pietre prețioase, mari cât oul de porumbel! Le-am găsit în pagode.

— Atunci sunteți un om bogat?

— Sigur. N-aş mai vrea să fiu niciodată sărac!

— De fapt, nici nouă nu ne merge rău, spuse poştaşul. Şi când am să-mi împlinesc anii de slujbă, o să am pensie.

Toată viața lui va trebui să împartă scrisori? Nu, nu toată viața, cam douăzeci de ani. În momentul de față e în concediu de boală.

— Am ceva la picior…

Peste câteva zile se va duce totuşi la slujbă.

— Vedeți, voiam să vă invit la masă. La *Lukullus* o să vă placă, desigur.

— Nu se poate, zise poştaşul. Sunt în concediu de boală şi n-am voie să ies din casă.

— Aha!

— Nu, repetă el. Sunt funcționar şi nu mi-e permis.

— Păcat! spuse David. Dar la un rachiaş v-aş invita cu plăcere.

Nu, nici asta nu se poale din păcate. Unui funcționar nu-i e permis. La o adică s-ar putea aduce câteva sticle de bere de

alături. Şi iată-l pe bolnavul nostru ridicându-se să aducă berea de la cârciuma din colț. David îşi scoase portofelul, îl deschise larg şi lăsă să se vadă un pachet de bancnote, la care omul holbă ochii. Poştaşul începu numaidecât să calculeze, continuă să socotească şi pe drum: acolo erau cel puțin patru-cinci mii.

— Cum de poți să-mi faci una ca asta!

Hertha tremura de mânie.

David râse.

— Sunt eu vinovat că bărbatu-tău se poartă ca un caraghios?

— N-ai ce căuta aici! Pleacă imediat!

— Am venit să te văd. Fii cu scaun la cap. E ceva cu totul nevinovat.

— Nu-i nevinovat, după cele ce s-au întâmplat aici, când…

— Va fi o vizită foarte veselă, las' pe mine.

O mângâie pe obraz şi fața Herthei se roşi la atingerea mâinii lui.

Băură bere, iar David povesti din nou despre pietrele prețioase. Poştaşul vorbi despre poziția lui socială şi despre dreptul lui la pensie, după câteva sticle deveni aproape îndrăzneț şi declară că şi el ar fi vrut să vadă lumea, că s-ar fi înrolat la nevoie chiar în Legiunea străină… dacă n-ar fi ajuns prin strădania lui la situația de acum.

La plecare, David le spuse:

— Cu prilejul vizitei viitoare, am să vă aduc o piatră prețioasă de-astea. S-o vedeți. Sau… Ezită, părea că reflectează. Am să vă dăruiesc una. Da, am să vă fac cadou piatra prețioasă, ca amintire.

— O, adevărat?

Poştaşul Müller îl privea pe David cu îndoială.

— Da, sigur.

— Aveți atât de multe?

— Mai am nouăsprezece bucăți.

— Ce… ce valoare are o piatră?

— Prima am vândut-o mult sub preț, dar mi s-au dat pentru ea patruzeci de mii.

— Cum? Pa-tru-zeci de mii?

Fără voia lui, bărbatul Herthei era convins că aşa stau lucrurile. Îşi spunea că s-ar putea ca povestea asta să fie adevărată. De altfel, se ştie că cei mai proşti țărani au cartofii cei mai buni. Omul citea multe romane de cincisprezece pfenigi. Iar în acele romane era vorba şi despre numeroase alte lucruri…

— Da, da, repetă David. Am dat-o cu mult sub valoarea ei.

Se ridică să plece, şi poştaşul îl asigură că va fi oricând un oaspete binevenit.

David luă drept bună invitația, aşa că peste trei zile se înființă din nou pentru o scurtă vizită şi, după cum dorea, o găsi pe Hertha singură acasă.

— Pleacă! strigă ea. Aduci pe capul nostru nenorocirea!

El zâmbi, dar din reproşurile mânioase ale femeii înțelese că în ultimele trei zile poştaşul aproape că nu vorbise despre altceva decât despre pietrele prețioase. Seară de seară, întorcându-se acasă o întrebase: „A fost? A adus piatra?” Iar la slujbă se şi interesase la un coleg: „O piatră prețioasă, cam atâta de mare… Formase cu degetul arătător şi cu cel mare un cerc. Cam atâta de mare… ce nevoie să ştii şi ce fel de piatră e?” Aha! La asta nu se gândise. Îl va întreba neapărat. Spera s-o poată face în aceeaşi seară.

Hertha aproape că plânsese de mânie. Poştaşul o îndemnase: „Ar trebui să-i faci puțină curte. Înțelegi?”

Într-o dimineață. David îi puse Herthei pe masă un pachețel de bancnote. Îi înşiră ce ar putea cumpăra cu banii. Cu lacrimi în ochi, ea-i spuse:

— Câine, ticălosul!

— Nu sunt eu vinovat că bărbatu-tău e un tont!

Nu-i putea ierta Herthei că alesese un dobitoc, numai pentru a se pune la adăpost de griji. Arătă cu mâna spre pachețelul de bancnote.

Ea continua să ezite. Apoi luă banii de pe masă, îi smulse, ca şi cum i-ar fi fost indiferent ce se va întâmpla de aci înainte, după ce primise să meargă atât de departe în acest joc ameţitor. David ştia ce putea pretinde pentru aceşti bani, şi ea ştia de asemenea. Rămase la Hertha toată ziua. Seara fu salutat cu prietenie de bărbatul întors de la lucru. David se scuză îndată că a uitat să aducă piatra. Se gândea să facă rost de un cuarţ de Rin sau ceva asemănător, ca să nu piardă încrederea poştaşului. Avea să le spună atunci: Piatra asta nu face să v-o dau. Am să vă dăruiesc alta mai scumpă.

Când plecă, ştia că de acum încolo va putea veni la Hertha oricând va voi.

Poştaşul făcea calcule, îşi şi adăuga banii obţinuţi pe piatră la pensia lui de slujbaş, visa o căsuţă pentru bătrâneţe, se agăţa în gând de această întâmplare fericită care-i fusese adusă în casă, ca de vânt, tocmai din Indochina. Chibzuia: „Trăsnitul ăsta din Legiunea străină... Trebuie să baţi fierul cât e cald... E bine să-l mai şi împingem niţel din spate...”

— Trebuie să fii drăguţă cu el, îi spuse neveste-sii.

Citi reproşul din ochii femeii.

— Ei, ce? E doar logodit. Nu vrea să se însoare în curând?

Când poştaşul Müller venea seara acasă şi vedea pardesiul lui David atârnat în antreu, nu se ducea de-a dreptul în odaie. Intra mai întâi în bucătărie, închizând fără zgomot uşa, aştepta. Apoi ieşea din nou pe sală, tuşea discret, asculta o clipă la uşă şi bătea mai înainte de a intra. Seara, sta în cameră şi-şi rumega gândurile. O cută de amărăciune se ivea atunci pe faţa lui de om de treabă.

— Trebuie să-l crezi pe cuvânt, Hertha! Cu aşa ceva nu te întâlneşti de două ori în viaţă!

Odată îi spuse nevesti-sii:

— N-am putea să-l denunţăm? Pietrele sunt cu siguranţă furate. Poate ni se dă o recompensă...

După paisprezece zile se produse cotitura. Veni pe neaşteptate, determinată de un gând pe care-l rosti David, şi din acea clipă fu definitivă.

Stătuse culcat alături de ea pe divanul din odaia cu tapetele gingaş înflorate. Hertha se sculă. O privi cum începe să se îmbrace, li văzu fața obosită. Spuse:

— De fapt trebuie să mă bucur că nu m-am însurat cu tine. Asta mi s-ar fi putut întâmpla şi mie...

Femeia îl privi consternată. David îi văzu spaima mută, apoi ruşinea – ruşinea neputincioasă care-i aducea tot sângele în obraji. Îşi smulse rochia de pe scaun şi-şi acoperi goliciunea.

David părăsi în ziua aceea casa, ştiind că nu va mai reveni niciodată. Lăsă pe masă o sumă apreciabilă, nu-i mai adresă Herthei niciun cuvânt. O şterse din viața lui fără greutate. Încă de pe scări se gândi că a doua zi avea să se întoarcă în locuința lui.

Dă-i drumul, puşlama! Bagă-te sub maşină şi deşurubează axul cardanic!… Ce-i? Încă tot n-ai terminat? Te fac eu numaidecât să te mişti mai repede!… Tonul acesta îl jigni pe David. Se duse la maistrul său şi se plânse de calfa de lăcătuş la care fusese repartizat în atelier. Maistrul se opri în fața lui cu arătătorul ridicat: Anii de ucenicie nu sunt ani de boierie!

Înțelese că aici nimeni nu-i va da dreptate. Era un privilegiu al calfelor să-i muştruluiască pe ucenici, o compensație târzie pentru vremea în care pătimiseră ei înşişi de la şefii lor. David deveni conştient de această tradiție a nedreptății, începu să urască hala neprietenoasă, în care se aflau o mulțime de automobile aduse la reparație.

Într-o după amiază, Paul veni să-i facă o vizită. Se furişă timid pe uşa atelierului. Vreau să văd şi eu odată automobilele alea mari, spuse el în şoaptă. David privi rugător spre calfă, îl imploră din ochi să-l cruțe. Fratele meu, zise el, fratele meu mai mic. Calfa rânji, dar nu-l mai luă în răspăr atâta timp cât Paul rămase îl atelier, îi îngădui băiețelului chiar să se aşeze la volanul uneia dintre maşini. Erau modele dinainte de război, aparținând cele mai multe ofițerilor din armata de ocupație – tranzacții în compensație. Lui Paul îi plăcu atelierul. Vezi?! îi spuse calfa cu reproş lui David. Dar el nu e obligat să stea mereu aici, replică băiatul. Paul fu de părere că atunci când David va deveni meşter, are să-i placă şi lui meseria asta.

David privi în juru-i, măsură din ochi atelierul şi gândi: O viață întreagă aici? Dădu din cap cu melancolie: Meşter… nu voi deveni aici niciodată.

CAPITOLUL VII

Deschise uşa cu un sentiment de stăpân. Uşa lui, locuinţa lui… făcea efortul să recunoască din nou în toate acestea o realizare a lui.

Martha îi ieşi înainte. Era îmbrăcată în capot. Îi inspiră parfumul. Îl găsi plăcut.

— Ah! spuse ea. Te-ai întors!

Zâmbea; David o privi cercetător, avu impresia că recunoaşte în ochii ei ceva ca o bucurie. Chipul lui deveni mai prietenos. Se gândea că vor putea s-o ia din nou de la capăt, acum, după despărţire…

Mai târziu, Martha spuse:

— A fost cineva pe-aici şi s-a interesat cu ce bani am cumpărat locuinţa asta.

— Cine-a fost? întrebă el.

— Doi bărbaţi, care s-au plimbat prin apartament. S-au legitimat. De la Administraţia financiară.

— Şi tu ce-ai răspuns?

— Cum ne-am înţeles. Le-am arătat actul. Le-am spus: „Apartamentul şi tot ce se află în el a fost plătit cu banii mei!" Au vrut să ştie de ce a fost trecut mai întâi pe numele tău. „Intenţionam oricum să ne căsătorim, le-am explicat. Abia mai târziu, după o ceartă, am insistat ca totul să fie trecut pe numele meu. Căsătoria noastră devenise problematică."

David se aşeză într-un fotoliu, privi gânditor la covorul scump, ales nu demult cu atâta grijă.

— Nu mi-au plăcut mutrele lor. Mutre de copoi.

— Povesteşte-mi totul de-a fir a păr. Ce te-au întrebat... exact?

Întrebaseră multe, dar chiar de-a fir a păr... Nu, nu-şi mai amintea exact. Se interesaseră mai ales în legătură cu banii.

„Domnilor, le-am spus, lucrez de şase ani la bar şi în nicio noapte n-am câştigat mai puțin de o sută de mărci!”

M-au întrebat dacă aş putea dovedi. „Fireşte!” le-am răspuns.

Chipurile celor doi bărbați exprimaseră îndoiala... acel fel de îndoială, în care, pe lângă ciuda că nu găsiseră dovezi, se adăuga şi o scânteie de invidie. Îşi dăduse imediat seama de asta.

„Domnilor, le mai spusese, am ascultat în aceşti ani palavrele a mii de bărbați. Cu asta se poate câştiga suficient, ca să-ți poți aranja un astfel de apartament. Şi acum nu mă mai deranjați. În timp ce dumneavoastră dormeați, eu am muncit!”

Părăsiseră apartamentul cu fețele contrariate.

David o sfredeli cu privirea.

— Mă pot bizui pe tine, nu?

Era o recunoaştere. Dar, în timp ce spunea asta, îşi dădea seama şi de greşelile pe care le săvârşise. „Acum e într-adevăr apartamentul ei. Actul... Martha se poate juca după plac cu mine.” Se gândea că aproape o treime din partea lui de bani se şi irosise.

— Da, zise ea. Te poți bizui pe mine. Respect întotdeauna convențiile încheiate. Actul are acum, ca să zicem aşa, putere legală.

Surâse. David simți că femeia se foloseşte ca de un atu de situația ei de superioritate. O cercetă, cu sprâncenele puțin încruntate. „îşi dă cât se poate de limpede pe față sentimentele”, gândi el. Îşi reaminti totul. Şi i se părea oarecum comic: risipise multă energie s-o aducă în acest

apartament – acum ar fi imposibil s-o izgonească. Apartamentul fusese o greşeală de calcul. Prima mişcare într-un joc… o deschidere nenorocită. Dar poate că îl iubea cu adevărat, în felul ei, curios. Poate că va trebui să învețe să înțeleagă felul acesta. O privi de jos în sus. Acum Martha îi zâmbea iar cu prietenie. Lui însă recunoaşterea greşelilor îi stăvilea pornirile. „Sunt un prost!” îşi spuse. Deodată se simți jalnic. Era obosit – prima lâncezeală în strădaniile lui de când se afla din nou în acest oraş.

Martha zise:

— Te-am aşteptat.

— M-ai aşteptat?

— Da.

— Şi?

Ea-l întrebă:

— Unde-ai fost?

— La Paris.

— Şi cum a fost la Paris?

— Peste tot e la fel.

Femeia îşi dădu seama că e obosit. David se afla la un pas de revelația că lucrurile nu se schimbă dinafară. Că, în ce-l priveşte, nu s-a depăşit niciodată, că, în toate locurile, în toate împrejurările, va rămâne el însuşi.

A doua zi se înființă la Paul. Îi spuse:

— Mi se pare că începe adulmecatul. La mine acasă au fost doi indivizi, dar Martha le-a arătat uşa.

— Martha… ştie ceva? Cine a fost la tine acasă?

— Nu te scăpa în pantaloni! îl sfătui David. Am să mă însor cu ea. Nu ştie absolut nimic!

Îi dădu explicații în legătură cu actul semnat de el şi de Martha. Paul nu înțelese rațiunea acestui act. Femeia nu l-ar putea izgoni oricând?

— N-o s-o facă, n-are tărâțe-n cap!

— Nu-mi prea place. E prea cu experiență, prea rafinată…

— E tocmai bună pentru mine. Ai să vezi, o să devină o soție ideală!

A avut cu ea o discuție lămuritoare şi acum sunt hotărâți să se căsătorească. În ce-l priveşte, va mai pleca o dată în Algeria. Vrea, totuşi, să încerce afacerea aceea, care nici nu-i cere prea multă osteneală. Mai târziu, Martha va înceta să lucreze la bar. Ar putea lua în arendă un mic hotel. Sau şi mai bine: o pensiune rentabilă, la munte, cu vreo zece camere. Da, au căzut amândoi de acord, astea sunt planuri care stau în picioare. E sigur că Martha va deveni o femeie pricepută în afaceri. Şi el va deveni în cele din urmă un om de afaceri. Plănuiseră nunta pentru primăvara viitoare.

— Da, i se adresă David lui Paul. Va fi o adevărată sărbătoare. Nu ca a lui Alex şi Elfie. A lor a fost înmormântare, nu nuntă.

— Doi copoi de la Administrația financiară? Paul reflecta. Cu siguranță pentru încasarea impozitelor.

— Ei şi? Totul e în ordine!

— Aşadar, vreți să vă căsătoriți? spuse Paul. În familia noastră se anunță câteva schimbări.

Heinrich Kühn vorbise şi el de dimineață despre căsătorie. Aproape cu sfială, cum i se păruse lui Paul, tatăl său îi anunțase vizita garderobierei. Pentru sfârşitul săptămânii.

— Făcea o figură, de parcă ar fi trebuit să-mi ceară mie voie, povesti Paul. Şi, apoi, Elfie aşteaptă un copil. Da, tot felul de schimbări… Dar chestia cu cei doi copoi trebuie să i-o povestesc şi lui Alex. Ştii că el nu s-a atins de nicio para din banii aceia? Şi-a acoperit din încasări tot capitalul investit.

— Îşi fură singur căciula, zise David.

— M-am certat cu el, fiindcă nu mai vreau să rămân la vechiul meu loc de muncă. Ție încă nu ți-am spus. Tu pleci în concediu, el are o stație de benzină, iar eu trebuie să mă cocoşez mai departe în biroul de calcularea salariilor?

— Nu face boacăne, Paule!

Sigur, lor le e uşor să vorbească, sunt departe de primejdie. Dar el – el trebuie să mai rămână pe loc, acolo unde discuțiile

despre acel 30 august încă n-au amuțit cu totul. Şi mai e omul acela care a stat închis, nevinovat, aproape două luni. Firma l-a concediat, dar el s-a adresat tribunalului pentru judecarea conflictelor de muncă. Dezbaterile au durat mult. Cum vina lui n-a fost dovedită, au trebuit să-l reangajeze. Iar el, Paul, trebuie acum să-l întâlnească zilnic.

— Mai rabdă un an, spuse David.

— Cel mult şase luni.

Cam atâta va mai dura până ce se va decide şi David ce afacere să întreprindă. În orice caz, într-una din zilele următoare Paul trebuie să-i mai aducă ceva bani. Să închirieze din nou maşina sport rapidă. Cel mai bine, pentru sâmbătă seara. Cum? S-a certat cu Alex şi din cauza acestei maşini? Bine, să mai închirieze maşina încă o dată, pentru ultima oară anul acesta.

— Adu-mi, aşa, cam vreo cincisprezece mii. Sau să zicem douăzeci de mii. Câteva mărci în plus nu contează.

— Câteva mărci! rosti Paul cu reproş.

Ei, ştii doar ce vreau să spun! Nu mai face mutra asta posacă. Ai să vezi că în curând totul are să arate altfel.

— Vrei să mă trimiți singur la ascunzişul nostru? Trebuie să vii cu mine!

— Bine, bine, consimți David.

Şi va trebui să mai reziste cel puțin o jumătate de an în biroul de calcularea salariilor, atâta lucru poate să facă. Da, şi în viața lui adie acum un vânt proaspăt. Paul ar trebui să ia exemplu. Va trebui să întreprindă şi el ceva. Să-şi mențină spiritul treaz, aşa cum se întâmplă cu el, cu David! În curând se va duce cu Martha din nou la teatru. Acest lucru va trebui să se repete mai des. Vor să frecventeze şi concertele. Şi poate că se va înscrie iar la un curs seral! Niscaiva istorie… poate şi economie politică.

Paul îl privea şi gândea: „Ce mai pălăvrăgeală. Parcă e în transă”.

Ce s-a ales de vioara tatălui său? întrebă David. Ei cum, vioara tatălui său adevărat. Da, vrea să ia lecții. De ce nu?

Vioara cultivă spiritul, e un instrument care stimulează viața interioară. Ah, ce păcat! Tatăl lui cânta foarte bine. Aşa... a dăruit-o, încă de acum câțiva ani. Tare păcat. Da, sigur, ar putea să-şi cumpere una, dar de fapt ar fi vrut să cânte la vioara tatălui său... Ce-i cu el? Nimic, dar din timp în timp trebuie să te mai cravaşezi singur! Altfel, spiritul îți adoarme. Devii mărginit. Înțelege asta Paul? Trebuie să devii om!

Sâmbătă dimineață, Heinrich Kühn zise:

— Prin urmare, ea vine azi. Vom bea aici o cafea. Apoi ne vom duce la Alex, la stația de benzină. Vreau să vă prezint pe amândoi.

Îl privise cercetător pe Paul şi-i aşteptase reacția. Dar Paul nu răspunsese nimic.

Heinrich Kühn îi ieşi înainte lui Kitty la stația de tramvai. Purta costumul de culoare închisă. Pusese masa în odaia lui. Cumpărase prăjituri şi câteva flori. Paul le auzi glasurile în fața uşii, apoi pe tatăl său:

— Aşa, pe-aici, te rog... Da, aici locuim noi de la...

Apoi intrară. Tatăl său o împinse încetişor în cameră.

— Acesta-i fiul meu cel mai mic, Paul. Da, cel mai mic.

Părul îi e proaspăt ondulat. Poartă o rochie simpla, neagră. O apariție plăcută, o femeie de condiții foarte onorabile. Această constatare o face, cu satisfacție, Heinrich Kühn, în timp ce Paul şi cu ea schimbă primele cuvinte.

Apoi se aşază cu toții în jurul mesei, la o cafea: îngrijitorul de toaletă, garderobiera şi băiatul. Ea vorbeşte mai distins ca de obicei, se poartă puțin cam afectat. Spune de câteva ori:

— Da, da, ai băieți mari şi buni, Heinrich.

Paul se uită la cei doi bătrâni cum stau alături, ti găseşte puțin cam. caraghioşi când fac pe ruşinoşii, zâmbesc stingheriți, ca şi cum abia acum şi-ar da pe față pentru prima dată afecțiunea veche de câțiva ani. Le era parcă teamă că nu prea mai au dreptul să-şi realizeze această intenție de a-şi întemeia un cămin.

— Omul nu poate trăi veşnic singur, spune ea.

— Nu, nu, aprobă Heinrich Kühn dând din cap.

Plecară apoi toți trei la stația de benzina Kühn se străduia să întrețină conversația. Käthe era vioaie ca o păsărică, făcea pe „tinerica”, găsea Paul.

— Are o întreprindere frumoasă, Käthe. Ai să te minunezi.

— Nu găsiți, domnule Kühn, că tatăl dumneavoastră e prea modest? Mereu îi spun, Heinrich, îi spun: ar trebui să mai ai şi tu nițică grijă de tine…

— Da, da, răspunse Paul. E prea modest.

La stația de benzina Kühn zise:

— Da, iar acesta este fiul meu cel mai mare, Alex. Şi ea e soția lui.

Käthe zâmbi stingherită, era impresionată de stația de benzină pe care o vedea, şi de acest fiu. Vorbi şi mai afectat decât acasă, la cafea, în timp ce stăteau toți în birou, unde se încasau fără întrerupere bani, se schimbau bani şi se înregistrau socoteli. Soseau mereu alte automobile. Alex avea mult de lucru.

— Sper că ne veți face o dată o vizită, spuse el.

Fu apoi chemat de unul dintre salariații săi.

Heinrich Kühn zise:

— Îndată. Fiul meu vine numaidecât.

Se plimbă apoi cu Kitty de colo până colo prin stația de benzină, îi arătă, îi explică totul, având totodată grijă să-i asigure pe şoferii care aşteptau:

— Fiul meu vine numaidecât.

Oamenii îi zâmbeau cu indulgență, îl lăsau pe Heinrich Kühn să-şi dea importanță.

Mai târziu, Paul se duse la agenție şi închirie automobilul sport. David îl şi aştepta.

— Unde întârzii atât? Am bilete la Operă. N-am timp decât o oră… Martha, strigă el, ies puțin cu Paul! Da, da, mă întorc imediat.

Era nevoie să ia şi sapa. Din pivniță, de-acasă.

— Repede, repede, spuse David pe scări.

După ce se urcară în maşină, îşi schimbă gândul.

— Ascultă, ai putea să te duci foarte bine şi singur. Eu sunt gata îmbrăcat – iar în pădure e umed. Fii. atent, îți dau cheia de la apartament şi pui banii în biroul meu. Sus, primul sertar din dreapta. Scoți cheia şi o vârî. sub covor. Unde? Fireşte, lângă birou! Ei, nu mai juca teatru! Doar nu ți-o fi frică în pădure...? Nu, am nevoie de bani. Mâine vreau să plec, chiar pe la amiază. Astăzi o să aibă loc o mică serbare de despărțire. După Operă. Pe urmă vino şi tu la bar. Da, vino! Martha e astăzi liberă şi vrea să. fie clientă acolo unde, de obicei, trebuie să servească... Dar ce-ar putea să se-ntâmple? Ai mai luat şi altă dată bani de acolo. Totuşi, vreau să. plec neapărat mâine. Vreau să termin cât mai repede chestia cu Algeria. Aşadar, fii bun şi fă-mi serviciul ăsta. Cum ne-am înțeles, îmi aduci douăzeci de mii. Ți-am spus oare că am pus un pictor să-mi facă portretul? Când mă întorc, tabloul va fi gata. Clasa-ntâi, crede-mă!

David se înapoie în apartament. Martha îl întrebă:

— Ce voia?

— Nimic deosebit, răspunse el. M-a tapat de bani.

— De ce-ai sunat? Doar ai cheie.

— N-a aveam în buzunar.

Paul acceptase cheia împotriva propriei lui voințe. Se duse cu maşina acasă şi luă cazmaua. Conducea încet. Şedea la volan prost dispus. Avea pică pe frații lui. David era un încrezut. Locuia în apartamentul acela ca un prinț. Nu şi-ar fi putut amâna cu o zi plecarea şi petrecerea de despărțire? Iar Alex...? Devenise un om de afaceri stimat. Alerga de colo-colo prin stația lui de benzină şi dădea ordine. Cei doi s-au ales numai cu foloase. În schimb, viața lui au împovărat-o cu ponoase. „Frica o să treacă.” Idiotul! Când trebuie să te întâlneşti în fiecare zi cu omul acela care a stat nevinovat la închisoare, când trebuie să auzi mereu vorbindu-se despre acea zi de august...

Îi era frică. Nici în timpul ultimei vizite la ascunzătoare nu i-a prea fost la-ndemână. Putea fi văzut. Putea să se întâmple

ceva… ceva neprevăzut!

Nu-l zări nimeni în timp ce ridica brazda de iarbă, dădea pământul de-o parte şi deschidea capacul lăzii de lemn. Scoase unul dintre borcane. Mâinile-i tremurau. Pe şosea treceau automobile răzleţe. Lumina farurilor aluneca sclipind vag printre copaci şi tufişuri. Douăzeci de mii. Şi cinci mii pentru el. Pădurea i se părea plină de vietăţi ascunse. Era leoarcă de sudoare. Mânia împotriva fraţilor săi creştea.

— Idioţii! fanfaronii! şuiera el încet.

Îi învinuia că niciodată nu ţinuseră seama de părerea lui.

Munci o jumătate de oră, apoi răzorul de iarbă fu din nou netezit.

Pe şosea stopă o maşină. Paul lăsă jos cazmaua şi banii. Se furişă într-acolo până la vreo douăzeci de metri. Se opri în spatele unui copac şi zări nişte poliţişti care se învârteau în jurul automobilului său. Cizmele străluceau. Cataramele şi nasturii uniformelor sclipeau metalic.

Strigară, înaintară o bucată spre el.

Prima pornire a lui Paul fu să dea bir cu fugiţii. Apoi ieşi de după copac şi se îndreptă către poliţişti.

— A, aşa! spuse el. Nu-i decât poliţia.

— De ce? întrebară poliţiştii. Cine credeaţi că e? Ce faceţi aici?

Paul văzu cele patru chipuri care-l examinau. Îi luminau faţa cu lanterna.

— Mă dusesem să mă uşurez şi mă gândeam: oare cine-mi umblă la maşină?.

Simţea că-i îngheaţă picioarele, că spaima îi seacă puterile.

— Actele dumneavoastră, vă rog! Şi ale maşinii.

Feţele se aplecară asupra hârtiilor.

— Să vă uşuraţi…? Acum un sfert de oră am fost anunţaţi de un şofer că pe drumul din pădure s-ar afla o maşină… părăsită. Doar nu v-a trebuit atâta vreme să vă uşuraţi.

— Mi-a fost rău.

Doi dintre agenţi se îndreptară spre marginea pădurii, îşi plimbară lanternele de jur împrejur.

— Dar încetați odată! strigă el către cei doi polițiști. Ce înseamnă asta? Sunt Paul Kühn, fratele fondistului! Da, fratele lui Alexander Kühn.

Agenții se întoarseră. Își dădu seama că le potolise bănuiala. Aşa, fratele alergătorului...? A deschis o stație de benzină? Da, întocmai. Îl cunoşteau.

Plecară, urându-i şi „drum bun”.

Paul luă banii şi cazmaua. Apoi îşi şterse sudoarea de pe față. Furios, dădu drumul motorului. Avea să le spună el părerea lui! Ei l-au atras în acest fiasco. „Frații mei! Iar acum se îngrijesc numai de treburile lor.” În timp ce se îndrepta spre oraş îi ura pe amândoi.,

— Porcii! rostea în şoaptă.

L-au vârât într-o primejdie care ar putea să-l distrugă. Amândoi erau vinovați!

Duse banii în apartamentul lui David, se plimbă prin camere, repetă:

— Fanfaronul!

N-a făcut nimic ca să merite o astfel de locuință. A sacrificat un om pentru casa asta.

Apoi se duse la Alex.

— Trebuie să-ți vorbesc imediat! Singur!

Elfie făcu ochi mirați.

— Ce s-a întâmplat?

El nu răspunse şi o luă înaintea lui Alex, care pălise. Îi spuse:

— Erau gata-gata să mă prindă... chestie de-o secundă!

Şedeau jos, în maşină. Alex îl asculta.

— Fir-ar al dracului! Idiotul ăsta!

Paul îi povesti şi despre agenții de la Administrația financiară. Pe ăştia i-a stârnit de bună seamă cineva. Şi încă ceva! Ce-ar fi dacă polițiştii ar avea vreo bănuială oarecare? Dacă vor face cercetări în timpul zilei şi vor găsi bulgări de pământ sau alte urme?

— Banii trebuie luați de-acolo. Încă astăzi. Cine ştie ce le mai dă prin cap? Ar putea să răscolească... Acesta ar fi

sfârşitul!

— Asta nu mai e viață! strigă deodată Paul.

— Idiotul! spuse Alex. Îți dau un sfat… fereşte-te de el.

— Tu eşti tot atât de vinovat ca şi David! îi strigă Paul.

Se duse din nou la luminişul din pădure. Alex îi dăduse sfaturi bune. Din păcate, adăugase el, nu-l poate însoți… din cauza lui Elfie. Da, maşina trebuie trasă adânc pe un drum din pădure. Apoi să pregătească totul, să se întoarcă, să ia lada şi s-o îngroape în alt loc. Dar locul trebuie să şi-l imprime bine în minte!… Apoi Alex se întorsese în casă şi la întrebările insistente ale nevesti-sii răspunsese doar:

— Nimic important. M-a tapat de bani.

Paul fu prudent. Îi trebuiră trei ceasuri, apoi reîngropă banii la câțiva kilometri mai departe, într-un colț unde se aflau trei fagi, foarte aproape unul de altul, aproape lipiți. Ar fi recunoscut locul şi pe întuneric, în pădure, exact la şaizeci de metri de la şosea.

Hainele îi erau murdare. Se schimbă, se duse apoi la Alex, care se şi culcase.

— Ce mai vrei? E trecut de miezul nopții!

Spaimele prin care trecuse încă nu-i pieriseră. Se simțea în continuare amenințat. Oare n-ar putea Alex să meargă cu el să vadă locul? Locul cel vechi. Pe întuneric se poate să fi scăpat ceva din vedere. Dacă polițiştii ar face dimineața vreun control, ar putea descoperi cine ştie ce. Atunci, cu siguranță că l-ar căuta din nou. L-ar întreba: „Domnule Kühn, ce-ai dezgropat sau îngropat noaptea trecută acolo?” Poate că le-ar veni în minte să ceară relații asupra lui. Atunci ar trebui să le dea numele întreprinderii unde lucra. De aici n-ar mai fi decât un pas până la stabilirea relației: biroul de calcularea salariilor – furtul de la bancă.

— Cred că vezi totul prea în negru, încercă să-l liniştească Alex.

— Dar ce să spun dacă ar veni la mine cu asemenea întrebări?

— Nimic! Nu ştii nimic. Nimeni nu poate dovedi că tu eşti cel care a săpat acolo. Du-te acum acasă şi vâră-te în pat!... Unde i-ai pus?

Paul îi descrise noul loc. Alex observă cât era de agitat.

— Hai! îl îndemnă el, du-te acum acasă! Doamne, poți să scoți omul din fire cu spaimele tale!... Ce să-i mai spun lui Elfie acum dacă mă întreabă...?

Paul plecă umilit ca un cerşetor. Se duse la bar. Îi era silă să vorbească. Îi era silă de toate.

David trona într-un cerc de bărbați şi femei. El dădea isonul, ridica paharul, râdea, strigă ceva de care toți cei de la masă râseră în hohote. „Iară face pe grozavul, gândi Paul. Chefuiesc cu toții pe socoteala lui." Paul se apropie de masă, o văzu pe Martha, nu salută. David îi răcni ceva prietenos. Chipul tânărului rămase rece. Aruncă pur şi simplu cheia apartamentului lui David pe masă. Unul dintre pahare se răsturnă şi doi, trei dintre cheflii săriră în picioare, temându-se să nu li se murdărească hainele.

— Uite-ți cheile! zise Paul. Vino, trebuie să-ți vorbesc.

David îl privi încurcat. Se ridică anevoie, iscodindu-i obrazul. Toți se uitau la noul-venit. Amuțiseră. Frații coborâră şi luară loc în maşină. Paul începu să povestească. David ascultă fără să scoată o vorbă.

Paul îi strigă:

— Beția a fost pentru tine mai importantă decât siguranța noastră! M-am săturat! Asta nu mai e viață!

David era afectat.

— Încetează, atitudinea asta e primejdioasă. La urma urmei eu am realizat totul...

— Realizarea ta a fost o crimă!

David schimbă vorba.

— Să nu ne certăm. Ai dreptate, trebuia să merg şi eu. Mâine voi pleca, apoi totul va fi altfel. Ți-ai întipărit bine în minte locul? Bine. Dar ce-ai spus adineauri sună a ură. Şi sentimentul ăsta ar fi periculos între noi! Ezită, apoi continuă pe un ton împăciuitor: Să rămânem prieteni, Paule. În orice

caz, îți mulțumesc. Şi când mă voi întoarce, să-mi arăți locul. Acum, vino să bei un pahar.

— Nu, răspunse Paul. Dă-te jos, vreau să plec!

N-avea nicio țintă în noaptea aceasta. Îşi spuse că niciodată n-a avut vreun țel către care să se fi îndreptat în mod conştient. S-a lăsat condus, iar acum era părtaş la o vină de neşters. Goni cu maşina prin oraş de colo, colo – străzi alese de hazard. Totul plutea în nesiguranță. Suferea, împovărat de frica pe care i-o puseseră în cârcă frații lui. O va retrăi mereu, nu va putea să se ferească de ea, va trebui să se suporte pe sine însuşi şi frica, în fiecare zi…

Acceleră motorul maşinii puternice, începu acest straniu joc cu viteza, se puse singur la încercare într-o cursă primejdioasă, ca şi cum ar fi trebuit să ştie în clipa aceasta dacă mai valorează ceva, dacă mai e ceva de capul lui. Străzile erau pustii. Vedea cum se prăbuşesc perspectivele: cele perpendiculare, cele orizontale, sfâşiate de viteză. Apoi auzi în spatele lui o sirenă, îşi dădu seama că e urmărit – un infractor la legile circulației. Tăie două curbe, auzi scrâşnetul pneurilor. Sirena se stinsese în urmă. Zâmbi, se avântă într-o nebunească provocare a primejdiei. Era ca o cercetare a oracolului – va fi confirmat sau infirmat.

Când, la o încrucişare, văzu cele două maşini care îşi încetineau mersul, ca să-i bareze peste două secunde drumul, îşi dădu seama că acesta e sfârşitul. N-avea nicio posibilitate să întoarcă, nici să cotească pe altă stradă. Maşina lui era acum ca un proiectil lansat pe traiectorie. Se gândi la oameni, voi să le cruțe viața. Răsuci violent volanul, dădu maximum de viteză şi obligă maşina să se smulgă derapând în noua direcție. Văzu deodată un perete întunecat azvârlindu-se spre el, recunoscu adevăratul chip al dezastrului, înțelese cu o claritate ultimă şi definitivă ce-l aşteaptă. Îi crușase, şi de acest lucru crezu că mai este conştient: era cea mai de seamă faptă a vieții lui.

N-a fost durere, a fost doar ca sunetul unui clopot mare ce se sparge adânc în urechea lui. Apoi sunetul se depărtă, se stinse. Era mort.

David începu să învețe engleza şi franceza. Îşi cumpărase manuale pentru ambele limbi. Gândea: Dacă am să învăț în fiecare seară cincizeci de cuvinte englezeşti şi cincizeci franțuzeşti, în trei luni am să vorbesc destul de bine. Avea greutăți cu fonetica, deşi în manuale se indica pronunția. Scria toate cuvintele mai complicate într-un caiet, se ducea apoi la Alex şi-l întreba. Îşi impusese această obligație şi voia să-şi dovedească sieşi şi fratelui său că o poate duce la capăt. Alex spunea cu dispreț: Vrea să învețe dintr-odată două limbi!

David nu replica în niciun fel. În fiecare seară şedea câteva ceasuri aplecat deasupra cărților. După trei luni se duse la fratele său şi-i zise: Would you like to have a talk in English or în French with me?[11] *Vorbiră o oră. Apoi Alex spuse uimit: Într-adevăr ştie! Da, spuse David, ar vrea să urmeze şi nişte cursuri, să audieze conferințe despre istorie. Se organizează acum şcoli serale. S-a publicat în ziare. Kühn asculta această discuție. În conştiința lui se treziră din nou mustrări.*

Heinrich Kühn avea griji. Încă mult înainte ca superiorii săi să fi observat, el îşi dăduse seama că nu mai e apt pentru postul de contabil. Nu mai putea să adune ore în şir cifre. În cele din urmă şeful său de secție îi adusese fără asprime la cunoştință: Domnule Kühn, aşa nu mai poate merge, din păcate.

Nu-i povestise Lydiei nimic despre asta, nu voia s-o neliniştească. Starea ei se înrăutățise. Doctoral spunea: Inima… şi prea prost hrănită.

Dar aproape că nici nu mănâncă! strigă Kühn. Nu mai vreau să te văd că dai totul copiilor!

Ea zise: În curând o să fie mai bine.

CAPITOLUL VIII

David se întoarse în prima săptămână din ianuarie. Martha încercă în zadar să-l descoasă. El nu istorisi nimic despre călătorie. Ceea ce ar fi putut povesti se reducea la atât: Se luase după un zvon, după spusele prietenilor săi de afaceri de atunci, care-i ceruseră la Siddi-bel-Abbes arme – un pistol automat, din când în când câte un revolver, pe care totuşi nu li le procurase niciodată. Îi şoptiseră: Arme! Cei din Legiunea străină vorbiseră despre acelaşi lucru: Arme… afaceri de milioane! Făcuse atunci trafic cu benzină, anvelope de schimb, mărfuri furate de el cu o noapte înainte.

În timpul acestei călătorii sperase să se întâlnească cu omul potrivit. Îşi riscase în mai multe rânduri viaţa. O viaţă nu prea avea mare valoare în Algeria. Oraşul era parcă infectat de ambiţia şi încăpăţânarea sectară a generalilor îngâmfaţi. Teroriştii se ciocneau cu terorişti – încă mai prosteşte decât în alte părţi.

Pe străzi, patrulele circulau în linie de trăgători. Pentru locuitorii oraşului, ieşirea din casă era interzisă de la miezul nopţii până la şase dimineaţa. În suburbia *Maison Carree* se traseră focuri. David se aruncă la pământ. Văzu un musulman prăbuşindu-se. Asta se-ntâmplă la 24 decembrie. În cartierul Pieţei se trase asupra lui David. Veni în grabă o maşină cu poliţişti.

— Sunteţi rănit?

Nu, David nu era rănit. Gândea: „Sunt născut de Crăciun. Sunt un copil al norocului.” A doua zi, în Rue Roche un european fu lovit de un glonț – David se găsea la numai douăzeci de metri de cel ucis. Atentate cu materiale explozive. Incendii. Se afla la *Cafe Le Normand* din suburbia Birmandreis. Sticlele de anason de pe mese începură deodată să sară în țăndări. Auzi şuierul gloanțelor care ricoşau, era culcat pe podea şi mai spera încă să găsească omul potrivit. De fapt, îşi dădea seama tot mai mult că s-a angajat pe drumul unei afaceri murdare, dar îşi alunga gândurile amintindu-şi de porcii de sus, cum îi numea, şi îşi spunea că n-ar fi o vină prea mare să fie şi el un porc mic. A fost însă scutit, ocazia unei „mici porcării” nu i s-a oferit. Se urzeau afaceri deosebite, dar el n-a găsit legătura. Supărat, îşi rosti singur sentința: n-are stofă pentru lucruri mari!

Colindă pe străzi. Sobele de tablă ale vânzătorilor de castane fumegau. În camera lui de la hotel nu era lumină electrică. Se duse la cazinou, pierdu bani, văzu europeni, era convins că unii dintre aceştia ar fi oamenii de care avea nevoie, dar se lovea de un zid de neîncredere. Neîncrederea era generală. Tancurile duruiau pe bulevardele largi. David rătăcea pe străzi, îşi căuta norocul, ca un câine care adulmecă pe aproape un os, fără să-l poată găsi.

Despre toate astea i-ar fi putut istorisi Marthei. Dar tăcu, prost dispus. O pensiune rentabilă la munte… Despre asta vorbi cu Martha, după ce declarase:

— Nu mai e nevoie de o a doua călătorie.

Petrecură o noapte plăcută, căci ea nu se mai duse la lucru. În această noapte discutară mult despre afaceri. El vorbi despre câştiguri mijlocii, sănătoase, cu care ar putea fi mulțumiți. Principalul e să nu mai trebuie să slujeşti unui stăpân, unui străin. Da, cu asta fu şi ea de acord şi îi dovedi încă o dată cu cât dor îl aşteptase.

Dimineața îl sună de la un telefon public pe Alex, la stația de benzină. David dormise bine, luase un mic dejun

substanțial. Țigara îi făcea plăcere. Avea din nou sentimentul că şi-a limpezit treburile.

Ținea receptorul la ureche, începu convorbirea pe un ton împăciuitor. Chiar şi fața îi era prietenoasă, ca şi când s-ar fi aflat ochi în ochi cu interlocutorul şi ar fi căutat o cale de înțelegere.

— Alex, îți telefonez în mod excepțional... Spune-i, te rog, lui Paul să vină până la mine. M-am întors din călătorie. Şi tu...

Păli dintr-odată, înlemni de o spaimă plină de mirare.

— Paul a... Da, cum? Ascultă, eu doar... În noaptea, când... Cu maşina sport? Nu se poate! Omule, asta nu se... Paul a... E...

Nu mai spuse nimic. Puse receptorul în furcă, ieşi din cabină, se opri în fața ei ca şi cum ar fi ascultat cu capul mult aplecat un zgomot care cerea cea mai deplină concentrare. Începu să meargă, vedea strada, casele, oamenii, se opri din nou, părea că se gândeşte, se puse din nou în mişcare, simțea cele din juru-i ca o lume fantomatică, imperceptibilă pentru auz.

Când ajunse acasă, se îndreptă către Martha. Ea îl privi – întrebător, cercetător. O smulse în sus de pe scaun şi-i spuse apropiindu-şi gura de fața ei:

— Fratele meu... e mort!

— Ce? făcu ea. Ah...

David o lăsă acolo, se duse la birou, lua cheia fostei locuințe şi porni în jos pe scări.

Acasă nu găsi pe nimeni. Camera era neschimbată. Se aşeză pe canapea, privi patul care era încă aşternut, ca şi cum ocupantul lui urma să-şi petreacă noaptea aici. Privirile lui David alunecară pe dulap, pe masă. Simțea legătura dintre odaie şi ființa fratelui său. Auzi vocea, cuvintele, care năvăleau spre el ca aduse de valurile amintirii şi care fuseseră rostite cu ani în urmă sau numai de scurtă vreme: „N-am niciun fel de prestanță! — Ei, clar, măi frate! Ei, clar, măi frate!”

Camera i se părea încremenită. David stătu acolo o oră întreagă. Apoi suspină adânc şi se ridică. Încă nu se gândea la bani.

Acest gând îi veni mai târziu. Îi fulgeră prin minte ca o bruscă spaimă fierbinte, însoțită de conştiința limpede a pierderii. Îi mai telefonă o dată lui Alex şi strigă în receptor:

— Trebuie să vii imediat! Imediat! Trebuie să vorbesc cu tine!

Alex zise:

— Ştiu ce vrei, dar pentru asta avem timp şi diseară. Oricum, nu mai e nimic de făcut!

Alex veni cu maşina lui abia seara. Nu se urcă în apartament.

— Nu, spuse el; rămânem aici în maşină.

— Cum, nu mai e nimic de făcut? întrebă David.

— I-a îngropat în alt loc, pe care-l cunoştea doar el. Tu eşti de vină. Ai fost prea comod. În noaptea aceea fierbea de mânie. Probabil a vrut să-şi descarce nervii cu maşina. A gonit pe străzi ca un nebun. Îl urmărea poliția. Ziarele au scris: „Un conducător de automobil lovit de amoc”.

Numai un lucru rămânea de nedezlegat în această întâmplare: ambii şoferi ai maşinilor amenințate declaraseră că nici măcar n-a încercat să-i ocolească. Maşina a cârmit în fața lor, direct spre zid, ca şi cum aceasta ar fi fost intenția celui de la volan.

David tăcea, se gândea la ultima lor întâlnire, îşi amintea mânia fratelui său.

— Da, porți o mare vină, spuse Alex rece.

— De ce?

David dădu din cap. Se apăra, nu voia să recunoască adevărul. Ca să câştige timp, întrebă de tatăl său vitreg. A devenit foarte tăcut, foarte liniştit, răspunse Alex. Apoi vru să plece.

— Dar nu poți să mă laşi baltă!

— Îți dau zece mii. După aia, nimic. În trei ani am să ajung destul de departe, ca să-ți pot oferi un împrumut… bani

cinstiți!

— Eşti nebun! Din cauza mâniei, vocea lui David tremura. Peste trei ani! Şi pentru asta am riscat eu totul!

— Ai pierdut, şi eşti singur vinovat. Şi, de altfel, îți voi da banii peste trei ani, numai dacă în acest răstimp ai să munceşti fără încetare.

— Trebuie să-mi dai ceva din partea ta!

— Nu, nu trebuie! Ar fi o prostie să-ți dau acum bani mulți. Eşti un sac fără fund…

— Îți face probabil plăcere să mă vezi frământându-mă? Acum eşti din nou fratele cel mare, mi-eşti superior, nu?

— Nu-mi face plăcere. Ştii, doar, că m-ar bucura să nu te mai văd deloc.

— Ei bine, să lăsăm asta. Cât dai?

— Zece mii, spuse Alex,

— Ce să fac cu ei! Am nevoie de zece ori mai mult!

— Nu de la mine, răspunse Alex.

— Ai să te răzgândeşti, ascultă-mă pe mine! David se silea să fie precaut. Vocea îi era răguşită, când întrebă: Nu există niciun fel de puncte de reper? N-a spus nimic?

— Mi-a vorbit despre trei fagi înalți, aflați unul lângă altul, foarte aproape. Trebuie să fie pe aceeaşi parte, câțiva kilometri mai aproape de oraş.

— Altceva nimic?

— Nimic.

David tăcu, se reculese şi zise:

— Aşadar… cât dai?

— Zece mii. Îi am aici, într-un plic.

David apucă plicul, îl vârî în buzunar.

— Ai să te răzgândeşti. Ți-o spun. Am să merg până-n pânzele albe… Vrei să mă pedepseşti!

— Da, şi asta.

— Pentru ce? strigă David.

Alex nu răspunse.

Martha se întoarse dimineața, curând după ora cinci, venind de la serviciu, de la bar. David o auzi şi se sculă. În noaptea aceasta aproape că nu putuse să doarmă. Se întâlniră în bucătărie şi se priviră cu fețele obosite. Nu spuse nimic, şi femeia îi observă rezerva mută. El îşi pregăti cafeaua şi tăie pâine.

— Ai din nou figura ta împietrită, zise ea.

David tăcu.

— Fratele tău... Ei da, spuse Martha. Sigur, e trist, dar poți totuşi să te porți normal. La urma urmelor, fiecare moare o dată! Vorbea iritată. Ce e nemaipomenit în asta? Crezi că i-a venit greu? Te înşeli, dragul meu! N-am putut niciodată înțelege de ce oamenii fac atâta teatru în jurul morții.

El se opri din mestecat şi o privi țintă. Martha tăcu, îşi pierdu siguranța de sine când David se îndreptă spre ea. Îi văzu mâna ridicată.

— Te previn! spuse Martha.

David se opri în fața ei, lăsă mâna jos, făcu un semn a lehamite.

— Ah! exclamă el cu o expresie de dezgust.

Apoi trecu pe lângă ea şi ieşi din bucătărie.

În dimineața aceea închine un automobil. Se gândi şi la o cazma, dar când descoperi în portbagajul maşinii o rangă cu vârful ascuțit, cazmaua i se păru inutilă. Prima dată nu îngropaseră lădița prea adânc. Era o lădiță solidă, legată în fier. Cincizeci de centimetri de pământ peste capac fuseseră de-ajuns. Cu siguranță că nici Paul n-a îngropat-o mai adânc.

Se duse cu maşina pe şoseaua din pădure, şedea la volan şi privea atent spre partea dreaptă, cerceta siluetele copacilor. Era o pădure de esențe diferite: stejari, pini, fagi. Mai nutrea încă o mică speranță.

La vechiul loc ridică brazdele de iarbă. Îi fu uşor. Pământul nu înghețase. Răscoli terenul, înțepă apoi cu fierul. Nu se aşteptase să găsească ceva, însă voia să înceapă căutarea în mod sistematic. Acționa gândindu-se cum ar fi procedat şi el însuşi în împrejurări similare.

Aşadar, atunci a venit poliția. Paul a plecat, s-a întors apoi şi a luat lădița. A pus-o în maşină, aici. Şi pe urmă? Eu aş fi mers cel puțin un kilometru. Cam până aici… aici trebuie să fiu atent. Trei fragi aflați foarte aproape unul de altul? Atenție!

Parcurse distanța de două ori. Apoi găsi mai multe sectoare unde se aflau câțiva fagi mari. Acolo avea să înceapă.

Frunzele uscate îi foşneau sub picioare. Pantofii i se umeziră. În curând simți umezeala răzbătând prin pielea subțire a încălțămintei. Trei fagi, foarte aproape unul de altul. Măsură din ochi distanța până la şosea: cincizeci, şaizeci de metri. Cu siguranță că Paul n-a pătruns mai adânc în pădure.

După o jumătate de oră găsi trei fagi. Da, aceştia erau mai apropiați unul de altul decât ceilalți. Cercetă pământul, răzorul de iarbă. De la locul cel vechi, ştia cât de afinat ar trebui să fie terenul acesta dacă s-ar fi săpat de curând cu o cazma. Trase trei linii: de la un copac la altul. Apoi începu să sape înăuntrul acestui triunghi. Rădăcinile ierbii erau înfipte solid. Împlânta oblic fierul în pământ, apoi sălta. Iarba se ținea tare.

Se silea să procedeze sistematic, îşi spunea că lădița trebuie să se afle undeva pe această distanță, cinci sau şase kilometri în lungime, la o depărtare de şosea până la şaizeci de metri. Îşi mai spunea că dacă un bărbat e hotărât să rezolve această problemă, cândva tot ar ajunge la țel. Munci de dimineață până la lăsarea întunericului. Apoi se întoarse acasă, epuizat, cu pantofii uzi şi hainele murdare. Abia putu să înghită ceva şi se vârî imediat în pat.

A doua zi de dimineață se trezi cu dureri în mâini şi picioare şi cu senzația unei moleşeli supărătoare. Puse starea aceasta pe seama efortului fizic neobişnuit şi se sculă. La micul dejun bău un pahar mare de coniac. După aceea se simți mai bine. Sticla o luă cu el în maşină.

Făcu din nou calcule, ajunse la trei sute şaizeci de mii de metri pătrați pe care îi avea de cercetat. „Să rămâi calm! Să ai răbdare! Să nu te enervezi!”

Începu în mod ordonat, îşi spuse din nou că se află în fața unei probleme mari – cea mai mare problemă a vieții sale – pe care probabil o va dezlega. Trase o înghițitură zdravănă din sticlă. Către amiază înjură pentru prima dată, aşa, pentru el. Era foarte obosit. Se odihni puțin pe bancheta din fund a maşinii, se luptă cu această moleşeală de plumb. Apoi apucă din nou sticla, căută să se convingă că a căpătat puteri noi şi porni din nou la treabă. Strădaniile sale deveneau tot mai superficiale. Împlânta ici, mergea mai departe, împlânta colo, căuta trei fagi încercă şi într-un loc unde se aflau trei stejari, se opri don nou şi merse mai departe pariu frunzele umede şi prin liniştea pădurii, foi care răzbătea surd zgomotul automobilelor de pe şosea.

Gândurile, amintirea a ceea ce pusese în joc pentru aceşti bani îl mânau înainte. Oare de data aceasta nu se întorsese cumințit din Algeria? Scormonea iarba blestema în şoaptă şi se gândea: „M-aş mulțumi şi cu puțin. O mică pensiune. Zece camere. La munte!... Iarba e înrădăcinată zdravăn. Acolo doi fagi şi unul ceva mai departe. Iarba... Şi doar asta nu e prea mult, o mică pensiune cu opt camere... după toate câte le-am îndurat!”

Dialoga cu propria-i mânie... Înfrigurat scormonea pământul, se simțea înjosit că trebuie să răscolească aici ca o cârtiță. Râvnise totul şi nu izbutise să păstreze nimic. Apucase totul atât de bine în mâna! O mână din care i-a scăpat totul. Aşa i se părea acuma. Era sortit chinului, aşa cum cal e predestinat să tragă la ham. Ceea ce nu înțelegea era doar cine îi impusese acest jug al tristeții. O forță adversă nevăzută, neînțeleasă...

Făcuse băşicii la degete, îşi ştergea cu mâna murdară sudoarea de pe față, se încovoia şi scormonea din nou pământul. Gândurile i se învălmăşeau. Aproape că le putea auzi. Cineva vorbea fără încetare. O convorbire cu cel Necunoscut: rugătoare, insistentă. „Doar nu cere prea mult, şapte, opt camere La munte! Lovit! Din totdeauna lovit! De ce

tocmai eu? De ce? Vreau să ştiu.” Era ca o întrebare adresată potrivnicului duşmănos.

Apoi începu să vorbească tare, să adreseze injurii celui Nevăzut. Marelui adversar… Îi dădu un nume. Spuse;

— Porcule! Porc murdar! Eu să fiu cel vinovat de toate, hai? Totdeauna eu? Dacă toți ar fi buni, aş putea şi eu să fiu bun!. Atunci mi-ar fi şi mie cu putință să fiu bun! Eu să fiu țapu’ ispăşitor! Am cerut prea mult! Mă faci să râd. La fiecare cuvânt împlânta fierul în pământ, suflând greu. A fost o murdărie viața mea! O porcărie a fost. Să trăieşti printre ignoranți… Şi Paul, fratele meu Paul! Acum vocea i se schimbă, deveni rugătoare. O dată trebuie să am şi eu noroc! O dată trebuie să am şi eu noroc! O dată trebuie doar… o singură dată măcar! Cu asta trebuie să fie de acord oricine! Doresc prea mult? O pensiune cu patru camere…

Apoi, deodată, fierul întâmpină o rezistență. David îşi dădu seama că e lemn. Zgârie cu degetele pământul răscolit, jubilă şi, tremurând din pricina grabei „dezveli degetele scândura netedă.

— Ah! exclamă cu voce tare.

Stând în genunchi, scormoni pământul şi găsi o scândură – o bucată dintr-o lădiță. Gemea de deznădejde, ca un cățeluş în somn… Scândura purta o inscripție. Se mai putea descifra: CASTRAVECIORI ACRI DELICIOŞI.

Zăcu nemişcat în iarbă o jumătate de oră. Apoi se ridică, zvârli scândura putredă cu piciorul şi se îndreptă spre maşină. Se şi întunecase.

Ajuns acasă, începu să-i fie frig. Făcu o baie fierbinte, dar îi fu frig şi în baie. Apoi îşi spuse că ar trebui să bea ceva şi să mănânce. Bău în grabă trei pahare unul după altul. Îşi prăji ouă, sta în fața țigării şi privea fără poftă petele albe care zvâcneau la foc, cu cercurile portocalii ale gălbenuşurilor plutind deasupra. Mirosul şi sfârâitul tigăii îi treziră amuțirea ştearsă a nenumărate primuri pe care şi le pregătise singur,

pe care – stând singur la masă – le consumase în încăperi tăcute, în care îşi trăise viața singur.

Nu voia să doarmă, avea sentimentul că dacă s-ar întinde acum, pe întuneric, în pat, s-ar lăsa pradă unui atac venit de nu se ştie unde. Era o frică acută, care făcea să-i clănțăne dinții, ca şi când o prezență străină s-ar fi furişat lângă el.

Rosti cu voce tare:

— Trebuie să beau ceva!

Dar voia să bea înconjurat de oameni, să simtă apropierea oamenilor, pentru ca întunericul şi liniştea. nopții să fie alungate de lumina electrică şi de rumoarea unei mulțimi de voci.

Se îmbrăcă, hainele de comandă, cămaşa albă, scrobită şi cravata scumpă îi veneau parcă într-ajutor, dându-i un aspect exterior mai acceptabil. Coborî apoi la maşină şi se duse la bar, la acelaşi, ca şi când în tot oraşul n-ar fi cunoscut alt local.

Nu erau mulți clienți. Se aşeză pe unul dintre scaunele înalte. Martha veni la el. I se adresă pe un ton glumeț:

— Ce doreşte să bea domnul?

— C-u-um? făcu el cu limba împleticită.

Privea pe deasupra ei, ca şi cum ar fi refuzat s-o recunoască.

Jignită, Martha se îndepărtă. Colegele ei văzuseră scena. Chelnerii care-l cunoşteau, de asemenea. Martha se simți obligată să dea lămuriri, să le explice de ce o respinsese. Spuse încet:

— Fratele lui... Fratele lui a murit!

Îl vedeau stând acolo. David nu privea pe nimeni, se uita la paharul pe care-l ducea la gură la răstimpuri egale, întoarse capul spre o masă anumită, îşi aminti de noaptea aceea în care i se oferise un premiu de consolare. Fusese atunci cu femeia care poartă acum numele de Müller... Masa era şi astăzi aceeaşi. Gândi: „Acum o sută de ani!”

Rămase la bar patru ore. În ultimul ceas se gândi la Paul. Avea sentimentul că fratele lui se află undeva pe-aproape, ca

şi când între ei doi ar fi continuat să existe o legătură; era senzaţia celui care, amputându-i-se de curând un picior sau o mână, simte încă mădularul amputat, Nu-l tulbură nimeni din gândurile lui. Martha îl servea în tăcere, punându-i înainte paharele pline. Nici nu-l privea. Dar, în cele din urmă, în lumina slabă observă că-i curg lacrimi din ochi, deşi faţa îi rămăsese încremenită. Făcea impresia că ochii-i varsă lacrimi împotriva voinţei lui.

— David, zise ea. David, ce-i cu tine? Îi atinse mâna şi-şi dădu imediat seama că are febră. Spuse: Eşti bolnav!

David auzi această constatare nu numai din gura ei: două-trei femei îi apucară mâna.

— Are febră! Sigur că are febră. Şi faţa îi e roşie.

— E bolnav!

El murmură:

— Ce-ţi pasă? Ce vă pasă... mutre de oi.

Martha chemă un taxi. Ceru imediat voie să plece. În maşină, David zise cu limba împiedicată:

— Ce mutre tâmpite aveţi!

— Vorbeşti prostii, spuse Martha.

— Bine, gângăvi el, fără să se mişte de pe pernele maşinii, pe care zăcea moale, vorbesc prostii.

Apoi începură să-i clănţăne dinţii. Şoferul auzi şi întrebă:

— Ce are?

— Friguri, răspunse Martha...

Când ajunseră în apartament, David nu se mai putea ţine pe picioare. Îl puse în pat.

— Să chem un doctor? întrebă ea. Bine, dacă nu vrei... Dar mai am câteva aspirine şi ai să le iei!

Îi aduse lapte fierbinte şi tabletele. David înghiţi o aspirină. Martha sta aplecată deasupra lui, ţinându-i mâna pe frunte. Îi duse din nou ceaşca la gură. El închise ochii, o auzea mergând în jurul lui, prin vălul febrei şi al conştiinţei de sine aproape adormite simţea grija ce-i poartă. Era pentru prima dată când i se încredinţa cu totul.

Totul era aidoma ca atunci când fusese rănit: chipuri care se aplecau deasupra lui, glasuri care i se adresau – acea prietenie care picura asupra lui din ceața ce-i învăluia privirea orbită. Încercase atunci acest simțământ, căldura ajutorului căruia i te poți încredința cu ochii închişi şi fără teamă. Nu-l părăsiseră în suferință. În spitalul curat de campanie îl vegheaseră cu grijă; starea lui era îngrijorătoare. Îl întrebaseră dacă vrea să se spovedească.

— Dar nu sunt catolic…

— Te poți, totuşi, spovedi, fiul meu, spusese preotul francez.

Asta a fost ieri. Şi ceea ce se întâmplă acum este astăzi. Între ele nu e niciun interval de timp. Murmură:

— Să nu ucizi pe tatăl tău şi pe mama ta…

— Ai febră mare, spuse Martha.

— Am împuşcat copii.

— Aiurezi din cauza febrei.

— Nu, continuă el. Noi am ucis şi copii.

— Pe unde ai fost? Pantofii, hainele taie… toate-s murdare şi umede, în bucătărie.

— În pădure. Banii sunt în pădure. Pot să am încredere în tine. Paul i-a îngropat. Între cei trei fagi înalți. Bani… Castraveciori acri delicioşi…

Începu să se bâlbâie din nou, vorbind despre un om care trecea pe stradă. Zace mort pe stradă.

— Eu! spune David, eu!

Şi-apoi, cum au luat banii… omul de la ghişeu. Înşiră frânturi dintr-o mărturisire. Şi cu Paul cam a fost? În noaptea aceea, când l-a trimis singur.

— Eu! spune el. Eu!

Se spovedeşte, şi e o spovedanie adevărată, îşi cere iertare. E bolnav şi beat, dar pentru spovedania aceasta sufletul lui s-a pregătit de mult, împotriva voinței sale. Se spovedeşte în fața femeii care stă lângă pat şi care începe încet, încet, să-şi dea seama de legătura dintre anumite lucruri.

Martha rămase lângă patul lui, se gândea că va chema în curând medicul. David aiura, întreba de fratele său Paul şi iar de bani. Uneori vorbea franțuzeşte, atunci nu-l putea înțelege. Mai târziu se linişti, dar ea îi putu descifra schimbările mimicii: frică, groază, apărare. Ca într-o pantomină, în fața ei se desfăşura viața infernală a unui om pierdut.

Nu-i era frică de moarte. Dimineața nu se mai putu ridica din pat, iar medicul spuse: Imediat la spital! Ea se opuse, rosti în şoaptă: În curând o să fie mai bine. Apoi făcu un fel de bilanț final al vieții ei cu Heinrich Kühn. Şoptea fraze trunchiate, îi spuse că viața lor comună n-a fost atât de rea… rău a fost doar ceea ce a venit dinafară… Copiii s-au săltat şi ei din greu. Dar acum vor urma desigur timpuri bune, pentru că nu e posibil ca mereu să fie vremuri grele.

Kühn lipsise de la lucru. Acum nu mai era contabil, era numai curier şi ducea actele dintr-o cameră în alta.

La ora douăsprezece, David făcea pe translatorul pentru un client. De când vorbea englezeşte, se bucura în atelier de oarecare vază. Azvârli calfei lui câteva țigări din pachetul pe care-l primise pentru serviciul de tălmaci.

La ora douăsprezece, Alex se afla încă la şcoală. Paul şedea în sala de gimnastică, unde avea loc o reprezentație dată de un teatru de păpuşi şi copiii se distrau grozav. August Prostu întrebă: N-ați văzut-o pe Talpa-iadului? Şi deodată apăru o fantomă înspăimântătoare, un schelet alb, care făcea: Uuaahh!

La ora douăsprezece Lydia spuse: Ai grijă de David.

După masă, Kühn le zise: E la spital. Se întoarce curând. David, Alex şi Paul îl priveau tulburați. Seara, Kühn se duse la doctor să-l întrebe. O slăbiciune generală… inima, spuse doctorul.

Da, dar cauza? strigă Kühn. Cauza?

Medicul îl privi şi-i răspunse: A suferit prea mult de foame.

CAPITOLUL IX

Zăcu în spital trei săptămâni. Îl duseseră pe targa. Simțise cum îl duc. I se părea că e uşor ca o pană purtată de vânt sau de curent, împotriva voinței lui. Apoi se văzuse apucat de angrenajul acestui mecanism al sanitarilor. Se gândise din prima clipă că ar putea ajunge la ultima etapă: încăperile reci din pivniță destinate celor ce şi-au trăit viața. Suferea sub apăsarea acestor gânduri care-i provocau panică. Era teama că zilele lui poate s-au şi sfârşit. Tot ceea ce încă nu rezolvase, nu pusese în ordine îl chinuia ca şi când ar fi fost un om care mai avea multe de spus, încă şi mai multe de făcut. Când se trezea din delirul pricinuit de febră, spera din nou în timpul care-i mai rămânea şi care putea netezi totul.

Convalescența începu în săptămâna a doua. Către sfârşitul acestei săptămâni, ceru să i se telefoneze lui Alex. Acesta veni, dar părea că o făcuse din constrângere, ca şi cum şi-ar fi îndeplinit fără convingere o datorie. Sora spusese la telefon că e ceva urgent. Vorbise cu Elfie, care pusese jos receptorul şi întrebase:

— Un frate al tău? Ce fel de frate? De ce nu mi-ai vorbit niciodată despre el?

E un frate vitreg cu care nu mai avea a face de mult, spusese Alex. Şi chiar dacă ar fi vorba de un frate, ei drăcia dracului, ce importanță are! Ea se mulțumise să-l privească atent cu ochii ei liniştiți.

Alex se opri lângă patul lui David. Pe fața lui mai stăruia o urmă de enervare.

— Ce ai? întrebă el.

— Am avut congestie pulmonară.

— De ce ai cerut să mi se spună că ar fi ceva urgent? Doar nu-i niciun pericol de moarte.

— Alex, zise David. Am nevoie de bani. Rezerva aceasta costă o groază de parale.

— De ce-a trebuit să te internezi la clasa întâi?

— Nu vreau să zac alături de suferindele altora. În glasul lui nu era nicio umbră de împotrivire, era doar ceva ca o rugăminte. Aşa nu mai poate continua, Alex. Trebuie să găsim un numitor comun. De ce nu vrei şi-mi dai bani?

— Eşti un pericol pentru mine şi familia mea. Elfie aşteaptă un copil. Eşti un pericol chiar şi pentru tine însuți, dacă ai bani mulți pe mână.

Alex calculase lucrurile la rece. David era înlăturat. Paul era mort. Nu mai existau banii pe care David să-i poată arunca în jurul lui ca pe un nor de praf. De partea care-i aparținea, el, Alex, nu se va atinge niciodată. Alungase cu totul aceşti bani din minte, spera să-i uite cu încetul. Amintirea lor va deveni mereu mai slabă, ca o otravă, care, diluată tot mai mult, sfârşeşte prin a nu mai fi periculoasă. Se aşteptase la opoziția lui David. Dar acesta zace sfârşit pe perne. Din ochii lui pierise îndărătnicia. Ochii lui cerşeau. Alex îşi coborî privirile spre el; îndărătul compătimirii, pe care şi-o înăbuşi repede, simți ca o pornire de triumf. Fuseseră trei, dar numai el singur ieşise nevătămat la liman. În gând, considera asta o performanță.

— Peste doi ani primejdia nu va mai fi atât de mare, spuse Alex. Atunci am să te ajut să-ți asiguri existența.

— Şi până atunci ce să fac? Cine a ajuns atât de departe ca mine nu mai poate trăi cu o mizerabilă leafă săptămânală.

— Te ajut, dar nu acum.

— Am făcut om din tine, zise David.

Glasul lui era slab, plin de reproş.

— M-ai târât cu tine în murdărie, replică Alex. Mai aveam încă relații. N-aş fi avut câtuşi de puțin nevoie de aşa ceva!

— Ştiu că-mi arunci în cârcă toată vina. Atitudinea ta față de mine a fost întotdeauna duşmănoasă. Poate că totul a început încă de pe când aduceam de la şcoală note mai bune decât tine. Nu te-ai şi închipuit milionar? N-ai şi fost un fel de erou? Dar te-au doborât, şi asta n-ai iertat-o. Erai tot atât de copt ca şi mine pentru ceea ce am săvârşit, doar motivele noastre erau diferite…

Alex tăcea, părea că gândeşte. Spuse:

— Îți mai dau o dată zece mii.

— E prea puțin, prea puțin!

David clătină din cap.

Alex plecă. David privi spre uşa ce se închidea în urma lui.

Când veni Martha, David zăcea cu gura deschisă în pat şi dormea. Apoi o privi morocănos cum despachetează nişte fructe şi i le pune pe noptieră. Reluaseră între ei acel ten de cicăleală care se insinuează în căsniciile ce s-au ofilit şi au eşuat în indiferență.

— Da, a fost aici. Nu, n-am obținut nimic! Ce era să fac? I-am vorbit frumos!… Ascultă, aduci bărbați străini în casa noastră?

— Aiurezi, răspunse ea.

Mantoul ei scump de blană era trântit la capul patului. David îl privi şi se gândi la banii pe care-i cheltuia Martha pentru îmbrăcăminte.

— Ascultă, în definitiv am putea da’ cu chirie două dintre camerele noastre.

— De asta te-a convins frate-tău, nu? Te faci tot mai mic. Te sfrijeşti, dragul meu. Trebuie cu încetul să pui frâna, altfel, într-o bună zi, o să trebuiască să te adopt ca pe copilul meu. David tăcu înciudat. Ea adăugă: Să vii mai întâi acasă şi-apoi om vedea noi mai departe. Acum suntem doi contra unu! Îi poți aminti cu duhul blândeții ce-l aşteaptă.

— Termină! strigă el şi se ridică în pat. Nu mai începe mereu cu asta.

Numai cu prilejul primei ei vizite fusese altfel. Vorbiseră atunci aproape cu tandrețe. A doua oară, Martha începuse să-i pună întrebări. Ştia totul. Iar David trebui să afle că îşi dăduse în vileag taina. Îşi amintea vag de ziua aceea în care, în frânturi de fraze, îi destăinuise adevărul.

— Nu înțeleg cum poate ajunge cineva, într-un răstimp atât de scurt, dintr-un bărbat, o cârpă. N-ai urlat tu odată cu îngâmfare: „Eu sunt norocul tău!” Poate că ar trebui să preiau eu cârma. Peste câteva zile are să ți se dea drumul de aici. La urma urmelor, eşti aproape sănătos.

— Nu! spuse el cu tărie. Nu sunt încă sănătos! Trebuia să mai rămân o vreme aici!

— Vrei să le ascunzi. Înțeleg prea bine!

— Haina de colo e de nurci. Cât te-a costat?

— Banii mei, răspunse Martha.

— Banii tăi vin de la bărbați. Sunt în ea şi banii mei.

— Asta mă priveşte. N-am primit cadouri de la nimeni. Legăturile mele cu bărbații au fost de natură strict profesională!

— Da, da, ştiu.

— Dar dacă te interesează… de când trăim împreună, n-am avut de-a face cu niciun bărbat.

— Aşa, zise el. Cu niciunul, în tot acest răstimp…

— Da, cu niciunul!

— Ascultă, am putea să vindem tot ce avem şi să puneam amândoi banii la un loc. Poate că ne-ar ajunge…

— Nici vorbă de aşa ceva!

— Alex vrea să-mi mai dea încă zece mii.

— Nu. Despre asta am discutat cel puțin de cinci ori. Totul era clar. Acum vine el şi, fiindcă spune o dată nu, îți şi schimbi părerea.

— Peste doi ani m-ar ajuta…

— Îngădui să ți se fure şansa!

David o privi pe gânduri: în curând are să plece. Era obosit, îşi simţea slăbiciunea, recunoştea că de aci înainte ea va fi cea care va dicta. Era ca şi cum în tot acest răstimp de luni de zile se luptaseră unul cu altul, iar acum, în chip destul de inexplicabil, Martha rămăsese cea mai tare. Căuta să-şi lămurească motivele secătuirii puterilor lui, însă îi accepta tutela, ca un bărbat istovit de ani îndelungi de căsnicie.

Afară, în faţa ferestrelor, se lăsase întunericul. Lumina din cameră era gălbuie. Cu faţa veştedă, David zăcea în patul lui de suferinţă. Spuse:

— Încă nu sunt sănătos. Va trebui să mai rămân mult timp aici.

— Nu, zise ea. Am vorbit cu medicul. Ai să te întorci în curând acasă!

Martha venea în fiecare zi. Aducea fructe şi dulciuri, căuta să-l convingă că trebuie să-şi recapete forţele.

Odată, David întinse mâna spre ea. Palma lui urmă linia piciorului în sus. Făcu gestul cu totul pe neaşteptate, ca şi cum ar fi vrut să se convingă că e femeie.

Martha zâmbi, spuse:

— Eşti iar sănătos.

Rămase cu mâna pe coapsa ei şi rosti pe un ton în care se amestecau şi admiraţie, şi dispreţ:

— Eşti… Eşti o…

— Ce sunt?

— Două picioare clasa-ntâi, răspunse el încet.

— Îţi recapeţi puterile. În curând ai să te îngraşi din nou.

Se îngrăşă într-adevăr puţin, dar insuficient. Când îi dădură drumul acasă, hainele încă atârnau largi pe el. Observând asta, îşi săltă sacoul în faţă şi murmură încet:

— Ei drăcie!

Ieşea din casă numai ca să telefoneze. Se înstăpânise gerul. Pentru el era un chin să meargă prin frig, să poarte la telefon convorbiri violente cu Alex şi apoi să i le relateze Marthei.

Aceasta îi spuse:

— Trebuie să întreprinzi ceva.

Voința lui însă părea incapabilă să-l determine la acțiune. Se gândea: „Acum, ea mă instigă”. Din cauza asta o ura.

Odată, în drum spre cabina telefonică, făcu un mic ocol. Se luă după doi şcolari care-şi purtau pe umeri patinele. În apropiere se afla un parc micuț, iar în parc, un patinoar. Stătu o vreme să privească, cu gulerul ridicat, cu mâinile vârâte adânc în buzunarele paltonului şi se simțea torturat de dorința de a fi unul dintre aceşti băieți cu patine. Rămase acolo şi privi prin grilajul de sârmă la furnicarul de pe patinoar, până când frigul îl alungă acasă. În ziua aceea îi spuse Marthei că n-a fost posibil să vorbească cu fratele său...

Alex era neînduplecat. Îi mai dăduse încă un plic, cu banii promişi. Discuțiile de mai târziu ajunseseră până la insulte.

— Nu se poate discuta la telefon, îi spuse David Marthei, Trebuie să vorbeşti mereu pe ocolite.

— Ai putea să-i spui ceva mai răspicat.

— Poate atât de răspicat, încât să ne frângem gâtul, nu?

— Eşti un prost!

— Aşa, murmură el, un prost... Îşi încruntă sprâncenele. Devii impertinentă! Cum adică? Cum de-ai devenit atât de neruşinat de impertinentă în ultima vreme?

— Pentru că te-ai dat pe față, ca un nătăfleț.

Ea zâmbi.

— Am să te-azvârl de-aici!

Fața lui se făcuse roşie. Mânia se aduna încet în el.

Martha spuse triumfătoare:

— Să mă azvârli afară? Nu mai poți s-o faci! O ştii prea bine!

David se repezi spre ea:

— Crezi că m-ai vârât în cofă! L-ai prins pe nătăfleț în cleşte! O lovi cu toată palma. Iar nătăfleţul trebuie să joace acum după cum îi cânți tu!

Lovind-o mereu, o împinse până în dormitor. Martha nu plângea, îşi apăra doar fața cu mâinile, se trânti pe pat.

Când îi dădu pace, îşi întoarse din nou faţa spre el. Cum şedea culcată pe pat, îi zâmbi şi spuse:

— Am încasat eu şi cu totul altfel de lovituri. Mi se pare că ai început să redevii bărbat.

David ieşi din cameră, era buimăcit. După un sfert de ceas se întoarse. Martha continua să stea culcată şi să-i zâmbească. Era o chemare, căreia i se supuse. Nu avea de ales.

Mai târziu, şedeau întinşi alături liniştiţi. El întrebă deodată:

— Mă iubeşti?

— Da. răspunse femeia.

David îi şopti în ureche:

— Spune-mi că mă iubeşti.

— Da, te iubesc.

— Spune-o de câteva ori.

— Te iubesc. Te iubesc.

— Da, bine, zise el.

În ziua aceea scoase la iveală tabloul, pe care şi-l comandase. Pozase zece ore, împărţite în mai multe şedinţe. Plătise pe el o sumă însemnată, dar contemplase pictura numai când se afla singur în apartament. În timpul bolii, tabloul zăcuse pe dulap. I-l arătă acum şi Marthei… portretul lui fără cicatrice.

Ea spuse:

— Ai putea să arăţi aşa şi în realitate…

— Cum adică? Făcu un pas înapoi cercetând tabloul. Nu arăt aşa?

— Nu, răspunse ea. Nu mai arăţi aşa.

În dimineaţa următoare se duse hotărât la cabina telefonică. Alex nu era la staţia de benzină. I se spuse că se va întoarce abia peste două ore.

— Cine sunteţi dumneavoastră? întrebă Elfie. Aţi mai telefonat parcă de multe ori.

— Un prieten.

David zâmbi spre receptor.

— Ce doriți? Doriți ceva de la soțul meu?

El schimbă deodată tonul:

— Ascultă, fetița, sunt cumnatul tău. Şi ai dreptate, şi eu m-am săturat de aceste veşnice telefoane! Spune-i şi lui asta. Da, da, şi eu fac parte din familie. Numai că bărbatu-tău nu vrea să țină seama de asta. Nu doresc absolut nimic de la el. Dar mi-e dator ceva. Şi m-am plictisit să-l tot rog. Spune-i că suntem doi contra unu! Să se gândească la răsplată. Da, da, spune-i numai atât. Ştie el despre ce-i vorba. Ştie... Mâine telefonez din nou. Da, la aceeaşi oră.

— De ce nu veniți aici, ca să vă văd şi să vă cunosc? întrebă Elfie.

— Nu vrea el. De ce nu? Pentru că mă socoteşte un rahat. Nu, asta e ceva ce ne priveşte numai pe noi doi.

— Ce fel de răsplată? întrebă Elfie.

Dar la celălalt capăt al firului, după un scurt salut, telefonul se închise. Tânără femeie rămase o clipă stând aşa, cu mâna încă pe receptor. Apoi intră în birou un client, să plătească. Ea primi banii, îi lăsă să lunece uşor printre degete în casă: monedele de argint la argint, cele de cupru la cupru, bancnotele în sertarul cel mare. Se gândea la apelurile telefonice şi înțelese că pricina lor sunt banii.

Când se întoarse Alex, îl înştiință imediat:

— A telefonat fratele tău! De ce mi-ai ascuns că în tot acest timp el a fost cel care te chema la telefon? Trebuie să-i dai răsplata. Mi-a spus că ştii despre ce e vorba.

— Ce? întrebă Alex. Trebuie...

— A spus să te gândeşti la răsplată. Suntem doi contra unu, a mai adăugat. Alex ce...?

El ridică brusc capul:

— A spus asta?

— Alex, îmi ascunzi ceva. De ce nu vine fratele tău aici?

— A spus asta...?

— Pentru ce-i datorezi o răsplată?

— A îndrăznit să vorbească în felul ăsta cu tine!

— De ce nu-l cunosc? Tu-i interzici să vină aici… de ce?

— Nu-i fratele meu! E o lepădătură de mercenar din Legiunea străină. Un individ fără niciun căpătâi!

— Nu înțeleg. Doi contra unu… Parcă sună a şantaj. Există ceva ce tu… vreau să spun, ceva care nu e curat?

Îşi privea bărbatul, aştepta. Alex sta în fața ei, dar se uita afară pe fereastră. În fața pompelor de benzină apăru o maşină. Apoi încă una. Ea întreba. El tăcea, se gândea la pericol. „David va reveni! Va reveni mereu! Doi contra unu… Câinele ăsta! N-ar fi putut să fie el victima accidentului de automobil? Nu, a trebuit să fie Paul. Ăsta rezistă la toate – Legiunea străină, boala, beția…” Alex intui primele mişcări ale unui joc, care ar putea să-l scape de şantajist, să-i redea libertatea. Dacă nu… Dacă nu…

— Trebuie să-mi spui, Alex.

— Mai târziu, Elfie. Am să rezolv problema cu el. Îi mai datorez ceva bani. Sunt ani de-atunci. Nu-ți mai face gânduri fără rost.

David telefonă a doua zi. Alex îi răspunse prietenos. Îl ruga să mai telefoneze peste o săptămână. Da. Atunci totul se va aranja.

— Sigur de tot… totul se va aranja cum vrei tu.

Dorea să câştige timp, o săptămână de reflecție: soluția definitivă.

David nu are spirit comercial. Nu va fi capabil să conducă o afacere, indiferent care ar fi. Va primi bani şi-i va spulbera. Apoi va veni din nou. Va reveni mereu. O viață întreagă! În spaima ce-l cuprindea pe încetul, Alex vedea o singură soluție definitivă.

După-amiază se opri la stația de benzină o rablă de automobil. Alex şedea singur la casă. Remarcă această maşină care între celelalte părea un vagabond printre cetățeni înstăriți. Proprietarul ei intră în birou. Un bărbat chel, mărunt, gras. Haina deschisă îi atârna în cute neglijente, de-o parte şi de alta a burții. Probabil vreun geambaş, vreun negustor ambulant cu niscaiva cheag. Intră, îşi zăngăni

mărunțişul în buzunar şi plăti costul benzinei. Alex îi dădu restul. Omul ridică mărunțişul cu trei degete, bucată cu bucată, de pe talerul de sticlă. Şi în timp ce era încă ocupat cu bănuții, spuse:

— Dumneavoastră sunteți aşadar alergătorul…?

— Poftim?

— Vreau să spun că odată ați fost un alergător renumit. Zece mii de metri şi… Pentru zece mii de metri trebuie să fii tare, nu-i aşa? Alex îl privi întrebător. Păcat, zise grăsunul. Ar fi trebuit să alergați mai departe. Uitați-vă la mine, eu nu pot să alerg ca lumea. Dar ajung totdeauna acolo unde vreau. Omul râse măcăind. Da. da, păcat. Mă refer aşa. În general… la toți acei tineri care încep atât de promițător…

— Ce vreți să spuneți cu asta? întrebă Alex.

Bărbatul duse arătătorul mâinii stângi la nas, ca şi cum ar fi stat pe gânduri.

— Dumneavoastră mai aveți un frate, care a fost în Legiunea străină. Unde e acum?

— Nu ştiu, răspunse Alex brusc.

— Aşa, aşa! Ei, n-are nicio importanță. Şi Paul, fratele dumneavoastră Paul… Da, da, foarte trist. A murit într-o maşină închiriată care-l costa vreo două sute de mărci pe zi. Ce de bani mai câştigă tinerii din ziua de astăzi! Nu găsiți?

— De ce să nu câştige? zise Alex.

Chipul îi devenise foarte atent.

— Natural, natural, spuse grăsanul şi zâmbi. De altfel, numele meu este Klose, comisarul Klose…

Ajunsese la uşă şi ieşi dând prietenos din cap. Alex îl urmări cu privirile, înlemnit, stătu aşa până când intră clientul următor.

Se întâlni cu David. Merseră cu maşina o bucată de drum afară din oraş. Soarele strălucea. Vedeau cum pădurea scoate aburi. Începe primăvara, spuseră ei. Da, în două-trei săptămâni.

— Ascultă, zise Alex. Aşteaptă încă zece zile, s-a mai încălzit, dar pământul e încă umed. Dacă ai putea aştepta atât, n-ar mai trebui să ne bălăcim în noroi. Asta şi din cauza urmelor.

— Bine, consimţi David. Mai aştept atât. Dar am cuvântul tău!

— Ai cuvântul meu.

— Unde i-ai îngropat? întrebă el.

Alex cumpăni numai o secundă, apoi zise:

— În spatele stadionului… Şi cu femeia ce-i? „Doi contra unu…” Ştie tot?

— Nu trebuie să mi-o iei în nume de rău, Alex. Eram supărat. Am spus-o la telefon numai aşa, într-o doară.

— Şi ce i-ai trăncănit femeii?

— În timpul febrei… Am spus câte ceva, dar era în timpul febrei. Ascultă, punem şi noi ordine în socotelile noastre. Mănsor cu ea. Vino odată să ne faci o vizită.

Alex simţi că lui David i se luase o povară de pe inimă, îi remarcă strădania de a înnoda cu el raporturi prieteneşti. După un şantaj dus până la capăt, nu se aşteptase la atâta naivitate. Gândurile lui hotărâră execuţia.

Spuse:

— Da, poate am să vin cu Elfie săptămâna viitoare. Să vedem… N-a întrebat nimeni de tine?

— Nu, nimeni. De ce?

— Şi-n femeia ta poţi avea încredere? Ai pus apartamentul pe numele ei…

— Toată încrederea! răspunse David. Alex, a fost un accident… Ai să uiţi. Ascultă, când un cazan face explozie, nu cazanul e de vină, ci presiunea. Aşa a fost şi cu noi…

Seara, îi spuse Marthei:

— În sfârşit, am căzut de acord cu frate-meu. Îi era frică, la urma urmelor nevastă-sa aşteaptă un copil. Dar îmi dă bani. Or să vină odată şi în vizită. Ai să pregăteşti atunci o masă bună pentru patru persoane, nu-i aşa?

— Fie, spuse Martha. În sfârşit, bine că ai aranjat. A durat destul.

În cursul următoarelor zece zile, Alex se hotărî. Gândul la soluția definitivă îl făcea să geamă. Dar era decis. Aduna justificări, îngrămădea în fața lui toată vina lui David. Şi pe deasupra, mai venise şi comisarul Klose. De ce a venit? Primele urme?

David va fi descoperit. Probabil că va fi pus sub acuzare, dacă femeii îi va trece prin cap să vorbească la o anchetă… Ea îşi va păstra apartamentul. Dar eu, eu nu ştiu nimic! Nimic! Eu sunt Alexander Kühn, alergătorul! Câştig bani mulți. E ridicol, domnii mei! Declarațiile acestei curviştine… Nu permit aşa ceva!

Câteva nopți nu fu chip să doarmă. Gândurile lui vânturau mereu justificările. În cele din urmă îşi acordă deplină putere. Şi, în sfârşit, găsi că intenția lui devenise de-a dreptul o datorie.

Se plimba de colo până colo cu o figură meditativă.

— Alex, spunea Elfie, Alex, nu vrei să-mi mărturiseşti ce-i cu tine? Ştiu… Bag de seamă de câteva zile… Nu, zise ea, când încercă să-i dea nişte explicații cam complicate. Nu vorbi acum despre toate astea. Simt că m-ai minți.

— Dar, Elfie! Pentru ce te agiți atâta?

— E foarte ciudat. Ai un frate de care n-ai pomenit niciodată şi care caută să te şantajeze. Iar tu nu-mi spui de ce!

— Ai aşteptat în tot acest răstimp să-ți spun ce e între mine şi fratele meu?

— Da, am aşteptat.

— Cu ani în urmă, am făcut prin mijlocirea lui o afacere necinstită. N-are importanță ce… Ei bine, înstrăinarea unor lucruri. Din partea mea, să-i zicem hoție! Şi astăzi încă îmi mai reproşez. El a plecat apoi pe neaşteptate în Legiunea străină şi eu nu i-am mai dat lui şi complicelui său ceea ce le

promisesem. N-am mai vrut să-i dau banii, pentru că eram încă furios din cauza faptei săvârşite.

Elfie crezu, fu de acord că e mai bine să nu aibă relații cu un astfel de frate, fiindcă, desigur, nu el, Alex, fusese inițiatorul acestei fapte.

— E atât de nedemn! zise ea; se simți însă liniştită că lucrurile se întâmplaseră cu ani în urmă.

După această explicație, vorbiră despre fapta de odinioară ca despre acele impasuri întunecate ce se pot ivi o dată în viața oricui. Mai târziu vorbiră şi despre copil. Elfie spuse:

— Vreau să am doi copii. Şi noi am fost doi acasă.

— Şi noi, spuse Alex. Noi tot doi am fost.

Când începură vremurile bune şi se găsea din nou suficient de lucru, ca să-ți câştigi existența, firma îl înştiință pe funcționarul comercial Heinrich Kühn să ceară pensionarea înainte de termen. Omul se rugă de superiori. Fură înțelegători şi-l mai tolerară o vreme. În fiecare dimineață venea la birou cu teama că aceasta ar putea fi ziua concedierii. Se gândea că un om nu poate să trăiască multă vreme aşa. Se duse din nou la doctor, se lăsă consultat şi stărui să fie trimis pentru observații într-o clinică neurologică. Medicii îşi bătură capul cu el câteva săptămâni şi încercară diverse medicamente. Acestea se dovediră eficace împotriva stărilor de halucinație, dar tulburările de care suferea centrul somnului nu răspundeau la nicio terapie.

Heinrich Kühn era internat într-un salon în care se mai aflau cinci bărbați. Doi dintre ei erau demenți inofensivi. Unul fusese îngrijitor de toalete şi înnebunise când, după douăzeci şi cinci de ani de căsnicie, îi fugise nevasta. Se posta în timpul zilei în fața toaletei comune şi cerea taxă, cu vorbele: Treabă mare? Treabă mică? I se plătea cu nasturi de pantaloni, cocoloaşe de pâine şi petice de hârtie. Celălalt era un palavragiu, care povestea istorii închipuite, se împăuna declarând că e rudă cu un rege şi că va pleca a doua zi cu vaporul personal în China. Mai pretindea că pierduse un picior în război, dar îi crescuse la loc. Şi în tinerețe mâncase din farfurii de aur.

Acolo îl vizitară pe tatăl lor Alex, David şi Paul. Intrară câteşitrei cu fețele intimidate. Iar bolnavul nu ştia ce să le spună. Da, da, suspină Kühn. Iar îngrijitorul de toalete zicea: Treabă mare? Treabă mică?

CAPITOLUL X

În seara în care îşi dăduse întâlnire cu David, Alex intră în atelierul staţiei sale de benzină şi căută un ciocan greu, cu coada scurtă, folosit la montarea pneurilor de autocamioane. În maşina lui se aflau doi saci mari şi o lopată. Lui Elfie îi spusese:,

— Mă duc să alerg în Parcul de Vest.

Se uită la ceas. Abia trecuse de zece. „N-am încotro", gândi el. Cântări ciocanul în mână, încercă altul, îl apucă însă din nou pe primul şi hotărî că acesta îi va fi unealta. Se pregătea parcă pentru o operaţie… o măsură antiseptică necesară ca să-şi pună propria viaţă în siguranţă.

Cu puţin înainte de unsprezece, Alex era la stadion. Parcase maşina pe o stradă mai îndepărtată. Avea s-o ia mai târziu. David urma să vină la unsprezece. Într-o ultimă convorbire, Alex îi spusese: „Ne ducem fiecare separat şi ne întâlnim în spatele tribunelor". David acceptase. Ar fi fost de acord acum chiar dacă până la locul întâlnirii ar fi trebuit să alerge douăzeci de kilometri.

Alex stă lângă peretele din spatele tribunei. S-a rezemat de el. Ştie că niciun om nu se află prin apropiere. Lumina e slabă: cer înnorat, lună plină. Cunoaşte locul, pe-aici a trecut ani în şir. Aici staţiona maşina Riei. Îl aştepta pe el. Câtă vreme s-a scurs de atunci? Totul a început la stadion. „De ce tocmai în acest loc trebuie să încheie socotelile? se întreabă el

deodată. N-aş mai fi putut să indic altul, după ce-i spusesem că am ascuns banii aici. Locul acesta… nu, nu e bine. Ciocanul… aici la brâu, ascuns sub haină. David va săpa. Se va apleca. Sunt mai puternic decât el, chiar dacă… îl voi lovi. David e un ucigaş! Un ucigaş el Comisarul Klose… Nu mai e cu putință nicio amânare. Timpul care va urma… Săptămânile viitoare vor fi grele de tot. Ultimul martor. Vina lui. El e vinovatul.”

Cu o mişcare bruscă îşi trage mănuşile, îşi vâră bine degetele înăuntru. Un fior rece îi furnică pielea. „Oare n-ar fi existat şi alte soluții? Da, cu câteva luni în urmă, acum însă, nu. Se încurajează: Nu mi-a mai lăsat altă cale. E vorba de Elfie, de copil. Şi nu cumva şi de el însuşi? îl scutesc de multe. Sting o viață vrednica de milă.”

Aude un zgomot. Mai mult o bănuială decât o certitudine. Muşchii feței i se contractă. Încă o dată gândurile i se poticnesc ca înaintea unei piedici. Dar simte în suflet ceva care-l împinge înainte. Este iar acea hotărâre de fier care făcuse din el un mare alergător.

Paşii se apropie. Alex se desprinde de zid.

— Aici, vino aici, spune cu o voce coborâtă şi simte cât de greu îi e să vorbească.

Umbra se îndreaptă spre el.

— A, iată-te! David stă în fața lui. Începem imediat, da?

— Te-a văzut cineva? Ei i-ai spus ceva?

— Nu, nu, cum ne-am înțeles. Martha nu ştie nimic. Niciun cuvânt.

— Bine, vino.

— Am adus o servietă pentru bani, zice David.

— Da, bine. Aici, ia lopata. Ai să sapi tu. Dacă mi-aş murdări pantofii, m-ar sâcâi Elfie cu întrebările.

— Bine, dă-ncoace. Unde e?

— După colț. Sunt câteva tufişuri, acolo unde-ncepe păduricea. Ajungem numaidecât. Ia seama unde se află liliacul. Da, aici îl şi poți simți. Din locul ăsta sunt exact zece paşi.

— Eşti sigur?

— Foarte sigur. Nouă, zece… Aici! Aici trebuie să sapi. E la un metru adâncime.

David împlântă lopata. Scrâşnetul lopeții se repetă. Stă aplecat. Capul îi e foarte aproape. Alex se uită țintă la acest cap: o pată rotundă şi întunecată. Îl aude pe David respirând. A şi împlântat lopata de zece ori. De douăzeci de ori şi mai bine. Sentința a fost pronunțată de mult. Totuşi, încă o pledoarie în favoarea lui, apoi împotriva lui… O amânare foarte scurtă, cu repetarea zadarnică a unui proces, în care sentința rămâne neschimbată. Gândurile lui hotărăsc din nou, ordonă sfârşitul… execuția.

Şi David sapă. Se adânceşte o groapă între tufişurile de la marginea stadionului. Sapă, deodată însă îşi încetineşte mişcările, trage cu urechea în tăcerea nopții; se simte pândit. Parcă ar intui o primejdie… un duşman necunoscut care se apropie pe furiş… Gândeşte: „E cineva pe-aici. Suntem supravegheați.” Vrea să spună asta şi se îndreaptă din şale.

Mai apucă să vadă doar brațul care cade. Se aruncă la o parte. Nu e o apărare conştientă. E o mişcare reflexă, fulgerătoare, ca şi spaima care-l cuprinde. Apoi, ca o explozie: o lumină orbitoare în fața ochilor. A şi uitat ce-a fost. În adâncul amintirilor lui apare imaginea unei grenade care explodează. După aceea mintea îi redevine limpede. E din nou conştient.

Strigă numai o dată, scurt:

— Alex!

Se simte prins, nu se poate apăra. Lovitura i-a atins doar în cădere capul, însă parcă l-a paralizat. Zace pe spate şi-şi priveşte fratele aplecat deasupra lui, îşi dă seama de intenția acestuia. Începe să se bâlbâie:

— Alex… n-a fost în serios, Alex…

Tremură de groază, ca şi când s-ar teme nu numai pentru el, ci şi pentru fratele lui.

Acesta îl priveşte, spune:

— Trebuie!

Sună ca o explicație din care David ar trebui să înțeleagă că există multe motive care-i îndreptățesc fapta.

Alex ridică ciocanul. Dar ceva din lăuntrul lui opreşte lovitura. O barieră. Glasuri, imagini, fugitive ca stelele căzătoare, nume. perioade de timp. locuri, o țesătură a vieții lui, în care se împleteşte chipul lui David… Luptă împotriva tuturor acestora, vrea să se îmboldească prin ură. Spune:

— Câine! Şantajistule!

Îl scutură cu mâna stângă. Dreapta şi-o ține în continuare ridicată. „El a tras cu pistolul! El ne-a târât pe toți în porcăria asta!” Dar nu loveşte. De vină e chipul care-l priveşte mut: un chip umilit, înfrânt. Obrazul parcă i s-a înnegrit din cauza sângelui ce-i curge. Bariera nu poate fi trecută. Alex nu poate zdrobi chipul unui om. Renunță brusc, lasă ciocanul să cadă şi fuge, părăseşte locul acesta unde a mai abandonat o dată… Fuge. Şi în timp ce-n sufletul lui creşte o groază imensă, se simte ca nimicit, dându-şi seama ce bestie zace în el.

Peste zece minute se întoarse. David zăcea încă la pământ. Lopata, ciocanul şi sacii se aflau alături.

— Hai, spuse Alex. Te duc cu maşina acasă. Scoală-te. Poți să te ridici?

Îl ajută să se pună pe picioare. David, stând lângă el, rosti:

— Nu poate fi adevărat…

Cuvintele păreau că se împleticesc.

În maşină, străbătând străzile, Alex rupse deodată tăcerea ce domnea între ei:

— Tu eşti vinovat! Tu ne-ai vârât în această situație fără ieşire! Simțea parcă nevoia să se apere încă o dată împotriva groazei. Se mai calmă puțin, spuse: Suntem în cea mai mare primejdie! Am să te ajut, David, dar nu acum!

Îi dădu explicații, îi vorbi despre comisarul Klose şi despre greşelile pe care David le şi comisese.

Acesta murmura:

— Nu poate fi…

— Trebuie să mai aştepţi un an, David. Ne pândeşte o ameninţare, am simţit asta când a venit la mine Klose. Şi femeia aceea, cât de tare e? Va fi strânsă cu uşa şi ea!

David repeta mereu:

— Nu poate fi adevărat!

Era parcă tot printre tufişuri, gândea: „Atât de departe a vrut să meargă. Atât de departe!”

Arunca toată vina pe Martha. Ea îl îmboldise. Se socotea un neputincios, capitula, ajunse definitiv la convingerea că îşi ratase viaţa. Şi în timp ce simte primul val de greaţă şi îi vine să vomite, iar în faţa ochilor i se rotesc încet scântei, înţelege consternat că nu şi-a dat seama niciodată de tragedia pe care a provocat-o.

Nu voia niciun medic, îşi puse singur diagnosticul: gravă comoţie cerebrală. În primele zile vomită. Urmară apoi altele în care zăcea apatic în pat. Durerile pieriră treptat. Martha îl întreba, dar el nu răspundea. Şi nu putea suporta lumina. Femeia îi îngrijea, dar în această grijă se amesteca şi dispreţ. Zăcea în cameră cu storurile trase. Ea îi aducea mâncarea la pat. David nu-i mulţumea niciodată. Slăbise şi mai mult. Martha şedea uneori câte un sfert de ceas lângă el, îl observa cu gânduri încă nedecise. David nu reacţiona, zăcea cu figura împietrită şi se lăsa supravegheat. Părea numai o rămăşiţă a bărbatului pe care Martha îl cunoscuse cu luni în urmă şi care, acum, îi devenise de neînţeles.

Zăcea tăcut, liniştit, în patul lui. Totul s-a petrecut cu multă vreme în urmă. Se scufunda în amintiri, ca un bătrân dornic să regăsească în el copilul care, din câteva cuburi mititele, voise să-şi clădească o casă mare. Şi-şi reamintea speranţa îndrăzneaţă de altădată de a face din viaţa lui un fel de operă de artă.

Când se ridică pentru prima oară din pat, afară strălucea soarele. Lumina lui nu-i mai provoca dureri de ochi. Îşi luă încă o dată de pe dulap portretul şi-l privi. În faţa oglinzii, clătină din cap şi puse tabloul la o parte.

Martha îl întrebă:
— Unde vrei să te duci?
— Mă duc să mă plimb o oră.
— Ce-a fost cu tine? Unde te-ai rănit?
— O chestie fără nicio importanță.
— Şi cu banii ce e?
— Nu mai există niciun ban. Noi doi ne vom despărți. Ceea ce mai am împart cu tine.
— Să ne despărțim?
— Da.
— Să împărțim?
— Da.
— Aşa... zise ea. Vrei să împărți ceea ce oricum îmi aparține!

David nu răspunse, dar se gândi că puterea aceasta el i-o dăduse. Martha mai încercase încă o dată să şi-o verifice asupra lui. În definitiv, de ce a ales-o tocmai pe ea? Da, s-a bizuit pe dârzenia ei, pe tăria ei. Ar fi existat şi alte posibilități, alte femei. Se gândi la Singh. Muții sunt devotați. Muții sunt vrednici de încredere. Iubirea li se citeşte în ochi, nu te poți înşela niciodată.

În cursul acestei prime plimbări sub soarele blând de primăvară, luă hotărârea să învețe limba surdomuților. Ştia unde se află în oraş institutul de surdomuți, o şcoală sau aşa ceva. Îşi avea planul lui.

În zilele următoare cercetă diferite librării. Se părea însă că nu există niciun manual pentru surdomuți. Librarii îi aruncau priviri mirate, dar asta nu-l impresiona. Unul îi spuse:
— Fiți atent; puneți palma mâinii drepte – sau a celei stângi – la inimă şi apoi o îndreptați spre persoana căreia vă adresați. Librarul zâmbea. Asta înseamnă: te iubesc. O propoziție importantă...

Omul credea că face o glumă nevinovată, dar lui David i se păru că aceasta e o propoziție într-adevăr foarte importantă: să pui mâna la inimă şi apoi să întinzi palma deschisă.

Înarmat cu această ştiinţă, stătu câteva seri în faţa Institutului de surdomuţi. O dată îl cuprinse ameţeala şi trebui să se rezeme, dar era ca posedat de planul lui. În a şaptea zi, pe seară, văzu în curtea Institutului câţiva bărbaţi şi câteva femei care discutau în limba surdomuţilor. Din acest grup se desprinse o femeie. Se luă după dânsa. Era zveltă şi tânără. Se urcă în acelaşi tramvai cu ea, coborî când coborî şi ea. Îşi spuse deodată: „Oare sunt nebun?” îi auzea tocurile bocănind pe asfalt, o urmări prin întuneric, o vedea bine ori de câte ori trecea pe sub vreun felinar. Femeia privi înapoi. El se apropie, repetând în gând semnele muteşti.

Planul lui este acesta: vrea să-şi mai înceapă încă o dată viaţă, cu ea. Vrea să înceapă modest de tot. Jumătate din suma pe care o va obţine din vânzarea actualei locuinţe vrea s-o investească într-un mic apartament. Vrea să trăiască modest, vrea să muncească, vrea să trăiască alături de „cei săraci cu duhul”, iar acum, înaintea lui, păşeşte ea. Pe ea a ales-o. Ea trebuie să-i fie un al doilea eu mut, vrednic de încredere.

Femeia priveşte în jur, grăbeşte pasul. David aproape a ajuns-o. În faţa lor se întinde o stradă pustie, cuprinsă între case joase, parcă ghemuite în întuneric. N-a mai fost niciodată prin acest cartier. Este unsprezece noaptea. Surdomuta priveşte din nou în jur, apoi se opreşte chiar sub un felinar. David îi vede faţa, se apropie, îi cercetează chipul şi citeşte pe el spaima. Apoi o salută, încet, aproape cu sfială, un mic gest. Mâna, inima, palma întinsă: declaraţia de dragoste.

Străina pare că nu înţelege. Şi David repetă gestul, îl repetă de trei, patru ori la rând. Faţa ei nu trădează altceva decât teamă. Apoi se întoarce şi porneşte mai departe. El păşeşte alături.

— Ascultă… spune. Ascultă…

În ochii ei nu se citeşte nicio înţelegere. O apucă de braţ, şi femeia începe să strige:

— Po-li-a!

— De ce strigi după poliție? Nu vreau să-ți fac nimic! Ascultă-mă, eu…

Femeia strigă încă o dată. E un strigăt groaznic, nearticulat. David fuge, se îndepărtează în goană, se opreşte abia când se simte din nou în siguranță pe o stradă laterală. Acolo îl cuprinde un nou acces de amețeală şi trebuie să se aşeze pe treptele unei case şi să aştepte până când scânteile mişcătoare îi dispar din fața ochilor.

Merge pe străzi, vrea să ajungă la cea mai apropiată stație de tramvai. Şi apoi, deodată, se opreşte, ca unul care s-a rătăcit, care nu mai cunoaşte drumul, nu mai vede în general niciun drum. Pe urmă, fără nicio legătură, îşi aduce aminte de bărbatul care a fost tatăl său: a plecat într-o zi, purta uniformă şi nu s-a mai întors. Şi femeia micuță, speriată, care l-a vârât în familia Kühn… Nici ea nu s-a mai întors. Stă locului ca un om care după mulți ani îşi aduce deodată aminte şi începe să fie copleşit de tristețea că şi-a irosit toți aceşti ani.

Se gândea la ziua de azi şi la cele trecute şi se întreba dacă nu e într-adevăr nebun, dacă nu înnebunise pe-ncetul, aşa încât nu-şi dădea seama decât acum – şi dacă nu cumva nebunia îl împinsese spre această cale de ieşire, făcându-l să se simtă din nou copil, la aproape treizeci de ani, şi să izbucnească pe stradă într-un hohot de plâns ca într-un extaz al tristeții.

În seara zilei când David îşi primi certificatul de calfă, se organiză într-un birt o mică petrecere. El se îmbată mai rău decât ceilalţi ucenici şi începu să se bâlbâie: Am să vă întrec pe toţi, căcăcioşilor! La sfârşitul petrecerii, îl bătură. Plecă acasă copleşit de ruşine. În locuinţa lor se certă cu Alex. Kühn era de serviciu, ca îngrijitor de toaletă. Se încăierară. Alex, care făcea exerciţii de atletică uşoară, fu de data aceasta mai puternic. Paul plângea, din cauză că fraţii lui se băteau. După aceea. David rătăci un ceas întreg prin oraş, umilit de îndoita înfrângere. Noaptea o întâlni pe scară pe fata care locuia la etajul de jos. Prietenul ei american plecase, al doilea şi al treilea erau de mult în America. Avea acum un copil. Îi spuse: Ei, ei, David, eşti beat?

Da, răspunse el privind-o cu seriozitate. Se proptea cu greu de balustrada scării. Vecina îl întrebă dacă nu vrea să-i facă o ceaşcă de cafea. Vino înăuntru, îl pofti ea. Dar David nu voia, din pricina părinţilor ei. Tata e în tură de noapte, iar mama e plecată din oraş, zise ea. Mai târziu, în timp ce şedea pe un scaun în bucătăria lor, David îşi reaminti de nimicurile de fabricaţie americană pe care fata i le dăruise uneori mai înainte. Apoi o cuprinse în braţe. Fata râdea şi-l privea cu atenţie. Faţa lui era foarte serioasă. Îl mângâie cu vârful degetelor pe frunte şi-i spuse că face o mutră de parcă ar fi vorba de viaţă şi de moarte. Apoi îl sărută uşor pe gură. El o trase alături pe vechea sofa din bucătărie. Ea zâmbi cu ochii închişi, când îi simţi mâna care o dezgolea. Să mă dezbrac? şopti.

Da! spuse David cu o voce răguşită. Da.

A doua zi se lăudă în atelier, vorbi urât despre ea şi spuse: M-am culcat cu o femeie.

CAPITOLUL XI

În toate aceste zile nu vorbiseră decât despre nimicuri. Martha dormise singură în patul ei. Îngrijorarea care o cuprinsese pentru prima dată o împiedicase să-i ceară explicații. Când, în sfârşit, se duse dincolo, la el, la o săptămână după ce vorbise despre despărțire, îl găsi stând în mijlocul camerei. O privi şi spuse:

— Am să plec să cerşesc!

Din tonul lui patetic îşi dădu seama că David se şi vedea în postura de cerşetor, imagine pe care şi-o făurise în gând.

— Da, adăugă el, cerşetor lângă Sacre-Coeur!

Apoi începu să se clatine, făcu o mişcare ciudată, nemotivată. ca un dansator pe sârmă ce-şi pierde echilibrul. Se îndreptă şovăind spre un fotoliu şi se trânti în el. De acolo o privi cu bănuială, ca şi cum ar fi vrut să vadă dacă ea şi-a dat seama de faptul că-şi pierde echilibrul. Chipul Marthei trăda uimire. David murmură:

— Fratele meu… M-a lovit în cap.

La început asta mai-mai că o înveseli, apoi însă se sperie. Ceea ce spusese David i se părea aidoma bâlbâielii mincinoase a unui copil surprins asupra unei greşeli. Îşi formulă sentința. „E nebun!” Acum era foarte sigură, rememora toate simptom ele. Din clipa aceasta, teama puse definitiv stăpânire pe ea. Îşi spunea că viața îi e în pericol, se gândea la tragedii sângeroase. Încet, urmărindu-l necontenit,

ieşi din cameră. I se părea că David are în el ceva din neliniştea încordată a unui animal ținut în cuşcă: oricând gata să muşte cu viclenie.

Îl auzea cum se agită alături, de colo până colo. Uneori se oprea şi chipul lui căpăta o expresie gânditoare şi mirată," îi venea greu să cugete. În creier i se iscau dereglări neaşteptate, la fel cu acelea de pe ecranul televizorului când imaginea scânteiază deodată şi se destramă, pentru ca mai apoi să se unească din nou într-un tot. Gândea: „Capul meu e de vină. Ceva e în neregulă în capul meu."

Îşi aminti: S-a gândit la lucrul acesta pentru prima dată în seara când şi-a făcut declarația pe muteşte. Încercarea de atunci i se părea astăzi o copilărie. De fapt, în ultimele zile şi-a pus întrebarea dacă nu cumva tot ceea ce a întreprins în viață n-a fost decât ceva copilăresc, naiv, dacă nu cumva a refuzat pur şi simplu să renunțe la punctul de vedere egoist al unui copil. Cu asta credea că a ajuns aproape de adevăr. Iar acum vrea să se elibereze definitiv... ca cerşetor. Se gândea la întâlnirea de la Paris. Ca să cerşeşti îți trebuie înțelegere, spusese omul. Şi oare nu l-a recunoscut cerşetorul ca pe unul de teapa lui? Aşa şi era, din totdeauna a aparținut tagmei cerşetorilor. Va renunța la apartament şi la tot. Se va lăsa pur şi simplu să decadă. Se gândea la o viață de ispăşire, îl însuflețea gândul de a intra în rolul celui ce renunță la toate. A^a cum crezuse în tot ceea ce voise să creadă, credea şi în această ispăşire. Avea sentimentul că a ajuns la prima treaptă a înțelegerii supreme.

Zăcu ore în şir pe spate, meditând la tulburările lui cerebrale. „Martha a observat că amețesc, îşi spunea. Acum îşi închipuie că sunt nebun. E ceva riscant." Se ridică, îşi descălță pantofii şi se furişă până la uşă. Privi prin gaura cheii. Martha şedea într-un fotoliu şi îşi pilea unghiile. Fața îi era gânditoare, închisă în ea, ca a cuiva care n-a mai vorbit cu nimeni de multă vreme, sau care trăieşte de ani de zile singur în această casă.

David gândi: „Veşnic îşi pileşte unghiile".

Martha trăgea cu urechea la camera alăturată. După ce nu-l mai auzi multă vreme mişcându-se, îşi scoase papucii şi numai în ciorapi se furişă uşor spre uşă. Privi prin gaura cheii. David şedea culcat pe canapea şi răsfoia ziarele. Nu putu descoperi nimic neobişnuit în purtarea lui şi se întoarse în vârful degetelor spre fotoliu.

Ceva mai târziu îi auzi de dincolo râsul. Râdea cu accente de ură, de amărăciune. Alergă numaidecât spre uşă. Îl văzu. Citea, mototoli apoi foaia, ziarul întreg, îl aruncă pe podea cu furie şi-l călcă în picioare. Mişcările lui îi apărură Marthei ca dansul straniu al unui nebun, din care într-o clipă de nesupraveghere izbucneşte întregul şuvoi al urii.

— Porcii! Porci murdari! strigă el.

Ea stătea la uşă, gata de fugă, se gândea că, dacă ar ataca-o, să alerge pe culoar şi să strige după ajutor.

David se linişti însă repede, ridică ziarul de pe podea şi-l netezi cu palma. Mai citi încă o dată, cu voce tare, dar de data aceasta zâmbea. Era unul dintre jurnalele pe care nu le putuse răsfoi cât timp fusese bolnav. O luă de la început.

„Punerea pietrei fundamentale a Bisericii parcului… Oraşul s-a hotărât să folosească Parcul de Vest cu mai multă chibzuință. Directorul dr. h. c. Belling a făcut propunerea ca o parte din parc să fie destinat scopurilor religioase. În felul acesta a dat ființă ctitoriei Bisericii parcului. Fotografia noastră îl reprezintă, în momentul în care pune piatra fundamentală, pe omul care şi-a câştigat atâtea merite în ceea ce priveşte prosperitatea oraşului. A cântat un cor de copii, iar un cvartet de coarde a încadrat actul solemn, la care au luat parte personalitățile de frunte ale clerului şi ale administrației oraşului…”

Lăsă ziarul să cadă din nou pe podea. Martha deschise uşa şi-l întrebă:

— E ceva deosebit?

— Nimic deosebit. Ia murdăria asta de aici.

Ea se aplecă, nu-l pierdea din ochi, se mişca prudentă, asemeni celui ce intră în cuşca unei fiare sălbatice. Ridică

foile una câte una. Apoi vru să iasă fără niciun cuvânt.

— Ascultă, spuse el. Nu mă ai la mână. Nu există niciun martor!

— Vrei să-mi bagi cine ştie ce în cap?

— Prin plecarea mea nu pierzi prea mult. Apartamentul îți aparține, cu tot ce e în el. Îți aparține totul… totul! Am să plec peste câteva zile.

— Când? întrebă Martha.

— Aşa, peste trei, patru zile.

Nu-l credea, presimțea o manevră vicleană.

— Ce-ai să faci?

— Am să cerşesc. Lângă Sacre-Coeur.

Martha nu mai avu curajul să doarmă în apartament. Lipsi o zi şi-şi închirie o cameră la hotel. Apoi se întoarse, intră cu băgare de seamă. Privi prin gaura cheii la uşa fiecărei camere, îl văzu şezând în ultima odaie.

David îşi spunea că Martha ar fi trebuit să fie de mult acasă, chiar dacă ar fi petrecut o zi întreagă cu un bărbat. Nu voia să-i iasă în întâmpinare, se convinse de prezența ei simțind-o că se uită prin gaura cheii. „N-are încredere în mine”, îşi zise.

În timpul celor două zile următoare, David şi Martha se furişară prin încăperi ca nişte fantome ale propriilor lor spaime încarnate, se pândiră prin gaura cheii.

În ultima dimineață, întoarsă de la bar, ea se odihni o oră în fotoliu. Se mai spionară încă o dată. David văzu că Martha şi-a scos rochia. Mai înainte de a se schimba, se duse şi ea din nou la uşă. Îl văzu culcat. Gândi: „Doarme”. Gândurile ei se roteau în jurul ideii neînduplecate că David e nebun şi când doarme.

Părăsi apartamentul în vârful picioarelor. Luă o maşină. În camera de aşteptare a avocatului trebui să zăbovească mult. Era acolo numai o femeie de serviciu care trebăluia cu zgomot prin încăperi. Apoi veniră secretara şi o dactilografă. În cele

din urmă sosi avocatul: proaspăt bărbierit, uşor parfumat, bine dispus, într-un costum gri.

Luă loc în faţa lui şi începu să vorbească, o stăpânea în primul rând grija de a se pune în siguranţă.

— Interesant, interesant! exclamă domnul avocat din când în când. Nu, nu aveţi de ce să vă temeţi, dacă mă ocup eu de această afacere.

Dar avocatul ar putea dovedi că ea este proprietara apartamentului…? Desigur, din punct de vedere juridic, situaţia apartamentului este absolut ireproşabilă. Există actul redactat atunci de el. Glasul lui avea un plăcut timbru baritonal. Îi garanta securitate deplină. În definitiv ea a trebuit să ducă o luptă grea cu sine însăşi. O, desigur, acest lucru e cu totul de înţeles.

Discutară un ceas, apoi avocatul luă receptorul, formă un număr.

Cei de la Prefectura poliţiei voiau să trimită un automobil.

— Nu, nu, domnii mei, venim cu maşina mea. Nu trebuie să se facă vâlvă! Recompensa însumează… Prea bine. Îmi garantaţi că doamna, clienta mea, rămâne în umbră? îmi mai garantaţi căli garantară totul.

— Mă lăsaţi pe mine să vorbesc, zise avocatul, pe când se aflau în maşină şi treceau prin oraş.

— Cum spuneaţi că se numeşte barul unde lucraţi? A, foarte drăguţ. Poate am să vin să vă fac o vizită acolo…

Apoi intrară în clădirea Prefecturii, pe un coridor văzură o duzină de agenţi de care erau aşteptaţi. Din toată duzina rămaseră numai patru. Ceilalţi fură îndepărtaţi din încăpere cu gesturi energice de către un bărbat mărunţel şi gras.

— Klose e numele meu, comisarul Klose. Da, vă cunoaştem. Omul râse măcăind. În săptămânile ce urmează ne-am fi cunoscut şi mai bine. Dar aşa merge mai uşor. Pot să vă mărturisesc că am contat mult pe dumneavoastră.

Avocatul începu să vorbească. Uneori, Martha aproba din cap. Comisarul Klose sări la un moment dat de pe scaun şi ieşi din încăpere.

— Aşa, zise el. Aparatul s-a pus în mişcare… Continuaţi, continuaţi!

Pe perete, chiar deasupra capului lui Klose atârna o mică placă de lemn cu un aforism, spiritual în intenţie. Martha îl citi, se gândi o clipă, găsi aforismul cam prezumţios. Dar o preocupa.

— Ştiţi, a durat cam mult până când dumneavoastră…

— Domnule comisar, spuse avocatul cu reproş. Zbuciumul sufletesc, înţelegeţi?

— Dumneavoastră sunteţi fiica unui fost ofiţer… Executat, da, ştiu. În 1945. Niciun fel de rude. Crescută într-un orfelinat… Şi mai târziu… Klose bătea toba cu degetele pe tăblia biroului şi o privea gânditor. Mai târziu aţi fost trei luni sub control. Bine, bine, v-aţi prins din nou curând în cursă…

— Domnule comisar! spuse avocatul.

— Prea bine. În orice caz, se pare că recompensa vă este asigurată. Dar ceva mai devreme ar fi fost…

— L-am iubit! spuse Martha.

— Aşa, l-aţi iubit!

— Da. Acum e nebun. Am să-i trimit întotdeauna de Crăciun câte un pachet.

— Ei da, se va bucura cu siguranţă.

Cei patru bărbaţi râseră. Martha. Îi privi mirată.

Spuse:

— Venirea mea aici a fost cel mai bun lucru pe care-l puteam face pentru el.

Cineva intră în birou şi-i şopti ceva comisarului Klose. Acesta şi agenţii părăsiră încăperea.

— Numai o clipă, zise Klose.

Martha se întoarse către avocat şi-l întrebă încet:

— Pot lua banii imediat? N-aş vrea să mai calc pe-aici.

Klose reveni şi spuse:

— L-au adus. Cu celălalt sunt pe drum.

Martha rămase în biroul comisarului trei ore, se tot uita la maxima atârnată pe perete, deasupra capului lui Klose: „Imposibilul se face îndată, minunile durează ceva mai mult”.

Alex avusese de gând să-l viziteze pe David. Dar nu rămăsese decât la intenție. Îşi dădea seama că ezitarea lui poate deveni o primejdie. Seara de pe stadion era un coşmar care nu-i dădea pace. Ar fi existat şi alte soluții… chiar de la început! Se simțea nenorocit, gândea mereu: „Am fost bolnav. Am fost, desigur, bolnav. Iar eu m-am crezut totdeauna cel mai tare, când de fapt eram cel mai slab."

Se hotărî la un compromis. Într-o dimineață îi spuse lui Elfie că mai are de rezolvat câteva scrisori. Ea plecă singură la stația de benzină. Alex începu o scrisoare. La ora nouă dimineața, când veni femeia angajată cu ora, care se ocupa zilnic de gospodărie înainte de amiază, scrisese totuşi numai atât: „Dragă David".

Voia să-i scrie că amândoi trebuie să uite. Voia să-i vorbească despre o cotitură în relațiile dintre ei, fiindcă, la urma urmelor, au crescut împreună şi, chiar dacă s-au ciocnit când şi când, poartă totuşi amândoi numele de Kühn. Voia să-şi exprime şi căința pe care nu dorea totuşi ca David s-o considere slăbiciune. Apoi voia să examineze posibilitățile pe care le-ar putea găsi împreună pentru David. Era o scrisoare grea. O începu de două ori şi rupse apoi colile, luând-o de la capăt cu aceleaşi două cuvinte şi cu data. Şedea în fața hârtiei şi auzea dincolo, în odaie, femeia dereticând.

Şi-a rezemat capul în mână şi reflectează. Trebuie să fie o scrisoare lungă… o purificare atotcuprinzătoare. În intervalul acesta sună cineva la uşă. Aude, dar nu acordă atenție.

Trei bărbați intră în cameră. Poartă paltoane şi pălării pe care nu şi le scot. De sub borurile pălăriilor îl cercetează figuri tăcute. Se îndreaptă în scaun şi se uită la ei. Oamenii continuă să tacă, doar îl privesc. Are sentimentul, certitudinea bruscă: aceştia sunt călăii.

— Da… spune el. Da.

Apoi străinii încep să vorbească, rar, foarte convingător în superioritatea lor rece. Lui i se pare că cei trei au venit să-l ducă la locul de execuție.

Apoi se ridică. I se îngăduie să schimbe câteva cuvinte cu femeia. Minte:

— Spune-i soției mele că mă voi întoarce curând.

Femeia iese din nou din cameră. Unul dintre agenți dă din cap:

— Nu, domnule Kühn, în apartamentul acesta nu vă veți mai întoarce.

— Nu mă voi mai întoarce...?

Rosteşte întrebarea ca pentru sine. Apoi coboară cu toții scara. Jos se află o maşină.

— Aşa-s instrucțiunile, spun ei şi-i pun cătuşele.

Nu se apără. Dar se uită mirat la mâinile sale încătuşate şi se gândeşte la moarte.

Sus, în cameră, pe birou a rămas scrisoarea. O foaie de hârtie albă, goală, datată, care începe cu: „Dragă David”.

În camera mobilată îşi pusese rufăria într-un dulap cu miros străin şi cu uşi care scârţâiau uşor. Kühn murmurase: Trebuie să am grijă de tine, dar nu se împotrivise prea mult ca David să se mute. Acum se gândea la fata de la etajul inferior. Amândoi ştiuseră că legătura lor tăinuită avea să aibă un sfârşit. Lui i-o interziseseră familia. Alex îl mai şi batjocorise. Şi totuşi pentru David nu existase decât această posibilitate: s-o iubească.

Şedea în liniştea cămăruţei, se gândea: Locuiesc acum aici. Era ca şi cum şi-ar fi luat alt nume. Se simţea foarte departe de viaţa lui din trecut, la care medita ca la un lucru pe care trebuie să şi-l lămurească. Prin minte i se perindau însă numai frânturi de gânduri, confuze. Unchiul meu David cu sabia… Vioara tatălui meu… Existau şi nişte manuscrise într-o cutie de pantofi. Unde or fi oare? ABBA… Iar asta înseamnă tată. David, marele rege. Şopteau cei din sala de gimnastică: O, ce voinic e… Se spărgeau vitrine. De ce fac asta? Toţi spuneau: A început războiul! Cine-ţi împleteşte cozile astea frumoase? Zboară cărăbuş. David al meu trebuie să înveţe! Şase ori şase! Treizeci şi cinci! Prizonierii bocăneau cu galenţii lor. Aşa procedează întotdeauna învingătorii cu cei învinşi. Nu avem ni'c! Şi câinele mincinos, cu nuiaua… porcul laş! Toţi porcii laşi!… Lăcătuş-auto! Ea n-a mâncat nimic. În curând o să fie mai bine… Vremurile bune! Zboară cărăbuş. Să mă dezbrac? Zboară cărăbuş.

Cămăruţa era strâmtă, şi el gândea: Ca o celulă. Aşa am să trăiesc eu… într-o celulă.

CAPITOLUL XII

Încă nu făcuseră mărturisiri. Fostul mercenar din Legiunea străină se pornise pe scandal. Celălalt tăcuse de la început. În cursul anchetei, întreprinsă de opt agenți încercați, sub directa conducere a lui Klose, comisarul alergase dintr-o cameră în alta, zvârlindu-şi întrebările ca pe nişte săgeți.

Către seară, Klose gemuse:

— Ah! Sunt tari, dar i-am prins în plasă.

Către unsprezece noaptea începuse să strige.

— Gata! Să punem punct! Luați-i!

Avertismentele lui rămăseseră fără răspuns. Comisarul Klose fusese nevoit să prezinte superiorilor un raport modest. Cu această ocazie trebuise să-şi şteargă sudoarea de pe frunte. Când ieşi din camera judecătorului, se răsti la secundanții săi:

— Trebuie să-l aduceți pe tatăl lor! Să-l luați din scurt chiar în noaptea asta şi să-l strângeți bine în chingi. Apoi mâine dimineață: trebuie interogată nevasta alergătorului. Şi încă o dată muierea aia de la bar! Mâine de dimineață! Şi să dați un comunicat presei cu toate numele. Da, asta a hotărât-o şeful pe barba lui! Se linişti din nou şi continuă, nu fără oarecare automulțumire: Ei da, domnii mei, am avut dreptate chiar de la început. Erau doar nişte amatori. Profesioniştii nu şi-ar fi asumat niciodată un asemenea risc. Un singur minut!

Nişte amatori excepţionali, amândoi tari. Ei da. Aşadar înştiinţaţi-o pe nevasta ăluia şi pe... târfa individului. Şi-acum, pe mâine dimineaţă!

Aşteptă cu bucurie această dimineaţă, comunicatul din presă... „Prin munca minuţioasă a poliţiei judiciare s-a reuşit...” Bucuria lui semăna cu aceea a unui pescar. O captură norocoasă! Aşa cum se iveşte numai la zece ani o dată. I se oferea ca o compensaţie pentru miile de peştişori care se zbătuseră în plasa lui. Era cazul lui, captura lui de mult râvnită.

Heinrich Kühn nu ştia nimic. Şedea în faţa mesei lui, pe care se aflau pieptenii şi periile, purta jacheta albă de lucru şi-i privea buimăciţi pe agenţi.

— Nu-i adevărat! Nu poate fi adevărat, Arătaţi-mi legitimaţiile.

— Vina fiilor dumitale a fost dovedită, domnule Kühn.

— Crima şi furtul de la 30 august...

— Descarcă-ţi conştiinţa, domnule Kühn. Eşti om bătrân, doar nu vrei să compari alături de ei pe banca acuzării? Ştim totul. De multă vreme suntem pe urmele fiilor dumitale. Avem intenţii bune faţă de dumneata.

— Ce? făcu el. Ce?

— Da, avem intenţii bune faţă de dumneata. Fiii dumitale sunt făptaşii.

Faţa lui se aprinse:

— Nu! Ştiu sigur că asta nu-i adevărat. Apoi, ca şi cum i-ar fi lămurit: Din mai multe motive ştiu precis!

Vorbiră cu el un ceas întreg, se întrerupeau mereu, când clienţii intrau în toaletă. Kühn refuza să înţeleagă, pur şi simplu respingea adevărul, în timp ce gândurile îl torturau. Asta a fost atunci... Era în ziua... Am venit seara de la grădină... Tăbliţa ATENŢIE! PERICOL DE AUTOÎMPUŞCARE. În ziua aceea a fost.

Agenţii plecară, îl invitaseră să vină de dimineaţă la Prefectura poliţiei. Pe scări îşi spuseră:

— Un om bătrân. Nu, de la el nu vom scoate nimic.

Kühn sade pe scaunul lui. Priveşte țintă în gol, încă se apără. Intră cineva şi se închide într-unul dintre micile compartimente. Kühn l-a uitat pentru o clipă.

„Ziua, în care eu…” Îi vede ca într-o fotografie. Stau la masă şi mănâncă. „Ah! Au tăcut, când le-am povestit despre crimă.” Îşi îndreaptă spinarea pe scaun şi, ca şi când ar aştepta un răspuns, îi numeşte pe fiecare în parte: „Paul, Alex, David. Erau la masă şi mestecau în silă. Şedeau țepeni. Mă gândeam că poate se certaseră.”

Văzuse legitimațiile agenților. Desigur, erau de la poliție… Ah! Şi apoi, dintr-odată, David şi-a luat un apartament. Alex mi-a înapoiat banii. Paul se plimba cu nenorocita aia de maşină scumpă. Paul! Fiul meu Paul! Dar n-ar putea oare să fie şi o greşeală? Trebuie să fie o greşeală! Mi-au spus: „Vina lor a fost dovedită”. Iar el a simțit că îl compătimeau. Era o compătimire adevărată, cei doi agenți îl priviseră aproape cu tristețe. Gândurile lui saltă, oscilează ca un ac de busolă care arată mereu altă direcție. Încă nu există pentru el o direcție definitivă. Iar clienții lui vin şi pleacă. Le întinde prosopul, apoi pieptenele. Stă în spatele lor şi îi perie pe umerii hainei pe unde nu sunt întotdeauna fire de păr, dar ar fi putut să fie, aşa cum cred domnii. „Mulțumesc frumos. Vă rog frumos.” Aici mai e încă îngrijitorul de toaletă, de fapt numai funcția lui, care se desfăşoară automat mai departe, o fantomă, un înveliş fără conținut: Heinrich Kühn, păzitorul şi administratorul acestui loc al unor importante treburi omeneşti.

Către dimineață a înțeles că trebuie să fie adevărat. O şi spune: „Ei sunt făptaşii!” Şi dintr-odată îşi dă seama că i-a pierdut pe toți. Brusc izbucneşte în mintea lui flacăra acestei înțelegeri. Saltă capul; îl cuprinde o spaimă care-i taie răsuflarea, iar pentru o clipă vede marea recoltă a morții, vede legiunea slujitorilor acesteia. Printre ei sunt şi fiii săi. Dar ei au tăiat numai un singur pai! Acum Kühn îi acuză pe ceilalți – pe cei mari, generali, conducători, oameni de stat,

perceptori, hăituitori de sclavi şi călăi, pe care-i numeşte acum slujitori ai morţii. A citit în ziare despre faimosul ucigaş de evrei. Ucigaş de evrei, ucigaş de tineri… Acela a ucis mii de oameni, nu? Doi dintre fiii lui, numai unul… Asta face, de cap, o jumătate de om…

E ca şi cum ar implora un tribunal necunoscut: Totuşi, de cap, numai o jumătate de om… Abia dimineaţa îşi dă seama de această greşeală de calcul pe care o introdusese cu încăpăţânare în ecuaţia prin care cerea milă. Acum nu mai îndrăzneşte să iasă din toaletă. Se furişează într-una dintre cabine şi – întoarce închizătoarea la „ocupat”. Mai târziu o aude pe Kitty strigându-l în faţa toaletei. Nu răspunde şi rămâne nemişcat. Deschide numai când simte că afară s-a făcut linişte. Apoi se strecoară cu ochii plecaţi pe lângă chelnerii care cască şi tocmai pun scaunele pe mese.

La garderoba goală atârnă numai pardesiul lui. Atârnă în cuier, fără Vlagă, ca un spânzurat. Şi în timp ce-şi priveşte pardesiul, are impresia că acesta parcă l-a aşteptat cu credinţă, dar acum a murit şi el.

N-a mâncat, s-a trântit pe pat fără să se dezbrace. A adormit, şi după patru ceasuri s-a trezit. Tăcerea domnea în încăpere ca o boltă ce se arcuia sus, deasupra lui. Se simţea mic de tot şi mut.

Îndată după ora opt, Heinrich Kühn porni la drum. Nici acum nu mâncase încă. Îşi simţea capul ciudat de uşor. „David! gândi el, acesta era vinovatul. Îl despărţea acum din nou de fiii săi. Dar şi aceştia trebuie să fi fost gata de aşa ceva.” Gândi: „Asta n-am meritat-o! N-am meritat-o! David, piaza-rea… Nu pot face nimic. Ce pot să fac?” Ştia că de aci înainte se va gândi mereu la asta. Numai somnul va fi o scurtă întrerupere. Cele patru ore, în care putea să doarmă. Era ca o condamnare: „De aci înainte, tot restul vieţii mele, mă voi gândi la asta douăzeci de ore pe zi.”

„N-am meritat-o… N-am meritat-o… Şi Paul, fiul meu Paul…” Buzele i se mişcau într-un murmur neauzit, în timp

ce se îndrepta spre uriaşa clădire în care, într-una dintre încăperi, se aflau închişi fiii săi.

Când ajunse acolo, se opri ezitând un răstimp în fața uşii care i se indicase. Apoi bătu. Cu degetul îndoit, gata să bată a doua oară, cu capul plecat să tragă cu urechea, stătu şi aşteptă. În cele din urmă i se păru că cineva l-a chemat dinăuntru. Dar în încăpere nu era nimeni. Se afla într-o anticameră, în fața unui birou gol, văzu la stânga şi la dreapta câte o uşă care duceau spre camerele de anchetă propriu-zise. Auzi voci şi se îndreptă fără zgomot spre una dintre uşi.

O voce străină spunea:

— Te-ai dus la bancă! Era puțin înainte de ora douăsprezece! Casierul stătea la ghişeu. De acolo a fugit doi, trei metri. Ai tras! El s-a răsucit şi a căzut înainte, într-o rână!

David, David vorbea:

— Fiindcă fratele meu Paul cunoştea locul, dumneavoastră credeți că noi trebuie să fi fost! De ce mai cereți mărturisiri, dacă ştiți totul atât de precis?

— Şi apartamentul, care a costat mii de mărci, şi pe acesta ți l-ai procurat din solda obținută în Legiunea străină, nu?

— Dar v-am spus: au fost banii ei!

Heinrich Kühn sta cu gura căscată. Se furişă apoi la cealaltă uşă, se opri din nou într-o atitudine umilă, gata să bată.

— Domnule Kühn, dumneata nu eşti un ucigaş! Fratele dumitale te-a constrâns. Ai avut o dată ghinion, şi într-o clipă de slăbiciune…

— Nu! strigă Alex. N-am nici în clin, nici în mânecă cu chestia asta!

— Vinovăția dumitale e dovedită, domnule Kühn. Va avea loc o confruntare care nu-ți va mai lăsa nicio posibilitate. Crede-ne!

Heinrich Kühn fugi din anticameră. Niciodată în viața lui nu trăsese cu urechea la uşi străine. Străbătu în grabă

coridorul, alergă jos pe scări, se opri în fața unei ferestre deschise şi respiră adânc. Furase o informație. Picioarele îi tremurau şi avea sentimentul că a devenit complicele fiilor săi. Ei îşi susțin nevinovăția. În mintea lui licăreşte o speranță nouă. Kühn cântăreşte posibilitatea unei salvări.

Când se întoarse, în fața uşii stătea Elfie. Îl privi. Chipul tinerei femei era ca de ceară.

— Se strigă în gura mare, spuse ea încet. Pe toate străzile…

— Ce… ce se strigă?

— Alexander Kühn, cunoscutul alergător, un… un…

Bătrânul dădu agitat din mâini, nu voia să audă. Cuvântul nerostit parcă îl îmboldea. Fața încordată îi deveni ca de piatră, o revoltă bruscă, din cauza căreia îi tremura capul, îl împinse înainte. Smulse uşa, intră fără să bată şi pe uşa a doua. Fața sa exprima un fel de ardoare. Văzu agenții, care-l priveau uimiți. Strigă:

— Eu sunt vinovatul! Eu am făcut-o, împreună cu fiul meu Paul!

Nu dădea urmare nici unui plan. Era o inspirație de moment. Nu stătu pe gânduri, nu stătuse pe gânduri nici atunci, când îi salvase pe oamenii aceia din casa incendiată, între ruinele căreia îl lovise grinda. Îşi aducea aminte vag… era mult de-atunci şi prea mult a trăit sub această crustă de epuizare.

Alex şi David erau în încăpere.

Kühn rămâne o clipă liniştit, fiii lui îl privesc cu ochii holbați.

— Ce-i? Ce-i! Comisarul Klose stă în spatele biroului. Cine eşti dumneata? Ce vrei dumneata? A! Tatăl. Ei, omule, acum linişteşte-te.

— Da, spune bătrânul. Eu am făcut-o. Vi-o jur!

— A, aşa, asta o vom vedea îndată.

Klose e numai bunătate, numai bunăvoință.

— O clipă, spune Alex. Tatăl meu are o contuzie cerebrală. Se întoarse către acesta. Tată, nu face lucruri de-astea!

— Da, da, zice Klose. Poftim cu mine. Aşa, aici în camera asta. Şi acum ia loc. Da, pe scaunul ăsta. Klose şi doi agenţi stau în faţa lui Heinrich Kühn. E frumos, într-adevăr, că recunoşti atât de repede. Totuşi, totuşi, noi ştim să preţuim un asemenea gest. Ce vârstă ai? Şaizeci şi cinci? Nu, abia şaizeci. Ei da, nu e o vârstă prea înaintată pentru o treabă ca asta. O da, la şaizeci de ani poţi face aşa ceva în joacă…

Klose începe să întrebe. Zâmbeşte; ceilalţi doi zâmbesc şi ei. Apoi Heinrich Kühn răspunde.

— Era cu puţin înainte de ora douăsprezece… Nu, casierul nu se afla la uşă, şedea la ghişeu. De acolo a fugit. Aşa, cam doi, trei metri. Atunci eu am tras. Unde am învăţat să trag cu pistolul? Doar am fost soldat… Nu, a căzut aşa într-o rână. S-a întors… Vă spun doar, Paul cunoştea bine locul… Nu, nu, banii se găseau într-un coş sub masa de la ghişeu… Maşina era în curte. Paul a întors-o repede… De maşină nu-mi amintesc chiar aşa de precis. Cred că era neagră. O maşină mare…

Klose nu mai zâmbeşte. Asistenţii privesc tulburaţi.

— Contuzie cerebrală… şopteşte unul dintre ei către şef.

Comisarul sare în picioare, iese repede din cameră, fără să scoată o vorbă. Se întoarce, ţine în mână câteva fotografii, le întinde lui Kühn.

— Care dintre aceştia e casierul?

Sunt cinci fotografii-tip; cea de a şasea se deosebeşte puţin de celelalte prin mărime; are un format ceva mai lung.

— Ei da, spune Kühn. A trecut o vreme de atunci… Examinează figura, gândeşte că ar putea fi a unui funcţionar de bancă. Te poţi înşela, însă… La celelalte fotografii se uitase numai în treacăt, se oprise la cea de a şasea, pentru că era ceva mai mare şi pentru că figura putea să se potrivească… Sunt aproape sigur. Acesta este!

— O clipă, o clipă, spune Klose. Mişcările sale devin mai agitate. Îşi muşcă buza de jos. În ziua de 30 august, fiul dumitale a fost la serviciu. Lucrul e dovedit!

— A lipsit o jumătate de oră, răspunde Kühn. N-a observat nimeni. Pe urmă a mâncat la cantină.

— Dar cel de pe fotografie nu este casierul!

— Totuşi, rosteşte Kühn. El este.

Klose stă în fața lui, mic, gras, cu fotografia în mână. Suflă ca după un efort. Deodată se întoarce, iese din cameră şi strigă:

— Un neurolog! Imediat un medic!

Veni un specialist, un medic. Vorbi cu Alex despre tatăl lui. Este unul dintre cazurile neobişnuite, îi spuse medicul în cele din urmă lui Klose. Ar trebui să fie consultat un psihiatru, un expert în medicina legală. Specialistul respectiv e însă plecat tocmai acum în interes de serviciu şi va fi disponibil abia peste patru zile.

Heinrich Kühn suferea la gândul că devenise complicele fiilor săi. Dar era hotărât cu încăpățânare să joace mai departe acest rol, şi-l asumase şi îşi dădea seama că îl poate juca. Cazul îi era foarte bine cunoscut, ziarele publicaseră relatări amănunțite. Vorbise şi cu Paul, îl iscodise despre bancă, după ce aflase că banii jefuiți erau ai firmei lui. Mai existaseră atunci, şi alte motive care-i stimulaseră interesul. Sperase că făptaşii vor fi pedepsiți. Şi era mânios împotriva tuturor răufăcătorilor. Piersicile, iar cu un an înainte prunele… îşi amintea ce sentință ceruse el atunci. În acea zi de august îşi pictase tăblița şi rostise o sentință de moarte împotriva propriilor săi fii.

Nu înțelegea încă pe de-a-ntregul cum s-a putut ca în familia lui să se nască o crimă. Acum însă nu mai era judecător, acum spera în îndurare. Era ca şi cum s-ar fi adresat unei instanțe necunoscute, era convins că şi îndurarea trebuite plătită şi se oferea ca jertfă, ca un fel de compensație pentru deficitul pricinuit într-un sistem de contabilitate superioară.

Îşi juca rolul, avea pentru fiecare întrebare un răspuns. Când devenea nesigur, spunea:

— Asta am uitat-o…

Îl închiseră.

Comisarul Klose ordonă să fie adusă soția frizerului, pentru o confruntare. Dar femeia cea vorbăreață strigă încă din anticameră:

— Nu, nu mai spun nimic!

Klose căută s-o liniştească.

— Nu, se lamentă ea. Am mai fost aici de cinci ori, şi de curând m-ați ocărit, când s-a dovedit că am greşit depunând mărturie împotriva altcuiva. Nu mai voia să-i vadă pe Alex, David şi bătrânul Kühn. Pe urmă a şi trecut mult timp.

Fu adusă Martha. Era furioasă că nu se respectau garanțiile. Alex o privi şi tăcu. David spuse:

— O curvă!

Heinrich Kühn nu făcu altceva decât să dea din cap. Klose o anchetă pentru a doua oară pe Elfie, o întrebă despre banii cu care luaseră în concesiune stația de benzină. Făcuseră economii, ea, Alex. Klose îi dădu din nou drumul. Ziarele se interesau de caz, cereau o conferință de presă. Avu loc şi o convorbire telefonică solicitată de un anume doctor Sommer. Acesta spuse că socoteşte cu neputință ceea ce scriu ziarele. Dar dacă totuşi ar fi adevărat, atunci în privința alergătorului, trebuie să fie vorba de o tulburare psihică. Le stă oricând la dispoziție.

Klose o interogă din nou pe Martha.

— Banii pentru apartament? Se răsti la ea. Au fost banii lui! Nu căuta să mă dud!

Dar femeia rămase tare, îi calculă cât a putut să câştige în ultimii ani. Bătea cu mâna pe actul ireproşabil din punct de vedere juridic.

— M-am pus la adăpost, zise ea. El e nebun, şi-a pierdut mințile!

Îi înşiră toate simptomele.

Comisarul Klose transpira, îşi tampona mereu fruntea cu batista. Sta în fața şefului»

— Încă nu ne putem pronunța…

Vedea sprâncenele judecătorului încruntându-se, îi vedea întreaga figură devenind o întrebare sfredelitoare. Mai târziu, un reporter cunoscut pătrunse până în biroul comisarului, adusese cu el şi un aparat fotografic. Omul îi făcu cu ochiul şi-i cercetă figura surescitată.

— Ei, ascultă, Klose, cum stă socoteala?

— Încă nu ne putem pronunța...

— Cum adică? S-ar părea că sunteți gata să dați o dezminţire. Atunci, noapte bună, Klose!

Apoi veni psihiatrul, un domn delicat, cu ochelari, care se aşeză în fața lui Heinrich Kühn şi îşi începu consultul cu întrebarea:

— Aveți o contuzie cerebrală?

Kühn trebui să istorisească toată povestea, care începea cu grinda, continua cu internarea în clinica de boli nervoase. Da, bine; doctorul avea actele în mapă.

— Şi pentru ce ați făcut-o?

Medicul întreba cu bunăvoință, nu pomenea de nicio vină.

Kühn avea răspunsul pregătit. Stătuse în celula lui şi reflectase la motivarea plauzibilă a faptei. Rosti cu o voce tărăgănată:

— Pentru că am pensie mică...

— Aha! spuse doctorul şi se întoarse spre comisarul Klose. Motiv arhisuficient.

— Nu cred niciun cuvânt! strigă Klose. Apoi se uită consternat la medic. Credeți într-adevăr? Credeți că el este făptaşul? Dar priviți-l pe omul acesta!

Ieşiră din încăpere.

— Domnule comisar, nimic nu este imposibil. În privința aceasta medicina şi criminalistica sunt de acord.

Comisarul Klose suspină.

— Toți sunt nebuni! gemu el. Toți sunt nebuni! Cel din Legiunea străină e dement, spune fosta lui țiitoare. Şi într-adevăr, când se enervează îşi pierde echilibrul şi cade grămadă. În legătură cu alergătorul îmi telefonează un medic

sportiv şi-mi spune că ar fi vorba de o tulburare psihică. Şi-apoi vine la rând bătrânul… Şi ăsta e tot nebun!

— Oameni absolut normali nu există, conchise medicul zâmbind.

— Ah! încetează, doctore! Dacă mai durează încă trei zile, am să înnebunesc şi eu!

— În orice caz, tatăl trebuie internat pentru observație într-o clinică.

— Aşadar, încă o repriză, zise Klose, dând amărât din cap.

La ora când Heinrich Kühn fu predat secției de izolare a clinicii de psihiatrie, Elfie se afla în biroul stației de benzină. Nu i se permisese să-l vadă pe Alex. În stație domnea mai multă linişte decât oricând la această oră. Unii clienți nu mai veneau. Unul dintre salariați îşi dăduse demisia. Cu o privire încurcată, motivase;

— Să vedeți… nu vreau să mai lucrez aici. N-am nimic contra dumneavoastră, dar în sfârşit… Vreau să zic, dacă soțul dumneavoastră este un asasin…

Apoi sosi tatăl ei. Îi repetă ceea ce-i mai spusese şi în zilele anterioare.

— În fiecare zi, jurnalul e plin de povestea asta. Ai să te întorci la noi. Glasul lui era aspru. Era un om masiv, cu o figură dură. Rămase gânditor în birou, privind în gol. Când veniră soția şi fiul lui, spuse: Căsătoria se va desface! Te întorci acasă.

Elfie dădu din cap:

— Nu! Nu! răspunse şuierând. Nu!

Îi rugă să plece.

— Cum vor continua toate astea? o întrebă maică-sa. Şi încă în starea ta!

Plecară şovăitori, o priviră încă o dată cu o căutătură plină de îndoială.

Apoi veni şi doctorul Sommer. Nu rosti multe cuvinte, îi întinse mâna.

— Dacă veți avea nevoie de mine…

Veniră clienți, cei binevoitori, gata să-şi ofere ajutorul. Dar şi alții, cei plini de ură şi cei pătrunşi de simțul dreptății. Începeau propoziții rostite numai pe jumătate, aluzii.

— Da, da, tinerii... Vor să ajungă sus... Sperăm că în curând aici se va schimba numele de pe firmă.

O priveau drept în față. Sute de priviri care-i pipăiau chipul, îl răscoleau. Unele după altele. Iar chipul tinerei femei deveni o mască. Stătea la pompa de benzină, deoarece omul care o deservea nu mai venise, dădea dispoziții, lua hotărâri, muncind alături de salariații ce-i mai rămăseseră. Suporta toate privirile care se ațînteau pe fața ei şi alunecau apoi mai Jos. Oricine putea să vadă că e însărcinată.

În dimineața următoare, pe fereastra biroului sta scris cu vopsea neagră, de două ori, cuvântul UCIGAŞ. Era o amenințare neagră, mâzgălită. Elfie se opri în fața ei, o simți ca o lovitură care-i atingea trupul. Gemu uşor.

Voi să şteargă inscripția cu o cârpă, mai înainte ca oamenii să vină. Literele rezistau. Era vopsea de ulei. Alergă la atelier, descuie, căută o cheie lungă. Se întoarse în fugă şi lovi ochiul de geam, lovi de trei, de patru ori, chiar în cuvânt, până când sticla se sfărâmă, zuruind.

Sosi primul salariat,

— Doamnă Kühn! Dar, doamnă Kühn nu...! Omul îi smulse cheia din mână. Haideți înăuntru, liniştiți-vă! Stați jos. N-are niciun sens.

Elfie se lăsă condusă până la un scaun, se prăbuşi pe el, în timp ce omul de la pompă curăța cu o soluție cel de-al doilea cuvânt. Sosiră primele maşini.

Spre amiază veni maică-sa.

— Ai auzit? Tatăl, bătrânul Kühn...

— Da, da, spuse Elfie obosită, uitându-se aiurea... Nu ştia la ce se referă maică-sa.

— Trebuie să te duci să mănânci ceva. De acum înainte am să te ajut în fiecare zi câteva ceasuri. Ah, Doamne, şi ce cearcăne ai la ochi! Du-te de mănâncă ceva.

— Da, dar nu pe-aici, aproape… şi femeia cu ziua ne-a părăsit.

Mânca într-un restaurant din centru. Stătea înconjurată de clinchetul de furculițe şi cuțite, în zgomotul a sute de oameni sau mai mulți, ce-şi virau mâncarea în gură. Mulțimea celor care mâncau îi făcu deodată silă. Chiar şi acolo trebui să audă o discuție, primul cuvânt o izbi ca o chemare. Numele ei: Kühn. Cinci, şase persoane de la masa alăturată, bărbați, femei vorbeau:

— Nu, în niciun caz n-a fost tatăl.

— Dar atunci ce vrea?

— Ei, să se sacrifice!

— S-a mai auzit oare aşa ceva? Nu, aşa ceva nu s-a mai auzit.

— Dacă n-a fost el, atunci jos pălăria în fața bătrânului!

— Pentru fiii lui?

— Fireşte!

— Dar nimeni nu-i va accepta sacrificiul.

— O, de ce nu? De ce n-ar putea fi el ucigaşul? Şi n-ar avea nicio importanță faptul că vor sau nu să-i accepte sacrificiul. Dacă el spune că e vinovat, nu-i nimic de făcut, atâta timp cât nu se poate dovedi nimic împotriva fiilor. Şi apoi s-a văzut doar cu câtă prudență s-au exprimat ziarele: „S-a stabilit cercul făptaşilor”. După ce acum câteva zile dăduseră chiar numele autorilor crimei! Ceea ce scriu astăzi ziarele e un fel de dezmințire prudentă.

Elfie încetă să mai mănânce. Şedea în fața farfuriei şi prindea fiecare cuvânt. Acolo, la masă, bărbații discutau acum ce s-ar fi putut alege de bărbatul ei. Ca alergător, ar fi devenit unul dintre cei mai mari, după cum spuneau ei. Apoi vorbiră din nou despre tată. Dezbăteau toate acestea între supa de găină şi felul al doilea.

Tânără femeie plăti şi plecă. Afară îşi încheie până la gât pardesiul negru. Fața îi era palidă, cu ochi mari, înspăimântați. Se opri o clipă pe stradă, îşi apăsă îngrozită pântecele. În drum spre stația de tramvai, deveni pentru

prima dată conştientă că bărbatul ei e vinovat. Mergea încet, cu pasul greoi, prudent al gravidelor. Copilul i se mişcase în pântece.

Fusese etichetat cu termenii „contuzie cerebrală”. El se simțise până astăzi numai slăbit, nu însă propriu-zis cu creierul bolnav. Acum înțelese ce posibilități îi oferă acest diagnostic şi se decise să se folosească de ele cu viclenia deznădejdii. Vechea sa foaie de observație cu istoricul bolii fusese din nou scoasă la lumină. Şi pe foaia de observație stătea scris negru pe alb: lapsusuri ale memoriei, stări de halucinație, tulburări ale centrului somnului.

Era închis singur într-o încăpere, mânca cu o lingură de lemn, dintr-o farfurie de ebonită, nu primea cuțit, nu-i era permis să aibă în cameră obiecte ascuțite, ca lame de ras, pile de unghii şi altele. Se aflau acolo un pat, o masă, un scaun, closetul, lavoarul. Camera avea dimensiunile unei celule de închisoare, gratii la ferestre, uşa încuiată în permanență. Stătea în pat, într-o pijama vărgată de spital, cu o figură concentrată, ca şi cum ar fi pândit zgomote ce se strecurau de departe până în camera lui.

Veneau medici; câte patru şi câte cinci, şedeau în jurul lui. îl chestionau. El se plângea mereu:

— Pentru că am pensie mică!

Medicii îl consultau, îl examinau, se refereau mereu la vechea foaie de observație. Kühn nu era sigur că-i va convinge, dar spera, hotărât ca o vulpe încolțită. Cunoştea micile trucuri cu care psihiatrii îşi începeau examenele. Nu uitase nimic din perioada petrecută în clinica de boli nervoase. Îşi aducea aminte şi de palavragiul internat în acelaşi salon, de acel dement inofensiv care trăncănea fel de fel de aiureli. Pe acela îşi pusese în gând să-l copieze. Un nebun nu e pasibil de pedeapsă. Avea să se silească să imite pur şi simplu aiurelile auzite atunci. Îşi făcea socoteala: pentru restul vieții va fi internat într-un ospiciu.

Comisarul Klose veni însoțit de secundanți. I se dăduse permisiunea să-i ia un interogatoriu. Să afle mai ales: unde sunt banii? Dar pentru această întrebare Kühn nu era pregătit. Lapsusuri de memorie… Şi atunci strigă:

— Nu sunt nebun! Locul meu este într-o închisoare!

— Acolo o să şi nimereşti, pentru că ai indus în eroare autoritățile, spuse Klose. Peste trei zile, voi avea dovada vinovăției fiilor dumitale. Să nu te îndoieşti de asta. S-au adunat probe noi. Faci aici pe nebunul, dar…

— Nu fac pe nebunul! Asta le-o spun şi doctorilor. Sunt perfect normal! De ce am fost, în definitiv, adus aici?

— Da, spuse Klose. De ce-o fi fost adus în definitiv aici?

Dar în timp ce rostea fraza îşi dădu seama că el însuşi ceruse internarea. Un psihiatru, aşa se gândise, va pune imediat capăt teatrului pe care-l juca acest bătrân.

— O clipă, spuse unul dintre doctori.

Comisarul fu invitat afară, unde i se atrase din nou, pe un ton hotărât, atenția asupra vechii foi de observație cu istoricul bolii. Apoi Klose reveni în încăpere.

— Aşadar, hai să vorbim acum ca nişte oameni rezonabili. Când ați luat hotărârea să comiteți furtul?… Bine, nu vrei. Fii atent: Noi ştim că Paul a îngropat banii. El a murit şi nimeni nu cunoaşte noul ascunziş!

— Cine spune asta? Ați găsit banii?

— Îi vom găsi! Te rog să ne crezi! Klose făcu o pauză. Aşadar încă o dată. Când ați luat hotărârea să comiteți furtul?

Kühn privi drept înainte, se gândea la cuvintele nebunului. „Acum. Îşi spunea el, acum trebuie să le rostesc.” Se ferecă în el însuşi, clădi în juru-i un zid, se autosugestionă să-şi închipuie că e singur şi vorbeşte doar pentru el.

— S-a întâmplat curând după ce mi-am pierdut piciorul.

— Cum asta! Dar piciorul e la locul lui!

— Da, mi-a crescut din nou.

— Dacă ai să continui aşa, n-ai să mai ieşi de aici niciodată!

— Da eu trebuie să ies de-aici. Vaporul meu pleacă în China! Şi-apoi ştiţi cine sunt eu?

„Nu e greu. Poţi s-o faci. Trebuie s-o crezi tu însuţi! Tu însuţi s-o crezi.”

— Sunt rudă cu regele. În tinereţe, mâncam din farfurii de aur.

Klose îşi muşcă buza de jos. Îşi duce degetul la nas, ca şi cum ar reflecta. Apoi renunţă. Îi trec prin minte greşelile pe care le-a comis, fiindcă a socotit cazul foarte simplu. Afară, în faţa uşii, doctorii spun:

— În anumite privinţe, un fenomen. Comisarul priveşte în gol. Da, confabulaţie; aceste relatări imaginare ale unor întâmplări trăite sau auzite apar la unii bolnavi mintali ca o consecinţă a tulburării memoriei. Aşa, de exemplu, la *dementia paranoides* şi la…

— Oh, vă rog încetaţi! Într-o săptămână rezolv eu cazul!

— În anumite privinţe, un fenomen, spun medicii.

Are pe craniu o cicatrice enormă. Urmările acestei răni au fost înregistrate cu ani în urmă de medici. O minciună, pe un fond vrednic de crezare, conchide Klose. Iar fiii lui n-au făcut încă nicio mărturisire. Comisarul se gândeşte cu groază la superiori. Şi la conferinţa de presă pe care o cere opinia publică. El, Klose, un fanatic al ordinii, va face acolo o mutră jalnică. Şi din această cauză îl urăşte pe bătrânul ăsta care vrea să se sacrifice într-un mod absurd.

Un medic spuse:

— Cunoaşteţi anumite comportamente la păsări… Când îşi văd cuibul cu pui ameninţat, se prefac că le-au paralizat aripile. Ce vreţi, domnule comisar, asta-i natura.

— Natura este haos, doctore. Pe noi ne interesează domesticirea haosului, securitatea, dreptatea şi legea. Asta este misiunea noastră!

Kühn stătea la uşă şi trăgea cu urechea. Era stors de vlagă. Nu ştia câtă vreme îşi va mai putea juca rolul. Medicii, secretarii şi inspectorii de poliţie i se păreau oameni fără

importanță. Comisarul Klose, acesta era principalul personaj, care-l interesa.

Sta în dosul uşii şi îi auzi plecând cu toții. Se făcu linişte. Era ca şi cum întreaga clădire şi-ar fi oprit respirația: o tăcere înfricoşată în care se simțea ferecat. Erau secunde care i se păreau că rămân suspendate deasupra lui, şi ceva sesizabil, fără sfârşit, de negândit până la capăt îl atingea cu fluturarea întunecată a unei spaime în care se contopeau trecutul şi viitorul.

În după-amiaza în care auzi clopotele din turnurile bisericilor, avu sentimentul că această zi trebuie să fie o sâmbătă. Nu mai ştia exact… se afla aici de şapte, opt sau nouă zile. Timpul devenise neant. O sută de zile, o mie de zile… îşi calcula din nou anii: încă zece, încă doisprezece ani de viață între uşi ferecate, în linişte. „Alex, David… ei nu-şi vor recunoaşte vina. În schimbul lor, autoritățile vor trebui să mă accepte pe mine. Dacă vor recunoaşte, ceea ce mă va ucide va fi ruşinea, dacă nu, va fi numai durerea."

„Prea tineri. Sunt încă prea tineri. Două mame diferite. Dacă ar fi ştiut ele asta, că sunt mamele unor… unor criminali. Niciodată nu s-a mai întâmplat aşa ceva în familia noastră. Sunt tatăl unor ucigaşi. Paul! Paul! Când a început oare asta? N-aş mai putea scoate capul în lume. Jacheta atârnă şi astăzi la toaletă. Pieptenii şi periile. Vor spune cu toții: tatăl ucigaşilor, tată de ucigaşi. Şi gândul acesta le va rămâne definitiv în cap. Iar ei vor trăi aşa: David, un ucigaş, Alex, un… şi Elfie, biata fată… Alergările. Şi el pe podium, învingătorul. Ani în şir, învingător, învățătorul spunea: «David, un băiat timid, foarte inteligent». Şi mai târziu, un alt învățător: «Şiret şi ranchiunos». Ar fi trebuit să-l las să-şi continue studiile. De ce nu?… Ar fi ajuns mai departe decât Alex sau Paul. Am fost convins întotdeauna de asta. Un cap mai bine înzestrat decât al celorlalți doi… Şi n-am vrut s-o fac. David să ajungă mai departe decât fiii mei! Şi Legiunea străină… A ucis. După ce a murit mamă-sa, nu prea mai mi-

am bătut capul cu el. Şi nici de Crăciun n-am mai cumpărat brad, iar ei mă întrebau: «De ce n-ai cumpărat pom de Crăciun?…» Dar cum au fost posibile toate astea? De vreme ce suntem toți foarte normali? Sau poate nu? Poate oare, de exemplu, un nebun să ştie că e nebun? Sau eu, aş fi putut şti eu că după douăzeci de ani va săvârşi o crimă, fiindcă nu l-am trimis la şcoală? Trebuie să mă accepte în locul lor. Şi Paul. Trebuie să ia şi el crima asupra lui. În oraş, toată lumea spune: Kühn, tatăl ucigaşilor, stă la ospiciu."

Fața i se crispă treptat într-o grimasă. Smiorcăi, scoase batista şi-şi suflă nasul cu zgomot, voi să-şi stăpânească obrazul ce se pungea în acest scâncet asemănător plânsului unui copil.

Apoi gândi: „Printr-o crăpătură oarecare sunt supravegheat". Nu era sigur dacă şi nebunii plâng, îşi reaminti datoria de a se convinge singur de boala lui. Se furişă tiptil la uşă, lipi urechea şi ascultă. Dar şi acest lucru i se păru că l-ar putea trăda. Supraveghetorii ar recunoaşte în asta un act intenționat. Se înfipse în mijlocul celulei şi se gândi să-i convingă imediat. Dar nu-i veni în minte nimic. Iar după părerea lui, tocmai acum lucrul acesta era foarte necesar. Respiră adânc, se învârti prin încăpere cu o grabă care-i tăia răsuflarea. Credea că le simte privirile, toți ochii aceia care-l spionau. Apoi rosti către uşă:

— Eu l-am împuşcat. Fața i se schimonosi de ură. Aşa am făcut, aşa… întinse arătătorul şi spuse: Poc! Aşa am făcut! Poc! Poc! Apoi se duse la uşă, îşi puse gura chiar lângă vizor şi strigă în tăcerea clădirii: Poc! Eu am făcut-o! Eu… vinovatul!

I se raportă imediat lui Klose. Comisarul veni a doua zi de dimineață. Era de față şi un medic.

— Domnule Kühn, mai povesteşte o dată cum ai făcut poc!

Klose aştepta.

— Ce zi e astăzi? întrebă Kühn.

— Duminică.

— Aha, atunci am avut totuşi dreptate!

— Prin urmare cine a fost cu dumneata când ai făcut poc!?

— Vaporul meu, spuse Kühn. Mâine dimineață pornește spre China.

După ce ieşi comisarul, Kühn pândi dangătul clopotelor. Şi când îl auzi, zâmbi satisfăcut, ca de o veste bună în care nădăjduise.

Ascultă ce se petrece afară. Afară trăiesc oameni. Percepe şuvoiul imens de vieți, ca o viitoare, pe toate aceste străzi, cu case zdravăn aşezate pe pământ. Acolo se gândesc milioane de gânduri. Pretutindeni se încrucişează străzi. Şi în turnurile vechi bat clopotele. Iar el trece cu băieții şi-l ține pe Paul de mână. Toți fiii săi sunt cu el, şi cele două femei. Le poate auzi glasurile. A trăit ani lungi în acest oraş care acum îi cunoaşte numele. Şi ce-a făcut în anii aceştia? Cel mai bun lucru pe care l-a făcut a fost că a salvat viața unor oameni. I-au fost dragi două femei şi i-a iubit pe fiii lui şi pe alți oameni… şi n-a ucis niciun om.

Cată sus spre grilaj, îşi aminteşte ce țintă se urmăreşte cu el. Şi începe să răsucească cearceaful. Un ştreang, un ştreang bun. L-au încolțit. Dar el gândeşte: „Huşi, huşi, am şters-o!” Şi gândind astfel, parcă-l cuprinde veselia. Vorbeşte încet şi are sentimentul că acum nu mai e singur în încăpere, discută cu propria-i moarte. Ea a fost, pare-se, din totdeauna în el, acum s-a desprins şi-i stă în față, fiindcă e irevocabilă. Adresează morții şoapte grăbite. dând din cap cu familiaritate; pe față îi apare o trăsătură de viclenie. Îşi pune întrebarea dacă acesta este într-adevăr lucrul pe care trebuie să-l împlinească… să se opună prăbuşirii, până la epuizarea tuturor posibilităților ce-i stau la-ndemână, ultima fiind să se încredințeze morții, să trateze cu ea, să se tocmească pentru cei doi fii.

Ajunge la o înțelegere cu moartea, crede că a păcălit-o. Iar fiii lui? Vor trăi în libertate. Şi asta le va fi pedeapsa: să trăiască! Pedeapsa aceasta o găseşte dreaptă.

Comisarul Klose sta în fața lui Alex. Îl privea eu atenție. În încăpere se mai aflau judecătorul şi câțiva agenți.

— Bagă de seamă, spuse Klose. Dacă tatăl dumitale va fi condamnat ca asasin, lucrul acesta ți se va părea foarte drept, nu-i aşa? Ți se va părea drept?

— Nu!

Alex dădu chinuit din cap, privind în lături.

— Totuşi, pe asta contezi! Dar din asta nu se mai alege nimic. Acum, chiar nimic!... Ai vrut să învingi cu orice preț, de aceea ai pierdut!

— Ce ştiți dumneavoastră despre asta!

Judecătorul interveni şi el.

— Am răsfoit toată viața dumitale, domnule Kühn.

— Ce vă priveşte viața mea? întrebă Alex mânios.

— Foarte mult, domnule Kühn. Nu există acțiuni izolate... fiecare faptă se leagă de viața întreagă. Cu fratele dumitale mi-a fost totul clar de la început. Dar cu dumneata... Continuă, Klose.

Comisarul vorbea fără grabă. Există declarațiile martorei. Şi declarațiile poliției care l-a văzut pe Paul la locul indicat cu aproximație de martoră. Cazmaua...

— Iat-o!

A fost găsită în maşina distrusă. La toate astea, se adaugă cheltuielile băneşti ale lui David şi Paul. Apoi, declarațiile unui poştaş care a văzut la David câteva mii de mărci. Da, poştaşul s-a prezentat aici acum două zile şi a întrebat: „Am nimerit bine, acolo unde se plăteşte recompensa?"

Agenții zâmbiră.

Comisarul rămase în aşteptare, privindu-l pe bărbatul care sta în fața lui cu o expresie de încăpățânare împietrită pe obrazul palid şi imobil. Ridicând glasul, Klose spuse:

— De şase zile, patru sute de agenți înarmați cu aparate detectoare de mine şi însoțiți de câini polițişti au răscolit fiecare metru pătrat din pădure. Îți aminteşti de legăturile de fier ale lădiței. Metalul provoacă un uşor zgomot în aparatul detector de mine, domnule Kühn. Azi-dimineață s-au

descoperit banii. Între cei trei fagi, despre care a vorbit martora. Rezultatele analizelor pământului de acolo şi ale celui de pe cazma corespund întocmai. Ei, domnule Kühn… Acum vrei să vorbeşti?

Comisarul Klose aşteptă o jumătate de minut. Apoi se pregăti pentru ultima lovitură. În încăpere domnea o linişte deplină. Cu vocea înceată, rosti:

— Tatăl dumitale s-a spânzurat ieri seară între orele şase şi şapte.

Cei de faţă văzură cum Alex deschide gura, gata să vorbească, dar rămase mult, copul îi căzu, se plecă adânc înainte, apoi începu să tremure, ca şi cum o mână l-ar fi apucat de ceafă, scuturându-l.

Poliţiştii declarară mai târziu că Alexander Kühn şi-a recunoscut vina cu o mişcare a capului. Primul său răspuns a fost o uşoară aprobare din cap. Vorbăreţ n-a fost el niciodată, dar n-a mai negat, s-a dat bătut, fără s-o spună. Tot comportamentul lui a fost o mărturisire. Celălalt, cel din Legiunea străină, s-a luptat cu încăpăţânare.

Astea toate le-au spus după marea conferinţă de presă. Pe coridorul Prefecturii se aflau reporteri şi funcţionari ai poliţiei care continuau să dezbată cazul. Da, când cel ce fusese în Legiunea străină şi-a dat seama că jocul s-a sfârşit, s-a ridicat şi a întrebat care va fi sentinţa. A auzit-o de la cinci agenţi… i s-a repetat sentinţa de cinci ori. Atunci s-a întors spre perete, ca şi când i-ar fi fost ruşine. Apoi a început deodată să râdă, nu şi-a mai putut stăpâni râsul şi a spus ceva despre Crăciun, că s-a născut de Crăciun… şi încă ceva, despre un copil al norocului. Lucruri destul de confuze… dar cam nebun a fost el totdeauna. Nu s-a mai putut opri din râs. În cele din urmă au socotit că e timpul să-l cheme la ordine, pentru că începuse să izbească întruna cu pumnii în pereţi… Şi nevasta acestui alergător – ei da, căsătorită de curând, fată de treabă. Închipuiţi-vă, vrea să-l aştepte. Încă mai speră.

Stătură pe coridoare şi discutară, apoi coborâră scara şi afară se mai opriră puțin în fața cantinei. Grupul atrase curioşi. Aceştia se apropiau şi puneau întrebări. Era ca după un accident, la locul nenorocirii, unde apar cu întârziere curioşii şi întreabă, iar unul sau altul răspunde din mers: Da, o nenorocire. Aici s-a întâmplat.

SFÂRŞIT

[1] În 1966, H. Jaeger a mai publicat romanul *Lupanarul (Dos Freudenhaus),* de asemenea bine apreciat de presa literară.

[2] Crucea de război (fr.).

[3] Legiunea, morților săi (fr.).

[4] A trecut (fr.).

[5] Distrugerea unui cartier, a unei localități, inclusiv populația (fr. incorect).

[6] Chipiu alb (fr.).

[7] Mort pentru Franța! (fr.).

[8] Măiculiță! (it.).

[9] Joc de cuvinte, în limba germană *kühn* având sensul de cutezător, îndrăzneț.

[10] Porecla lui Johannes Bückler (1777—1803), tâlhar din Germania, erou a numeroase povestiri.

[11] N-ai vrea să discutam în engleză sau în franceză? (engl.).